

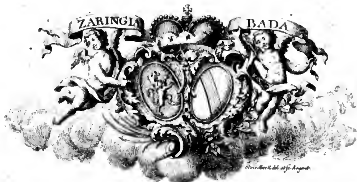

STAT ZAR
NGADOMVS
FIRMIS RENOVATA COLVMNIS
SPES MAXIMA BADA

HISTORIA ZARINGO BADENSIS

AUCTOR

IO. DANIEL SCHOEPFLINUS
HISTORIOGRAPHUS FRANCIAE

TOMUS PRIMUS

CAROLSRUHAE
EX OFFICINA MACKLOTIANA
MDCCLXIII.

CAROLO
FRIDERICO
ZARINGICI SANGUINIS
MARCHIONI BADENSI
TERRARUM ZARINGICARUM
EX PARTE
VIRTUTUM
EX ASSE HEREDI
DOMUS SUAE
MARCHIAEQUE STATORI
AULAE CIVIUM ET MUSARUM
DELICIO
AMORIS SUI
IN OPTIMUM PRINCIPEM
CARITATIS IN PATRIAM
MONUMENTUM PERENNE
CONSECRAT

AUCTOR.

CONSPECTUS
TOMI I.

BADENSIUM RERUM SCRIPTORES NON EDITI.

I.

LIBER I. PRAEVIUS.

(*) 2 II.

II.

LIBER II. ZARINGICUS.

I. DUCES IPSI.

III.

III.

LIBER III. BADENSIS.

I. PERIODUS HERMANNIANA.

ORDO

ORDO TABULARUM GENEALOGICARUM.

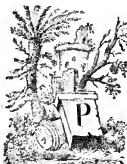
ORDO

ORDO TABULARUM AERI INCISARUM.

BADEN-

BADENSIUM RERUM
SCRIPTORES NON EDITI.

Perpetuam & juſtam Badenſem Hiſtoriam ab origine Gentis nemo conſcripſit, nec conſcribere auſus eſt. Abſterruit pleroſque monumentorum defectus, quæ vel incognita, vel nimis diſperſa, vel nimis arcte cuſtodita fuerunt. Abſterruit alios profunda caligo, in qua primordia ſtirpis per tot ſecula jacuerunt.

Tenebras has, in quibus & ego cum aliis verſatus ſum, Mellicenſis primum apud Auſtrios Codex, a me viſus, diſpellere cœpit; San-Petrinæ apud Brisgovios Chartæ diſpulerunt omnino. (*a*) Per has enim edoctus ſum, Zaringiæ Ducibus & Marchionibus Badæ commune eſſe ſanguinis vinculum & parentem communem.

(*a*) Vid. infra Lib. III. Cap. I. §. III. pag. 270.

Tum vero de fcribenda Domus tam antiquæ, tam incorruptæ, Hiftoria cogitare incepi. Vix ingreffus fum Chartophylacia Domus, quum Scriptorum quorundam de Badenfibus Rebus mihi oblati funt Codices; non eo compofiti fine, ut in orbem prodirent. Ex hac claffe Junglerus, Foerfterus, Gamanfius feculo fuperiore vixerunt, de quibus reddenda eft lectoribus ratio, teftes eos quod fubinde produco. Præceffit Piftorius, Genealogicum Badenfe qui promiferat opus, fed nunquam exegit. Ab eo tamen recenfionis noftræ faciemus initium.

J O. P I S T O R I U S.

Nidda-Wetteravus A. 1546. lucem adfpexit. Vir ardentis ingenii, multifariæ doctrinæ, fpeciatim Hiftoricæ; (*b*) trium Caroli II. Marchionis filiorum Confiliarius; nunc Medicus, nunc Jureconfultus, Theologus; religione primum Lutheranus, dein Calvinianus & Romano-Catholicus; qui A. 1583. eosdem tres fratres Marchiones induxit, commune Durlaci ut inftituerent Gymnafium, & ab iisdem lautam penfionem accepit, (*c*) ut in origines Domus Badenfis inquireret.

(*b*) A. 1582. Rerum Polonicarum; A. 1583. 1584. & 1607. Rerum Germanicarum Volumina edidit.

(*c*) BESOLDUS in *Thef. Pract.* Tom. I. voce *Baden.*

Inquisivit, at nihil præter duas Genealogicas Tabulas hac super re in lucem emisit; ille, qui A. 1591. annuntiaverat opus, ut paratum ad prelum. (d) Enimvero Pistorius post obitum Jacobi Marchionis ad Eduardum Fortunatum, Marchionem Bada-Badensem, & ad Austrios se convertit Archiduces. Inter alias dignitates Vicariatum Ecclesiæ Constantiensis quum gereret, *Chronicon Constantiense Manlianum* (e) cum aliis Rerum Germanicarum Scriptoribus A. 1607. edidit, degens Friburgi Brisgoviæ, ubi anno sequenti vivere desiit. Chronico huic Tabulas memoratas inseruit, ex quibus Zaringo-Badense ejus cognoscimus schema: quod adoptavit Guillimannus, sed neuter adstruxit. Ex Collectaneis Pistorii GAMANSIUS (f) nonnulla produxit, quæ Tabulis his lucem affundunt. Refert enim, Pistorium asserere, se in Chartis antiquis Ann. 1093. 1109. 1111. & 1113. reperisse ea, quæ de Hermanno, Bertoldi II. & III. Zaringiæ Ducum, *fratruele* & *patruele* perscribit; locum autem, ubi Chartæ custodiuntur, non

)(2

(d) In *Orat.* de *vita Jacobi March.* pag. 79. & 80.

(e) MANLIUS, aliis MENLIUS, Maximiliani I. Cæsaris Historicus, Professor Historiarum Friburgi.

(f) De quo paulo post differo.

aperit. (g) Ex membranis San-Petrinis Piſtorium hauſiſſe hæc, certo jam ſcimus. Schedas ejus fruſtra quæſivi, ut & eas, quas OSWALDUS GABELCOFER, Rerum Wirtenbergenſium perdiligens Scriptor, (h) de Badenſium rebus ex Chartophylaciis Sueviæ Piſtorio transmiſit, ut Wirtenbergenſis Tabularii me Notitia docet.

JO. FRIDERICUS JUNGLERUS.

Juris Doctorandus, Georgii Friderici Marchionis Conſiliarius Aulicus & itinerum comes, Breviarium Rerum Badenſium ſub rubro: *Vera & genuina origo Marchionum Badenſium ac Hachbergenſium*, A. 1623. latine compoſuit. Guillimanni ſyſtema ſecutus, vitas Marchionum nonniſi obiter exponit, nulla Chartarum nec Scriptorum auctoritate ſuffultus.

GABRIEL FOERSTERUS.

Tabulario Hachbergenſi Præfectus Epitomen Hachbergenſium Rerum (i) A. 1636. conſcripſit, cui Chartas nonnullas,

(g) Conf. infra Lib. III. Cap. I. §. IV. pag. 273.

(h) Hiſtoria ejus Genealogica & Civilis Wirtenbergicæ Domus, Germanice ſcripta, in ſcriniis Ducalibus adhuc ſervatur. Annales ab A. 1250. usque ad 1524. progrediuntur. Crusius in *Annalibus* ſuis *Suevicis* eum ſæpius allegat. Patris opus filius, Jo. Jacobus, continuare decreverat ad A. 1608. uſque, at morte fuit præventus. Cel. Sattlerus eam ad A. 1550. uſque continuavit.

(i) Rubrum ejus eſt: *Relatio Genealogica & Hiſtorica von den Marggraven von Hachberg &c.*

quæ perierunt, inseruit. Classicus auctor, publica ubi deficiunt acta. Et tamen hinc inde eum dormitasse invenio.

JO. GAMANSIUS.

Juliacensis, natus A. 1606. Societatem Jesu ingressus Treviris, professionem quatuor votorum A. 1641. emisit Antverpiæ. (l) Ex latebris Bibliothecarum & Codicibus Msst. eruit multa, quæ Bollandus atque Henschenius, amici ejus, *Sanctorum Actis* inseruerunt. (m) Ex Belgio in Rheni superioris Provinciam translatus est; (n) ubi *Moguntinam Metropolin* SERARII multis accessionibus auxit, quæ nullibi comparent. (o) Cum Boineburgio (p) atque Leibnitio (q) amice & familiariter vixit. Leibnitius dignum eum judicavit, cui edendorum

(l) ALEGAMBE in *Bibliotheca Scriptorum Soc. Jesu*, Antverp. 1643. pag. 243. & ex eo KOENIG. in *Bibliotheca vet. & nova* pag. 330.

(m) Tom. I. pag. 834. ubi vita S. Godefridi Cappenbergensis Comitis; item Tom. II. pag. 1154. ubi vita S. Thiadildis, Abbatissæ Freckenhorsti. Comitatus ille & Monasterium in Westphalia sita sunt.

(n) SOTWELLUS in *Bibliotheca Scriptor. Soc. Jesu recognita* Rom. 1676.

(o) GEORG. CHRISTIANUS JOANNIS in Præf. ad *Nic. Serarii Res Mogunt.* pag. 2. ubi Gamansii schedas fugitivas partim ad PP. Antverpienses, partim ad P. Joannem Sigfridum, Soc. Jesu, pervenisse, partim in flumine Mœno periisse scribit.

(p) Vid. BOINEBURGI Epist. XXIII. A. 1655. Branbachii ad Dieterichium scripta.

(q) LEIBNITII *Cod. Jur. Gent. diplom.* in præfat. ad Mantiss. pag. 7.

Germaniæ Conciliorum cura committeretur. (r) Guilielmus Marchio, Cameræ Imperialis Judex, literarum protector, Gamansium induxit, Genealogiam ut Badensem perscriberet. Scripsit eam Badæ in Societatis Collegio, & ad Rudolphum Longum usque, seculi XIV. Marchionem, perduxit, Pistorianis Collectaneis usus, uti supra ostendi. Hæc ergo si non alicubi latent, in Badensi incendio A. 1689. perierunt.

Gamansius Librum suum, Guilielmo Marchione annum ætatis 74. agente, adeoque Æræ vulgaris A. 1667. composuit, eumque filio Guilielmi Hermanno dicavit. Rubrum est: *Marchionum Badensium & Hochbergensium Progenitores.* Nomen Auctoris reticet Codex. *Anonymum Badensem* vocant Scriniorum Præfecti. At Gamansium esse ejus auctorem, Collegii Badensis me docuerunt Sodales.

Nostro hoc seculo majora moliti sunt Drollingerus atque Sahlerus, ille A. 1742. hic ante biennium, vita defuncti; uterque Aulæ Durlacensi addictus.

FRIDERICUS THEOBALDUS SAHLERUS.

A Consiliis secretis & feudali Præpositus Curiæ, capita quædam Badensis Historiæ diligenter examinavit, Geographicæ

(r) Idem Leibnit. loc. c.

præsertim Pagorum limitumque doctrinæ intentus. Prodromum operis, (s) manu exaratum, ante hos decem annos suo Principi obtulit; vigore & vita longiore dignus, ut cœpta perficeret.

CAROLUS FRIDERICUS DROLLINGERUS.

Consiliarius Aulicus, Palatii Bada-Durlacensis, quod Basileæ est, Cimeliothecæ, Bibliothecæ & Chartophylacio Præfectus: Badensium Rerum, si quis unquam, insigniter gnarus, concinnavit Specimen Badensis Historiæ, (t) quod nonnisi ad A. 1288. procedit. Sed & calamo ejus plures Badensium Rerum debemus Articulos, qui in *Lexico Historico*, Basileæ A. 1726. impresso, comparent. (u) In originibus Domus Guillimanno adhæsit.

Successor ejus in muneribus, dignitate, doctrina, *Jo. Fridericus Herbsterus*, a Consiliis Aulicis secretis, Bada-Durlacen-

(s) Titulus Codicis est: *Grundlegung zu einer Historie desz uralten Hochfurstl. Hauses Baden.*

(t) *Versuch einer Historie des Furstlichen Hauses Baden.*

(u) Articuli *Baden*, *Badenweiler*, *Hachberg*, *Rœteln*, *Zehringen*. Marchionum quoque Badensium vitæ a Carolo I. quæ ibidem occurrunt, a Drollingero compositæ sunt. Poëtica ejus scripta alius quoque celebris Poëta, *Jo. Jacobus Spreng*, Græcæ Linguæ apud Basilienses nunc Professor, emisit in lucem; atque funebri Oratione defuncti & suas dotes aperuit.

ses thesauros, per totos jam viginti annos, custodit & ordinat. Hoc duce & comite Scrinia Palatii sollicite perlustravi; recognovi sigilla, examinavi numismata, & alia monumenta Marchicæ Domus per aliquot menses curate inspexi. Omnia suscepi, peregi sub auspiciis CAROLI FRIDERICI, cui consecratum est opus; qui cum SERENISSIMA CONJUGE, CAROLINA LUDOVICA, Hassiaca Pallade, Gentis suæ æternitati magnanimus prospicit; qui sublimia Hermannorum, Carolorum, Fridericorum, Ludovicorum memoriæ immortalis exempla Principibus filiis, CAROLO LUDOVICO & FRIDERICO, (x) futuris propagatoribus Stirpis, quotidie ostentat; ipse augustalium virtutum amabile exemplar.

(x) Tertius his filius, LUDOVICUS WILHELMUS AUGUSTUS, dum hæc scribo, novum cœli munus accessit.

HISTORIAE

HISTORIAE ZARINGO-BADENSIS

LIBER PRIMUS PRAEVIUS.

CAPUT I.

INTROITUS OPERIS.

§. I.

INCLYTA MARCHIONUM BADENSIUM Domus cum auguftis Lotharingiæ & Auftriæ Domibus communes ex Alfatiá origines derivat. ETICHO Alemanniæ veteris potens Dynafta fub Merovingis Auftrafiæ Regibus, primus, quem novimus, feculi VII. Alfatiæ Dux, trium Gentis fuæ Familiarum conditor Trium Domuum nexus.

extitiſſe cenſetur. ADELBERTUS, ſenior filiorum Etichonis, per nepotes ſuos, BERTILONES Zaringo-Badenſis; per LUITFRIDOS Habsburgo-Auſtriacæ Familiarum eſt ſator.

Natu junior, Eticho per EBERHARDOS, ex ſuo ſanguine natos, Lotharingiæ Ducum ſtemma produxit. Triplex hæc Gentis florentiſſimæ colonia ex fœcundo genitricis Alſatiæ ſinu trans Rhenum, trans Juram, trans Vogeſum, per longa temporum intervalla migravit.

§. II.

Zaringo-Badenſis.

Prima migratio à BERTILONIDIS ſuſcepta trans Rhenum; qui Carolingorum ævo fortunarum ſuarum ſedem in Brisgovia poſuerunt; avitarum iſtius oræ terrarum heredes; ex quibus Comites illi Provinciales prodiere Brisgovici, quos inſequens ætas appellavit Landgravios. Ex his natus eſt Bertoldus ille, quem Henricus IV. Imp. Carinthiæ Ducem & Marchiæ Veronenſis Marchionem creavit.

Ab hoc tempore DUCIS & MARCHIONIS honores ita adhæſerunt Zaringicæ Genti, ut in ejus linea ſeniore, quæ fuit Zaringica, DUCIS character, in juniore, quæ Marchionum Badenſium eſt, titulus MARCHIONIS ſubſiſteret.

§. III.

Habsburgo-Auſtriaca.

Secunda Gentis Etichoneæ colonia ex ADELBERTINA quoque linea prodiens, iisdem Carolingorum temporibus ex

Alſatia Juraſſum tranſivit, ut avitas ibi quoque Burgundo-Helveticas Argoviæ regiones occuparet. Habsburgicus hic Alſatiæ palmes eſt, qui Landgraviatum ejus ſuperiorem jam ante tranſitum poſſedit; qui deinceps migrationibus ſuis ex Helvetia in Auſtriam; (*a*) ex Auſtria in Hiſpaniam; (*b*) utrobique novas ſibi coronas, nova regna comparavit. Ex palmite hoc ſupereſt Auguſtiſſima Romanorum Imperatrix, MARIA THERESIA, Hungariæ Bohemiæque Regina, hujus lineæ ultima; heroicis virtutibus prima.

§. IV.

Poſt Luitfridigenas ex Etichonea Eberhardigenûm propagine, ſub Imperatoribus Salicis, GERHARDUS ille Alſata prodiit; cui Lotharingiam Moſellanicam Henricus III. Imp. regendam commiſit. (*c*) Lotharingica.

Hic ex Alſatia trans Vogeſum migrans, immenſo ſeptingentorum annorum intervallo, per certos XXIII. generationum gradus Lotharingiæ Moſellanicæ Ducatum in ſuis poſteris rexit; donec Auguſtiſſimus Germaniæ Cæſar, FRANCISCUS, MARIAE THERESIAE Conjux, ex patriis quoque Lotharingiæ terris in Hetruriam primum, inde traductus in Auſtriam, Eberhardigenûm

(*a*) Anno MCCLXXXII.

(*b*) Anno MDIV.

(*c*) Anno MXLVIII.

palmitem, a Luitfridigenûm palmite per tot ſecula diſtractum in Archiducibus, ex Lotharingico & Habsburgico ſanguine natis, vinculo novo noſtra ætate conjunxit.

§. V.

Nexus hujus vindices.

Conſanguinitas hæc Habsburgicos inter Lotharingos atque Badenſes obſcuritate ſeculorum omnem hominum effugerat memoriam; donec ſeculi ſuperioris medio HIERONYMUS VIGNIERIUS (*d*) eam ex tenebris in lucem protraxit; in linearum & graduum diſtributione ab ECCARDO & HERRGOTTO hinc inde correctus; quibus correctionibus & noſtras nos obſervationes haud ita pridem adjecimus.(*e*) Nexum hunc Tabula peculiaris oſtendit.(*f*)

§. VI.

Zaringicæ Familiæ ſplendor.

Proſapia Zaringo-Badenſis undecimo jam ſeculo Carinthiæ Sueviæque Ducatus & Marchiam Veronæ aliquandiu; Landgraviatum Brisgoviæ ſemper; Turicenſem Comitivam a Bertoldi II. ævo; Rectoratum Burgundici & Arelatenſis Regnorum a Conradi temporibus ad extinctam usque lineam Zaringo - Zaringicam conſtanter poſſedit; magnarum urbium reſtauratrix & conditrix; in turbis illis inter Imperium & Sacerdotium Cæſari Romæque formidabilis; quin & imponenda Imperii ſolio, ſi Bertoldus V. minus diffidens & liberalior fuiſſet.

(*d*) Vid. infra Lib. I. Cap. IV.

(*e*) Alſatiæ Illuſtratæ Tom. I. pag. 753. ſqq. & Tom. II. pag. 465. 474. ſqq.

(*f*) In fine hujus Cap. I.

§. VII.

Zaringicus hic Bertoldorum sanguis in Marchionum Badensium stirpe adhuc viget & regnat. Ex his AUGUSTUM GEORGIUM BADA-BADENSEM & CAROLUM FRIDERICUM BADA-DURLACENSEM, MARCHIONES, lineæ utriusque Regentes, nostra ætas veneratur. Sanguis ejus in Badensibus superstes.

Hi a Bertoldo I. Zaringiæ Duce, Hermanni Marchionis, qui Beatis annumeratus est, patre, per XXIV. generationum gradus ad nostrum usque tempus evidentibus chartarum & historicorum idoneorum testimoniis indubitanter descendunt.

§. VIII.

Eberhardo-Lotharingicam Domum AUGUSTINUS CALMETUS, Habsburgo-Austriacam, MARQUARDUS HERGOTTUS vastis & doctis voluminibus exposuere. Zaringo-Badensem brevius ego exponendam suscipio; origines & fata Serenissimæ Domus orbi literato tandem ut certius constent. Alsaticæ historiæ scriptor, qui Habsburgicos & Lotharingos trans Juram & trans Vogesum comitatus est, (g) verso nunc ad orientem itinere, Luitfrido-Zaringos quoque & Zaringo-Badenses, ex eadem Alsatia trans Rhenum prosequitur in amœnam Brisgoviam, Alsatiæ æmulam; in quam Zaringorum transiverunt majores, possessores Hachbergæ; in quo Marchionatu hujus operis auctor primam lucem aspexit. Operis suscepti ratio.

(g) In Alsatiæ Illustratæ voluminibus.

§. IX.

Epochæ Badenses.

Memorabiliores autem eventus ab origine Domus ad nostrum usque ævum brevi ut repræsentemus tabella, Zaringo-Badensem historiam omnem in septem distinctas dividimus Periodos.

PRIMA ab Etichone, seculi VII. Alsatiæ Duce, ad Bertoldum I. Zaringiæ Ducum & Badensium Marchionum indubitatum satorem. Periodus hæc ALSATO-BRISGOVICA est.

SECUNDA a Bertoldo I. ad Bertoldum V. qui seculo XIII. fuit Zaringorum postremus. Periodum hanc nominamus ZARINGICAM

TERTIA ab Hermannis VI. Marchionibus Badæ sibi ordine succedentibus, HERMANNIANA vocatur.

QUARTA est BADA-HACHBERGICA a satore HENRICIANA, quæ deinceps in HACHBERGA - HACHBERGENSEM & HACHBERGA-SAUSENBERGENSEM divisa.

QUINTA Badensis est senior, ab auctore suo RUDOLPHINA, quæ usque ad Bernhardum I. procedit, sub quo Hachbergicus Marchionatus ad lineam Badensium rediit; Hachbergica cum Ottone extincta; quod A. 1418. evenit.

SEXTA BERNHARDIANA est, a Bernhardo I. ad Christophorum usque se extendens, sub quo Sausenbergicæ quoque terræ A. 1503. ad Badensem lineam redierunt, Sausenbergensi extincta.

SEPTIMA Periodus, quæ CHRISTOPHORIANA a Marchione Christophoro, ad nostrum usque tempus decurrit, Badensis est junior; in BADA-BADENSEM iterum & BADA-DURLACENSEM partita.

Per gradus hos ſeptem progredietur narratio. Singuli hiſtoriæ Zaringo-Badenſis lectoribus novum referant theatrum.

Ex Epochis his Primam CONJECTURALEM appello, quod Zaringorum majores nonniſi conjectando aſſequimur; ſed conjectura, quæ hiſtoricam veriſimilitudinem parit.

Epocha hæc, diuturnitate temporis omnium maxima, obſcuritate rerum eſt brevior ceteris.

§. X.

Antequam autem noſtrum Epochæ Primæ proponamus ſyſtema, antiquiora ſyſtemata, ſuperioribus recepta ſeculis, quoque exponenda ſunt breviter; quæ nempe longo temporum decurſu in literario & politico orbe, quin & in ipſa Marchionum Badenſium Domo, regnarunt. Syſtemata varia.

Mirabuntur multi, quam credula fuerit medii ævi antiquitas; quam temerarii in conjectando ſæpe fuerint juniores.

Multiplicia hæc ſtemmata in Tres Claſſes opportune dividimus.

Prima eorum Claſſis eſt, ITALICA Badenſium quibus placet origo.

Secunda ex HELVETIA Burgundica, & quidem ex fictis Vindoniſſæ & Altenburgi Comitibus, Badenſes deducit.

Tertia ex ALSATIAE Ducibus eos derivat; quæ veriſimilior ceteris & poſtrema hypotheſis eſt. ITALICA Claſſis antiquitate & numero ſcriptorum reliquas omnes exſuperat. HELVETICAE, quæ multos quoque aſſeclas habuit, Guillimannus eſt auctor; ALSATICA Vignierium, ut dixi, inventorem agnoſcit.

§. X.

Cautela. In hac varietate ſyſtematum monendus eſt Lector, communes Lotharingiæ & Auſtriæ Domuum cum Badenſi origines, ab Etichone derivatas, inter veriſimillima poni; at ſanguinis nexus Zaringos inter atque Badenſes hiſtoricis veritatibus adſcribendus eſt certis. Unde perpetuo eos vinculo ZARINGO-BADENSES appello.

Diverſos hiſtoricæ veritatis gradus qui non probe diſtinguunt, atque adeo fabuloſa cum veris, veriſimilia cum certis, certa cum dubiis indiſcriminatim conjungunt, illi profecto in ſcribenda Gentium & Familiarum hiſtoria non rite procedunt.

TAB. I.

NSIS

NGICA NEXUM
N S.

o.

Eticho II. Dux.

icus Comes circa A. 760.

rdus I. Comes † circa A. 800.

ardus II. Comes † A. 864.

dus III. Comes † circa A. 900.

Comes Nordgov. circa A. 940.

dus IV. Comes † ante A. 966.

. Marchio Lotharingiae † post A. 1037.

ardus Comes † A. 1047.

Res de Alsatia, Dux Lotharingiae A. 1048.
m Lotharingiae Auctor.

Warchio
um et

B

CAPUT II.

SYSTEMA ITALICUM.

§. I.

Apud Germanos medii aevi confuetudo invaluit, illuftrium Familiarum origines ut ex Italia derivarent, majoris gloriae effe arbitrantes, ab extera natione, veteris orbis domina, genus deducere, quam fuae Germaniae fe profiteri indigenas. Originis Italicae affectatio Germ.

Naufea indigenatus veteres quoque vexaverat Romanos, qui a Trojanis victis, fugitivis et advenis, fua repetere primordia, quam Aborigenes Latii fui fe haberi maluerunt. Francicam nationem a Priamo et Hectore, Trojanis principibus, illuftris ille Turonenfium feculi VI. Antiftes jam deduxit GREGORIUS (*a*).

(*a*) *Hiftoria Francor.* Lib. I. Cap. I. Item FREDEGARIUS ejus Continuator.

Primum Britanniae ſuae Regem Aeneae pronepotem, Aſcanii nepotem, Silvii filium, Brutum omni antiquitati incognitum Rerum Anglicarum ſcriptores medii aevi conſtituunt. (*b*)

Antiqua illa Aſcaniorum Germaniae borealis proſapia, quae veteri Saxoniae Duces, Brandeburgo Marchiones produxit, ex qua hodierni Principes Anhaltini proveniunt, ad Urſinos, Roma in Germaniam appulſos, ſuum ſanguinem referunt.

Tempus erat, quo Hohenloica Gens à Flaminiis, Zollerana à Columnenſibus (*c*) ſuum genus ducebant. ULRICUS KRIEGIUS, Rudolphi I. Habsburgici, Germaniae Regis, comes bellorum, ex Turico Nobilis, vel quisquis ejus nomine Chronicon ſcripſit, Habsburgicis Anicios et Perleonios aſſignavit majores; receptam tum temporis ſententiam ſecutus; (*d*) quam

(*b*) Unde *Brutanniæ* primum, dein *Britanniæ* nomen volunt exortum. NENNII *Hiſtoria Britonum* apud THOM. GALE *Scriptores* XV. pag. 94. HENRICUS HUNTINGDON. Lib. I. pag. 300. *in Scriptorib. Henr. Savilii.*

(*c*) REUSNERUS in *Opere Genealogico* pag. 373. LEQUILE *de Domo Auſtriaca* Part. I. p. 141. Invertit rem RITTERSHUSIUS in *Genealogico Opere* p. 140. et 141. Urſinos ex Germania in Italiam perveniſſe aſſerens.

(*d*) *Chronicon* ejus Ms. in publica Turicenſium Bibliotheca vidi. Continuatum eſt usque ad A. 1420. De antiquitate ejus veroque auctore diſputat TURICENSIS ANONYMUS *in Bibliotheca Helvetica*, germanice edita, Tom. I. pag. 129.

JO. SEIFRIDUS ante hos centum et quinquaginta annos recoxit. (e)

§. II.

Affectationis hujus caussae.

Brunsvico - Luneburgica Domus, ab Estensibus Italiae Ducibus haud dubie prodiens suoque flore, sub Guelphis superba, alias induxisse videtur Germaniae Familias, ut Italico sanguine se quoque ortas jactarent. Enimvero frequentes Germaniae Caesarum expeditiones trans Alpes occasionem dederunt, ut Duces, Comites et Dynastae Germani, Italicis praeficerentur Provinciis; unde nepotes inducti sunt, ut Praefectos illos Italici sanguinis fuisse existimarent. Inter Marchiones Badenses duo Hermanni, Tertius hujus nominis et Quartus, Friderici I. Imp. destinatione seculo XII. Marchiam gubernarunt Veronae. Seculo praecedente sub Henrico IV. Imp. Bertoldus I. Zaringensium et Badensium sator, non modo Carinthiae Dux fuerat, sed et Veronensium Marchio. Confusa harum rerum apud veteres notitia originis Veronensis credendae fuit proxima occasio.

(e) SEIFRIDUS, Abbas Zuethalensis in Austria A. 1612. *Arborem Aniciam* edidit. TENGNAGELIUS et P. LAMBECIUS, Bibliothecarii, hoc systema probarunt, sed Perleonios non ab Aniciis, verum à Judaeo exortos, nostrum aevum aperuit.

Conf. *Alsatiae Illustr.* Tom. II. pag. 460.

§. III.

Italicae Badenf. originis Auctores

Veterem hanc Domus Badenfis traditionem PETRUS DE ANDLO, ex Alfatica Andlavienfium Familia natus, inter primos cum circumftantiis exponit. (f) Narrat enim, quod Fridericus I. poft primam expeditionem Italicam (g) in Germaniam rediens, liberum Italiae ut aditum haberet, unum ex filiis Marchionis Veronenfis, ex Romana Urfinorum propagine orti, cujus reticet nomen, obfidem fecum in Germaniam duxerit, quodque Dynaftiam Hachbergae ei dederit cum Caftro. (h)

Quum autem novus hic Marchio obiiffet improlis, addit Andlavius, Hachbergicos Nobiles legationem mififfe Veronam; ut unus ex defuncti nepotibus adduceretur fucceffor. Advenienti Hachbergenfem tractum fuiffe commiffum, et ab eo Marchiones proveniffe Badenfes, qui deinceps Marchionatus axioma Comitatui Badenfi imprefferint. Haec Petrus de Andlo. FRANCISCUS IRENICUS, Ettlingae, adeoque in terris Badenfium, circa A.

(f) In Tractatu fuo de *Imperio Romano* Lib. 1. Cap. 15. Petrus hic, Decretorum Doctor, in Academia Bafil. Jus Canonicum publice expofuit circa medium feculi XV.

(g) A. 1155. Italicam expeditionem primam Fridericus fufcepit.

(h) Dynaftiam hanc Conrado Zaringenfi ereptam, Hermanno Marchioni Veron. Fridericum I. Imp. in feudum contuliffe, tradit CRUSIUS *Annal. Suev.* Part. II. L. X. p. 422.

1495. natus, Philippo, Chriſtophori, Marchionis Badenſis, filio carus, quem in ſtirpis ejus deſcriptione alloquitur, ait: (i) „ Vidimus literas multa antiquitate praeditas, eam (Italicam) „ originem Marchionibus pollicentes. Sed et ad alias Johannis cujusdam Marchionis provocat literas, in quibus Italicae gentis ab Urſino quodam Romano, ad Marchiae Veronenſis Rectoratum per Fridericum I. Imp. promoto, referatur origo. Epochae huic Annum 1153. aſſignat Irenicus, ſubjungens, ſe quoque noſſe Scriptores, qui Hermannum quendam, Marchionem Badenſem, jam A. 1120. commemorent; ipſeque in hac ſententia acquieſcit.

§. IV.

Stemmatis fautores.

Petri Andlavienſis et Irenici tradita MUNSTERUS, (l) LAZIUS, (m) CRUSIUS, (n) HENNINGES, (o) REUSNERUS, (p) ALBIZIUS, (q) LEHMANNUS, (r) LIMNAEUS, (s)

(i) *Exegeſis Germ.* Lib. III. cap. 97. 99.

(l) *Coſmograph.* Lib. 3. Cap. 254. 260. 273.

(m) De *Migrat. Gentium* Lib. VIII. pag. 500. 510.

(n) *Annal. Suevicor.* Lib. IX. Part. II. Cap. 18. Lib. X. Part. II. Cap. 11.

(o) *Theatr. genealog.* Tom. III. p. 239.

(p) *Oper. Genealog.* pag. 511.

(q) *Stemmat. Princip.* fol. 41.

(r) *Chron. Spir.* Lib. IV. Cap. 7. p. 255.

(s) *Jur. Publ.* Lib. V. cap. 5.

MYLERUS AB EHRENBACH, (t) SPEIDELIUS, (u) aliique magno numero fecuti funt, Veronenfes Badenfium origines uno omnes ore profeffi, in circumftantiis inter fe licet diverfi. (x)

Nec filentio tranfeundum, quod Ernefto et Georgio Fridericis, Marchionibus fratribus, varia doctrina ornatis, illuftris fuo tempore Genealogus, ELIAS REUSNERUS (y) Tabulam Marchionum Hachberga - Badenfium, operi Genealogico, quod BASILICA infcripferat, infertam, A. 1592. dedicaverit, in qua Hermannum Comitem Veronenfem et Paduanum, quem Friderico I. Imp. fanguine junctum fuiffe ait, ab eodem in Marchionem Principemque Imperii, poftquam Juditham Hachbergae Comitiffam duxerit uxorem, A. 1153. promotum fuiffe, confidenter perfcribat.

§. V.

Syftemata alia ejusdem originis.

Septennio poft GEORGIUS, HOHENZOLLERAE COMES, (z) indolis erectae juvenis, de Badenfium originibus ingens Volumen,

(t) *Archolog. ordinum Imp.* Cap. 10. p. 90.

(u) In *Speculo Jur.* Voce BADEN.

(x) MUNSTERUS Annum 1153. LAZIUS Annum 1151. quibus Fridericus I. Imp. Italiam nondum intraverat, CRUSIUS Annum 1155. rei geftae affigunt.

(y) Rubrum Libri eft: *Opus Genealogicum Catholicum*, Francofurti 1592. fol. Genealogia Badenfis exponitur pag. 511.

(z) Joachimi Zollerenfis et Annae Badenfis Marchioniffae filius. Anna haec foror fuerat Georgii Friderici, adeoque filia Caroli II. Marchionis, neptis Ernefti. Codex Autographus extat in Chartophylacio Bada Durlac. ab ipfo Auctore Marchioni oblatus.

manu exaratum, soli Georgio Friderico, Avunculo suo, dedicavit, in quo Badenses a Regibus Gothorum, per Scaligeros, Veronae Dominos, nova conjectura derivat, et ab illis ad Recesvindum, Ostro-Gothorum Italiae seculi VI. Regem, ascendit; pleraque ex Pseudo-Hunibaldo aliisque impuris fontibus hauriens.

Postremus Italici systematis hic fuerat conatus, cujus tam manifesta est falsitas, ut nemo non miretur, per quadringentos illud annos potuisse subsistere, quum evidens hodie sit historica veritas, Henrici IV. Imp. temporibus Zaringo-Badenses jam floruisse Marchiones, adeoque centum per annos, antequam Fridericus I. Imp. Hermannum III. Marchiae Veronensi praefecit; quae Praefectura ei forte commissa est, quod Proavus ejus, Bertoldus I. cum Carinthiae Ducatu Marchiam quoque possederat Veronae.

CAPUT

CAPUT III.

SYSTEMA BADENSE HELVETICO-ZARINGICUM GUILLIMANNI ET PISTORII.

§. I.

Guilli-manni ſyſtema.

Primus ab Italico ſyſtemate ſeculi ſuperioris initio recedere viſus eſt FRANCISCUS GUILLIMANNUS, Friburgo-Helvetius, qui Friburgi Brisgoviae Cathedram exornavit Hiſtoricam. Novum hic genealogicum Badenſe ſyſtema in HABSBURGIACIS ſuis (*a*) produxit, quod Habsburgo-Auſtriacis Zaringos atque Badenſes innectit; utrosque à Burgundicis Vindoniſſae Helveticae Comitibus deducit.

Syſtema hoc appello HELVETICUM. Majorem ille his Domibus gloriam ſe conciliaturum arbitratus eſt, ſi excluſa Italia ab

(*a*) *Habsburgica* ſua Mediolani A. 1605. primum edidit GUILLIMANNUS.

T A

M A Z A E N S E

A N C I S C N I.

DIBALDUS five VELIB cit.

tenburgi f. Vindoniffæ, 667.

. A. 688.

us.

urgi & Brifiacæ Landgra to, Abbas Augiæ, inde

tenburgi, Alfatiæ & Br pifc. Argent. † 780.

burgi & Alfatiæ L el Landolinus, Archiep.

855. renfis.

nburgi. Hugo Landg ndiæ minoris Comitis,

& Br nsjurenfis Regis.

nburgi † c. A. 918.

nburgi, Elfatiæ & Brifiac

lus I. Birte iffe videtur improlis.

n fator. Vernerus. ctus a Guillimanno, qui

1036.

um fator.

Bertoldu m Badenfium fator.

in ipſo ſunt quaeſituri Guillimanno; qui abſurda aliorum confutans in abſurdiora prolapſus eſt. Habsburgica Genealogia ei praeſertim curae fuit, Badenſem curavit Piſtorius; ille lubricis et ab ipſo interpolatis; hic indubiis San-Petrini Monaſterii documentis innixus; quae neſcio quo conſilio allegare neglexit. En Schema, quod Manlii Chronico Conſtantienſi adjecit Piſtorius: (d)

Ex Vindoniſſae Comitibus, ex quibus
et Habsburgici

Pirtilo fundator Coenobii Sulzburg 1008. cum fratre.	Gebhardus.
	Bezzelinus.
	Bertoldus I. Zaringiae Dux.
Bertoldus II. Zaringiae Dux.	Hermannus Marchio, Cluniaci mortuus.

(d) In illo *Rerum Germanicarum* Volumine, quo Scriptores ſex edidit Pistorius pag. 742. novae Edit. et veteris a. 1607. p. 666. Cum Piſtoriano hoc ſtemmate conſpirat fere illud, quod Petrus Gremmelspachius San-Petrinus Abbas, qui illi Monaſterio ab A. 1496. ad A. 1512. praefuit, in *Genealogica Synopſi* a. 1507. concinnavit, quae in Crusii *Annal. Svev.* T. I. L. VII. P. 2. p. 219. comparet.

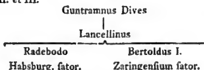
§. III.

Confutatio.

Prima hujus Tabulae verba ex Guillimanno deſumpta ſunt. At ubi Bertoldo I. Zaringiae Duci, Kanzelinum II. pro patre, et Kanzelinum I. pro avo Guillimannus aſſignat, à Piſtorio deſeritur. Falſus enim ejus eſt nexus, quem Habsburgicos inter atque Badenſes conſtituit.

Kanzelino, Guntramni filio, Murenſia Acta Radebotonem, Wernerum et Rudolphum filios, aſſignant. Kanzelinum II. his adjecit Guillimannus, (e) Bertoldi I. quem conſtituit patrem; quemque pro lubitu nunc Lancelinum, nunc Landolum vocat; in Murenſibus Actis eum reperiſſe ſe jactans. (f) Actis his, in

(e) JAC. MANLIUS Lancelinum quoque Habsburgenſium et Badenſium ſatorem conſtituit, ſed Lancelinum Guntramni Divitis filium: alium enim praeter hunc ignorat. En Schema MANLII apud GUILLIMANNUM *Habsburg.* L. IV. C. II. et III.

(f) Ita enim L. IV. p. 123. ſcribit Guillimannus: „ Mihi ex Monumentis „ Murenſibus compertum, filios (Lancelinum) ſuſcepiſſe quatuor, „ Rathbodum, Vernerum, Rudolphum et Landolinum Juniorem. „ P. 149. ait: „ Defunctus eſt Landolus A. 1036. . . . Reliquit Berchtholdum I. Is „ eſt Berchtholdus, cui Barbato cognomentum, qui primus arcem „ Zeringam condidit etc.

lucem tum nondum emissis, falsa cur interpolaverit, non equidem divino.

§. IV.

Nec primus ego Murensium Actorum interpolationem Guillimanno objicio. DOMINICUS TSCHUDIUS, (ff) Coenobii Murensis venerabilis Abbas, ante hos centum annos de eo jam acriter questus est. Ait enim: „ Guillimannum praestaret, aut „ Monasterii nostri Murensis Archivum nunquam lustrasse, aut „ ea, quae inde hauserat, majori studio, cura et fide tractasse. „ Malae fidei eum Abbas accusat, quod Genealogiam, Murensibus actis praefixam; nos accusamus eum, quod Acta ipsa corruperit. Tschudii querela.

Verum enimvero Guillimanni temeritas non ad Murensia modo Acta, sed ad Sulzbergensia quoque se Monumenta extendit. Asserit enim, Lancelinum, Guntramni filium, cum Birctilone, fratre suo, Monasterium in Sulzberg condidisse. (g) At Birtelo solus fuit Monasterii institutor, ut Charta fundationis A. 996. aperte nos docet. Alia (h) donationis Charta, quam

(ff) In Libello erudito cui titulus: *Origo Comitum de Habsburg*. p. 97.

(g) *Habsburg*. L. IV. pag. 121.

(h) Verba ejus haec sunt: „ Ego Pirrtelo nomine, omnem hereditariam „ partem, quae me contingebat, tradidi cum manu fratris mei Gebhardi „ ad Casam Dei, quae est constructa in loco, qui dicitur mons falsuginis.

A. 1008. idem Birtelo fecit, nos docet, Gebhardum, non Kanzelinum, fuiſſe fratrem Birtelonis. Addit Guillimannus, (*i*) Lancelinum et Bertilonem fratres in Sulzbergenſis Monaſterii Aede Capitulari ſimul fuiſſe ſepultos, ibique imaginem tabula antiqua reperiri depictam, cui BETZELINI (*l*) adſcriptum ſit nomen. Equidem omnes Monaſterii, ſeculo addicti, partes avide et diligenter perluſtrans, Tabulam hanc fruſtra quaeſivi. Imaginum variarum picturae fugientes in muro conclavis, quod ille Capitulare appellat, hinc inde comparent, ex quibus tamen nihil didici, quod ad Bertilonem, aut ad Lancelinum ſpectaret. Sed certo didici, picturas illas non ſatis antiquitatis habere, ut in Bertilonidum rebus ullam faciant fidem. Quanta Sulzbergenſis hujus Parthenonis, inter mediocres ſane reputandi, gloria fuiſſet, ſi Auſtriacae et Badenſis Domuum ille cuſtodiviſſet ſatores.

(i) *Habsburg*. L. IV. p. 164. et 166. ſeq.

(l) GEBVILERUS in *Epitome Archiducum Auſtriae* L. 2. C. 17. Bezelinum Habsburgicum Sulzibergenſe Coenobium condidiſſe vult, inibique ſepultum. Bertilonem fundatorem cum Gebhardo fratre ſepulturam ibi habuiſſe, veriſimilius eſt.

§. V.

Inane ergo cum ſit Guillimannianum de Badenſibus et Habsburgicis originibus ſyſtema, non pauci mecum mirabuntur, quod tot Viri, doctrina illuſtres, BESOLDUS, (m) RITTERSHUSIUS, (n) SCIOPPIUS, (o) ZEILERUS (p) CHIFLETIUS, (q) SPENERUS; (r) ut et inediti Rerum Badenſium ſcriptores, FOERSTERUS, JUNGLERUS, aliique certatim illud ſecuti ſunt. Guillimanni auctoritas, quam prioribus acquiſiverat ſcriptis, tam ſecuros reddidit ejus lectores, ut absque ulteriore examine et poſtrema ejus probarent. Affeclae Guillimanni.

§. VI.

Tria momenta ſunt, ad quae in HABSBURGIACIS ejus Lector animum advertat. Concluſio.

(m) *Theſaur. Pract.* voce BADEN.

(n) *Exeg. Genealogico-hiſtorica* p. 140.

(o) *Stemma Domus Auſtriae*, ſubjunctum *Conſilio Regio* Ticini edito A. 1619.

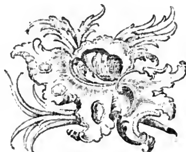
(p) *Itinerarium German.* Cap. 9. p. 222. adde *Continuat.* I. Cap. 9. p. 122.

(q) *Lumina nova praerogativa ad Vindicias Hiſpanicas* p. 314.

(r) *Sylloge Genealogico-Hiſtorica* p. 605. ſeq.

Primo ad Domus Badenſis cum Zaringica nexum. Secundo ad Zaringiae Ducum cum Habsburgo-Auſtriacis vinculum. Tertio ad primas origines, quas Zaringo-Badenſibus et Habsburgo-Auſtriacis ille tribuit communes.

Badenſes inter atque Zaringos nexum ille recte conſtituit, qualem ei nempe ſuggeſſerat Piſtorius; ſed nexus probationes Piſtorius non revelavit Guillimanno; qui Zaringorum cum Habsburgicis vinculum temere diſpoſuit, et utrosque ex Vindoniſſae Burgundo-Helveticae Comitibus novo et falſo auſu derivavit. Supereſt, ut a reprobato ſyſtemate Helvetico tandem ad Alſaticum progrediamur.

CAP.

CAPUT IV.

SYSTEMA ALSATICUM VIGNIERII, HERRGOTTI ET NOSTRUM.

§. I.

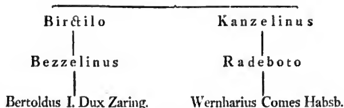

Systematis tertii, quod expositurus sum, auctor est, quem supra indicavi, HIERONYMUS VIGNIERIUS, Gallo - Blesensis, qui A. MDCXLIX. illud publicavit Lutetiæ.(*a*) Hic à Guntramno. Divite, Habsburgicæ Domus certo satore, qui seculi X. medio vixit, per Alsaticos Egishemii Comites ad Etichonem usque, Alsatiæ Ducem, circa A. 693. mortuum, per continuas generationes ascendit, unde ALSATICUM appellamus SYSTEMA. Systema Vignierii

Systema hoc Zaringos inter atque Habsburgicos nexum à Guntramno quoque Divite derivat; sed non per Landelinum II

(*a*) Libri Rubrum est: „*Origine des Maisons d'Alsace, de Lorraine, d'Autriche* „*& de Bade*, fol.

à Guillimanno effictum Guntramni nepotem, sed per Birtilonem, quem Guntramni filium, Landelini I. vel potius Kancelini fratrem, natu juniorem, constituit; illum nempe, qui Monasterium Sulzbergense A. 993. instituit. Bertilonem hunc Kanzelino fratrem quoque assignat Guillimannus, sed fratrem improlem. Vignierius contra Zaringorum prosapiam ab eo hunc in modum derivat:

Systema hoc Birctilonem Guntramno, Bezzelinum Birctiloni filios, sine ulla auctoritate adscribit. Ne nomen quidem Bezzelini chartis antiquis proditum est.

§. II.

Sectatores Systemat. Vignier.

Chifletius, qui *Lumina nova* A. 1647. conscripsit, biennio ante, quam Vignierii comparuerat liber, hypothesi Guillimannianae adhaerens; triennio post in *Austriaco Stemmate* secutus est

(b) *Praefat. Apologet. ad Genealogiam Franc.* num. XXIX. 4.

Vignierium, quod & ipse Chiffletii hostis fecit Blondellus (*b*) aliique, qui ab eo tempore Austriaca, Badensia (*c*) & Lotharingica fusius tractarunt.

Ipsi ex Habsburgo-Austriaca Domo prognati Germaniæ Cæsares Badensium cum Habsburgicis nexum per Bertilonidas & Bertoldos Zaringenses probarunt.

Rudolphus II. sub cujus auspiciis scripsit Guillimannus, vinculum istud admisit. Leopoldus, in Diplomate, quod A. 1664. FRIDERICO VI. Marchioni Badensi, aurea bulla munitum, Ratisbonæ concessit, in Principis hujus laudes excurrens, diserte perscribit, Marchiones Badenses, ex Regio, & quidem Austriacis & Badensibus communi Habsburgico atque Zaringico sanguine fuisse progenitos, (*d*) quin & omnibus pene Regiis, Electoralibus ac Principum Domibus cognatione & affinitate conjungi.

(*c*) Huc pertinet JOHANNES GAMANSIUS, *Historiæ Badensis* ineditus scriptor, Vignierio coætaneus.

(*d*) His verbis: „Wan wir gnediglich angesehen, wahrgenommen und „betraehtet der Hochgebohrnen Wilhelmen und Friderichen beeder „regierender Marggraven zu Baden und Hochberg &c. Baden-„Badisch, und Baden-Durlachischer Linien unserer lieben Vettern „und Fürsten nit allein aus Kœniglichem und zugleich mit unserm „Erzhauss aus dem uhralten Habsburg - und Zeringischem Stamm

Vignierianum Syſtema Carolo VI. Imp. placuiſſe, ipſe ex ſacro ejus ore intellexi.

Sed & ab Auguſta Lotharingiæ Domo hoc ſyſtema probatum eſt; quæ in Alſaticis originibus magnos providentiæ divinæ ductus veneratur; quod illa poſt tot ſeculorum ſpatia cum Habsburgo-Auſtriacis, agnatis ſuis, in unum denique redierit corpus.

§. III.

Corre-ctores Vignier. Syſtem.

Hæc de Vignieriano Syſtemate generatim. Partes autem ejus ſigillatim ſi ſpectes, in ordinatione linearum & graduum illud a ſucceſſoribus Genealogis haud leviter correctum eſt; ita tamen, ut ipſa ædificii forma, cum præcipuis ejus partibus, ſalva perſtaret.

Enimvero in Etichone, Alſatiæ Duce, ſubſiſtere quum debuiſſet Vignierius, ab eo ad Francicos Palatii Præfectos,

„entſproſſenen Herkommens, ſondern auch ſelthero œffters mit „demſelben, und vaſt allen kœniglichen Europæ Chur- und Fürſten „des Reichs wiederhohlter heürathsverwantnus und Sippſchafft &c. Communem hanc Habsburgicorum & Badenſium originem multis perſuaſit Dominicanus ille Chronici Colmar. Auctor anonymus, qui de Rudolpho Habsburg. ita ſcribit: „natus eſt Rudolphus de progenie „Ducis Zaringiæ.„ Verum nonniſi cognatio per feminas hic intelligitur. Mater enim Rudolphi fuit Heilwigis Kiburgica, quæ ex Anna Zaringica prodiit.

Leudesium & Erchinoaldum (*e*) ascendit. Ascensus hic ei excitavit Censores.

Prodiit nimirum ante octo hæc lustra GEORGIUS ECCARDUS (*f*) qui ex systemate hoc Merovingicos illos Domus Majores rejecit, illique Leutharios, Alemanniæ Merovingicæ Duces, substituit, ut eos Etichoni assignaret majores. Ab Eccardo correctum.

Vignierius ergo in descriptione majorum Guntramni correxit Guillimannum. Vignierium in majoribus Etichonis correxit Eccardus.

§. IV.

Sed & Eccardo alius Vignierii corrector successit HERRGOTTUS, nuper fatis defunctus, qui Eccardianis emendationibus novas adjecit, uti Eccardianis & Herrgottianis nos quasdam adjecimus; (*g*) servata tamen præcipua ædificii forma. Nostræ correctiones.

Enimvero Bertoldum ego Ducem Actorum Einsidlensium,(*h*) quæ Vignierius nondum viderat, auctoritate inductus, constitui

(*e*) Unde Systema hoc *Erchinoaldinum* quoque appellatur.

(*f*) Liber ECCARDI hoc titulo prodiit: „*Origines Familiæ Habsburgo-Austriacæ*, Lipsiæ 1721. fol.

(*g*) *Alsatiæ Illustr.* Tom. II. pag. 464. sqq.

(*h*) Apud HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. III. pag. 833. ubi: „Comes Lantoldus

Lantoldi nepotem, qui Lantoldus cum Kanzelino, Guntramni filio idem fuisse existimatur. (*i*) At supplendus erat mihi hiatus Actorum, quæ patrem Bertoldi Ducis non produnt. Patrem ergo ei assignavi Bertoldum, Provincialem illum Brisgoviæ Comitem, quem Chartæ nostræ A. 999. & 1004. memorant; eo minus suspectum, quod filius eodem nomine, eadem dignitate, antequam Dux fieret, in eadem provincia, iisdemque possessionibus, ut infra patebit, conspicuus fuit.

Nec sententiam circa patrem nunc muto. De avo autem Lantoldo nunc aliquantum subdubito, an satis antiqua sit Actorum Einsidlensium, quam produxi, auctoritas, ut avus Bertoldi I. Ducis constituatur.

„de Zaringen, avus Berchtoldi Ducis Carinthiæ dedit cum uxore sua „Luitgarda duas huobas in Melis. „ *Necrologium Einsidl.* ad Januar. hæc habet: „Ob. Landolphus Comes de Zeringen avus Bertholdi Comitis „de Zeringen, qui cum uxore sua Luitgarda dedit duas huobas in Melis.

(*i*) Lantoldum Guillimannus, Vignierius & hujus affeclæ eundem cum Murensium Actorum Kanzelino, Guntramni filio, constituunt, non dissentientibus Eccardo atque Herrgotto, quibus & nos haud inviti accessimus.

§. V.

Certitudo hiſtorica rerum Zaringo Badenſium à Bertoldo hoc incipit, qui A. 1077. mortuus eſt ſenex, adeoque circa ſeculi XI. initia natus. Nativitas patris ergo in adulta ſeculi X. ætate inter Bertoldos & Bertilones quærenda. Zaringenſium majores.

Opus ergo, ut omnes temporum ſuperiorum Dynaſtas hujus nominis & Comites inquiramus, in quibus profecto latent Zaringorum majores.

Bertilo, Piratilo, Pirtilo, vulgari germanorum ſermone *Bertel*, *Bertold*, *Berchtold*, unum idemque nomen enunciatione modo variat; re ipſa non diſcrepat. In Brisgovicis octavi, (*l*) noni, decimique ſeculorum Chartis ubi Comitum Brisgoviæ mentio, nomina frequenter occurrunt.

Chronologicam eorum ſeriem repræſentamus Lectoribus, ut & ea, quæ jam dicta ſunt, & quæ porro expoſituri ſumus, rectius intelligantur.

(*l*) Ruthardum, qui A. 749. Arnolfsaugiæ Monaſterium in Alſatia Inferiore condidit; WIMPHELINGIUS de *Epiſc. Argent.* pag. 23. Zaringiæ Comitem vocat, deſtitutus fundamento.

Add. HERZOGIUS in *Chron. Alſat.* Lib. 3. pag. 71. Monaſterium ſub Ludovico Pio Imp. in Ortenaviam translatum *Schwarzack* vocatur. At *Comitis* Zaringiæ nomen monumentis ignotum eſt. *Duces* Zaringiæ non niſi ſeculo XI. comparere incipiunt.

§. VI.

Birtilones & Bertoldi Comites a feculo VIII.

Anno 770. Monafterio S. Galli traditio in villa *Aginesheim* Piraltilone Comite facta eft. (*m*)

A. 786. Ekino quidam bona in *Pago Piritiloni* in villis *Reothaim* & *Amalpertiuilari* fub Carolo Rege & *Piritilone Comite* eidem S. Galli Cœnobio donavit.

Eodem anno Chartam traditionis prædii in Pago *Bertoldesbara* fiti; teftes fignarunt *Birtilonus* & *Bertoldus Comites.*

Sed & alia hoc anno Abbatiæ S. Galli donatio in *Paco Pirihteloni* in *locis Althaim* & *Hootzhaim* fub Carolo Rege & *Pirihteloni Comite* facta.

A. 794. *Perctoldus Comes* ampliffimam in pluribus Brisgoviæ villis donationem S. Gallo feciffe fcribitur.

A. 800. Chadaloh, *filius Perahtoldi Comitis*, hereditatem fuum in villa *Wanga*, ad Pagum Bertoldesbara fpectante, San-Gallenfibus dono dedit.

Biennio poft Wago & Chadaloh, *filii Perahtoldi Comitis* novum Monachis iftis donum contulerunt. Altum inde in Chartis feculi IX. de Bertilonibus & Bertoldis filentium. At feculo X. Brisgoviæ Comites denuo comparent frequentes.

§. VII.

(*m*) Apud HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. n. XI. feq. Chartas fingulas fuis annis invenies.

§. VII.

Anno 968. *Pirihtilone Comite* concambium bonorum in Kachinhova & in Perchusa inter S. Trutperti & S. Galli Monachos factum est. Berghusum prope Friburgum Brisgoviæ situm est. Iidem Sec. X. Brisgoviæ Comites.

A. 990. Otto III. Imp. Wormatiensi Ecclesiæ prædium Scaleja, (*n*) in Pago Brisiggovæ & in *Comitatu Birthilonis Comitis* situm donavit. (*o*)

A. 993. Otto III. ob petitionem *Birchtilonis Comitis* ad ecclesiam S. Cyriaci in villa Sulziberg dedit, quicquid in ista villa habuit in Pago *Brischouve* & in Comitatu *superius jam scripti Birchtilonis* Comitis situm. (*p*)

Eodem tempore vel paulo ante *Birtilo* Monasterio Sulzberg a se constructo, prædia quædam donavit.

A. 994. Otto III. Monasterio *Waldkiricha*, Benedictinæ Regulæ Monialium, in Pago *Brisiggowe* & in Comitatu *Birthilonis Comitis* sito, libertatem Augeæ & Corbejæ Monasteriorum dedit. (*q*)

(*n*) Per Scalejam vicus *Schelingen* prope Burckheim & Limpurg intelligitur, non *Schliengen*, ut plerisque est visum.

(*o*) Ex autographo. Vid. *Cod. Dipl. nostrum.*

(*p*) Vid. *Codex Diplom.*

(*q*) Ex autographo Collegiatæ Waldkirch, quæ tum fuit Parthenium, S. Margarethæ dedicatum.

A. 995. IV. Kal. Jan. idem Otto Imp. eidem Monafterio Waldkirch quinque manfos cum area una in dominicata villa (*r*) *Schafhufon*, in Pago *Brifigowe* dicto, in Comitatu *Birthilonis Comitis* fitos, nec non locum *Hard* inter villam *Uvila* & *Scafhufon* donavit. Actum Ereftehim. (*s*)

Eodem Anno 995. Cæfar inter Epifcopum Wormat. & Abbatem S. Galli concambium confirmat, quo prædium Sçaleja in *Ducatu Alamannico*, in Pago *Brifachgowe*, in *Comitatu Birichtilonis Comitis* fitum, Abbatiæ S. Galli traditum eft.

A. 999. IV. Kal. Apr. Otto III. Imp. rogante Hermanno, Süeviæ Duce, *B. Comiti* fuo jus conceffit, in quodam fuo loco *Villingen* publicum faciendi mercatum cum moneta, telonio ac bonan. Villinga bonum Zaringicum fuit, ut patebit inferius; quare B. hic Comes haud dubie ad Zaringiæ Ducum referendus majores.

§. VIII.

Seculo XI.

Anno 1004. Henricus II. Imp. Sulzbergenfi Monafterio facultatem dedit faciendi mercatum in loco *Rincka*, in Pago *Brisgove*, *in Comitatu Bertholdi.*

(*r*) Villa dominica fuit Villa Regia vel Imperialis. Villæ hæ ftilo juniore *domaniales* vocantur.

(*s*) Ex autographo ejusdem Collegiatæ. Erftein Inferioris Alfatiæ vicus eft.

A. 1008. Pirrtelo omnem suam hereditariam partem cum manu fratris sui *Gebehardi* ad Casam Dei in Sulzberg, in Pago *Prisichcuue, in Comitatu Adalberoni Comitis,* tradidit. Subscripsit Chartæ *Peretholt Comes.*

Ipsum D. Margarethæ Monasterium in Waldkirch in Nigra Silva, quod in Collegium Canonicorum deinceps conversum, idem Birctilo instituisse perhibetur. (*t*)

Superest adhuc Parochialis Ecclesia vetus, Munzingam inter & Mengam, Inferioris Brisgoviæ vicos, quæ vocatur Birtelonis Ecclesia. (*u*) A quonam Birtilone suum ea traxerit nomen non liquet.

A. 1016. Henricus II. Imp. Schutterano Monasterio mansum in villa Friesenheim, in *Comitatu Bertoldi in Pago Mortinauue* concessit. (*x*)

A. 1028. Conradus II. Imp. Ecclesiæ Basil. quasdam venas & fossiones argenti in *Comitatu Bertholdi* & in Pago *Brisichgowe* tradidit.

A. 1047. Henricus III. Imp. Megingodo cuidam regalem mansum in villa Waltchirichun, in Pago *Alpegouue,* (*y*) *in Comitatu Berechtoldi Comitis* situm;

E 2

(*t*) GUILLIMAN. *Habsburg.* Lib. IV. Cap. I. p. 155. & Cap. II. p. 168.

(*u*) *Birtelskirch.*

(*x*) SCHANNAT *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 19.

(*y*) Waldkircha. Heic non Collegiata, nec oppidulum in Nigra Silva, sed vicus

A. 1048. Henricus idem Imp. Ecclefiæ Bafil. confirmat bona in Pago *Bryfichegowe*, in villis Mulinheim & Ougheim, in Comitatu *Berchtoldi Comitis*, nec non in villa Pictenfole in Comitatu *fupradicti Berchtoldi Comitis.*

A. 1049. idem Imp. Monafterio Rhinau, in Pago Turgovienfi Alemanniæ Ducatus, in Comitatu *Bertoldi* Comitis, poffeffiones confirmat, & inter has in Albgowe Cellam, quæ dicitur *Alba*, (z) Aloffa, (a) Waldkircha.

A. 1052. Heffo quidam *Duce Bertoldo, Comite Herimanno* Capellam S. Nicolai in Eyftat, Brisgoviæ vico, inftituit. (b)

§. IX.

Epicrifis. Antiquiffima harum Chartarum Birtilonem, ut Superioris Alfatiæ Comitem refert. *Aginesheim*, *Egesheim*, Anno. 770. memoratum, oppidulum Alfatiæ eft, ex quo Comites Egisheimenfes fuum nomen ceperunt. Unde Pirahtilonem illum Comitem Comitibus Provincialibus Alfatiæ annumeravi. (c)

hujus nominis intelligitur prope Waldshut, qui trihorio à S. Blafii Monafterio diftat; quique fitus fuit in Alpegovia. Altera Waldkircha, ubi Collegium Canonicorum eft, ad Brisgoviam refertur.

(z) Monafterium S. Blafii.

(a) Hodie *Alphen*, vicus duplex inter Waldshutum & S. Blafii Abbatiam.

(b) Charta inter Documenta Badenf.

(c) *Alfatiæ Illuftr.* Tom. II. p. 497.

In ejusdem feculi VIII. progreffu Bertilones in Brisgovia reperis; qui feculo fequenti intermortui quafi, majore cum fplendore feculo X. in Brisgovia rurfus comparent. Undecimo autem fub Bertoldorum nominibus in vicinis quoque & circumjacentibus Ortenaviæ, Nigræ Silvæ, Sueviæ, & Franciæ Orientalis regionibus divites eos atque terrarum potentes reperimus Dynaftas; quibus & Landgraviatus totius Brisgoviæ commiffus; uti Comitatus Provincialis Superioris Alfatiæ Comitibus Habsburgicis, Zaringorum agnatis, a Cæfaribus quoque concreditus fuit.

§. X.

Brisgovicæ autem Chartæ, fub Ottonibus, Henrico Sancto, Conrado Salico & Henrico III. quum Birtilones, Bertoldos, Comites Brisgoviæ memorent, cur non in his quoque Bertoldi I. majores quæramus? Omnes certe in eadem provincia ejusdem nominis atque dignitatis participes, ejusdemque muneris ac officii adminiftratores, per fucceffiones ætatum, ita fefe exceperunt, ut alter alterius filius vel agnatus effe potuerit. **Bertilones Zaringor. majores.**

An autem nexus in illo Bertilone, qui Anno. 1008 Sulzbergenfe Cœnobium condidit, quod Vignierius facit, quod Chifletius, Blondellus, eorumque fequaces admittunt, vel in fratre ejus Gebhardo, quod facit Piftorius, vel in alio Pirtilone,

qui jam A. 968. Comes Brisgoviæ fuit, vel in Kanzelino, Guntramni Divitis filio, quem eundem cum Lantoldo Einfidlenfi faciunt, quærendus fit, conjectura verifimili fufpicari quidem, at hiftorica certitudine determinare non aufim. Unde fepofitis conjecturis ad certiora progredimur, atque in Bertoldi I. Ducis fubfiftimus patre, nempe in Bertoldo illo Comite, quem A. 999. Villingam, bonum haud dubie Zaringicum, poffediffe oftendimus. (*d*) Reliqui Bertilones in majorum ejus cenfendi funt claffe, Habsburgenfium agnati; licet graduum agnationis ratio probari non poffit.

§. XI.

Stemmatis præftantia.

Ita ad feculi X. tempora certis hiftoriæ documentis Zaringo - Badenfis Domus affurgit, atque inter antiquiffimos Alfatiæ Brisgoviæque Dynaftas & Comites fuas figit origines.

Bertoldus I. Dux Badenfium fator ex nobiliffimis Optimatibus Germaniæ regni prognatus; (*e*) ex Dynafta potente & Provinciali Brisgoviæ Comite ad folium Ducale Carinthiæ, feculo XI. promotus eft.

Tantam antiquitatem dignitatis Ducalis, a majoribus Badenfium fuæ Domui illatæ, vel in Regiis Gentibus, Francicam & Lotharingicam fi excipias, fruftra hoc ævo requires.

(*d*) Vid. §. X. & XI.

(*e*) Verba hæc funt *Fragmenti Hiftorici* ad A. 1125. apud URSTIS. Part. II.

§. XII.

Io. Aventini & Chronici Carionis celebritas facit, ut appendicis loco eorum quoque de Zaringicis originibus traditiones apponamus.

Ab Ernesto I. Sueviæ Duce, eas repetit AVENTINUS. (*f*) Putat enim Ernestum hunc, ducta in matrimonium Gisela, Hermanni II. Sueviæ Ducis, & Gerbergæ Burgundicæ filia, Suevorum Ducatum ab Imperatore Henrico obtinuisse, duosque progenuisse filios, Ernestum & Hermannum, a quibus Zaringenses originem traxerint. CARIO (*g*) autem ab Hugeberto, fratre Teutbergæ, uxoris Lotharii II. Zaringenses derivat. Sed neuter sententiam suam argumentis probavit. Gerberga, Giselae mater, filia cum fuerit Conradi, Burgundiae Regis, Nicolaus Vignierius(*h*) Aventinianæ hypotheseos fautor, causam hanc allegavit, ob quam ex regia Burgundionum stirpe ortos se praedicarint Zaringi.(*i*) Aventini & Carionis opinio.

(*f*) *Annal. Boicor.* Lib. V. Cap. 5. n. 19.

(*g*) *Chronici* Lib. IV. pag. 395. & 423.

(*h*) NICOLAUS VIGNIERIUS in *Chronico Rerum Burgund.* ad A. 1015. pag. 129. quem cum HIERONYMO VIGNIERIO noli confundere.

(*i*) Vignierianae de Marchionum Badensium origine, ex Burgundiae Regibus ducenda, sententiae accesserat olim CHRISTIANUS KECKIUS, Consiliarius Bada-Durlacensis, vir elegantis ingenii. In *Carmine Nuptiali* enim, quod Anno 1670. Friderico Magno obtulit Caroloburgi, ita canit:

„Augustoduni genus alto a sanguine Regum.

„Hinc Hochberga ferox.

Verum in Genealogicis rationibus ſtirpem non conſtituere foeminas, ignorare non potuerat, dum hæc ſcriberet, Vignierius.

§. XIII.

Felicis Fabri.

Ceterum in conſtituenda Domus Badenſis antiquitate impudentior nemo fuit, quam FELIX FABER, Monachus Ulmenſis; (*l*) qui audacter profeſſus eſt, Marchiones Badenſes ab Imp. Veſpaſiano ad bellum Judaicum ex Germania fuiſſe vocatos, ſuoquo aevo literas vocationis in Badenſi tabulario adhuc fuiſſe ſuperſtites. Fabula vix condonanda auctori, niſi ejusdem ſeculi Caeſar FRIDERICUS IV. privilegia a Julio Caeſare atque Nerone, Romanis Imperatoribus, Auſtriae data, jactaſſet, firmaſſet. (*m*)

§. XIV.

Tranſitus ad Lib. II.

Ordo rerum requirit, ut a Periodo CONJECTURALI; quae Primum noſtrum Librum componit, progrediamur ad certas; quae idoneorum monumentorum teſtimoniis nituntur.

Periodos has in duos Libros, ZARINGICUM nempe & BADENSEM dividimus.

Keckium ſequitur Jo. FECHTIUS, Hochberga - Marchicus, in *Hiſt. Colloquii Emmending.* C. I. p. 7.

(*l*) *Hiſtor. Suevor.* Lib. I. Cap. X. Scripſit ſeculo XV.

(*m*) Literas has Julii Caeſaris & Neronis edidit LUNIG *Archiv. Imperii* Part. Spec. Contin. I. ſub rubro *Oeſterreich* pag. 3. Friderici IV. Confirmatio horum Privilegior. data A. 1453. extat ibidem pag. 33.

TAB. III

fervida illa Sacerdotium inter atque Imperium cum flagraret difcordia, Zaringiæ Duces pacifici comparuerunt actores. Memorabilia hujus Gentis fata, non nifi leviter a fcriptoribus huc ufque tradita, uberius expofiturus fum, adjutus monumentis, quæ Helvetia, Brisgovia, Ortenavia & omnis Nigra Silva, Civilis & Sacra, ex fcriniis fuis liberaliter mihi fuppeditarunt, ut novo jam habitu prodire poffit Zaringorum Hiftoria; non folis Provinciarum, quas enumeravi, inclufa limitibus, fed & ad Burgundicum ac Arelatenfe Regnum, ad Burgundicam & Alemannicam Helvetiam, quas Zaringi hereditario regebant jure, atque ad veteres Sueviae Carinthiaeque Ducatus, Marchiamque Veronæ, quibus praeerant ad tempus, fefe late extendens. In omnibus harum gentium Annalibus vel ut Rectores & Duces; vel ut Marchiones, Dynaftæ, Comitesue Provinciæ, comparent Zaringo-Badenfes.

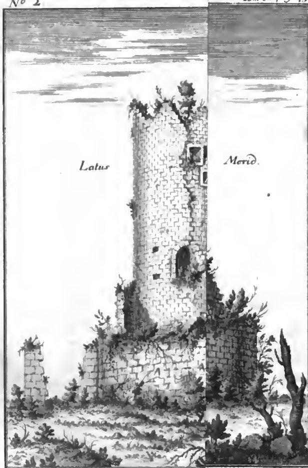
§. II.

Zaringorum nomen.

Bertoldi nomen Zaringiæ Ducibus nativum fere atque proprium fuit. Orthographia ejus in fcriptoribus & Chartis variavit, in quibus *Berhtold*, *Berthold*, *Berchtold*, *Bertolf*, *Bertulf*, *Pertold*, *Bertold*, promifcue legimus. Tertius inter Bertoldos cum axiomate *Zaringiæ Ducis* primum comparet. Ufus tamen & confuetudo patrem quoque ejus & avum Zaringiæ Duces anticipando appellat; patrimoniales Zaringiæ terras quod & ipfi

No 1. Tom. I. pag. 43.

No 2
Tom I. pag. 43.
Latus
Merid.
Weis sc. Arg.

Henrici IV. tutrice & matre, Sueviae Ducatum requirens, tulit repulsam. Illa enim, neglectis mariti defuncti promissis, filiam suam Mathildam Rudolpho, Rheinfeldae Comiti, in matrimonium dedit, generoque huic suo Ducatum Sueviae, praeterito Bertoldo, A. 1057. commisit, (*f*) atque triennio post, ut repararet injuriam, Ducatum Carinthiae Bertoldo concessit. (*g*)

§. V.

Carinthia veteris Norici pars, ut & Marchia Veronae, Bavarici Ducatus provinciae seculo X. censebantur. Carinthia Ducatus & Marchiæ Veronæ.

Otto I. Germaniae Rex, Regnum Italiæ A. 952. Germanico jungens, Marcam hanc ab Italiae regno avulsit, (*h*) Bavariaeque

(*f*) Hermannus Contr. Annalista Saxo, Chronica S. Pantaleonis ad A. 1057.

(*g*) Hermannus Contr. ad A. 1060. „Conradus, qui Carentanis solo nomine „Ducis praefuit, moriens locum dedit: cujus Ducatum Bertholdus „Suevigena accepit.„ Joh. Christophor. Peslerus, in *serie Ducum Carinthiae*, Hermanno male opponit Lambertum Schafnab. qui ad A. 1058. Conradi Ducis mortem refert.

(*h*) Continuator Reginonis ad A. 952. & ex eo Annalista Saxo apud Eccard. *Scriptor. Germ.* Tom. I. col. 281. seq. ubi: „Berengarius „Italiam iterum dono & gratia Regis accepit regendam. Marca tantum „Veronensis & Aquilejensis excipitur, quae Henrico fratri Regis „(Bavariae Duci) committitur.

adjecit. Avulsione hac vetera illa duo contra Germanos propugnacula Italiae, Veronensis & Aquilejensis Marcae, inverso jam ordine, Germanica contra Italos propugnacula evaserunt. At circa A. 976. Carinthia cum Marcis his, a Bavariae Ducatu distracta, Duces peculiares accepit; (i) atque a Caesaribus Germanico Principi semper fuit commissa.

Anno 996. Otto Conradi, Ducis Franciae Orientalis, & Luitgardae Ottonis I. Imp. filiae filius, Gregorii V. Papae pater, Marcam Veronensem servavit, ut Annales Hildesheimenses (l) loquuntur. Otto *Carentanorum Dux* & *Veronensium Comes*, ab Henrico II. Rege Rom. ut Germanis auxilium ferret, A. 1002. in Italiam missus est. (m)

Anno. 1017. Adelpeyro (Adalbero) *Dux Marchiae Carentanorum* in Judicio sedit. (n)

A. 1047. *Marchiam Veronensem* ab Henrico III. Imp. accepit Guelphus III. Cunigundae, quae Azoni Estensi nupserat,

(i) Prima sane Karentanorum Ducis A. 977. memoria occurrit in Ottonis II. Imp. diplomate, Aquilejae Patriarchae dato, ap. UGHELL. *Ital. sacr.* Tom. V. col. 46.

(l) LEIBNITII *Script. Brunsv.* Tom. I. p. 721.

(m) DITMARUS Lib. V. ap. LEIBNIT. loc. alleg. p. 370.

(n) MURATORII *Antiquit. Ital.* Tom. I. p. 170.

frater. (*o*) Obiit Guelfus hic A. 1055. improlis (*p*) fucceſſorem nactus Conradum, qui circa A. 1058. mortuus eſt, cui Bertoldus noſter in Ducatu & Marchia A. 1060. Henrici IV. Imp. deſtinatione fucceſſit. (*q*)

§. VI.

Sed Bertoldina Carinthiae Ducatus & Marchiae Veronenſis epocha vix tredecim per annos duravit. Zaringis ablatus.

Seniori quidem Bertoldi I. filio, Bertoldo, non modo ſuccedendi ſpem fecerat, ſed & patre petente Ducatum adminiſtrandum jam conceſſerat Imperator; & tamen fidem. patri filioque datam deinceps fefellit.

Quum enim diſcordia ejus cum Saxoniae proceribus A. 1073. erupiſſet in bellum, animus ejus a Bertoldo noſtro alienari viſus eſt. Caeſar cum ſororio ſuo, Rudolpho, Duce

(*o*) Abbas Ursperg. *Chron.* pag. 210. & Monachus Weingart. in Leibnit. *Scriptor.* Tom. I. pag. 784. Ceterum in Veronenſi Marchia comprehenſus quoque fuerat Tarviſinus Comitatus, ab oppido Tarviſio nomen qui traxit; unde Marchia Veronenſis quoque ſubinde *Taviſia* nuncupatur. Murator. *Scriptor. Rer. Ital.* Tom. X. pag. 70. Ducatus Carinthiae, uti Bavaricus, Saxonicus, Lotharingicus, ſinguli ſuam Marchiam, quandoque plures habuerunt.

(*p*) *Origines Guelficae* Leibnitii &c. Tom. II. pag. 233.

(*q*) Herm. Contract. ad A. 1060. apud Pistor. Tom. I. pag. 299.

Suevorum, per aliquod tempus discordiam aluerat, quam Agnes mater, inter filium generumque media, utcunque sopivit; donec nimia Henrici IV. in levissimum quemque hominem propensio plerorumque Procerum animos ab eo alienasset. (r)

Tum vero & aemulatio vetus, quam Sueviae Ducatus, Bertoldo ereptus, inter Rudolphum & Bertoldum excitaverat, imminui coepit. Utrique factus est Caesar exosus. Hic suspicionum & diffidentiae plenus Marchiam Veronae, Italiae clavem, una cum juncto ei Carinthiae Ducatu, turbis cum Gregorio VII. Pontifice ortis, Marchioni sibi addicto, committendam esse, consilio politico arbitratus est. Abstulit ergo Bertoldis Ducatum cum Marchia, (s) eosque Marquardo Eppensteinio, Adelberonis Ducis filio, (t) consanguineo suo, commisit, quod A. 1073. factum esse comperimus.

§. VII.

(r) Bertoldus Constant. ad A. 1073. „Rudolfus Dux Alemanniae & „Bertolfus Dux Carinthiorum & Welph. Dux Bajoariae, a Rege Henrico „discesserunt: quia aliis subeuntibus consiliariis, suum consilium apud „Regem non valere perspexerunt.

(s) Lambertus Schaffnaburg. ad A. 1073. Froelich *Archontolog.* Cap. II. pag. 24.

(t) Annalista Saxo ad A. 1057. & qui eum sequitur, Conradus Ursperg. ad A. 1074. novum Carinthiae Ducem Ludolphum vocant consanguineum Caesaris;

§. VII.

Idem fatum jam triennio ante expertus eſt illuſtris Dux Otto, ex Comitibus de Northeim, cui Bavariæ Ducatum Imperator ademit. Otto Ducatu privatus, titulum tamen Ducis ſervavit. (u) Eodem modo Bertoldus pater, & filius ejus Bertoldus, *Ducis* titulum, amiſſo quoque Ducatu cum Marchia, retinuerunt. (x)

Manente eis Ducum Titulo.

Caeſaris; ſed Luitolfum hunc, Marquardi filium, A. 1077. demum patri in Carinthiæ ſucceſſiſſe Ducatu, docuit FROELICH in *Archontologia Carinthiæ* pag. 24. Ulricus, Marqnardi quoque filius, a Monachis Sangallenſibus A. 1077. electus eſt Abbas & ab Henrico IV. confirmatus. Conf. BRUSCHII *Chronologia Monaſterior. Germ.* pag. 419. VALVASOR in *Topographia Carinthiæ* pag. 2. periodum hanc Præfecturæ Carinthiacæ *octavam & Zaringicam* vocat.

(u) LAMBERT. SCHAFFNABURG. ad A. 1070. ſqq. BRUNO in *Hiſtor. Belli Saxon.* pag. 106. CHRON. MONASTERII MELLICENSIS Anno 1071. in HIER. PETZII *Scriptorib. Rer. Auſtriac.* Tom. I.

(x) Fallitur OTTO FRISING. Lib. I. c. 9. & poſt eum ANONYMUS *fragmenti hiſtorici* apud URSTISIUM auctor, pag. 84. ſcribentes, Bertoldos Duces fuiſſe dictos, nullum licet unquam habuerint Ducatum, „niſi quis „ Ducatum eſſe dicat Comitatum inter Juram & montem Jovis: vel a „ Ducatu Carentano, quem nunquam habuerunt, Ducis eos nomine „ honorandos contendat. „

Carentanum Ducatum per totos 13. annos rexere Bertoldi, quod ignoravit Otto Friſing. &, qui eum ſecutus eſt, Albertus Arg. Omnes

Scriptores & Chartæ titulo hoc eos ornarunt; nisi quod Burckhardus ineunte sec. XIII. S. Galli Monachus, (y) quod Abbatiæ huic arma intulerant, Bertoldis infensus, eos appellat *Marchiones.*

Titulus hic in Marchiæ Veronensis, à Bertoldo I. administratæ, memoriam filio ejus natu minori, Hermanno I. adhæsit; qui BERTHOLDO CONSTANTIENSI (z) teste, Cluniaci Anno 1074. decessit. Enimvero quid usitatius, quam ut pater, Ducatus & Marchionatus possessor, dignitatum suarum nomina inter filios dividat? Quid frequentius, quam ut principes viri, dignitatibus amissis nomina tamen earum sibi semper conservent?

Lambertus Schaffnaburgensis, qui hæc omnia exponit & vidit, Bertoldum, amisso Ducatu, vel simpliciter *Ducem*, vel *Ducem Carentinorum* constanter appellat. Altorfiensibus in Suevia Guelphis, Zaringorum amicis, qui solium Imperii deinceps affectarunt, axioma Ducale ab administrato quoque aliquandiu Carinthiæ Ducatu adhæsit; quum ante in Dynastarum modo & Comitum classe censerentur.

illas terras inter Juram & montem Jovis, quas Conradus Dux Zaringiæ ejusque filius Bertoldus IV. & nepos Bertoldus V. tenuerunt, Comitatum appellat, quæ splendidum Ducatum magnamque Transjurani Burgundiæ Regni partem composuerunt. Add. FROELICH *Archontologia Carinthiæ* pag. 3.

(y) *De Casibus Monasterii S. Galli*, Cap. VII. in *Scriptoribus Rer. Alem.* GOLDASTI Part. I.

(z) *Chron.* ad A. 1074.

§. VIII.

Atrocitatem injuriæ, Bertoldo illatæ, denique ſenſerat Cæſar, atque hinc Hartesburgi apud Saxones, ubi Bertoldus eum adiit, variis ſermoñibus animum ejus demulcens, perſuadere ei ſtuduit, Marquardum, quem ineptiſſimum hominem vocavit, ſe inſcio, Principibus inſciis, invaſiſſe Carinthiam, nihilque adeo de jure ſuo amiſiſſe Bertoldum. Petit ergo ab eo Cæſar, ut cum Epiſcopis Citicenſi & Oſnabrugenſi ſe ad Saxones conferat, illosque ad pacem inducat. Bertoldus ad hoc negotium præ aliis idoneus fuit; vir ſummæ prudentiæ & popularis eloquentiæ, ut Lambertus teſtatur. (*a*) Bertoldi I. Acta A. 1073.

Ille Cæſaris aſtutiam licet optime noſſet, ejus tamen ſatis fecit petito. Saxones ad omnia erant proclives, ſi arces, in Saxonia exſtructas deſtrueret Cæſar; qui petitum pertinaciter recuſavit; unde omnis pacificatio facta eſt irrita. Ab eo tempore communia cum Rudolpho, Sueviæ Duce, Cæſaris affine & adverſario, conſilia agitavit Bertoldus.

Amicitiæ vinculum matrimonio roboratum. Filius Bertoldi filiam Rudolphi Agnetem duxit uxorem. Inter hæc Regengerus

G 2

(*a*) Lambert. Schaffnab. ad A. 1073.

quidam, Cæsaris familiaris, Rudolpho & Bertoldo Ducibus detulit, à Cæsare vitæ eorum insidias strui. Delatio, seu vera, seu ficta, movit eos, ut de Cæsare deponendo agitarent consilia, quæ tamen obtestationibus atque promissis Henricus aliquamdiu avertit. Eventus hi sunt Anni 1073. quo Ducatus Carinthiæ Bertoldo ereptus. Neque tamen Bertoldus atque Rudolphus consilia hæc agitaverant soli. Moguntinus, Coloniensis, Argentinensis & Wormatiensis Præsules; Bavariæ, Lotharingiæ & alii Duces junxerant sua. (*b*)

§. IX.

Acta A. 1075.

Anno 1075. Gregorius VII. Rudolpho Sueviæ Duci, & Bertoldo nostro literas scripsit, quibus eos, ne simoniæ reos recipiant, hortatur. (*c*) In literis his *carissimum D. Petri filium* appellat Rudolphum. Tum vero novi quoque in Saxonia motus quum fuissent exorti, Saxones denuo legatos ad Rudolphum &

(*b*) LAMBERT. SCHAFFNAB. ad A. 1074.

(*c*) Lib. II. *Epistolarum Gregorii* VII. n. 45. in ACTIS CONCIL. Tom. X. & PAULUS BERNRIEDENSIS in *Vita Gregorii VII.* Cap. 39. apud MABILLON *Vitæ Sanctor. Ord. S. Benedict.* Sec. VI. Part. II. pag. 422. & MURATOR. *Scriptor. Rer. Italicar.* Tom. III. pag. 326. HUGO FLAVINIACENSIS Part. II. *Chron. Virid.* apud LABBEUM *Bibl. nova Msct.* Tom. I. pag. 211.

Bertoldum Duces, opem eorum contra Cæſarem imploraturos miſerunt. Sed quum paulo ante cum Cæſare in gratiam rediiſſent, arma ſua cum eo contra Saxones junxerunt.

Hi victi & ad Unſtrutum proſtrati ſunt. Sed neſcio qui factum, ut Rudolphus atque Bertoldus ex prœliis reverſi, animum mutarint; contra Saxones non amplius ſe pugnaturos profeſſi.(*d*) Novæ ergo Henrici Cæſaris expeditioni, quam menſe Octobri ejusdem anni in Saxoniam ſuſceperat, neuter acceſſit; ſed habito cum Saxonibus conſilio, denique perfecerunt, ut hi diſcedentes à bello, Henrici Regis poteſtati ſe permitterent; Rex vero copiis dimiſſis, Saxones in gratiam reciperet. Multos ex illis tum per Germaniam diſtributos, & Principibus hinc inde in cuſtodiam traditos vixiſſe, retulit BRUNO. (*e*) Unde in Charta donationis, Monaſterio S. Blaſii eo tempore factæ, quam Henricus V. Imp. Anno 1125. Argentinæ confirmavit,(*f*) plures Saxoniæ Principes cum *Rudolpho Duce de Rinvelden*, & *Bertoldo* noſtro *Duce* occurrunt.

G 3

(*d*) BRUNO *de Bello Saxonico* apud FREHER. Tom. I. pag. 194. ANNALISTA SAXO ad A. 1075.

(*e*) Loc. alleg.

(*f*) HERRG. Tom. II. pag. 138.

§. X.

Deficit ab Henrico IV. Imp.

Anno 1076. in Procerum Conventu,(g) de pace concilianda deliberantium, primo iterum loco Rudolphus, Dux Suevorum, Welfus, Dux Bajoariorum, & Bertoldus, Dux Carentinorum, nominantur, qui haud diu post Ulmæ ejusdem rei caussa convenerunt, de publica quiete semper solliciti; nondum tamen Cæsaris hostes aperti. (h) Eodem hoc anno Cæsar Rudolpho & Bertoldo Ducibus, quos præ cæteris habebat contrarios, graves insidias struxit; (i) unde hi Anno 1077. non tantum Regi petenti denegarunt auxilia, (l) sed & in Italiam profecturo aditus omnes clauserunt, ut ab introitu eum prohiberent. Via tamen per Burgundiam Transjuranam sumta in Italiam pervenit Cæsar, ibique cum Gregorio VII. reconciliatus; brevi post denuo ejus factus est hostis. Germani ergo à Pontifice instigati, Rudolphum, Sueviæ Ducem, Anti-Cæsarem elegerunt; (m) Bertoldo nostro electionem promovente; qui Rudolpho constanter adhæsit. Rudolphus in Regem electus, solennem Gregorio VII. Pont.

(g) BERTHOLD. CONSTANT. A. 1076.

(h) LAMBERTUS loc. alleg.

(i) BRUNO de *Bello Saxonico* pag. 196.

(l) CHRON. CITIZENSE apud PISTOR. Tom. I. pag. 1144.

(m) BERTHOLDUS CONSTANT. & ANNALISTA SAXO. ad A. 1077.

nuntium destinavit, plura ei promittens, quorum in fidem filium ipse suum Rudolphum, ut & Ducis Bertoldi filium, obsides Gregorio obtulit. (*n*)

§. XI.

Cæsaris vindicta.

Cæsar, plenus irarum, Bertoldi nostri terras invasit, & Comitatum Provincialem Brisgoviæ, (*o*) ab eo huc usque possessum, Wernhero II. Episcopo Argentinensi, strenuo asseclæ suo, qui Monasterium Hirsaugiense, refractarium Cæsari, evertere voluerat, donavit. (*p*)

(*n*) Conf. Oratio Gregorii VII. in Concilio Romano habita Anno 1080. in ACTIS CONCIL. Tom. X. pag. 383. & PAULUS BERNRIED. Cap. 107. apud MABILLON *Vitæ Sanctor.* Sec. VII. Part. II. pag. 346. ut & HUGONEM FLAVIN. *Chron. Virid.* Part. II. apud LABBEUM *Bibl. nova Mscta* Tom. I. pag. 223. Idem postea repetitum est in Concilio Würzburgensi, eodem hoc anno a Legatis Gregorii VII. Pont. habito. ACTA CONCIL. loc. alleg. pag. 385.

(*o*) Comitatus hic in Brisgovicis septem Chartis seculi XI. apud HERRG. occurrit.

(*p*) Autographum donationis, Anno 1077. factæ, aurea bulla munitum in Episcopali Tabulario extat Tabernis Alsaticis. Vid. infra in Landgraviatu Brisgoviæ.

Fallitur PESLERUS in *Serie Ducum Carinthiæ* §. 9. existimans Bertoldum I. avitis quoque & patrimonialibus terris fuisse spoliatum, quum Comitatus ille, quo eum Imperator exuerat, ipse Comitatus Provincialis Brisgoviæ fuerit.

Ita Bertoldus, Ducatu Carinthiæ & Marchionatu Veronæ, Anno 1073. & Landgraviatu Brisgoviæ Anno 1077. privatus, in possessione Dominiorum & Dynastiarum permansit, quas avito & patrimoniali, adeoque hereditario jure possederat; quibus Cæsar eum privare non ausus est. Infelix hic annus vitæ ejus quoque fuit fatalis.

§. XII.

Bellum S. Galli.

Tum temporis quoque bellum gessit cum Udalrico III. S. Galli Abbate, Marquardi illius, cui Carinthiæ Ducatum, Bertoldo ablatum, Cæsar commiserat, filio, qui Henrici IV. partibus contra Rudolphum Suevum & Bertoldum nostrum adhæsit. In bello hoc expugnatis Zimbre & Wisneck Castris, bona S. Galli per Brisgoviam & Silvam Nigram universa Bertoldus occupavit. (q)

Cœnob. Weilheim.

Neque tamen tot inter turbas civiles Bertoldus oblitus fuit rerum sacrarum. Weilhemii enim apud Suevos, in Tractu Teccensi

(q) BURCKHARDUS de *Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VII. apud GOLDASTUM *Scriptor. Rerum Aleman.* Tom. I. pag. 68. & GALLUS OEHEMIUS in *Chron. Msct. Augiæ Divitis* ad A. 1077. Uterque Scriptor Bertoldum I. Carinthiæ Ducem & filium ejus Bertoldum II. *Marchiones*, non Duces, adpellat. Burcardus vixit sub Frid. I. Imp.

Teccensi Monasterium Ordinis S. Benedicti condidit, in quod socios ex Hirsaugiensi Cœnobio recepit. Donatio a Bertoldo *apud villam Neckergaugiæ Wilheim* facta. (*r*)

§. XIII.

Bertoldus I. decessit Anno 1077. in Castro Lyntberg, (*s*) sepultus Hirsaugiæ. (*t*) Multi eum appellant *Barbatum*; (*u*) sed quo auctore, ignoro. Mors Bertoldi.

(*r*) Vid. *Cod. Dipl.* A. 1112.

(*s*) TRITHEMIUS *in Chron. Hirsaug.* A. 1077. ait, eum in quodam suo Castro *Lyntberg*, naturaliter munito, obiisse. Castrum hoc in Tractu Teccensi, ubi plures arces Bertoldinæ, situm fuisse videtur. HERZOGIUS in *Chron. Alsat.* aliique plures Limpurgum Brisgoviæ ad Rhenum huc trahunt. Adde CONRADUM URSPERG. A. 1077. CHRON. CONSTANT. apud PISTOR. pag. 666.

(*t*) CHRONOGRAPHUS SAXO, CHRONICON S. PANTALEONIS & CONRADUS URSPERGENSIS ad A. 1077. Bertoldum ex dolore diem obiisse dicunt, delirio correptum, quum late omnia vastari ab Henrico Imp. videret. Tempus mortis ejus plerique Scriptores, Annalista & Chronographus Saxo, Conradus Ursperg. Fragmentum historicum Alberti Arg. & Joh. Trithemius in A. 1077. rejiciunt. Solus Bertoldus Constantiensis ad Annum 1078. refert.

(*u*) GUILLIMAN. *Habsb.* Lib. IV. Cap. III. pag. 203. CHRON. FRIBURG. pag. 4. CRUSIUS in *Annal. Suev.* Lib. VII. Part. II. Cap. III. pag. 219.

Chara-
cter.

Morte ejus Germania Principem magnæ auctoritatis amisit; qui, amisso quoque Carinthiæ Ducatu, primores inter ubique comparuit; formidabilis Cæsari. In magna constitutus fortuna dignus sane fuit majore, quam tamen semper adversam expertus est. Enimvero inter ardentes illas Imperii & sacerdotii lites quid speraret Bertoldus, vir pacificus, nec infensus Aulæ Rom. quam detestatus est Cæsar, bonam causam male defendens, & inter corruptos aulicos ac assentatores munera ac dignitates partitus, quas indignis frequentius, quam dignis, contulerat.

§. XIV.

Uxores.

Bertoldo I. duæ tribuuntur uxores, Richwara & Beatrix. „ Dux Bertholdus primus cum thori sui conforte Domina „ Richwara„ in Charta Anno 1112. legitur, qua nepotes eorum Bertoldus III. & Conradus Duces, parentum & avorum suorum donationes, Monasterio S. Petri, in Burgundia, Brisgaugia & Neckergaugia factas, denuo confirmarunt. (x) Richwaram stirpis incertæ GUILLIMANNUS, (y) sed PISTORIUS (z) Marchionissam Carinthiæ, sine idoneo teste, appellat. Beatricis

(x) *Codex Dipl.* A. 1112.

(y) *Habsburg.* Lib. V. Cap. I. pag. 223.

(z) *Tab. Genealog. Zaringiæ Ducum*, quam MANLII *Chron. Constant.* adjecit, quod extat Tom. III. *Scriptor. Rer. German.* PISTORII ad pag. 742.

ſtirps perantiqua & nobiliſſima eſt. Fridericus II. Lotharingiæ Moſellanicæ Dux, Theodorici Ducis filius, Anno 1033. defunctus, ex conjuge Mathilda filias habuit *Beatricem & Sophiam.* (*a*) *Beatrix* nupſit Bonifacio Ateſtino, Tuſciæ Marchioni, mater facta Mathildis, Tuſciæ Comitiſſæ. Sophia vero, Comitiſſa Barri, uxor fuit Ludovici, Comitis Moncionis & Montisbeliardæ, ex quo matrimonio præter Theodericum, Montisbeliardæ & Phirreti Comitum ſatorem, (*b*) Fridericus Comes Barri & Moncionis, atque Beatrix, Bertoldi noſtri uxor, prodierunt. Exponit hoc BERTHOLDUS CONSTANT. ad Annum 1093. quo Sophia deceſſit: „ Nobiliſſima, inquit, Comitiſſa Sophia, vidua Ludovici Comitis, „ mater piæ memoriæ Beatricis Ducis & Friderici Marchionis, „ in ſenectute bona, cum jam multos filiorum videret, diem „ clauſit extremum. „ Ne vero de Beatrice Duciſſa remaneat dubium, adde eundem Bertholdum Conſtantienſem ad Annum 1092. ubi obitum Beatricis refert; quam vocat ſororem Friderici Marchionis, & uxorem quondam Bertoldi Ducis. Reſtat, ut probemus hanc Sophiam eam ipſam eſſe, de qua GENEALOGUS S. ARNULPHI loquitur. Bertholdus Conſtant. de Adelheidæ,

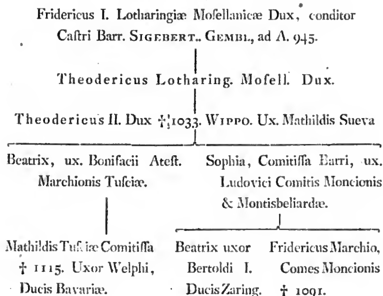
H 2

(*a*) *Genealogia S. Arnulphi* apud DU CHESNE *Script. Rer. Franc.* Tom. II. pag. 643.

(*b*) Vid. *Alſat. Illuſtr.* Tom. II. *Tab. genealog.* ad pag. 609. & pag. 617.

Taurinenſis Comitiſſæ, hereditate ſcribens, memorat, eam pertinuiſſe ad filium Friderici Marchionis, ex nepte Dominæ Adelheidæ ſuſceptum. Fridericus autem Marchio filius erat Dominæ Sophiæ & Ludovici Comitis; quæ matertera erat Comitiſſæ Mathildis, cujus Dominum id eſt, maritum vocat Ducem Guelphonem.

EN STEMMA:

§. XV

§. XV.

Plures Bertoldo I. liberos Tabula Genealogica, Chronico Conſtantienſi apud Piſtorium inſerta, aſſignat; ex quibus nos Bertoldum II. Ducem, Hermannum Marchionem & Gebhardum, Epiſcopum Conſtant. notamus. Filii.

ANNALISTA SAXO & ABBAS URSPERG. (c) Bertoldo, Carinthiæ Duci, filium ejusdem nominis tribuunt. Hermannum autem, qui Cluniaci obiit, ſatorem Badæ Marchionum, BERTHOLDUS CONSTANT. filium quoque Bertoldi Ducis appellat. (d) Tituli cum opibus patris inter Bertoldum & Hermannum diviſi ſunt. Senior *Ducis*, junior *Marchionis* elogio inclaruerunt. Uterque lineam ſuam propagavit, atque opes extendit. Linea Ducalis per Burgundiam & Arelatenſe Regnum, ſed breviter duratura, ſe diffudit. Marchica durat hodieque, & ad Orientem latius ſe extendiſſet, niſi Carolus Andegavenſis florentiſſimum Juvenem, Fridericum, pium & innocentem, A. 1268. neci dediſſet. De Duce, qui filius ſenior Bertoldi I. fuit, acturus ſum, poſtquam de Gebhardo, natu minore, nonnulla diſſeruero.

(c) *Chron.* ad Annum 1057.

(d) Anno 1074.

§. XVI.

Gebhardus Episcopus Constant.

Gebhardus, Episcopus Constantiensis, appellatur *Bertoldi Ducis filius* à BERTHOLDO CONSTANT. Hermanni Contracti Continuatore. (*e*)

Bertoldum nostrum heic intelligi, adeoque Gebhardum fratrem fuisse Bertoldi II. & Hermanni Marchionis, idem Auctor testatur; (*f*) fratrem eum vocans Bertoldi illius, qui A. 1092. a Suevis, Henrico IV. Imp. contrariis, creatus est Dux. In Charta quoquê Bertoldi IV. de A. 1152. (*g*) *Gebhardus Episcopus* avi ejus, id est, Bertoldi II. frater memoratur. Gebhardus hic doctrina & moribus celebris A. 1083. Monachus Hirsaugiensis, (*h*) sub celebri illo Abbate Guilielmo, atque anno sequenti ex Monacho in Episcopum Constantiensem electus, & a fratre suo, nec non a Guelfone Bavaro, cum magnis copiis in urbem Constantiam introductus est. (*i*)

(*e*) Ad Annum 1084.

(*f*) Ad Annum 1092.

(*g*) Apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* pag. 163.

(*h*) CHRON. HIRSAUG. ad A. 1083. edit. Francof. Part. II. pag. 78.

(*i*) BERTHOLD CONSTANT. ad A. 1084. CHRON. CONSTANT. apud PISTOR. p. 742. pouit A. 1085. CONRADUS, San-Blas. Monachus, *Chronici Burglensis* auctor, *Gilbertum* eum vocat. Editum hoc Chronicon à Rev. Patre RUSTENO HEER, & junctum *Anonymo* ejus *denudato*, vid. pag. 368.

In Concilio Mogunt. anni ſeq. præſente Henrico IV Imp. Gebhardus hic, ut Epiſcopatus Conſtant. invaſor, cum Hermanno Anti-Cæſare fuit proſcriptus. (*l*)

In magno illo ſchismate Imperii & ſacerdotii Pontificum Roman. partes defendit. Unde A. 1089. ab Ottone, Epiſcopo Oſtienſi, Sedis Apoſtolicæ per Germaniam legato, (*m*) conſecratus fuit Presbyter cum aliis Clericis, quos inter quoque Bertholdus Conſtantienſis, Chronographus ille, toties a nobis teſtis productus. Baſileenſis vero, Argentinenſis, aliique ad Rhenum Epiſcopi Cæſareas partes tum fuerant ſecuti. Decretalis Urbani II. Epiſtola in Concilio Romano Anno 1089. in *Actis Conciliorum* (*n*) hoc docet. Unde à Baronio vir apoſtolicus nominatur A. 1100. quo Apoſtolicam legationem Paſchalis II. confirmavit Gebhardo. Hic A. 1092. electionem fratris ſui, Bertoldi II. in Ducem Sueviæ promovit; quæ a *Principibus Alemanniæ*, ut BERTHOLDUS CONSTANT. (*o*) ſcribit, inſcio & invito Imperatore eſt facta.

(*l*) GALLI OEHEMII *Chron. Monaſterii Augiæ Div.* Mſct.

(*m*) Qui dein factus Pontifex Rom. Urbanus II.

(*n*) Tom. X. Labb. pag. 444.

(*o*) *Append. ad Herm. Contract.* A. 1092. *Fragmentum Urſtiſ.* ad h. A. ſcribit: „ Principes Alemanniæ ad defenſionem Eccleſiæ unanimiter convenerunt, „ ſibique ad hoc negotium exequendum fratrem Gebehardi, Conſtantienſis

Anno 1093. VI. Kalend. April. Popponem Metenſem Epiſcopum; Kalendis Auguſti vero Monaſterium San-Petrinum Silvæ Nigræ conſecravit.

Eodem anno, Gebhardi conſilio habitus eſt apud Ulmam conventus, quo Welphus & Bertoldus Duces, aliique earum partium principes compactum in duos annos contra Henricum IV. Imp. iniverunt.

Anno 1094. magnam Conſtantiæ Synodum celebravit, pro reformanda diſciplina Eccleſiæ, cujus Acta BERTHOLDUS (*p*) deſcripſit.

Anno 1108. novam Abbatiæ San-Blaſianæ Eccleſiam. quæ hodieque ſubſiſtit, dedicavit. (*q*)

Deceſſit Gebhardus Anno 1110. (*r*) poſtquam per XXVI. annos Eccleſiam Conſtant. varia inter fata rexiſſet; bis ex ea per

„ Epiſcopi, Bertoldum de Zeringen, Ducem totius Sueviæ conſtituerunt, „ qui nondum aliquem Ducatum habuit, etſi jam dudum nomen Ducis „ habere conſuevit.

(*p*) Anno 1094. *Acta Conciliorum Labbei* Tom. X. pag. 497.

(*q*) *Chron. S. Blaſii* OTTONIS de S. BLASIO, quod periit; ex quo multa excerpſit CASPAR. I. Abbas S. Blaſii in *Origg. San-Blaſianis* Mſſ. Addatur Cod. Msct. San-Blaſianus, cui Tit. *Ordo Operis Dei.*

(*r*) In anno mortis Gebhardi & in annis regiminis ejus variant ſcriptores. MANLIUS in *Chron. Epiſcop. Conſtant.* apud PISTOR. & MABILLON *Annal. Benedict.*

per Cæsareanos ejectus; (s) quin etiam A. 1107. a Paschali II. in Concilio Trecensi suspensus; quod illis consenserat, qui Mindensi Ecclesiæ Godescalcum obtruserant, quodque Archiepiscopum Magdeburgensem ordinaverat Henricum. (t)

§. XVII.

Filias num habuerit Bertoldus, ex Monumentis non liquet. Agnetem ei filiam tribuit PESLERUS, (u) quam Geysæ, Hungariæ Regi, nupsisse existimat. Legimus apud Bertholdum Filia.

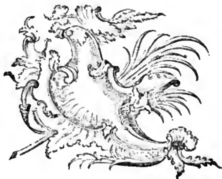
Benedict. Tom. V. pag. 464. in A. 1110. conveniunt. CHRON. ELWANG. A. 1109. & BRUSCHIUS Annum 1116. ponunt. Huic assenserat MABILLON *Sec. VI. Benedict.* Part. II. pag. 801. sed verius in Annalibus rem prodidit.

(s) Temporis hoc intervallo Gebhardus maximam partem in Brisgovia apud Bertoldum Ducem Zaringiæ vixit. Vid. *Gallia Christ.* Tom. V. col. 909.

(t) *Concilior.* Tom. X. col. 755. ubi corrupte Guichardus appellatur. Paschalis II. Papæ Epistolas quasdam ad Gebhardum vid. in *Thesauro Anecdotor.* MARTENII Tom. I. col. 336.

(u) *Historische Nachricht der Herzogen von Zähringen, in Hannöver. Anzeige* A. 1751. XIV. Stück pag. 324.

Conſtant. quod ſoror Bertoldi Ducis, Hungariæ Regina, A. 1090 deceſſerit. Sed hæc fuit Rudolphi Anti-Cæſaris filia, adeoque ſoror Bertoldi illius Suevi, quem cum Bertoldis Zaringis Peslerus aliique permulti confuderunt; ut infra docebimus. Rudolphina hæc Giſela Ladislai I. Hungariæ Regis, conjux fuiſſe videtur; cui nuptiis ſecundis Adelheidis ſucceſſit.

CAPUT

CAPUT II.

BERTOLDUS II.

AB ANNO 1077. USQUE AD ANNUM 1111.

§. I.

Filiorum Bertoldi I. maximus natu fuit Bertoldus II. qui patri in Titulo *Ducis*, (*a*) in Landgravii Brisgoviæ dignitate, in Dynaſtiis Suevicis, Dominiis Brisgovicis & Ortenavicis, uti Hermannus II. in titulo Marchionis & in Uſgovicis, Creichgovicis, aliisque Franciæ Orientalis terris ſucceſſit. (*b*) Hereditas.

I 2

(*a*) STUMPFIUS Marchionem eum ſemper vocat, non Ducem.
KIEFFERUS in Diſſ. *de Habsburgo-Auſtr. Domo* pag. 144. contendit, Bertholdum II. ob ductam in matrimonium Agnetem, Rudolfi Sueviae Ducis filiam, Ducis Zaringiae nomen Henrici IV. Imp. permiſſu, primum adhibuiſſe; quod omnibus circumſtantiis rerum repugnat.

(*b*) Hermannus I. enim triennio ante patrem jam obierat Cluniaci.

Bertoldum II. filium Bertoldi I. fuiſſe, jam ſupra oſtenſum,(*c*) cui Henricus IV. Imp. vivo & volente patre jam Ducatum Carinthiæ conceſſit; quem deinceps patri & filio abſtulit.

§. II.

Ducatus Sueviae.

Bertoldus hic A. 1077. una cum Bertoldo, Rudolphi Anti-Caeſaris filio, ab eodem Anti-Caeſare Papae Gregorio VII. oblatus eſt obſes; (*d*) atque circa eadem fere tempora Agnetem, Rudolphi Anti-Caeſaris filiam, duxit uxorem. Matrimonii hujus intuitu Suevicum Ducatum genero ſuo commiſiſſe Rudolphum, auctor eſt OTTO, Friſing. Episcopus. (*e*) „ Occiſo Rudolpho, „ inquit, gener ejus Bertolſus Ducatum Sueviae, tanquam a ſocero „ ſibi conceſſum, uſurpat. „ At BERTHOLDUS CONSTANT. epocham hanc praeteriens ſilentio, Bertoldum II. Sueviæ Ducem nonniſi A. 1092. factum eſſe ſcribit. (*f*)

Ottonem Friſing. cum Conſtantienſi Bertholdo conciliaturus duas Suevici Ducatus, a Bertoldo II. adminiſtrati, epochas conſtituere cogitur; quarum prima ad tempus Rudolphi Anti-Caeſaris, A. 1080. extincti, altera ad A. 1092. quo a Proceribus

(*c*) In Bertoldo I. §. XV. pag. 61.

(*d*) Conf. ſupra in Bertoldo I. §. X. pag. 55.

(*e*) *De geſtis Friderici I.* Lib. I. Cap. VII.

(*f*) Verba ejus vide ſupra in Bertoldo I. §. XVI. pag. 61.

Sueviae in Ducem Bertoldus II. folenniter electus eft, referenda. Duae porro transactiones, a Bertoldo noftro, cum Friderico Staufenfi, cui Henricus IV. Imp. cum Agnete filia fua, Sueviae Ducatum contulerat, (*g*) initae, admitti deberent. Prior ante A. 1092. altera poft hunc annum figenda. Nova enim electione non opus fuiffet, nifi Bertoldus jam ante A. 1092. Sueviae Ducatui transactione cum Friderico Staufenfi facta, renuntiaffet.

Verum enimvero Bertholdus Conftantienfis, tum temporis vivens, diferte enunciat, Bertoldum ante Annum 1092. nullum habuiffe Ducatum, licet Ducis titulo uteretur. Bertholdus hic autem Ottone Frifing. non modo antiquior eft, (*h*) fed & rebus geftis, fpeciatim proelio Anni 1086. ipfe interfuit; (*i*) illisque temporibus Conftantiae vixit, cum Gebhardus, Bertoldi II. frater, Conftantienfem Epifcopum ageret; (*l*) Suevicarum & Zaringenfium

(*g*) Epocham Ducatus Sueviae, Friderico Hohenftaufio collati, definire non licet. Henricus Imp. ipfi Rudolpho Anti-Caefari, hofti fuo, generum videtur oppofuiffe Fridericum, quem BRUNO *de Bello Saxonico* jam A. 1077. Ducem adpellat, nifi proleptice fcripfiffe dixeris Brunonem. Tranquillam vero poffeffionem Ducatus diu non obtinuit Fridericus, cui poft Rudolphi Suevi mortem cum Bertoldo filio ejus, & demum cum Bertoldo Zaringio noftro plures per annos colluctandum fuit.

(*h*) Bertholdus Conftant. obiit A. 1110. Otto Frifing. A. 1158.

(*i*) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1086.

(*l*) A Gebhardo presbyterum fe ordinatum dicit ad A. 1084.

rerum quam maxime gnarus; Guelphicis Bertoldi II. & Gebhardi Epiſcopi partibus addictus. Nihil ergo eorum omiſiſſe cenſendus eſt ſcriptor, quæ Bertoldi II. gloriæ inſervire potuiſſent.

§. III.

Ottonis Friſing. errores.

Otto Friſing. autem à Bertoldi II. Ducis temporibus paulo remotior, in ipſa Bertoldi & Zaringenſium hiſtoria non ſemel hallucinatus, interdum dubius hæret. Poſtquam enim Ducatum Sueviæ, quem Bertoldo II. genero Rudolphum Anti-Cæſarem conceſſiſſe vult, ab Henrico IV. Imp. in Fridericum Staufenſem dixiſſet collatum, mox ſubjungit, „ne multis morer, „ (Fridericus) Bertolſum tandem pacem petere coëgit, quod „ tamen quidam ſub filio ſuo Friderico factum tradunt.„ Ignoravit ergo Otto Friſing. novam illam Bertoldi II. electionem, quam A. 1092. contigiſſe indubium eſt. Ignoravit transactionem, quæ poſt Annum 1092. evenit; incertus, an res ſub Friderico I. Duce, an ſub ejus filio Friderico Luſco evenerit.

Idem Otto Friſingenſis Bertoldos Zaringios, nunc Carinthiæ, nunc Sueviæ Ducatuum poſſeſſores, nunc in Rectoratu Burgundiæ ab ipſis Imperatoribus conſtitutos, titulum Ducalem falſo ſibi arrogaſſe, eosque nullum unquam habuiſſe Ducatum, perſcribere auſus eſt. (*m*)

(*m*) De *Geſtis Friderici* I. Lib. I. Cap. IX. De errore hoc fuſius ſupra in Bertoldo I. §. VII. p. 49. Erravit quoque Cap. VIII. ubi Lemannum Lacum

Nec mirandum profecto, si Gibellinis partibus addictus Otto Bertoldis, Guelficas plerumque partes secutis, fuit iniquus. Fuit enim Conradi III. Imp. frater uterinus, Friderici I. Imp. patruus.

His probe perpensis, pronuntiare non dubito, OTTONEM FRISING. virum alias egregie doctum, Bertoldum II. Zaringiæ Ducem, cum Bertoldo, Rudolphi Anti-Cæsaris filio, præcipitanter confudisse; quod aliis quoque junioribus non paucis evenit, (*n*) nominis similitudine deceptis.

§. IV.

Rudolphum Anti-Cæsarem filium habuisse Bertoldum, PAULLUS BERNRIEDENSIS (*o*) aliique scriptores (*p*) diserte

Bertoldus Rudolphi Anticæs. filius.

fluvium appellat, imo cum Lemago flumine aperte confundit, quod prope Turegum ex Turicensi lacu profluit. Sic etiam ignoravit Otto tertium Episcopatum, quem A. 1156. Fridericus I. Imp. pro Comitatu Burgundiæ Bertoldo IV. concesserat. Ipsum Burgundiae Regnum a Rudolpho III. Rege Imperatori Henrico, Conradi filio, testamento relictum fuisse scribit, & Rainaldum, Burgundiae Comitem, Friderici I. Imp. socerum, omne hoc regnum tenuisse falso asserit Lib. II. *de Gest. Frid.* I. Cap. XXIX.

(*n*) Otto Frising. in errorem induxit AVENTINUM *Annal.* Lib. V. VIGNIERIUM *Chron. Burgund.* ad A. 1077. aliosque.

(*o*) *Vita Gregorii VII.* apud MABILLON *Acta Sanctor. Benedict.* Sec. VI. Part. II. pag. 453.

(*p*) BERTHOLDUS CONST. ad a. 1090. & plures alii, quos infra ad A. MCXI. quo Bertoldus II. Zaringiae Dux obiit, allegamus.

teſtantur. Hunc pater haud dubie in Alemanniæ Ducatu ſibi ſucceſſorem præ genero deſtinaverat Bertoldo. Sed quum filius firmatæ nondum eſſet ætatis, datus ei forte fuit a patre tutor Bertoldus II. Zaringiæ Dux, qui cum ſorore ejus Agnete in matrimonio vixerat.

In errorem ergo inductus eſt Otto, ut crederet, ipſum Ducatum Sueviæ a ſocero Rudolpho obtinuiſſe generum Bertoldum II.

Imo vero Bertoldus, Rudolphi filius, poſt patris ſui mortem Sueviæ Ducatum adverſus Fridericum Hohenſtaufium ſibi vindicaſſe videtur, quantum ex hiſtoria illorum temporum colligimus. Annotat enim Conſtantienſis Chronographus ad A. 1084. (q) eundem Rudolphi Regis filium, a fautoribus Henrici IV. Imp. bello petitum eſſe, atque in Caſtro ſuo oppugnatum, ſed a Suevis ſuarum partium obſidione liberatum.

Biennio

(q) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1084. ſcribit: „Nihilominus & Suevi ultra „ Rhenum Burgundiam cum expeditione proficiſcuntur, & quoddam „ Caſtellum Bertoldi Ducis, filii Regis Rudolphi, a fautoribus Henrici obſeſſum, viriliter eripuerunt. „ Rheinfeldam, quem Comitatum a patre hereditarium acceperat Bertoldus, vel aliud ex Ducatu Alemanniae in Helvetia caſtrum heic intelligendum videtur.

* PESLERUS in *Hannoveriſche gelehrte Anzeigen* A. 1751. pag. 325. male haec Bertoldo II. Zaringenſi tribuit.

Biennio poſt idem Sueviæ Dux Bertoldus cum Guelpho, Bavariæ Duce, in Bavariam cum exercitu profectus, Henricum Imp. Caſtellum quoddam Bavariæ obſidentem, adegit, ut inſtitueretur colloquium, in quo diuturna regni diſcordia amice tandem componeretur. (*r*) Unde Bertoldum, poſt Anti-Cæſaris, patris ſui mortem, non tantum Sueviæ Ducis titulo uſum, ſed & Guelficæ factionis ope eum vel totum, vel ex parte tenuiſſe, colligimus. Idem Bertholdus Conſtantienſis, ejusdem Bertoldi mortem exponens, eum *Alemanniæ Ducem* appellat. Obiit nimirum A. 1090. medias inter turbas Germaniæ, ut veriſimile eſt, cælebs. (*s*)

(*r*) BERTHOLDUS CONSTANT. A. 1086.

(*s*) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1090. ubi: „Heremannus.. Met. Epiſcopus „ & Bertholdus Dux Alemanniae filius Ruodolphi Regis, in fidelitate „ S. Petri, Majo menſe, diem extremum clauſere.... Soror quoque „ praefati Ducis, Regina Ungarorum, eodem menſe obiit.„ URSTISIUS per *filium* intelligi debere *generum*, annotavit in margine, ſed falſam eſſe hanc conjecturam, vel ſolus Auctor apologiae pro Henrico IV. pag. 219. nos docet, de Bertoldi hujus morte ita ſcribens: „Bertolf „ filius Rudolfi Regis quondam Saxonum in ipſo juventutis ſuae flore „ defunctus eſt„ Adde Chronogr. Sax. Annales Hildesh. Chron. Auguſt. qui omnes Bertoldi hujus obitum ad A. 1090. referunt.

§. V.

Bertoldus Zaring. fucceffor ejus.

Tum vero Suevi, ejus partibus addicti, in Bertoldum noftrum Zaringum, Bertoldi Suevi fororis maritum, qui etiam in Comitatu Rheinfeld. uxorio jure fucceffiffe traditur, (t) fuere proclives. Unde biennio poft a Principibus Sueviæ folenni electione Dux fuit renunciatus; promovente rem inprimis fratre Bertoldi II. Gebhardo, Conftantienfi Epifcopo, de quo fupra. (u) Ab hoc jam tempore Bertoldus II. Sueviæ Ducatum plures per annos obtinuit, & contra Henricum IV. Imp. ejusque generum Fridericum Staufenfem armis foederibusque defendit. Iuftitiam ille maximopere coluit, atque paci & tranquillitati provinciæ fumma cura profpexit. (x)

(t) STUMPF. *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. 29.

(u) In Bertoldo I. §. XVI. pag. 62.

(x) BERTHOLDUS CONSTANT. ad A. 1093. haec annotat: „ Gebehardus, „ Conftantienfis Epifcopus, & Apoftolicae Sedis legatus, Welphonem „ Ducem Bajoariae per manos in militem accepit, ficut & proprium „ fratrem Bertoldum Ducem Allemaoniae jam dudnm fecit. Cum „ quibus & reliquis Alemanoiae Principibus magoum Conventum apud „ Ulmam habuit, in quo Conventu firmiffime laudatum eft, ut Conftantienfi „ Epifcopo omnimode fecundum ftatuta Canonum obediretur, & ut Duci „ Bertoldo & Comitibus fecundum legem Alemannorum obfecundaretur. Idem Chronographus ad A. 1094. fcribit: „ Welpho Dux Bajoariae

§. VI.

Post multa denique Bertoldi II. cum æmulo bella res ita transacta est', „ut Bertolfus Ducatum exfestucaret, sic tamen, quod „Turegum nobilissimum Sueviæ oppidum, a manu Imperatoris „ei tenendum remaneret. Transactio cum Frid. Staufensi.

Transactionis hujus annum Scriptores diversimode ponunt. OTTO FRISING. hæc narrans (y) dubitavit, num sub Friderico Hohenstaufio patre, an sub filio res istæ evenerint. (z)

Henricus IV. Imp. A. 1097. ex Italia in Germaniam rediit. Transactionis tempus ante reditum ejus constitui nequit. Post reditum Moguntiæ in fine anni de pacanda Republica habuit

K 2

„firmissimam pacem cum Alemannico Duce Bertoldo & reliquis „Alemanniae Principibus initiavit, usque Bajoariam, imo usque ad „Ungariam propagavit. Francia quoque Teutonica & Alsatia eandem „pacem suis partibus se observaturas juramento decreverunt. Haec „tamen Pax in Alemannia maxime invaluit, eo quod Principes ejus, „quisque in sua potestate justitiam facere non cessaverit. ... Et praecipue „Dux Bertoldus ad faciendam justitiam in Ducatu Alemanniae adeo „exarsit, ut in observatione justitiæ omnes praedecessores suos pene „vicerit, & de hoc omnium ora pio rumore compleverit.

(y) De *Gestis Friderici I. Imp.* Lib. I. Cap. VIII.

(z) Fridericus Staufensis, gener Henrici IV. Imp. obiit A. 1105. Filius ejus & successor in Sueviæ Ducatu, Fridericus Luscus, A. 1147.

Conventum. Bavariæ Ducatum restituit Guelfo, ita quidem, ut patri filius quoque succederet Guelfus ille, cum quo Mathildis Ducissa divortium fecit. Tum vero Bertoldus II. suam quoque cum Cæsare & genero ejus Friderico Hohenstaufio, transactionem super Sueviæ Ducatu inivisse credendus est; compositis nempe Bavariæ rebus, postquam Guelphus, Bertoldi amicus, cum Cæsare quoque reconciliatus fuisset. His omnibus probe consideratis, Bertoldinam transactionem ad A. 1098. reponimus.

Errat ergo CHRONICA AUGUSTENSIS, (a) quod ad A. 1094. multo magis TSCHUDIUS, (b) URSTISIUS, (c) GUILLIMANNUS, (d) OBRECHTUS, (e) qui ad Annum 1081. transactionem hanc figunt. HOTTINGERUS (f) omnium optime ad Annum 1097. eam retulit. KOELERUS (g) annum præterivit silentio.

(a) Apud FREHER. Tom. I. pag. 506.

(b) *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 33.

(c) In margine ad Ottonem Frising.

(d) *Rer. Helveticar.* Lib. III. Cap. V. pag. 350.

(e) *Prodr. Rer. Alsat.* Cap. X. pag. 227.

(f) *Specul. Tigur.* vel *Antiquit. Turic.* pag. 31.

(g) *De Fatis Ducatus Alemanniæ & Sueviæ* Num. VIII. Secundæ editioni male adjectus est A. 1094.

§. VII.

Quicquid de tempore fit, Fridericus Staufenfis Sueviæ Ducatum retinuit. Bertoldus II. advocatiam Imperialem Turicenfem (*h*) hac compofitione fervavit; quæ advocatia non urbem modo, fed & omnem Turicenfem Pagum vel Comitatum, ac ditiffimas duas urbis Ecclefias, Collegiatam nempe & Abbatialem, (*i*) refpexit. Transactionis ratio.

Bertoldum II. non armis, fed pacis ftudio inductum, transactionem hanc iniviffe, Otto Frifingenfis ipfe, ex Staufenfi Domo natus, fatetur: „ Bertolfus, inquit, quamvis in hoc negotio „ Imperio fimul & juftitiæ cefferit, tamen ftrenuiffimus ac „ fortiffimus fuiffe traditur.„

K 3

(*h*) Advocatia hæc ab Imperio, non a Duce Sueviæ, pendebat, ut Richardus Imp. in Literis, A. 1262. Hagenoæ datis, teftatur, Conradini Sueviæ Ducis conatus refutans. GUILLIM. *de rebus Helveticis* Lib. III. Cap. V. pag. 351.

(*i*) *Das grofe Münfter und das Frauen Münfter.* Illud Carolus M. dotavit, hoc Ludovicus Germanicus inftituit; illud Collegiata virorum, hoc Abbatia feminarum, cui jus telonei, cudendæ monetæ; Scultetum & Affeffores conftituendi jus competiit. HOTTINGER *Helvetifche Kirchen-Hiftorie* Tom. I. Lib. IV. pag. 368. 394. & 432.

LEU in notis ad SIMLERI *Regiment der Eidgenofsenfchaft* pag. 86.

Aberrat ergo a veritate ſententia, quæ Bertoldum II. ſuis terris avitis & ipſo Zaringiæ Comitatu (ita enim vocant) privatum eſſe, eundemque Comitatum ab Imperatore in Baſileenſem Epiſcopum Burcardum A. 1081. fuiſſe collatum arbitratur. (*l*) Burcardus, Cæſareas partes ſecutus, Comitatum *Harichingen*, in Buchsgovia ſitum, A. 1080. ab Imperatore accepit; quem cum Zaringiæ Comitatu confudit Herrgottus, ab exemplo Chartæ male deſcripto, ubi pro *Buchsgouue* legebatur *Brihsgouue*, deceptus. Sed & Zaringiam in voce *Harichingen* latere creditum eſt. *Herchingen* Buchsgoviæ vicum hodieque cognoſcimus. (*m*) Soloduro vicinus Buchsgoviæ Pagus, Bucheckios agnovit Dynaſtas, qui Burgundiæ & Buchsgoviæ Landgravii dicti ſunt; Epiſcopatus Baſileenſis Vaſalli. (*n*)

Bertoldus II. ergo per ſexennium tenuit Sueviæ Ducatum. Pater ejus Carinthiæ Ducatum per totos duodecim rexerat annos, quibus anni quidam Bertoldi II. quoque incluſi ſunt. Conradus Burgundiæ Transjuranæ Ducatum per XXV. annos gubernavit, atque eundem filio ſuo Bertoldo IV. Anno 1152.

(*l*) HERRG. *Genealog. Habsburg.* Tom. II. num. 188. quem & ſecuti ſunt alii.

(*m*) LEU *Helvetiſches Lex.* in voce *Herchingen.*

(*n*) WURSTISEN *Baſel. Chron.* pag. 45. ſq. HAFNER *Solothurn. Schauplatz* Part. II. pag. 319. LEU *Lex. Helvet.* voce *Buchsgau* & *Bucheck.*

gubernandum reliquit; quæ omnia Ottonis Frisingensis odium in Zaringos produnt. (o) Sed ab excursu super Sueviæ Ducatum redimus in viam.

§. VIII.

Reliquæ Bertoldi II. res gestæ.

Anno 1084. Bertoldus II. assumpto Guelphone Bavaro & Burcardo Nellenburgensi, cum copiis Constantiam profectus, Othonem Episcopum inde expulit, Hermannique Anti-Cæsaris gratia & favore Gebhardum fratrem, de quo supra jam dictum, qui Hirsaugiæ monachum agebat, Episcopum instituit, atque introduxit in urbem, accedente Cardinalis Ostiensis, qui Gregorii Papæ legatus fuerat, consensu ac ope. (p)

Anno 1086. idem noster Bertoldus Abbatiam S. Galli, quam biennio ante bello petierat, denuo infestavit, quod munimentum suum *Twil* proditione amiserat. (q) Abbas San-Gallensis tum fuit Udalricus, frater Liutoldi, Ducis Carinthiæ; qui filii erant Marquardi illius, cui Carinthiæ Ducatum, Bertoldis ablatum, tradiderat Cæsar Henricus. (r)

(o) Vide supra §. III. pag. 70.

(p) D. XI. Kal. Jan. A. 1085. Hermanni *Annal. Einsidl.* pag. 159.

(q) Galli Oehemii *Chron.* Msct. *Augiæ Divitis*, quam servat Biblioth. Abbatiæ S. Blasii ad A. 1084.

(r) Burckhardus *de Casib. Monast. S. Galli* Cap. VII. Oehemius l. c. ad Annum 1084. & 1086.

Anno 1087. *Bertolfus Dux* cum *Herimanno* Comite in Charta permutationis, inter Episcopum Basileensem & Udalricum Monachum Cluniacensem factæ, testis legitur. (*s*)

§. IX.

Monasterii S. Petri fundatio.

Idem Bertoldus Abbatiam D. Petri in Sylva Nigra instituit. Monasterium Anno 1090. coeptum est exstrui, Anno 1093. perfectum. (*t*)

Urba-

(*s*) Codex Diplom.

(*t*) CRUSIUS in *Annal. Suev.* Part. II. Lib. VIII. Cap. X. fundationem hujus Abbatiæ ad A. 1090. ponit, quod forte de fundamentis jactis intelligendum. BERTHOLDUS CONST. de ædificio finito & tempore consecrationis loqui videtur, cum ad A. 1093. scribit: „ In Alemannia Dux Bertoldus „ Monasterium novum in honorem S. Petri in Nigra Sylva a fundamento „ exstruxit, multisque bonis ditavit. Sed & omnia bona alterius „ Monasterii, quod ejusdem Ducis pater in alio loco ædificavit, iste ad „ istud transtulit. Hoc ergo Monasterium frater ipsius Ducis, Gebehardus „ Constantiensis Episcopus, & Apostolicæ Sedis legatus, sua consecratione „ initiavit. „ Brevius hoc refert Auctor Anonymus Fragmenti Historici Alberto Arg. præfixi, ad A. 1093. apud URSTISIUM *Script. Rer. Germ.* Part. II. pag. 85. his verbis: „ Bertholdus Dux Alemanniæ, qui & de „ Zeringen, coenobium Monachorum in honore S. Petri in Nigra Sylva „ construxit, quod postea frater ejus Gebehardus, Constantiensis „ Episcopus, consecravit. „ Ejusdem rei meminit Honorius II. in Bulla

Anno

Urbanus II. A. 1095. in Concilio Placentino, cui Gebhardus Episcopus Constantiensis intererat, Monasterium hoc ab egregiæ nobilitatis Viro Bertholdo Duce, in Comitatu Brisaquensi &c. institutum, multis privilegiis ornavit, hac lege, ut Abbatia singulis annis aureum Bisantium Lateranensi palatio inferret. (*u*)

Idem Gebhardus Episc. novum hoc Monasterium consecravit. Illud enim, quod eidem D. Petro sacrum Weilhemii infra Teccam Bertoldus I. condiderat, (*x*) exercendæ religioni cum non satis aptum videretur, Bertoldus II. in medio Nigræ Sylvæ novum exstruxit, atque reditus prioris eidem adjunxit; prius Monasterium in Prioratum convertens; qui hodieque San-Petrinæ Abbatiæ obnoxius est. Adelbero Abbas A. 1093. ex Weilheimensi Monasterio in novum translatus; in quo Gentis suæ sepulturam constituit Bertoldus. Novo monasterio a se condito

A. 1126. data apud SCHANNAT *Vindem.* pag. 162. scribens: „ Egregiæ „ nobilitatis Vir, Berchtoldus Dux, in Comitatu Brisaquensi, in „ Constantiensi Episcopatu, in Silva, quam dicunt Nigram, ad honorem „ B. Petri, Apostolorum Principis, Monasterium ædificavit, ipsumque „ allodium Romanæ Ecclesiæ juri mancipavit. „

(*u*) Bulla ex Rotulo S. Petri membranacco infra in Cod. Diplom. exhibetur.

(*x*) Vid. supra in Bertoldo I. §. XII. pag. 56.

locum *Buchfe* cum bonis ad illum pertinentibus Bertoldum Ducem & uxorem ejus Agnetem dono tradidiffe in Charta Anni 1109. legimus.

§. X.

Sepult. Zaring.

Veteres Monafterii hujus fchedæ Bertoldum II. fundatorem, cum Agnete uxore, Conradum Ducem, filium eorum, una cum Clementia conjuge, Bertoldum & Rudolphum, in adolefcentia mortuos, fratres Conradi; Bertoldum IV. Ducem, Rudolphum, Leodienfem Epifcopum atque Conradum, Conradi Ducis filios, ibi fepultos (*y*) teftantur. Novem hæc corpora continuit Camera fepulcralis in navi Ecclefiæ; Cameram tegebat lapis, cui infculpta Bertoldi II. imago. Lapidi Maufoleum cernebatur impofitum. At in Aede Capitulari, ante fedem Abbatis, fepultus erat Dux Bertoldus III.

(*y*) Corporum horum offa & capita Placidus Abbas A. 1659. cryptam cum aperuiffet, invenit. Ulricus vero Abbas A. 1727. omnia farcophagis quatuor inclufit, atque ex veteri deftructa Bafilica folennibus cærimoniis transferri curavit in novam, ubi ad dextram altaris majoris duæ fandapilæ, totidemque ad finiftram repofitæ funt. In utraque parte hodie infcriptio eft; offium Zaringenfium index. Legi hæc fufius poffunt in Libro, cujus rubrum: *Feftum Cathedræ S. Petri*, in quo cærimoniæ inaugurationis Bafilicæ San-Petrinæ A. 1727. peractæ exponuntur. Editus Rotwilæ 1733. in 4. lingua Germ.

Falluntur itaque STUMPFIUS (z) atque PESLERUS, (a) quorum ille Bertoldos aliquot Zaringenses in Petershusano; hic in San-Petrino & Sulzbergensi Coenobiis omnes Zaringiæ Duces sepultos tradiderunt. Nullus eorum jacet Sulzbergæ.

Bertoldus I. Hirsaugiæ, Bertoldus V. Friburgi, reliqui omnes in S. Petri Abbatia sepulturæ mandati sunt.

§. XI.

Mors Bertoldi.

Bertoldus II. ex itinere Romano, quo Henricum V. Imp. comitatus erat, (b) redux A. 1111. d. 12. April. vitam commutavit cum morte. (c) Error eorum, qui Bertoldum hunc Anno 1090. jam mortuum volunt, (d) ex confusione illius Bertoldi, qui Rudolphi

(z) *Chron. Helvet.* Lib. VIII. Cap. XXIX. Stumpfius Petershusium cum S. Petri Monasterio in Nigra Sylva confudisse videtur.

(a) *Nachricht von den Herzogen von Zæhringen*, in Diario *Hannöverische Anzeigen* A. 1751. pag. 324.

(b) PETRUS DIACONUS in *Chron. Cassin.* Lib. IV. C. XXXV.

(c) *Chron. Constant.* apud PISTOR. Tom. III., pag. 742. Charta Bertoldi III. de A. 1112. apud SCHANNAT *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 160.

(d) CRUSIUS loc. alleg. HAHN *Reichshistorie*, PFEFFINGER ad Vitriarium Tom. II. pag. 334. PESLERUS in *Serie Ducum Carinthiæ* §. IX. & in *Nachricht der Herzogen von Zæhringen* l. c. FROELICH in *Archontologia*

Anti-Cæfaris filius fuit, cum Bertoldo noftro Zaringio fuam trahit originem. (*e*)

Chara-
cter.

Characterem Bertoldi II. OTTO FRISING. (*f*) ita defcribit: „ Bertolfus ... ftrenuiffimus ac fortiffimus fuiffe traditur. „ Unde & adhuc ab antiquioribus de ipfo dicitur, quod fi quando „ nuncius aliqua triftia ipfi apportans, fecundum quod fieri affolet, „ hæfitare voluiffet, dixerit, dic, dic! fcio enim, quod femper „ læta triftia, vel triftia præcedant læta ... Magnifica vox & „ viro forti digna. „ Elogium hoc fcriptoris Gibellinæ partis, de Bertoldo non poteft effe fufpectum.

§. XII.

Uxor &
Liberi.

Bertoldi II. uxor fuit, ut fupra jam annotavimus, (*g*) *Agnes*, filia Rudolphi Suevi, Anti- Cæfaris, quæ eodem, quo

---

Ducum Carinthiæ. Qua fide HENNINGESIUS obitum Bertoldi II. in A. 1098. ponat, non equidem intelligo, vid. Part. I. fecundi & tertii Regni in quarta Monarchia pag. 284. *Theatri* ejus *Genealog.*

(*e*) Vide fupra §. V. pag. 74.

(*f*) *Geft. Friderici I. Imp.* Lib. I. Cap. VIII.

(*g*) Addi poffunt teftimonia Scriptorum. OTTO FRISING. l. c. Cap. VII. fcribit: „ Rudolfi filiam quidam ex nobiliffimis Regni optimatibus „ Bertolfus nomine de Caftro Zæringen habuit. „ *Genealogus Murenfis* hæc tradit: „ Cuono Comes de Rhinfelden genuit Rudolphum Regem, „ et ille genuit Agnetem, matrem Conradi Ducis. „ Honorius II. in Bulla

maritus, Anno 1111. d. 19. Decembr. obiisse scribitur. (*h*) At vir summæ nobilitatis Dux Bertoldus cum uxore sua *bonæ memoriæ Agnete* locum Buchse Monasterio S. Petri tradidisse legitur in Charta A. 1109. unde eam hoc anno jam extinctam fuisse intelligimus. Ex hac Bertoldum III. & Conradum, qui ei successerunt; & Rudolphum, qui tener obiit, suscepit. (*i*)

De Agnete filia Bertoldi, quam GOLLUTIUS (*l*) constituit filiam Conradi, ita canit GUNTHERUS:

„ Hanc Comes antiqua veniens ab origine Regum
„ Guillelmus quidam, puerum quem fama vocabat,
„ Possedit, quem conspicuo produxerat ortu
„ Chouradi germana Ducis.

privilegiorum Abbatiæ S. Petri in Sylva Nigra A. 1126. *Ducem Berchtoldum* cum *sua uxore Agnete & filiis* commemorat. SCHANNAT *Vindem.* pag. 162.

(*h*) Vid. Liber, cui Tit. *Festum Cathedrae S. Petri* pag. 247.

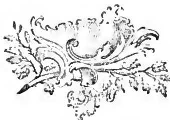
(*i*) *Necrologium S. Petri:* Rudolphus cum patre suo Bertoldo II. Monasterium D. Petri A. 1109. invisit. Idem cum matre sua Agnete et Conrado fratre, Bertoldi patris exequiis, in Monasterio hoc celebratis, interfuit. In Actis hujus Monasterii haec leguntur: „ Cujus (Bertoldi II.) corpore „ nondum terrae commendato, uxor ejus Domina Agnes cum duobus „ liberis suis Domino Rodolfo et Conrado, tale praedium, quale visa „ est habere in villa, quae dicitur Sealstatt. „ &c.

(*l*) *Memoires de la Republ. Sequanoise* Lib. V.

Stephanus II. Burgundiæ Comes, cui agnomen *Tete hardie* Agneti huic datur maritus. (*m*)

Ex hac prodiit Guilielmus III. *Puer* dictus, qui A. 1126. occisus est. Alii uxorem eam patruo Guilielmi Pueri, sed non recte adscribunt. Alii Stephano & Agneti filium dant Rainaldum III. qui Burgundici Comitatus libertatem contra Imperatores & Zaringiæ Duces defendere ausus est. Fundatrix Coenobii Omnium Sanctorum in Nigra Sylva fuisse dicitur Luitgardis Zaringica, Godefridi Comitis Calvensis conjux, & mater Uthæ, quæ fuit uxor Welfonis, fratris Henrici Superbi, quam fundationem Henricus VI. Imp. Diplomate firmavit. Luitgardis ergo circa A. 1130. vixit, quum filia ejus Utha circa A. 1150. nupta jam fuerit Guelpho, potuitque adeo Bertoldi II. extitisse filia.

(*m*) *Memoires de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XVIII.

CAPUT

CAPUT III.

BERTOLDUS III.

AB ANNO IIII. USQUE AD ANNUM 1122.

§. I.

Bertoldus III. Bertoldi fecundi filius, (a) primi nepos, titulo Ducis *Zaringiae*, in Chartis condecoratus eft primus. Inftrumentum conditae urbis Friburgi Brisgoviae, quod A. 1120. prae fe fert, Bertoldum noftrum axiomate hoc Ducali exornat. (b) Eum Bertoldi II. Ducis filium fuiffe, plures Chartae demonftrant. „ Dux tertius Bertholdus et frater ejus „ Conradus, filii bonae memoriae Bertholdi II. Ducis„ VI. Kal. Genealogia.

(a) Ex Bertoldo Secundo et Tertio unum conftituit HERRGOTTUS *Genealog. Habsburg.* Tom. I. Lib. VI. Cap. II. p. 273.

(b) Codex Diplom. ad hunc Ann.

Jan. 1112. non tantum dona paterna Abbatiae S. Petri confirmarunt, sed et praedio in vico *Benzeshusen*, novisque juribus auxerunt. (*c*) In alia ejusdem Monasterii Charta Anno 1122. exeuntis legitur: „ præcelsae Nobilitatis Vir Berhtoldus cum uxore sua felicis „ Memoriae Agnete, nec non suis temporibus Dominus Berhtoldus „ & frater ejus Dom. Cuonradus, hujus sobolis geminus partus. „ (*d*)

§. II.

Res Gestæ.

Bertoldus hic tertius expeditioni Henrici V. Imp. in Italiam A. 1110. interfuit, pactoque, quod de investituris cum Paschali II. Imperator inivit, conficiendo conciliatorem se praebuit, atque Pontifici jurejurando suam fidem obstrinxit, quod conventioni huic satisfacturus sit Caesar; sin minus, se cum ceteris, qui juraverant, Proceribus transiturum ad Papam. (*e*)

A. 1122. Calixtinae Chartae Transactionis cum Henrico V. subscripsit. (*f*)

Denique

(*c*) SCHANNAT *Vindem. Literar.* p. 160. Rotulus membr. Abbatiae S. Petri.

(*d*) Idem pag. 161.

(*e*) Vita Paschalis II. apud MURATOR. *Script. Rer. Ital.* Vol. III. p. 360. sq.

(*f*) Subscriptio: *P. Dux*; Pertoldus. Vid. Auctor Vitae Calixti II. ibid. pag. 420.

Denique Donationi, Monasterio S. Petri factae, aliam subjunxit; qua ille cum fratre suo praedium in *Pago Gondelingen* cum mancipiis ceterisque juribus, A. 1113. eidem donavit. (*g*)

Quum A. 1115. Seldensis Partheno in Sylva Nigra a Geraldo nobili ex loco fundationis in allodium ejus *Seleden*, sub instituto Cluniacensi, transferretur, Charta translationis *Bertolfo Duce*, Advocato loci, *Bertolfo Comite* præsentibus, facta est. (*h*)

Conventui Procerum, sub Henrico V. Basileæ Anno 1114. celebrato, Bertoldus hic interfuit, atque tria diplomata testis signavit *Dux Bertoldus*. (*i*) Interfuit quoque cum H. Marchione & Conrado de Zaringen transactioni Monasterii S. Petri & Canonicorum de Cella A. 1121. (*l*)

(*g*) Charta in Cod. Diplom.

(*h*) Charta extat apud MABILLON. *Annal. Ord. S. Bened.* T. V. p. 694. Monasterium prius erat in Boliswilere, quod vix leucae spatio distabat a Selden, ad quem locum translatio facta est.

Clemens VIII. A. 1598. Seldense Monasterium Abbatiae S. Petri in Nigra Silva conjunxit. Vid. Reverendissimus Abbas S. Petri, PHILIPPUS JACOBUS, in *Vita S. Ulrici*, Germ. edita A. 1756. pag. 76.

(*i*) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. Num. 193. sqq. *Acta Mur.* pag. 34.

(*l*) Haec sunt verba chartae: „ in praesentia - - - Ducis Bertholdi et D. „ Brunonis et aliorum Principum, scil. Dom. H. Marchionis, Friderici de „ Wolvahe, Conradi de Zaringen, generis Comitis Berth.„ ubi Conradus,

§. III.

Friburgi Brisgov. Conditor.

Paulo post in Brisgovia Civitatem Friburgum in allodio suo (*m*) & proprio fundo ædificare cœpit, cujus exstructæ æra a nonnullis ad Bertoldum II. male refertur. (*n*) In Friderici II. Imp. Charta libertatis Berneusium A. 1218. Conradus, Bertoldi frater, eam exstruxisse legitur. Bertoldus nimirum opus incepit, Conradus perfecit. Sunt, qui ad A. 1118. hoc ponunt. (*o*)

Bertoldus novæ urbis condendæ modum & ejus jura definivit Anno 1120. Henricus V. Imp. & Proceres Imperii, ut Charta fundationis habet, exstructionem ejus juraque ei data, probarunt. Frater & successor Conradus Basilicam & turrim, Argentinensis æmulam, erexit; ut tabularii Friburgensis schedæ me docent. Civitas aquis irrigua, LIV. fontibus ornata, Universitate studiorum

frater Bertoldi Ducis, *generis* dicitur *Comitis Berth.* quoniam Bertoldus hic Brisgoviae Comes fuit provincialis sive Landgravius.

(*m*) In loco proprii fundi sui, ut in Charta dicitur. Friburgum vicum fuisse, antequam Civitas fieret, incolarum traditio est.

(*n*) MASCOVIUS in *Commentar. Henrici IV. Imp.* p. 120.

(*o*) SATTLERUS in *Chron. Friburg.* quod SCHILTERUS edidit, pag. 11. Apud STUMPFIUM in *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXIX. hi versus leguntur:

„ Anno milleno centeno bis quatuor deno
„ Friburg fundatur, Berchtoldus Dux dominatur.

Add. TSCHUD. Part. I. Lib. II. pag. 50.

A. 1457. instructa, postremis his seculis arcium & propugnaculorum firmitate & elegantia Germanicae nulli secunda, A. 1744. nudata munitionibus, Regimine Austriaco tamen ibi sedente, Conventibus Brisgoviae Statuum, Academia Literarum, pristinum adhuc decus, quantum potis est, tuetur.

§. IV.

Friburgum conditum est secundum jura Agrippinae Coloniae, ut emporium deveniret Brisgoviae: legibus non minus ac vallo munitum, quod publico atque solenni mercatu, consensu Regis Principumque, Bertoldus instruxit. (*p*) Instrumentum conditae urbis.

M 2

(*p*) Fidem hujus rei nobis facit conditae urbis Friburgi Charta, in scriniis civitatis hodieque superstes, illaesa et salva. Autographum curate inspexi, cujus exemplum in Codice Diplomatico daturus sum.

In ea, quaecunque ad statum novae urbis tam publicum, quam privatum, in causis vel criminalibus vel civilibus, pertinent, ordinata leguntur. Praecipua eorum capita, quae vel obiter hic indicasse juvabit, agunt, „ de Dominio Civitatis ad seniorem gentis „ hereditario jure semper transituro; de jure Conductus atque „ securitate mercatoribus, forum Friburgense adituris, praestanda; de „ electione Sacerdotis, Plebani, Sculteti, Lictoris et Pastoris, à „ Burgensibus communi consensu instituenda; de juribus Telonearii, nec „ non de pecuniis pro invectione aut exportatione mercium omnis „ generis sigillatim exsolvendis; de instituenda libra publica ejusque

Urbibus caruit Germania vetus. Media ad feculum usque XII. paucas confpexit. Inter antiquiores reputatur Sufatum, Weftphalica civitas, Imperialis quondam & Hanfeatico fœderi adfcripta. Legum Sufatenfium Codex fec. XII. fupereft, cui tamen nec auctor, nec annus legis adjecti. (q) At Friburgenfium

„ ufu vel abufu; de Minifterialibus et hominibus propriis; de „ hereditatibus et bonis vacantibus; de libertate matrimonii; de „ mutua conjugum fucceffione; de poteftate mariti in bona uxoris; de „ imperio patris et matris in liberos; de feparatione liberorum; de „ tutela impuberum; de termino pubertatis; de alienatione aut „ oppigneratione praediorum; de jure creditoris in bona et perfonam „ debitoris; de poena homicidii, vulnerationis, injuriarum; de rapina, „ furto, rebusque furtivis, falfa moneta, tumultu et feditione; de „ ftupro; de teftibus, eorum numero ac ftatu; de probatione per „ duellum; de appellationibus Coloniam inftituendis; de Expeditione „ Romana & aliis plurimis, quæ in dicta Charta fufius enarrata, docent, quantum pretii egregio huic monumento ftatuendum fit ab illis, qui Jura ftatutaria aut municipalia medii ævi in Germania fcrutantur.

(q) Inter ftatutaria Germaniæ Jura ad hunc usque diem viris eruditis omnium antiquiffimum vifum fuit Jus Sufatenfe (*Soeft*,) quod ex duabus membranis vetuftis in publicam lucem primum protraxit Cl. EMMIGHAUSIUS, illudque *Memorabilibus Sufatenfibus*, Jenæ A. 1749. a fe editis, infertum, mox etiam erudita Commentatione expofuit atque illuftravit Francof. & Lipfiæ 1755. 4. Verum hanc antiquitatis prærogativam, qua hucusque Jus Sufatenfe gavifum fuit, potiori nunc

legum pactus annum & auctorem declarat. Non fine ratione ergo dubito, an ulla Trans - Rhenanæ Germaniæ civitas extet, quæ legum municipalium antiquitate cum Friburgo Brisgovico possit certare.

§. V.

Potestatem condendæ Civitatis concedere; conditæ privilegia impertiri & præscribere leges, inter jura prærogativa Cæsarum reputatur. Cum autem bella de investiendis Episcopis Imperatorem inter & Papam eo tempore flagrarent, Cæsare diris devoto, Bertoldus, assecla Papæ, Friburgum auctoritate magis sua, quam Imperiali, struxisse legibusque munivisse videtur. (r) Lotharius, Henrici V. Imp. successor, Zaringensium fautor, ut & Cæsares sequentes tacuerunt. Fridericus II. Friburgum Comitis Eginonis potestati subjacere professus est. Rudolphus I. A. 1282. Colmariensis Civitatis jura quoque Friburgensibus concessit.

Cæsarum in hoc auctoritas.

jure sibi exposcere videtur Juris municipalis Friburgensis Charta; quæ, si rerum amplitudinem & varietatem spectes, Jure Susatensi nullo modo inferior. Friburgensis Charta post initia sec. XII. conscripta, Susatensis post annum 1150. Ex Susatensi Jus Lubecense & alia prodierunt.

(r) Mentio Imperatoris in Charta non nisi leviter fit.

§. VI.

Jura.

Observationum ad origines Friburgi summa huc redit.

I. Condita eſt urbs *in loco proprii fundi ſui*, (Bertoldi III.) *Friburc* videlicet; unde extinctis Zaringenſibus ad ipſorum heredes tranſiit. Ordinavit Bertoldus, ut Domino urbis defuncto heredum ejus ſenior ſuccederet.

II. Mercatoriam urbem conſtituit Bertoldus, ad Nigræ Sylvæ pedes, ubi ex Suevia in Brisgoviam tranſitus, ut illa Brisgoviæ deveniret emporium.

III. Inſtituit eam *ſecundum Jura Coloniæ*, quæ inter Rhenanas Civitates tum maxime florebat commerciis. Nova oppida ad formam antiquiorum plerumque inſtituta ſunt. Landavia Spiræ, Selſa Hagenoæ, Roshemium Seleſtadii, Turinghemium Colmariæ jura accepit.

IV. Jus municipale novæ urbi datum eſt conſenſu ac decreto Regis & Principum, uti loquitur Charta. Rex intelligitur Henricus V. Imp.

V. Inter municipalia hæc Friburgi jura nullum juris Romani veſtigium, ſecus ac in ſtatutis Civitatum, quæ ſeculo XIII. conditæ ſunt, ut Colmariæ, Selſæ, Hagenoæ, compareț.

VI. Tanta novæ Civitati tributa fuit libertas, ut *nullus hominum vel Miniſterialium Domini* in eam, niſi de communi civium conſenſu, potuerit recipi.

VII. Orta ſuper Senatus Conſultum, vel aliam ſuper rem inter cives litigantes diſcordia, ad Colonienſe Judicium provocare licebat.

VIII. Civibus libera Plebani, Sculteti & XXIV. Conſulum relicta electio.

. Bertoldina Statuta ad Annum usque 1520. Friburgi conſtanter viguerunt. Tum vero Civitas, ſui Principis permiſſu, ampliora, ex jure quoque Romano petita, ab Udalrico Zaſio compoſita, in lucem emiſit. (s)

Statutorum Bertoldinorum defectus præfatio novi Codicis annotat. (t)

§. VII.

Biennio poſt conditam urbem ſocio ſuo Hugoni, Dagsburgenſium Comiti, adverſus ſubditos rebelles auxilium cum præſtitiſſet Bertoldus, Molshemii in Alſatia occiſus eſt. (v) Mors Ducis.

(s) Sub Rubro: *Der Statt Fryburg im Prisgow Statuten und Stattrechten*, 1520. fol.

(t) His verbis: „So wir - - - erfunden das unſere Sazungen, die unſer erſter „ Stiffter wylandt der durchlüchtig Furſt und Herr, Herr Bertold „ Hertzog zu Zeringen - - - - in erbuwung diſer Statt Fryburg geſetzt „ und geben hat, an vil orten unverſtendig und mangelhafftig ſind.„

(v) Conradus Dux, Bertoldi III. frater atque ſucceſſor, VII. Kal. Jan. 1123. Abbatiæ S. Petri jura confirmavit *Badæ*, i. e. Badevillæ, apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Collect. I. p. 161. unde nobis perſuaſum eſt, Bertoldum III. exeunte Anno 1122. quo Charta hæc data eſt, jam

Cædem ejus promovit Cuno, Argentinenſis Episcopus, Henrici V. partibus contra Papam adhærens, atque ob id ipſum anno ſequenti Epiſcopatu dejectus. (x)

Conjux Bertoldi III. Sophia Guelfica fuit; Henrici Nigri, Bavariæ Ducis, ex Wulfhilde Billungenſi (y) filia, ex qua ſobolem maſculam non ſuſcepit. (z) Sophia hæc, mortuo marito, nupſit Luitpoldo, Marchioni de Stiria.

---

extinctum fuiſſe. Adſtipulatur Chronicon Conſtant. At Murenſe ineditum ita habet: A. 1123. *Bertholdus Dux obiit*, cum quo conſpirat KOENIGSHOVIUS *Chron. Argent.* p. 429.

(x) DODECHINUS Abbas ad h. annum; *Fragmentum hiſtor.* apud URSTIS. *Chronographus Saxo* apud ECCARDUM.

(y) CONRAD URSPERG. *Chron.* ſub Lothario II. Imp. pag. 211. MONACHUS WEINGART. *de Guelfis* Cap. X. ap. LEIBNIT. T. I. p. 786. ubi nomen *Zaringen*, in *Haringen* corruptum. LADISLAUS SUNDHEMIUS de *Guelfis* ap. eundem LEIBNIT. pag. 804. ſq.

(z) SUNDHEMIUS loc. alleg. id afferit. HENNINGESIUS in *Genealog.* Part. I. ſecundi & tertii Regni, Monarchia IV. pag. 285. & Part. II. ibid. pag. 138. ei dat filiam Sophiam, quæ deſponſata fuerit Bertholdo I. Carinthiæ & Stiriæ Duci; ſed nihil firmamenti hæc habent.

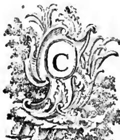
CAPUT

CAPUT IV.

CONRADUS.

AB ANNO 1122. USQUE AD ANNUM 1152.

§. I.

Conradus, Bertoldi III. ſucceſſor, non ſemel in Chartis *filius Ducis Bertoldi,* (*a*) nempe ſecundi, & frater tertii Bertoldi vocatur, uti ſupra oſtendimus. (*b*) Genealogia.

Fratre vix mortuo Conradus Abbatiæ S. Petri privilegium confirmavit, ut Miniſteriales ſui bona ſua quæcunque eidem Cœnobio libera donatione concedere poſſent. (*c*)

(*a*) Tres Chartæ, apud Argentinenſes occaſione San-Blaſiani Monaſterii ab Imperatoribus datæ, id teſtantur. Una Henrici Anno 1125. & duæ Lotharii II. Omnes apud HERRGOTT. ſuis ſub annis occurrunt.

(*b*) In Bertoldo III. §. I. pag. 87.

(*c*) SCHANNAT *Vindem. Lit.* Coll I. pag. 161.

Anno 1123. Henricus V. Imp. Argentinæ Conventum celebravit, atque Alpirspacensi Wirtenbergæ Monasterio Diploma concessit, quod *Conradus Dux de Zaringen* sua quoque manu signavit, (*d*) quæ prima gentilitii *Ducum Zaringiæ* nominis creditur mentio. At triennio ante jam Bertoldum III. fratrem ejus, in Charta conditæ civitatis Friburgi Brisgovicæ, axiomate hoc insignitum fuisse, suo loco ostensum est.

§. II.

Advocatia Abbatiæ S. Blasii controversa.

Anno 1125. Rustenus, Blasianus Abbas, Conrado nostro Advocatiam Monasterii sui tradidit; quæ deinceps in Zaringica Domo ad extinctos usque Duces permansit. Advocatia hæc paulo ante in Imperio multos excitaverat motus, donec ab Henrico V. Imp. in Conventu Procerum Argentinæ res pro Abbate decisa; qui potentem Imperii Principem pro Advocato sibi eligendum existimans, Zaringiæ Ducem, Conradum, adscivit. Caussam hanc obscuram a junioribus multis vel obiter, vel male descriptam paucis exponemus Lectori.

Henricus II. Imp. Bambergensis & Basiliensis Episcopatuum instaurator & restaurator notissimus, de augendo utriusque splendore sollicitus, Gengenbacense & Schutterense Benedictini

(*d*) BESOLDI *Monumenta Wirtenberg.* P. I. p. 250.

Ordinis Ortenaviæ Monafteria directo Bambergenfis Ecclefiæ fubjecit dominio; quod vinculum feudale ad noftra ufque tempora durat.

Simile quid Bafilienfi Ecclefiæ haud dubie deftinaverat Cæfar; fed morte præventus fucceffori fuo Conrado II. rem perficiendam reliquit. Hic enim primo ftatim Regiminis anno (e) Adelberoni, Bafil. Epifcopo, Blafianum Monafterium conceffit in feudum. (f) Blafianus Abbas, ad illud ufque tempus per baculum inveftitus a Cæfare, in pofterum a Bafilienfi fuit inveftiendus Epifcopo. Directum hoc Epifcopi dominium ceteris Monafterii immediati juribus nihil ademit.

Perftitit illud libera Imperialis Abbatia, cum liberteat fuum ex Ottonis II. privilegio (g) eligendi fibi Advocatum. Perftitit in Dioecefi Conftant. Epifcopi, ex qua nunquam exivit.

N 2

(e) A. 1025.

(f) Præftans Blafianæ Abbatiæ fec. XII. Codex, in quo varia Chronica & Rei Muficæ fcriptores, ad A. 1025. refert: *Cella S. Blafii Bafilienfi Epifcopio traditur.*

Authentica Conradi II. Donationis Charta huc usque non prodiit, vafalliticum tamen Abbatis Blafiani vinculum cum Bafil. Epifcopo intelligi debere, ex iis, quæ A. 1120. agitata fuerunt, quæque infra referimus, patet.

(g) Privilegium hoc genuinum & authenticum, quod omnium Blafianorum primum & antiquiffimum eft, fciolus quidam ante plura jam fecula

Novus hic rerum Blasianarum ratione directi dominii status per totos fere centum annos duraverat. Anno 1120. difficultas de modo investiendi exorta. Investiturae solennitas moretum sueto per virgam vel baculum fieri solebat. Cum autem Gregorius VII. (*h*) & successores ejus investituras per annulum & baculum, a Caesaribus factas, ex cathedra & in Conciliis aperte damnassent, orta est quaestio, an Basiliensi Episcopo licitum sit, Blasianum Abbatem porro investire per virgam, Delegati à Calixto II. Basileam missi (*i*) ibidem pronuntiarunt: „ Si alii Episcopi Regni, „ qui sunt Advocati in Abbatiis aliorum Episcopatuum, jure „ Ecclesiae suae, ex concessione vel ex tolerantia Sedis Apostolicae, „ electis Abbatibus concessionem per virgam fecerint, Episcopus

adulteravit. Cum enim in Henrici V. Imp. Charta A. 1125. reperisset, Ottonem Privilegium dedisse Blasianis, & pro *piissimo*, contracte scripto, *primum* legisset, in falsam est inductus sententiam, Ottonem I. Imp. esse Monasterii statorem. Hujus autem Diploma quum nullibi extaret, sciolus ille violentas Diplomati Ottonis II. intulit manus, aeramque genuinam anni 983. ita corrupit, ut inde annus 963. prodierit. Nec negandum, receptam apud Blasianos invaluisse sententiam, Monasterium illud ab Ottone I. Diplomate fuisse ornatum, quod autem temporum injuria perierit. Vide Notam HERRGOTTI ad Chartam Henrici V. Tom. II. p. 141.

(*h*) Prohibuit has investituras Gregorius VII. A. 1078. in Concilio Romano

(*i*) Gregorius Cardinalis & Pontius Cluniacensis Abbas.

„ quoque Basilienfis Abbatibus, qui in Ecclesia B. Blasii
„ præponendi sunt, post electionem hoc ipsum faciat. Facta
„ hæc sunt apud S. Albanum Anno 1120. adstantibus atque
„ collaudantibus, Domno Radulfo Basiliensi Episcopo & Domno
„ Rostanno S. Blasii Abbate. (*l*)

Sententia, quæ dubium de investitura per virgam decidit, non exiguis mox turbis, super Advocatiam Blasianam ortis, dedit occasionem. In ejus enim introitu dicitur, Episcopi, *qui sunt Advocati in Abbatiis aliorum Episcopatuum &c.* & in fine adjicitur: „ Episcopus Basil. S. Blasii fratres sic tueatur. &c. Delegati Pontificis directum dominium cum Advocatia confuderunt; moris hujus Ecclesiarum Germanicarum ignari. Rudolphi Episcopi successor, Berchtoldus, (*m*) virtute sententiæ hujus Advocatiam Monasterii Blasiani ad se pertinere existimans, A. 1124. Sub-Advocatum ei dedit, Adelgozum de Werra, (*n*) refragante Rusteno Abbate, qui hac super re querelam apud Henricum V. instituit.

(*l*) DACHERII *Spicilegium* Tom. III. pag. 477. sq.

(*m*) CLAUDIUS SUDANUS in *Basilea Sacra* pag. 190. erravit, quando duos Episcopos, Ludovicum nempe & Fridericum, ponit inter Rudolphum & Berchtoldum, uti Brundrutanum Episcopale me docuit tabularium.

(*n*) *Adelgoz von Werr*, ex Militum ordine. Dominium *Werre*, *Wehr*, situm in Nigra Silva, supra Præceptoriam Beucken. URSTISIUS in *Chron.*

Cæſar in Principum Conventu A. 1125. d. 8. Jan. Argentinæ habito, (*o*) Blaſianum Monaſterium liberum pronuntiavit ab Advocatia Baſilienſis Epiſcopi, qui eam ex dominio ſuo directo derivare non potuit, ſed ex ſententia a Delegatis Pontificis nuper lata ſibi eam arrogavit.

Advocatum eligendi libertas, ab Ottone II. San-Blaſianis diſerte conceſſa, conceſſione dominii directi, quod Conradus II. Baſilienſi Eccleſiæ dedit, haudquaquam ſublata eſt.

§. III.

Errores aliorum.

Baſilienſium & Blaſianarum rerum ſcriptores in tractando hoc argumento non recte verſati ſunt, Jus dominii directi pro Advocatia ſumentes. Ita ſane URSTISIUS (*p*) SUDANUS (*q*) LEXICOGRAPHI BASILIENSES; (*r*) qui omnes crediderunt, Advocatiam ab Adalberonis Epiſcopi temporibus per totos centum annos tranquille in Blaſianos fuiſſe

Baſil. L. I. C. XXI. Mentio ejusdem *Adelgoz de Werrah* inter teſtes Notitiæ concambii inter Conradum Ducem & Abbatiam S. Petri, quæ in Cod. Dipl. exhibebitur.

(*o*) Charta apud HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. p. 139.

(*p*) *Chron. Baſil.* Lib. II. Cap. XV. p. 101.

(*q*) *Baſilea Sacra* pag. 191.

(*r*) Tom. I. Lexici voce *Baſel*, in Catalogo Epiſcopór.

exercitam, quum illam nullus unquam exercuerit Basiliensis Antistes. Litem ergo inde ortam existimant, quod Adelgozus Sub-Advocatus potestate sua abuteretur. HERRGOTTUS (s) contra, Basilienses Episcopos inter atque Blasianos Abbates per centum annos litigatum fuisse existimavit, donec Henricus V. litem dirimeret.

Utraque pars aberrat a vero. Basilienses Episcopi dominium directum in Blasianum Monasterium, quamdiu ad Advocatiam illud non extenderant, exercuerunt tranquille. Quum autem Bertoldus Antistes Advocatiam in Monasterium dominio directo adjungere cœpisset, lis sub Henrico V. A. 1124. mota, anno sequenti ab eo Argentinæ pro Blasianis decisa est. De longa per seculum cum Episcopo lite nullum in scriniis Blasianis vestigium extat. Blasianos autem non tam de Advocatiæ abusu, quam de Advocatia ipsa instituisse querelam, Conradus III. Romanorum Rex in Charta A. 1141. (t) diserte declarat. Ait enim, Antistitem Basiliensem Abbatiæ hujus subjectionem & Advocatiam sibi arrogasse, monachos autem negasse utramque.

(s) In notis ad Henrici V. Imp. Chartam A. 1125. quæ extat Tomo II. *Geneal. Habsburg.* p. 140.

(t) HERRG. Tom. II. p. 165.

§. IV.

Conradus fit Advocatus S. Blasii.

Rustenus Abbas ergo Conradum nostrum, Zaringiæ Ducem, has inter lites, Advocatum elegit, primævo suo jure innixus. Henricus V. electionem non modo probavit, sed & Cæsareo, ut vocant, banno pro Advocatia S. Blasii administranda, Conradum munivit, ut Cæsar ipse testatur. Ceterum non infrequens apud Germanos est, ut Abbatia Advocatum, a Domino directo & ab Episcopo Diœcesano diversum, agnoscat. (v)

Neque tamen, Cæsarea sententia, A. 1125. lata, lis omnis sopita est. Blasiani ab Advocatia Basiliensi liberi, a directo quoque Episcopi dominio se liberos credentes, cum Bertoldi successoribus, Adalberone III. & Ortliebo, in discordia vixerunt, donec & hæc res a Conrado III. Imp. A. 1141. Argentinæ composita est. Hoc enim anno Conradus noster, ut Advocatus Blasianus, Abbatiæ nomine, ex bonis ejus quatuor Curtes (x) Episcopo

(v) Gengenbacensis immediata Benedictinorum Ortenaviæ Abbatia Imperii Episcopum Bambergæ pro Domino directo, Episcopum Argentinensem pro Diœcesano, Marchionem Badensem pro Advocato agnoscit.

Schwarzacensis Ortenavica quoque ejusdem Regulæ Abbatia directo Episcopi Spirensis dominio subest. Advocatum habet Marchionem Badensem; Diœcesi Argentinensi addicta.

(x) Curtes in Sirenz, Lauffen, Oltingen & Filnacker.

Episcopo Ortliebo tradidit; qui acceptis illis omni juri, quod Ecclesiæ ejus à Conradi II. Imp. tempore in Blasianos competierat, renuntiavit. *Conradus Dux ejusque filius Bertholdus* Instrumentum transactionis signarunt. (*y*) Zaringiæ Duces ad extinctam usque gentem Advocatiam retinuerunt. In Charta tabularii Blasiani A. 1232. super *Susinberc* Hermannus Badensis promisit, quod a Blasianis in Brisgovia Curtibus exacturus sit nihil, *præter servitium temporibus Bertoldi Ducis solitum*, ubi intelligitur Bertoldus, Zaringorum postremus; quatuordecim annis ante defunctus. (*z*)

§. V.

Anno 1126. Argentinæ Lotharii II. Imp. Diplomatibus, die 2. Jan. scriptis, alios inter Proceres subscripsit *Chuonradus, filius Ducis Bertholdi*, & cum eo *Hermannus Marchio.* (*a*) Burgund. Comitat.

Memorabilis hic annus est morte Guilielmi III. cognomento *Pueri*, qui Burgundiæ Comes, apud Paterniacum, Trans - Juranæ oppidum, occisus, & in Monasterio ibidem sepultus est; nec prolem, nec fratrem relinquens. (*b*) Guilielmus iste, præter Burgundiæ

(*y*) HERRG. A. 1141.

(*z*) Cod. noster Dipl. ad A. 1132.

(*a*) HERRG. l. c. Num. 205. & 206.

(*b*) ALBERICUS, Trium Fontium Abbas, in *Chron.* ad. A. 1027.

O

Comitatum, etiam Aventicenſem tractum, Uchtlandiam & alias in Helvetia Burgundica terras poſſederat; adeoque cis & trans Juram, in Burgundia majore & minore, excepto Ducatu, dominatus eſt. Comitatum Rainaldus III. patruelis ejus, Matisconenſis & Cabilloni Comes, ut proximus heres, occupavit.

Genealogicum Burgundicæ hujus gentis ſubjungimus ſtemma, (c) quod rebus his lucem affundit.

Otto Guilielmus † 1027.

Rainaldus I. † 1057.

Guilielmus II. Audax, Comes Burgundiæ, Viennæ, Matisconis † 1087.

Rainaldus II. obiit in itinere Hieroſolym. 1097. Vx. ignota.	Stephanus Audax abſente ac mortuo fratre terras Burgund. regit. † 1102. Vx. Agnes, ſoror Conradi Ducis Zaring. filia Bertoldi II.	Guido Archiepiſcopus Viennenſis 1088. poſtea Papa Calixtus II.

Rainaldus III. Comes Burg. 1126. à Lothario II. Imp. proſcriptus † 1144.	Guilielmus Vienn. & Matisconenſis Comes.	Guilielmus III. Puer relictum a patre Comitatum Burgundiæ retinet, excluſis patruelibus, A. 1126. occiſus, & Paterniaci ſepult. improlis.
Beatrix, Friderico I. Imp. nupta A. 1156.	Gerhardus.	

(c) Du Chesne *Hiſt. des Comtes de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XVI. ſeqq. Similia fere habet Chorier *Hiſt. de Dauphiné* Tom. I. pag. 820.

§. VI.

Ex norma ſtemmatis hujus terrarum, a Guilielmo Puero relictarum, Rainaldus III. patruelis ejus, legitimus reputandus eſt heres. Rainaldo III. ereptus.

Hic autem ſupremo jure terras iſtas recturus, Lotharii II. Imp. auctoritatem agnoſcere quum noluiſſet, indignationem ejus incurrit. Burgundiæ Comites Salicis obediverunt Germaniæ Cæſaribus, quod Conradus II. ſator eorum, Giſelam, Rudolphi III. ultimi Burgundiæ Regis, ex ſorore neptem duxerat uxorem. At Henricus V. Imp. Salicorum poſtremus, cum deceſſiſſet, Lotharius Saxo in ejus locum electus eſt, Salicis nullo ſanguinis vinculo junctus; cui obſequium denegavit Rainaldus, Burgundiæ cum Imperio nexum cum Cæſaribus Salicis cauſatus extinctum. Lotharius vero Burgundiam cis & trans Juram Imperii patrimonium declarans, Rainaldum A. 1127. ad Comitia Spirenſia, quibus plerique Burgundiæ Optimates intererant, vocavit, Procerum ut ibi ſubiret judicium. Tum vero Rainaldus, omnimodam libertatem pertinaciter affectans, ab Imperatore proſcriptus eſt; (*d*) eaque Burgundiæ pars, quam Guilielmus

(*d*) OTTO FRISING. Frid. I. Imp. patruus, qui biennio poſt nuptias Beatricis cum Friderico I. obiit, Imperatoris ſocerum excuſaturus, cauſam iræ

Puer possederat, Zaringiae Duci nostro fuit adjudicata Conrado.

§. VII.

Conrado Zaring. traditus.

Caesar hoc judicium tulit non tantum quod Conradus noster fuerat avunculus defuncti, sed & animum ei gratum ut

Lotharii Imp. in Rainaldum allegat L. II. Cap. XXIX. quod *neglexerit Curias Regis adire.* Sed verior est, quam tradit GUNTHERUS in *Ligurino* L. V. v. 290. affectatio suprematus, quem in Burgundiae Comitatu sibi arrogavit Rainaldus. Ita enim canit:

„ Jure suo nimium & claro sanguine fretus
„ Teutonicos Reges edictaque saepe vocatus
„ Sprevit, & Allobroges aliis sub Regibus esse,
„ Indignum reputans, nimium memor ille vetustae
„ Libertatis erat, Regemque superbus agebat.
„ Donec ob innumeros fastus sententia tandem
„ Ultrices in eum depromsit regia vires,
„ Ereptamque viro regni sub judice terram
„ Nomine Chunrado Fisci concessit habendam.

Fisco itaque addictus fuit a Caesare Comitatus Burgundiae, sed cum primo ejusdem Lotharii Imp. anno in Ratisbonensibus Comitiis teste DODECHINO in *App. ad Marianum Scotum* A. 1125. decretum fuerit, praedia proscriptorum a Rege, „ si juste forifactoribus abjudicata „ fuerint, Regiminis subjacere ditioni, non Regis proprietati „ Lotharius Comitatum Burgundiae non sibi, vel suae Domui servavit, sed proximo cognato addixit, quod proximus agnatus eo se indignum reddiderat. De Guilielmi Pueri matre Agnete GUILLIMANNUS de *Reb. Helvet.* Lib. II. Cap. XIV. pag. 282

demonſtraret, quod partes Lotharii contra Hohenſtauſios æmulos, Alemanniæ & Franciæ Teutonicæ Duces, maſcule defenderat.

Acceſſit, quod ipſe Conradus in Helvetia Alemannica, Burgundiæ contigua, Advocatus Cæſareus Tiguri jam fuerat, Rheinfeldenſem Comitatum, Burgundico Regno vicinum, jure quoque tenens materno.

Sed & ipſius Burgundici atque Arelatenſis Regnorum, quæ jam pridem in unum coaluerant, adminiſtratio Principi committenda fuit, cujus fides in Cæſarem certa; qui Guelphicis partibus addictus, tam inſignem Rectoratum Principi Gibellino committere non tutum exiſtimaverat.

Univerſo itaque Burgundico Regno, ad Mediterraneum usque Mare extenſo, Conradus noſter præfectus eſt Rector. (*e*) Regnum hoc Ducatui Suevico, quem Fridericus Hohenſtauſius, Cæſaris æmulus, tum regebat, contiguum fuit. Illa ſuperioris Alſatiæ portio, quæ Sundgovia dicitur, pars quoque Regni Burgundici tum erat. Phirretenſem Comitatum præſertim

(*e*) DODECHINUS *Append. ad Marian. Scotum* Anno 1127. ſcribit: „Conradus „ de Zeringa coram plerisque Burgundionum optimatibus, *Principatu* „ *Burgundiæ* apud Spiram Civitatem ſublimatus. „

intelligo; Agro Basiliensi confinem. (*f*) Basilea enim pars Regni Burgundiæ fuerat, ut WIPPO (*g*) nos docet.

§. VIII.

Traditionis hujus annus.

Institutio hæc Rectoratus Burgundiæ in Comitiis Spirensibus a Lothario Imp. facta est A. 1027. referentè Dodechino. Norbertus in Comitiis his electus fuit Magdeburgensis Episcopus; ut Anonymus Præmonstratensis coætaneus (*h*) & Codex antiquus Saxonicus (*i*) testantur. Cum autem Norbertus in Magdeburgensi sede A. 1126. successerit Rukero, nonnulli existimant, (*l*) Dodechinum in definiendo tempore Spirensis Conventus, metachronismo unius anni peccasse.

§. IX.

Rectoratus Burgundiæ vindicatus armis

Armis ergo apud Burgundos certatum. Reginaldus, post acre cum Conrado bellum, captus, Argentinam ad Comitia

(*f*) Vid. *Alsatia Illustr.* Tom. II. pag. 5.

(*g*) Apud PISTOR. Tom. III. *Script. Rer. Germ.* p. 470. Errat tamen Wippo, ubi dicit, Basileam in confinio triviali Burgundiæ, Alemanniæ & Franciæ Orientalis tum sitam fuisse. De prioribus duabus nullum est dubium, sed a Francia longe fuit remota Basilea.

(*h*) In vita S. Norberti apud HENSCHEN *Acta Sanctor.* Jun. Tom I. pag. 849.

(*i*) Vid. nota ad vitam Norberti.

(*l*) MASCOV. in *Commentar. de Lothario II.* Cap. VI. & VII.

Imperii ductus, a Principibus, indolem ejus mirantibus, libertate donatus, in Burgundiæ Comitatum rediit, qui ab hoc tempore Liberi Comitatus (*m*) nomine appellari videtur cœpiſſe; quod Comites majori præ aliis libertate, incolæ vero præſtantioribus juribus, quam alii Comitatenſes, fruerentur.

Rainaldi cauſſam Rerum Burgundicarum ſcriptores juſtam pronuntiant. (*n*)

OTTO FRISING. (*o*) Comitatum iſtum, ab Imperio diu alienatum, tanquam liberum & independens allodium, per Beatricem, Rainaldi filiam, ad Fridericum I. Imperatorem rediiſſe ſcribit.

Nos hæc non diſcutimus, annotaſſe contenti, quod Conradus Rectoratum Burgundici Regni non modo retinuerit, ſed & ad filium atque nepotem, id eſt, ad extinctos usque Duces Zaringos, propagaverit. Ceterum axioma *Rectoris* axiomati *Ducis* Cæſar prætuliſſe videtur, ut novus hic Burgundiæ trans Juram Rector, ab Imperio pendens, a Trans-

(*m*) *Franche-Comté*, Germanis *Hoch-Burgund*, *Ober-Burgund*, *Freye Graffſchaft Burgund.*

(*n*) DU CHESNE *Hiſt. de Bourgogne* Lib. IV. C. XX. GOLLUT *Memoires Sequanoiſes* Lib. VI. Cap. IV. VIGNIER *Chron. Burgund.* DUNOD. *Hiſt. du Comté de Bourgogne* Lib. IV. p. 169.

(*o*) *Chron.* Lib. V. Cap. I.

Ararico Burgundiæ Duce, Galliæ vafallo, diftingueretur. Burgundici tamen Rectores hi non raro quoque dicti funt Duces, ut alibi docui.

Conrado ergo præ patre & avo fervata fuit gloria, ut præter *Ducis Zaringiæ* nomen, *Rectoris* quoque *Burgundiæ* dignitate ornaretur a Cæfare.

§. X.

Reliqua Conradi Ducis Zaring.

Anno 1130. Conventui, quem Lotharius II. Imp. Bafileæ celebravit, Conradus quoque nofter interfuit. In tranfactione fuper Monafterium Burgulum, (*p*) ab Imperatore firmata, *Chonradus Dux de Zaringen*, & poft eum *Herimannus, Marchio de Baden*, memorantur. (*q*) Primum exemplum, quo Hermannus II. vel III. (*r*) Marchio nomen gentilitium *de Baden*

(*p*) *Burglen* fec. XI. Monafterium, dein Prioratus, hodieque a S. Blafii Abbatia Nigræ Silvæ pendens, Bafilea VI. leucis diftat.

Chronicon Burglenfe, a Conrado, Monacho San-Blafiano, dein Abbate Murenfi, feculi XII. medio confcriptum, qui & Actorum Murenfium auctor eft, in lucem edidit Anno 1755. Vir folidæ doctrinæ, RUSTENUS HEER, Monumentorum Auftriacorum editor, de Republica literaria præclare meritus.

(*q*) HERRG. Tom II. p. 155.

(*r*) Hermannus II. hoc ipfo anno deceffit & Hermannus III. fucceffit.

Baden expreſſit; patruelium ſuorum, Bertoldi III. & Conradi, Zaringiæ Ducum, imitatus exempla; quorum prior in Charta fundationis Friburgi An. 1120. alter in literis An. 1123. uti vidimus, Ducum de Zaringen axiomate uſi ſunt primi.

Lotharius Imp. eodem anno Turicenſi Canonicorum Collegio eligendi Præpoſitum poteſtatem conceſſit, quod Diploma *Chuonradus Dux de Zarenche* teſtis ſignavit. (*s*)

Anno 1131. Literæ fundationis Abbatiæ Frienisbergenſis ſcriptæ fuerunt, *Ducatum Burgundiæ nobiliter regente Duce Conrado.* (*t*)

§. XI.

Anno 1133. Lotharius Imp. Interlacenſem Epiſcopatus Lauſanenſis Eccleſiam, ſub ſuam recipiens tutelam, ab omni Epiſcoporum, Ducum, Comitumve imperio immunem pronuntiavit; liberam quoque Præpoſiti & Advocati electionem ipſi concedens. Inſtrumento huic præter alios Proceres *Dux Conradus* Interlacenſia.

(*s*) Diploma ineditum tabularii Collegiatæ Turicenſis.

(*t*) Tabular. Bernenſe. Conf. WATTEVILLII *Diſſ.* in *Journal Helvetique*, menſe Sept. 1746. pag. 236. *Frienisberg, Frenisberg*, Lat. Aurora, Mons Auroræ, Monaſterium in ditione Bernenſium, inter Bernam & Arberg, ſitum, circa Annum 1527. ſeculo addictum eſt. LEU in Lexico Helvet. voce *Frienisberg.*

de Zæringen ſubſcripſit. (*v*) Privilegia hæc Eccleſiæ Interlacenſi A. 1146. firmavit Conradus III. Imp. atque protectionem hanc regiam ad alia nonnulla bona extendit, quæ ipſe Imperator Conradus, cum ante pertinuiſſent ad Regnum, à *Duce Conrado deliberata*, conſenſu ejus Eccleſiæ Interlacenſi donaverat.

Additur in hoc Diplomate, ut Advocatiam, intuitu horum bonorum, a *Conrado Duce retentam*, nemo ſuscipiat, niſi cui, conſentientibus Eccleſiæ fratribus, id munus demandaretur. Ejusdem plane tenoris eſt alia Charta Confirmationis, à Friderico I. Imp. Anno 1173. huic Eccleſiæ data. (*x*)

§. XII.

Bellum cum Sueviæ Duce.

Anno 1138. Conradus, Zaringiæ Dux, qui apud Lotharium Imp. tam gratioſus fuerat, Conradi III. Imp. qui Lothario ſucceſſit, arma in ſe concitavit.

Conradum hunc Hohenſtaufenſem, Franciæ Orientalis Ducem, plerique partibus Gibellinis, (quod nomen tum ortum fuit & Staufenſi familiæ gratum) addicti Principes

(*v*) Cod. Diplom. noſter ad hunc Ann.

(*x*) Utramque Chartam vide in Cod. noſtro Diplom.

quum elegissent in Regem, Conradus noster Zaringus adversas secutus est partes. Unde a novi Regis fratre, Friderico Sueviæ Duce, (y) cujus filius deinceps Conrado III. in Imperio successit, petitus est bello; quo Turicum expugnatum, Burgundia trans Juram occupata, Zaringia, Brisgoviæ arx, Zaringorum sedes, quam initio hujus Libri descripsimus, capta, direpta.

Cæsari ergo se Conradus submisit, atque ita recepit amissa. OTTO FRISING. (z) hæc narrans, Conradum *fortissimum ac ditissimum Ducem* appellat. Bellum perbreve fuit. Eodem enim Anno 1138. Cæsareo Diplomati, quod San-Blasiano Monasterio fuit datum Bambergæ, *Conradus Dux Burgundiæ* post Fridericum, Sueviæ Ducem, qui eum armis devicerat, nomen subscripsit. (a)

§. XIII.

Anno sequenti d. 17. Febr. donationem partis villæ Oningen, ab Illustri viro *Chunrado Duce Ziaringin* Augiensi Monasterio factam, Innocentius II. Papa firmavit. (b) Die Gesta Conradi ab A. 1139.

(y) Gebhardus Argent. Episcopus Friderico auxilia tulit. GUILLIMANNUS *de Episcopis Argent.* p. 232.

(z) De *Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. XXVI. arcem Zeringen non nominat, sed his indicat verbis: „Arcem (Conradi Zaringii) quandam, quæ cunctis „ adhuc cernentibus inexpugnabilis esse videtur, cepit & expugnavit. „

(a) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. Num. 214.

(b) Ibidem Num. 215.

28. Maji Conradus cum filio suo *Bertolfo Comite*, Diploma Cæsareum, Einsidlensi Abbatiæ in Procerum Conventu Argentinæ datum, testis signavit. (*c*) In alio Diplomate ejusdem anni audit Conradus *Dux de Ceringe:* (*d*) in alio *Conradus Dux Carintie*, (*e*) *ubi* Carinthiam pro *Ceringia* posuit. Anno 1140. sub finem April. *Conradus Dux de Cerengun*, Curiæ Imperiali Francofurti habitæ, (*f*) atque A. 1141 *Conradus Dux ejusque filius Bercholdus*, Comitiis Imperii, Argentorati magno Procerum numero celebratis, intersuere. (*g*)

Idem Conradus in Charta anni sequentis *Burgundiorum Dux* scribitur. (*h*) Anno 1145. Otto quidam Turicensis bona in Zollinghofen Abbatiæ S S. Felicis & Regulæ donavit, *regnante Chunrado Rege*, *Rectoribus Allamanniæ* & *Burgundiæ*

(*c*) HARTMANNI *Annales Heremi* p. 196.

(*d*) HONTHEMIUS in *Hist. Trevir.* Tom. I. pag. 542. Diploma hoc exhibet, at pro *Ceringe* dedit vitiose *Coringeo*. Veram lectionem me docuit URSTISIUS in Chartulario Msc. quod tabularium Civit. Basileensis custodit.

(*e*) Instrumentum de Advocatia Abbatiæ Selsensis, Argentorati confectum, quod in Cod. Diplom. Alsatiæ prodibit.

(*f*) Teste Diplomate apud PEZ. *Cod. Epistol.* P. I. pag. 331.

(*g*) Teste Charta S. Blasii ap. HERRG. Num. 220.

(*h*) Ibid. Num. 221. *Conradus Dux Burgund.* memoratur in literis apud HONTHEM l. c. p. 554.

Duce Conrado de Zaringen & *Advocato*, Præfecto Wernhero de Baden. (*i*)

Idem *Chounradus Dux de Zeringen* dedit S. Johanni in Burglen unam Scoupozam in villa Scalfingen. (*l*) Anno 1146. Conradus Rex Romanorum Ecclesiæ Interlacensi (*m*) bona quædam contulit *Duce Conrado* consentiente. (*n*) In Comitiis Francofurtensibus Anno 1147. *Cunradus Dux de Ceringa* comparet. (*o*)

§. XIV.

Sed ad Burgundiæ Comitatus fata redeundum. Rainaldus Comes, Lothario Imp. olim infestus, in Conradum III. quoque non minus superbus cum esset, hic terras ejus Conrado Zaringensi denuo addixit. Pertinax inde bellum, tanto cum Mors ejus

(*i*) Ex tabulario Abbatissano Turicensi.

(*l*) *Chron. Burglense* Cap. XVII. pag. 381.

(*m*) Interlacus Monasterium fuit Canonicorum Regular. S. Augustini, circa A. 1130. conditum inter Thunensem & Brientinum Lacus. Bertoldus V. Zaringiæ Dux, Advocatiam ejus gessit, ut noster Conradus.

A. 1525. Monasterium hoc ditions suæ Bernenses seculo addixerunt. LEU *Lex. Helvet.* Tom. X. p. 560.

(*n*) Codex Diplom. noster ad h. a.

(*o*) LUNIG. *Spicileg. Eccles.* Part. III. pag. 91. sq. & Contin. I. pag. 908.

ardore continuatum, ut Rainaldus atque Conradus Dux ad ſingulare certamen denique fuerint progreſſi. Neuter belli finem conſpexit.

Rainaldus A. 1148. (*p*) quadriennio poſt Conradus noſter & Cæſar extincti ſunt. (*q*) Conradus obiit Januario menſe (*r*) in Abbatia D. Petri, ubi & ipſe, ut pater fraterque, ſepultus. (*s*)

§. XV.

Uxor & liberi.

Uxor hujus Conradi Ducis Clementia, Godofredi Namurcenſis & Ermenſondis Luxemburgicæ (*t*) filia

(*p*) Necrolog. S. Pauli apud DUNOD. *Hiſt. du Comté de Bourgogne* Lib. IV. pag. 176. Rainaldus in Æde S. Stephani Veſontione ſepultus eſt. DU CHESNE *Hiſt. de Bourgogne* Lib. IV. pag. 531.

(*q*) OTTO FRISING. Lib. VII. Cap. ult. „A. 1152. Conradus Dux de Zeringen „ obiit, poſt quem etiam Conradus Rex eodem anno defunctus eſt.

(*r*) Plerique IV. Id. Jan. ponunt, nonnulli IV. Nonas. Necrologium Mur. d. 8. Jan. ponit. Vid. GUILLIMANN. *Habsb.* L. V. Cap. IV. p. 285.

(*s*) Vid. *Cathedra S. Petri in Nigra Silva* p. 248.

(*t*) Charta Bertoldi IV. apud SCHANNAT. *Vindem Liter.* pag. 163. Clementiam hanc, quæ Anno 1159. obiit, ex Comitibus Badenſibus Argoviæ ortam fuiſſe credidit PESLERUS in Diatriba de Ducibus Zaringiæ, Germanice edita, in Commentariis Periodicis *Hannoveriſche gelehrte Anzeigen* Anno 1751. pag. 329. Facit hac occaſione mentionem Diplomatis Friderici I. quo Henrico Leoni, Clementiæ marito, terras quaſdam in Saxonia aſſignat, atque ab eo terras in Suevia accipit; quas inter Caſtrum

fuit, (v) ex qua Bertoldum IV. Rudolphum, Adelbertum, Conradum, Hugonem filios, filiasque Clementiam & Germanam fuſcepit. (x) Bertoldus, primogenitus filiorum, lineam continuavit Zaringicam. *Conradus* & *Hugo* ſine liberis defuncti ſunt. (y) Adelbertum vero Ducum Teccenſium ſatorem conſtituunt; ut in Teccenſibus infra docebitur.

Baden extiterat. Caſtrum hoc autem in Ergovia quærit Peslerus, quæ Burgundiæ Transjuranæ pars fuit, quum Charta Friderici Caſtrum in Suevia ſitum fuiſſe memoret.

(v) Cuno de Opſingen, miles de familia Ducis, prædium apud Bikkenfola Monaſterio S. Petri in Nigra Silva tradidit, præſente & annuente *Domina ſua Clementia Ducifſa*, adeoque poſt obitum Conradi Ducis.

Conf. KOELERUS in *Familia Luxemburg.* ALBERICUS *Chron.* ad An. 1168. pag. 349. Diploma apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Coll. I. pag. 163. habet: „Bertholdus hujus nominis quartus Ducis Conradi „ filius - - - Præterea Dom. Clementia, mater ejusdem Ducis - - in „ ſepultura mariti ſui Ducis Cunradi. „

(x) Extat Charta Monaſterii S. Petri ſine anno, qua Dux Conradus prædium apud *Zaringen* a monaſterio hoc accepiſſe, eique viciſſim *cum uxore ſua Domina Clementia & filiis ſuis Conrado & Berhtoldo* allodium apud *Amindon* (Emmendingen) donaſſe ſcribitur.

In Charta Bertoldi IV. Anno 1152. mentio ſit Clementiæ, filiorum Rudolfi, Adelberti, Hugonis apud SCHANNAT l. c. Dux Beretoldus Rector terræ Burgund. cum fratibus Adelberto & Hugone legitur Anno 1180. Conf. HERRG. Num. 144.

(y) ALBERICUS l. c. pag. 351 GUILLIM. *Habsb.* L. V. C. IV. p. 285.

§. XVI.

Rudolfus filius.

Rudolphus in Arnoldi Antiftitis Moguntini, a conjuratis occifi, locum electus eft A. 1160. fed Imperator Fridericus, quod ipfi cædis auctores eum elegerant, denegavit confenfum. (z) Octennio poft Comitis Namurcenfis, avunculi fui, favore Leodienfem Epifcopatum accepit, A. 1189. defunctus. (a)

Clementia filia.

Filiam Conradi noftri Clementiam Henricus Leo, Saxoniæ & Bavariæ Dux, Anno 1147. in Comitiis Francofurtanis duxit uxorem. (b) Sed A. 1162. Cæfare non invito, Conftantiæ eam rurfus dimifit; (c) fanguinis proximitatem prætexens. (d)

Marito

(z) SERARIUS *de rebus Mogunt.* Tom. I. Lib. V. pag. 564. DODECHINI *Append. ad Marian. Scotum* Anno 1160.

(a) AEGIDIUS AUREÆ VALLIS in *Hift. Epifcopor. Leod.* CHAPPEAUVILLE fub Rudolfo; ALBERICUS ad Annum 1168. Rudolphus hic, Leodienfis Epifcopus, caput S. Lamperti Ecclefiæ Friburgenfi donavit.

(b) HELMOLDUS in *Chron. Slavor.* Lib. I. Cap. VIII. ad Annum 1147. fcribit: „ in diebus illis Dux nofter (Henricus Leo) adolefcens Dominam „ Clementiam Conradi Ducis de Zeringe duxit uxorem.

(c) *Origines Guelficæ* Tom. III. pag. 182.

(d) *Urfperg. Chron. & Weingartenfe* ad A. 1162. HELMOLDUS Lib. II. Cap. X. *Chron. Montis Sereni* A. 1163.

Marito suo Clementia, vel dotis loco, vel ut paternæ hereditatis partem, Castrum Baden, (e) centum Ministeriales & quingentos mansos attulerat. Bona hæc Henricus Leo A. 1157. Friderico I. Imperatori tradidit, & ab eo in Saxonia alia in compensationem accepit. (f)

Germanam vel Annam de Zeringen Humberto III. Comiti Sabaudiæ nuptam fuisse, & Anno 1162. mortuam, tradit GUICHENONIUS. (g) Ex matrimonio hoc prodiit *Agnes* Sabaudica, Johanni sine Terra, (h) Henrici II. Angliæ Regis filio, Anno 1173. amplissimis conditionibus in matrimonium promissa, uti refert ROGERIUS HOVEDENUS, (i) Anglicæ **Germana filia.**

(e) *Badenweiler* hodie, adeoque Bada Brisgovica, non Usgovica; a qua Marchiones Badenses sibi nomen sumserunt. Solide hoc probavit DILLIUS in Diatriba, erudite scripta, *de permutatione* hujus *Castri Baden*, Germanico idiomate edita Anno 1760.

(f) Instrumentum, Aurea Bulla munitum, ex authentico descriptum extat in *Origg. Guelf.* Tom. III. pag. 466. Vir Illustris, GODOFRIDUS DANIEL HOFFMANNUS, in Tubingensi Academia Juris Antecessor, insignis doctrinæ, in Diatriba, *Diplomatische Belustigung* &c. edita A. 1760. hoc Instrumentum exponit, atque pro Bada Usgovica stat.

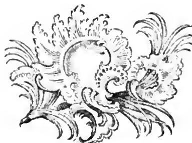
(g) *Histoire de Savoye* Tom. I. pag. 239.

(h) Anglis *Lackland*, qui Anno 1216. decessit.

(i) *Annal. Angl.* Part. post. apud SAVILIUM *Scriptor. Rer. Anglicarum* pag. 532. Agnetem hanc Hovedenus *Aalays* vocat.

Hiſtoriæ ſcriptor, qui ſeculo XII. vixit. Agnes Anno 1174. ante nuptias decedens, ſpem omnem patris intervertit & ſoceri.

Agnetis hujus matrem, Germanam Zaringicam, Bertoldi IV. filiam fuiſſe, Guichenonius putat. Sed temporum ratio contrariatur. Veriſimilior conjectura eſt, quæ Conradi Ducis filiam, adeoque ſororem Bertoldi IV. *Germanam* declarat.

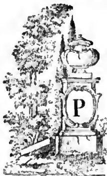

CAPUT

CAPUT V.

BERTOLDUS IV.

AB ANNO 1152. USQUE AD ANNUM 1186.

§. I.

Potentia Zaringicæ Gentis, ad summum fastigium sub Conrado perducta, postquam per triginta annos perstitisset in flore, magnitudinis suæ partem sub filio ejus Bertoldo IV. amisit. Rectoratus Arelato-Burgundicus, a Basilea ad urbem usque Arelaten, adeoque ad Mediterraneum usque Mare, sub Conrado sese extendens, plus quam dimidia mutilatus est parte. Genea-logia.

Fridericus I. Imp. malis artibus usus, omne Arelatense Regnum, a Burgundico primitus distinctum, atque deinceps eidem Regno conjunctum, Rectoratui Bertoldi IV. subtraxit. Diminutio A. 1156. facta est. Antequam ea exponatur Lectori, enarranda sunt, quæ memorabilem hanc rerum conversionem præcesserant.

§. II.

Bertoldus Comes.

Filius hic Conradi Ducis (a) in Charta Conradi III. Imp. San-Ulricianæ Cellæ (b) A. 1139. Argentorati data, vivo patre, appellatus est *Comes*: „ præsente, ait Charta, Duce Friderico, „ Regis ipsius Germano, Duce Conrado, Herimanno Marchione, „ Comitibus quoque Bertulfo, nostri Cœnobii Advocato &c.

In notitia hac testium Conradum, Zaringiæ Ducem, excipit Herimannus Marchio, Badensium tertius, cujus pater Conradi Ducis fuerat patruelis. At filius Conradi Bertulfus, qui ipse noster Bertoldus IV. est, Herimanno subjunctus, Comites inter primus comparet; non tam illius temporis more, quo filius, patre Duce vivente, appellatus est *Comes*, quam quod Comitatum Provincialem Brisgoviæ cum Advocatia San-Petrini Cœnobii filio administrandum commiserat pater.

(a) Bertoldum IV. filium fuisse Conradi, probat Charta transactionis inter Ecclesiam Basiliensem & Monasterium S. Blasii super jure Advocatiæ a Conrado III. Imp. data Argentinæ Anno 1141. apud HERRG. Tom. II. Num. 220. Et alia Charta A. 1152. apud SCHANNAT *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 1. ubi legitur: „ Dux Bertholdus hujus nominis „ quartus, Ducis Cunradi filius. „

(b) In Nigra Silva. Exhibet hanc Chartam Libellus, cui Titulus: *Historische Nachricht von dem Priorat S. Ulrich* pag. 124. Prioratus hic Abbatiæ D. Petri in Silva Nigra conjunctus.

Conjecturam hanc alia ejusdem anni Charta corroborat, qua Erlewinus de Woluenwilare ecclesiam hujus loci cum duabus partibus prædii sui ibidem D. Petro in Nigra Silva donavit. In fine Chartæ (*c*) hæc legimus: „præsente Advocato nostro *Comite* „ Bertolfo, hoc in suam tuitionem quasi proprium suscipiente, ut „ ipse vice ipsius Erlewini in majori placito, in ipsa regione „ congregato, traderet B. Petro &c.

Per *Placitum majus* heic intelligitur Landgraviale Judicium, in quo Donatio hæc solenni cærimonia repeti debebat, manu Comitis Bertulfi, Landgravii Brisgoviæ & Advocati San-Petrinæ Abbatiæ. Hereditariam enim hanc Advocatiam cum Tigurina, San-Blasiana, aliisque Zaringica familia possedit. Hæc Bertoldus noster, vivo patre, ut Comes.

§. III.

Sed ut Dux & Rector Burgundiæ Wormatiensibus Friderici I. Imp. Comitiis A. 1153. interfuit. (*d*) Diplomati tum Bertoldus Dux.

Q 3

(*c*) Codex Diplom. ad Ann. 1139.

(*d*) FELIX FABER in *Hist. Suev.* Lib. I. Cap. XIX. fabulatur, Fridericum I. Imp. Anno 1152. quo electus est, Moguntiæ celebrasse Comitia, ac profugum ex illis, ob diffidia Procerum, pervenisse Zaringiam; Bertoldum ab eo tum ex Comite Ducem esse creatum, quod Cæsarem omni honoris cultu exceperit. Digna Felice Fabro fabella.

dato' *Bertholdus Dux de Zeringen* ſubſcripſit. (*e*) In aliis vero Chartis (*f*) Bertoldus *Dux Burgundiæ* ſolet vocari.

Anno 1154. cum Friderico I. Imp. expeditionem in Italiam ſuſcepit Bertoldus, atque in memorabili illa Tortonæ urbis obſidione inſignem ei operam præſtitit. (*g*) Privilegium quoque Eccleſiæ Reicherspergenſi, ab Epiſcopo Bambergenſi, Brixiæ, hoc anno datum, inter alios Proceres *Bertoldus Dux de Zaringe* teſtis ſignavit. (*h*) Paulo poſt in Campis Roncaliis ſubſcripſit Chartæ, quam Fridericus I. Diſſentinenſi Epiſcopatus Curienſis Abbatiæ conceſſit. (*i*)

§. IV.

Burgundica.

Vt Rector Burgundiæ omne jus, quod in Civitate Viennæ ei competebat, Delphino Viennenſi, Guidoni Andreæ, Anno 1155. Bertoldus tradidit. Traditionem Cæſar firmavit. (*l*)

(*e*) SCHANNAT *Vindem. Lit.* Collect. II. pag. 115.

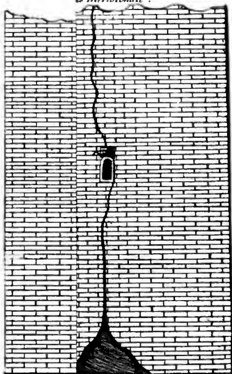
(*f*) In Diplomate Friderici I. Imp. pro Monaſterio S. Albani Baſil. A. 1152. & pro Altorſina Abbatia Alſatiæ A. 1153. nec non in Charta Ortliebi Epiſc. Baſil. pro S. Albani Eccleſia A. 1154. Inſtrumenta hæc in Cod. Diplom. Alſatiæ prodibunt.

(*g*) GUNTHER. in *Ligurino* L. II. v. 411. ſq. 650. ſq.

(*h*) Diploma extat in *Chronico Reichersperg.* ad A. 1154. apud LUDEWIG *Script. Rer. Bamberg.* Vol. II.

(*i*) LANG *Grundriß der Schweizeriſchen Kirchenhiſtorie* Tom. I. pag. 448. ſq.

(*l*) CHORIER *Hiſt. de Dauphiné* Lib. XI. pag. 821.

Hanindia depopulatur.

Merides

obiit, (*r*) rem nuper geſtam eſſe obſervat. (*s*) GUNTHERUS (*t*) transactionem vivo Rainaldo Comite factam in *Ligurino* ſuo canit. (*u*) Rainaldus autem Anno 1148. ſuperſtite Conrado III. Imp. & Conrado Zaringio jam e vivis exceſſerat. (*x*) GOLLUTIUM (*y*) qui ad Ann. 1168. hanc epocham poſuit, ut & BUNAVIUM (*z*) aliosque, (*a*) qui ad A. 1169. transactionem

(*r*) RADEVICUS de *Geſtis Frid. I. Imp.* L. II. Cap. II.

(*s*) OTTO FRISING. de *Geſtis Friderici I. Imp.* Lib. II. Cap. XXIX. NIC. VIGNIER. in *Chron. Burgund.* ad Ann. 1156. & *Bibliotheque hiſtor.* Part. III. p. 120. eundem tranſactionis annum aſſumſit.

(*t*) *Ligurini* Lib. V. p. 306. ſqq. ubi:

„ Has inimicitias tandem ſub tempore noſtro
„ Regia ſopivit tali ſollertia pacto:
„ Scilicet ut geminas illis in finibus urbes,
„ Lauſannam gelidaque ſitas in rube Gebennas
„ Bertoldus regeret, reliquas Reinaldus haberet.

(*u*) Manifeſtus eſt error PESLERI in *Hiſtoriſcher Nachricht der Herzogen von Zæhringen* (*Hannoveriſche gelehrte Angzeig.* de Anno 1751.) pag. 326. ubi tranſactionem Zaringorum cum Beatrice Burgundica & Friderico I. Imp. ad Conradi Ducis tempora refert, quem tamen A. 1152. jam obiiſſe tradit.

(*x*) Vid. ſupra in Conrado Zaringio §. XIV. pag. 118.

(*y*) *Memoires des Bourguignons de la Franche Comté* Lib. VI. Cap. XII.

(*z*) *Hiſtor. Frid. I.* pag. 210.

(*a*) STUMPF. *Chron Helvet.* Lib. VIII. Cap. XXIII. fol. 594.

hanc rejecerunt, Ottonis Frisingensis continuator, OTTO DE S. BLASIO, seduxisse videtur, qui ad Ann. 1167. (*b*) historiam transactionis exponit. At scriptor ille, Burgundica uno intuitu ut sisteret lectori, ea, quæ diu ante contigerant, cum rebus postea gestis conjunxit.

Enimvero transactionem hanc ante A. 1158. fuisse initam, probat Charta Henrici Arg. Episcopi Anno 1174. (*c*) in qua, vivo Amadeo, Lausannensi Episcopo, res dicitur transacta. De anno mortis Amadei dissentiunt quidem scriptores. At omnes vel Anno 1155. vel 1158. eum obiisse tradunt. Anno 1157. eum vixisse, testis est Charta Bertoldi IV. Monasterio Altæ Ripæ (*d*) hoc anno data, cui inter alios Amadeus subscripsit. Itaque transactio illa necessario ante Ann. 1158. facta est, quo Amadeus, in cujus fraudem inter Fridericum Imp. & Bertoldum fuit inita, jam fuerat mortuus.

§. VII.

Transactionis ratio.

Ita Annus 1156. qui ob restitutam Henrico Leoni Bavariam; ob Austriam ex Marchionatu Bavarico in Ducatum conversam; ob Pacem publicam Germaniæ redditam, in Germanorum

(*b*) Cap. XXXI.

(*c*) Ex RUCHAT *Historia Vaudi* Msct.

(*d*) Tabular. Monast. Altæ Ripæ, *Haute Rive.*

Annalibus tam celebris eſt, Burgundici quoque Regni quietem, per ſex luſtra turbatam, magno cum Zaringicæ Domus detrimento & Hohenſtauficæ augmento reduxit. Transactione hac Burgundia Helvetica cum Lauſanna, cum Geneva & Seduno Valleſiæ, in peculiari poteſtate Bertoldi manere debuerant. Advocatia Turicenſis, quam Bertoldus quoque retinuit, non cum Burgundiæ Regno, ſed jam ante, ob conceſſum Hohenſtaufiis Sueviæ Ducatum, a Ducatu avulſa ad Bertoldum II. pervenerat. (e) Cæſar Guelficarum partium, adeoque & Ducum Zaringiæ hoſtis, rebus ſuis conveniens eſſe credidit, ut eorum opes minuerentur; quod ablato illis Arelatenſis Regni Rectoratu obtinuit.

Cum ergo Viennenſis & Lugdunenſis Archiepiſcopi, ut & Valentiæ & Avenionis Epiſcopi, ceterique Arelatenſis Regni Proceres A. 1156. Friderico I. Imp. præſtitiſſent homagium, (f) anno ſequenti Eraclium, Lugduni antiſtitem, de omnibus Regalibus & jurisdictione ſeculari in urbem Lugdunenſem Cæſar inveſtivit, eumque Arelatenſis Regni conſtituit *Exarchum.* (g) Archi-

R 2

(e) Errat Stettlerus *Chron. Uchtland.* Lib. I. pag. 3. ubi tradit, Bertoldum IV. præter tres Epiſcopatus obtinuiſſe quoque Advocatiam Turicenſem, quam obtinuerat jam Bertoldus II.

(f) Radevicus Lib. I. Cap. XI.

(g) Inſtrumentum extat in Paradin. *Hiſt. de Lyon* Lib. II. Cap. XXXV. add. Jac. Serveti *Chronologia hiſtorica Antiſtitum Lugdunenſium* Part. I. pag. 79.

Cancellariatum vero ejusdem Regni eodem A. 1157. Diplomate Bisentii scripto, Archiepiscopo Viennensi in perpetuum concessit,(*h*) ipso Bertoldo IV. præsente, & subscribente Diplomati, quem ab hoc tempore titulum *Burgundiæ Ducis* sumsisse GOLLUTIUS (*i*). existimat. Sed male existimat; quum superioribus annis eo jam fuerit usus. A. 1158. cum titulo *Burgundiæ Ducis* in Diplomate Friderici I. pro Abbatia S. Cyriaci in Altorff Bertoldus occurrit;(*l*) sed in Charta Anni 1169. (*m*) ipse ita loquitur: *Ego Bertolfus Dux & Rector Burgundiæ.*

§. VIII.

Ortæ hinc lites Genevæ.

Jura autem in Lausannæ, Genevæ atque Seduni Episcopatus Bertoldo ab Imperatore concessa, ita erant comparata, ut in omnibus eorum terris, potestatem, non ut Vicarius vel Rector, sed proprio superioritatis territorii, quod vocant, jure exerceret Bertoldus, atque adeo de Regalibus investiret Episcopos.

Horum acerbæ mox ubique personuerunt querimoniæ; qui Ecclesias suas non alium, quam Cæsarem, agnoscere Principem

(*h*) JOHANNIS A BOSIO *Antiquitates Viennæ* pag. 87. quæ annexæ sunt ejusdem Bibliothecæ Floriacensi.

(*i*) Lib. VI. Cap. V.

(*l*) HERRG. Tom. II. Num. 230.

(*m*) De qua nobis sermo erit infra §. XVI.

uno omnes ore professi sunt. Ardutius Genevensis præ ceteris commotus est, quod Bertoldus Advocatiam, a Cæsare sibi traditam, in hostem ejus Amadeum, Comitem Genevensem, transtulerat. De temporali enim jurisdictione in Genevam, & in ipsas Episcopi terras, inter Episcopum & Comitem a longo jam tempore fuit acre certamen. At ista potestatis Cæsareæ in Bertoldum, & a Bertoldo in Comitem, translatione Comes victor evasit. Itaque non modo apud Metropolitanum suum, Tarantesiensem Archiepiscopum, sed & apud Lugdunensem, Viennensem, aliosque sacrorum Antistites de violatis Ecclesiæ suæ juribus contra Comitem Genevensem, contra Ducem Bertoldum, & denique contra ipsum Imperatorem conquestus est Genevensis Episcopus. Cæsar ad Episcoporum instantiam solenne Procerum Germaniæ & Regni Arelatensis judicium, apud Pontem Laonis, (n) super Ararim, in Comitatu Burgundiæ, Anno 1162. celebravit. Ardutium pro Principe Civitatis Genevæ, suburbiorum & castrorum Episcopatus, Cæsare non repugnante, declaravit Consessus; ita quidem, ut nullo unquam tempore medius inter Episcopum Genevensem & Cæsarem existere possit. Hic in Aurea Bulla (o) eo ipso Anno 1162. data,

(n) *S. Jean de Lône* in Archiepiscopatu Vesontino.

(o) Auream Bullam Friderici I. A. 1162. datam, aliaque Documenta, quæ huc spectant, dedit Spon. *Hist. de Geneve* Tom. II. pag. 24. squ. Item *Le Citadin de Geneve* pag. 155.

Ardutium appellat *Vicarium noſtrum*, atque Diploma, quo hæc jura Bertoldo conceſſerat, alio antiquavit Diplomate. (*p*)

§. IX.

Lauſannæ.

In omni hoc negotio bonam Cæſaris fidem multi mecum deſiderabunt.

Enimvero non minores in Lauſannenſi & Sedunenſi Epiſcopatibus, quam in Genevenſi, exorti ſunt motus.

Amadeus quidem, Lauſannæ Antiſtes, ſolenni jurejurando, (*q*) quod ei præſtitit Bertoldus, Eccleſiæ ſuæ libertatibus utcunque proſpexit. At ſucceſſor Landericus, qui ad Pontificem Romanum provocaverat, & provocationem (*r*) urſurus iter Romam ſuſceperat, in itinere ab emiſſariis Imperatoris circa Ann. 1158. captus eſt. Dimiſſus Epiſcopatum depoſuit, poteſtatem, quam Bertoldo IV. dederat Cæſar, indignatus conſtanter. (*s*) Rogerius ſucceſſor Anno 1174. in Procerum Conventu, ut deceſſores, de Cæſare queſtus eſt, quod ille Regalia Lauſannenſis Eccleſiæ, quæ

(*p*) Spon. pag. 30.

(*q*) Juramenti formula legitur in Chartulario Ms. Lauſannenſis Eccleſiæ Fol. 98. Vide Probationes.

(*r*) Provocatio hæc reſpexiſſe videtur Præfecturam Lauſannenſis Eccleſiæ, a Cæſare in Bertoldum translatam.

(*s*) Stumpf. *Chron. Helvet.* Lib. VIII. fol. 594.

penes Cæſarem erant, *Bertoldo* tradidiſſet. Conſeſſus, cui Henricus Argent. Epiſcopus præſedit, reſtituenda eſſe huic Eccleſiæ priſtina jura judicavit; expectandum tamen, antequam res decideretur, Bertoldi adventum. (*t*)

Ex Alexandri III. Bulla A. 1178. ad Rogerium, Lauſannenſem Epiſcopum, data, cognoſcimus, in Advocatiæ Lauſannenſis Eccleſiæ poſſeſſione manſiſſe Bertoldum, ita tamen, ut libertati ejus proſpexerit jurejurando, cujus formulam idem Pontifex eadem Bulla probavit. (*u*) Nihilominus lites cum Lauſannenſi Epiſcopo ſub Bertoldo V. ad extinctionem usque Zaringicæ gentis, durarunt. Tum vero Lauſannenſis Antiſtes, Advocatiam ad ſe devolutam eſſe arbitratus, ſolenni Charta (*x*) proſpexit, ne ea in poſterum transferretur in alium.

§. X.

Nec meliora Bertoldus IV. in Sedunenſi Epiſcopatu expertus eſt fata; a Valleſiis, Epiſcopo Sedunenſi ſubjectis, ubi jura ſua exercere voluerat, Anno 1180. armis repulſus. (*y*) Hereditarium hoc bellum filio pater reliquit. Bertoldus V. enim Seduni.

(*t*) Sententiam Henrici Epiſcopi Argent. A. 1174. vid. in Cod. Diplom.

(*u*) Bullam datam Anagniæ exhibet Codex Diplom.

(*x*) Data A. 1219. in Veſtibulo Lauſannenſi. Chartular. Lauſann. Mst.

(*y*) SIMLERUS in *Valleſia* pag. 134.

Anno 1211. cum imperium ejus recufarent Vallefii, exercitu valido, ex Transjuranis & Helvetiis collecto, per Grimfulam (z) montem in Vallefiam defcendere decreverat. Vallefii a Transjuranis, qui & ipfi Bertoldo infefti erant, de Rectoris confilio moniti, advenientem cum exercitu magna clade ftraverunt. (a) Epifcopus Seduni tum fuerat Verinus. Hæc de Bertoldina tranfactione infelici Anno 1156. cum Cæfare. Redimus in orbitam.

§. XI.

Bertoldi Acta varia.

Bertoldus IV. *Dux & Rector Burgundiæ* Anno 1157. Monafterium Cifterciense Altæ Ripæ a pedagiis & teloniis per *totam terram* & dominium fuum liberavit. Amadeus, Laufannenfis Epifcopus, Chartam inter teftes fignavit. (b)

Bertoldus in Italiam Imperatorem fecutus, (c) in Mediolanenfi obfidione, fractis Mediolanenfium viribus, cum Henrico Leone & Friderico, Conradi Imp. defuncti filio, conciliatoris partes

(z) Grimfula, unus ex altiffimis Alpium Lepontiarum montibus, in tractu Bernenfium Hasli, ubi ad Vallefios tranfitus.

(a) SIMLERUS loc. alleg. pag. 135.

(b) Ex Chartulario Monafterii Altæ Ripæ.

(c) RADEVICUS de *Geftis Friderici I.* Lib. I. Cap. XXV. GUNTHERUS in *Ligurino* Lib. VII. v. 228

partes fuſcepit. (*d*) Compoſito Mediolanenſi bello, dimiſſus ab Imperatore Bertoldus in Germaniam revertit. (*e*) Sed rediit anno ſequenti; motibus novis Mediolani exortis, & memorabili Cremonæ urbis obſidioni, quæ capta & flammis conſumta eſt, interfuit. (*f*) Mediolanenſes, Papienſium victores, redituros in urbem, Bertoldus cum Imperatore ex inſidiis prorumpens, magna ſtrage affecit. Vexillum ſuum Bertoldo commiſerat Cæſar. (*g*)

Anno 1160. Bertoldus *Dei gratia Dux & Rector Burgundiæ* literas protectionis Abbatiæ Altæ Criſtæ, Ord. Ciſtercienſis in Epiſcopatu Lauſannenſi, conceſſit. (*h*)

§. XII.

Eodem hoc anno Bertoldi noſtri frater Rudolphus, poſt Archiepiſcopi cædem, Moguntinæ ſedis fuit creatus Antiſtes. Imperator Fridericus I. ſpreto Rudolpho, Conradum, Ottonis Wittelsbacenſis fratrem, Archiepiſcopum conſtituit. (*i*) Bertoldus

Rudolphi fratris.

(*d*) Otto de S. Blasio Cap. II.

(*e*) Radevicus Lib. I. Cap. II.

(*f*) *Urſperg. Chron.* pag. 219. ſeq.

(*g*) Otto de Morena; *Urſperg. Chron.* l. cit.

(*h*) *Hautcrest*, vulgo *Ocreſt*, *Ocré*, duabus leucis à *Vevay*, Germ. *Vivis*; Monaſterium deſtructum.

(*i* Rem, prout geſta eſt, narrat Dodechinus in *Append. ad Marian.*

S

dignitatem ut fratri ſervaret, ad Ludovicum VII. Galliæ Regem ſeſe convertit, eique auxilia adverſus Cæſarem obtulit; qui graves tum inimicitias cum Rege alebat, jam jam erupturas in bellum; quod Ludovicus, Victore, cui Cæſar adhærebat, relicto, Alexandri III. Pontificis partes fuerat amplexus. (*l*)

Extant literæ (*m*) Bertoldi, ad Ludovicum Regem perſcriptæ, in quibus Rudolphum, fratrem ſuum, literarum latorem, Regi commendat, ut ejus & Alexandri Pont. auctoritate, Moguntinæ Eccleſiæ, quam ei ex peculiari in Zaringos odio eripuiſſet Cæſar, reſtitueretur. Sed Conradus Wittelsbac. in

---

Scot. ad Ann. 1160. 1161. 1162. Anno hoc Imp. in ſuperiore agens Italia, adhibitis Eccleſiæ Moguntinæ primoribus Conradum Antiſtitem nominavit, rejecto Rudolpho, poſthabito quoque Chriſtiano, quem jam ante Archiepiſcopum deſignaverat. At biennio poſt, quum in partes Alexandri Pont. tranſiiſſet Conradus, ſede ſua ab Imp. pulſus & Moguntina Eccleſia Chriſtiano commendata eſt.

(*l*) Ludovicus VII. Galliæ Rex Conventui, ſuper Ararim fluvium pro confirmando Victore Anno 1162. indicto, ſe interfuturum promiſerat, ſed re infecta diſcedens, iram Imperatoris in ſe provocavit. Cf. Epiſtolæ Frid. I. Imp. apud FREHER. Tom. I. pag. 420. ſqq. ROBERTUS DE MONTE ad A. 1163. GODEFRIDUS COLON. ad Ann. 1162. HELMOLDUS *Chron. Slavor.* Lib. I. Cap. XC.

(*m*) Literas has exhibet DU CHESNE Tom. IV. Epiſtolar. Num. 377. & FREHERUS Tom. I. pag. 427.

ſede Moguntina a Friderico I. Imp. Anno 1162. conſtitutus & firmatus eſt. (*n*)

§. XIII.

Tenne-bac. Mo-naſter.

Anno 1161. Heſſo Abbas ex Frienisbergenſi Burgundiæ Helvet. (*o*) Monaſterio progreſſus, XII. monachorum Ord. Ciſterc. coloniam in locum Brisgoviæ, Hachbergæ Caſtro vicinum, deduxit, auſpice Bertoldo IV. cui apud Helvetios verſanti novus hic Ciſtercienſium placuerat Ordo. Colonia deducta eſt in vallem, quam rivus *Tennebach* perluit, unde Monaſterio nomen.

Enimvero jam aliquot ante annos nobilis vir, Cuno de Horwin, (*p*) fundum illum cum adjacentibus prædiis vendiderat monachis pro triginta marcis & mulo; in præſentia *Ducis Berhtoldi, ipſo mediante & ſigillo ſuo confirmante;* ut notitia illius ævi, in tabulario Tennebacenſi ſuperſtes, nos docet. Traditio autem fundi facta eſt monachis *coram Marchione Hermanno in Caſtro Hachberc* Anno 1161. quo notitia illa ſcripta eſt, cui Bertoldus Dux, Rector Burgundiæ, ſuum quoque ſigillum

S 2

(*n*) SERARIUS de *Reb. Mogunt.* Lib. V. pag. 564.

(*o*) Frienisberg, Mons Auroræ, inter Bernam & Arbergam, Monaſterium pridem extinctum.

(*p*) Walterus de Horwen Chartæ S. Petri in Nigra Silva Anno 1111. teſtis apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 160.

appendit. Ita vetus traditio, quae cœnobii Tennebac. initium ad Annum 1158. ponit, (q) conciliatur cum Charta. Vetus Ecclesia, tum exstructa, adhuc superest; at Monasterium Anno 1726. a fundamentis excitatum est novum.

§. XIV.

Bellum Tubing.

Anno 1164. cum inter Welfonem Bavarum & Hugonem, Palatinum Tubingensem, exoriretur bellum, Bertoldus cum insigni militum manu Welfoni suppetias tulit. Commissum est acre ad Tubingam prœlium, in quo Palatinus, multis hostium captis, victor discessit. Indignatus clade filii Welfo pater, collectis undique copiis Bertoldo sese junxit, atque omnes Palatini ditiones ferro & igne delevit. In reditu tamen a Friderico Duce, cum Bohemicis superveniente militibus, cladem accepit. Imperator, re audita, ex Italia, ubi tum erat, in Germaniam reversus, Ulmae A. 1166. Comitia habuit, in quibus Bertoldus quoque cum Henrico & Welfone, Bavariae Ducibus, comparuit. Ibi causa cum Principibus deliberata, Caesar Tubingensi Palatino injunxit, ut injuriam,

(q) Tennebaci ad introitum peristylii haec lecta fuit inscriptio:
„ Anno ab incarnat. Dom. 1158. ad laudem Dei omnipot. ac beatiss. „ semper Virg. Mariae Dei genitricis constructum est hoc Monasterium „ Porta Cœli, vulgari nomine Tennebach. „ Jo. GAMANSIUS in *Hist. Bad.* Msct. Cap. XIX.

Welfoni illatam, captivitate vel exilio lueret. Hugone Neoburgi in custodiam tradito, tranquillitati suæ restituta est Suevia. (r) In ejusdem anni Charta Ottonis Constant. Episcopi, Bertoldus IV. *San-Blasiani Monasterii Advocatus* appellatur. (s)

§. XV.

Anno 1167. cum Friderico I. Imp. in Italia versatus, Diploma ejus de Marchia Guidonis, concessa Henrico Marchioni, testis omnium Laicorum primus signavit Dux *Bertolfus de Zeringa*, quem sequuntur nomina Tieboldi & Ulrici, Bohemiæ Ducum, & post Principes *Comes Warnerus de Havekesburg.* (t) Datum in Territorio Ariminensi IX. Kal. Maji 1167. (u) Iter Italiæ.

Anno 1168. Alexander III. Papa Episcopo Basil. perscribit, inaudivisse se, quod *Dux B. de Zæringen* ecclesiam cum decimis & curte in *Hagendorf* (x) Monasterio S. Albani Basil. abstulerit. Inde alios plures ejusdem Monasterii spoliatores Papa recenset, Ecclef. Basil.

(r) OTTO DE S. BLASIO Cap. XVIII.

(s) HERRG. Tom. II. N. 237.

(t) Habsburg.

(u) Apud MURATOR. *Antiquit. Ital.* Tom. I. Differt. VI. p. 317.

(x) Intelligitur vicus *Hegendorff*, ditionis Salodurensis, de quo LEU in Lex. Helvet. voce *Hegendorf.* URSTISIUS in *Chron. Basil.* Lib. I. Cap. XIV. rem hanc Anno 1160. adscribit.

quos omnes *præter Ducis perfonam*, devovet diris, & ecclefias, *in Ducatu* illius ac poteftate aliorum conftitutas, præfertim ecclefiam de Hagendorf, Langelnheim, Uetingen interdictioni fubmittit.

§. XVI.

Judicium Brisgov.

Anno 1169. Bertoldus nofter, ut Landgravius Brisgoviæ, præfedit Judicio, in quo de jure patronatus ecclefiarum in *Kircheim*, *Eimeldingen* & *Merckt* acriter certatum eft. Arrogabant fibi jus hoc Adelgotus, Luipoldus, aliique *Viri conditione liberi de Chilheim.* Arrogabat illud Abbatiæ fuæ Steinenfi (y) Burcardus Abbas, cui ipfe Bertoldus nofter, Monafterii hujus Advocatus, fe junxit. Judicis tamen feveri officio functus contra Abbatem pronunciavit, quod feptem idoneos teftes pro fe Adelgotus & Luipoldus adduxerint. (z) In literis his legitur: *Ego Bertolfus Dux & Rector Burgundiæ.*

(y) Monafterium Steinenfe, ad oppidum hujus nominis, ab Henrico II. Imp. inftitutum, lacui Bodamico finitimum. CRUS. *Annal.* Part. II. Lib. IV. Cap. XI.

(z) Charta hujus Judicii authentica in tabulario San-Petrinæ Collegiatæ extat Bafileæ. In figillo cereo, Chartæ appenfo, Eques repræfentatur Bertoldus.

§. XVII.

Quod si Zaringicæ opes sub Friderico I. Imp. in Burgundia imminutæ fuerunt, in Turicensi quoque Alemanniæ Pago, per breve spatium, aliquid detrimenti sunt passæ. In Turicensi enim Advocatia, Zaringicæ genti hereditaria, Guelfum Bavariæ Ducem Anno 1165. sub Conrado III. Imp. & Albertum Habsburgicum sub Friderico I. A. 1170. Hottingerus annotavit, existimans, Bertoldum Zaringiæ Ducem nonnisi A. 1187. rursus occurrere. Interruptionem non nego. At A. 1152. Conradus III. Imp. jam decesserat, uude Guelfus cum eo heic nequit conjungi. Turicensia.

Sed & Zaringensium in Advocatiam Turicensem restitutio jam ante Annum 1187. quem HOTTINGERUS (*a*) ponit, facta est; certa ut nobis documenta persuadent. Bertoldus IV. jam Anno 1178. Capitulo Turic. potestatem eligendi Plebanum confirmavit. Literas HOTTINGERUS ipse alibi exhibet. (*b*)

Anno 1185. litem inter Canonicos Turicenses & Plebanum de Schwanlingen composuit, hoc titulo usus: „ Berchtoldus de „ Zaringen, Dux & Rector Burgundiæ, & Kastvoget Turegensis „ Præposituræ. „ (*c*) Advocatiæ Turic. ergo, a Bertoldis non

(*a*) *Specul. Tigur.* pag. 33.

(*b*) *Hist. Ecclesiast.* Tom. VIII. pag. 58.

(*c*) HOTTINGER l. c. pag. 1179.

administratæ, non XXII. annorum, quod Hottingero est visum, sed XII. intervallum definimus.

§. XVIII.

Varia.

Anno 1170. Friderici I. Imp. Diplomata duo, Curiense & Beronense, Bertoldus *Dux de Ceringe* testis signavit. (*d*)

Anno 1171. Arnoldus, Trevir. Archiepisc. beneficium aliquod Henrici, Comitis Namurcensis, Bertholdo *Duci de Cheringa*, & filio ejus Bertholdo, rogante Friderico I. Imp. contulit. (*e*)

Anno 1173. Bertholdus *Dux Zeringensis* Chartæ, quam Fridericus I. Imp. dedit Monasterio Beronensi, subscripsit.

Anno 1177. Bertoldus ejusdem Imp. reditum ex Italica expeditione, triennio ante suscepta, per Alpes adjuvit. (*f*)

§. XIX.

Friburgum Helvet. conditum.

Anno 1178. III. Kal. Aug. Fridericus Imp. a Raymundo Archiepiscopo coronatus est Arelati. (*g*) Tum vero Bertoldus

(*d*) HERRGOTT Num. 240. & 242.

(*e*) HONTHEIM *Histor. Trevir.* Tom I. pag. 603.

(*f*) OTTO DE S. BLASIO Cap. XXIV.

(*g*) PETRI SAXII *Pontificium Arelatense* in MENCKENII *Scriptor.* Tom. I. col. 263.

noſter Rectoratum ſuum Minoris Burgundiæ ut redderet firmiorem, in Aventicenſi Pago, hodie *Uchtlandia*, condidit Friburgum. Taurinenſis tabularii Charta (*h*) Anni 1178. urbem jam tum extitiſſe nos docet: „ Dominus Bertolfus Dux, inquit, „ Villam, quæ vocatur *Friburg*, ædificavit, cujus quarta pars „ in fundo & allodio S. Mariæ Paterniacenſis ſita eſt. „ *Villam* non veteri Romano, ſed novo Franco-Gallorum ſenſu, (*i*) oppidum, muris ac turribus munitum, Bertoldus exſtruxit. Noviſſimus tamen Hiſtoriæ Helveticæ ſcriptor, (*l*) Guillimanni, (*m*) popularis ſui, chronologiam ſecutus, Friburgi ſui origines nonniſi Anno 1179. aſſignat.

Urbis liberæ, (*Freye Burg*) nomen, quod Bertoldus II. urbi ſuæ Brisgovicæ dederat, Helveticæ quoque ſuæ Bertoldus IV. impoſuit. Immunitas, novæ urbi data, multos ad incolatum

(*h*) GUICHENON *Bibliotheca Sebuſiana* pag. 314.

(*i*) *Ville*, urbs, oppidum.

(*l*) Illuſtris Friburgenſium Prætor ALT, in *Hiſt. Helvet.* Gallice ſcripta Tom. I. p. 82. PESLERUS in Hiſt. Ducum Zaringiæ *Hannoveriſche Anzeigen* de Anno 1751. pag. 326. Friburgi Uchtlandiæ origines ad Conradi Ducis tempora rejicit.

(*m*) *De Reb. Helvet.* Lib. II. pag. 287. & Lib. III. pag. 9.

T

allexit. Nulla, præter Ebrodunum, (n) in Pago Aventicensi tum fuit munitio. Romontium (o) situ, non arte, munitum erat.

Extant literæ Bertoldi ad Friburgenses, de immunitate Monasterii Altæ Ripæ, paulo post exstructionem novæ urbis datæ, (p) quibus salutem & *contra hostes victoriam* eis precatur, claro testimonio, Friburgenses ab ipsis urbis suæ incunabulis cum Burgundiæ Nobilibus, Zaringorum hostibus, bella gessisse.

Villingam quoque, Nigræ Silvæ vicum, Bertoldus IV. in oppidum convertisse scribitur. (q)

§. XX.

Reliqua.

Anno 1180. regnante Friderico Imp. *serenissimo, Friderico Duce Suevorum, Berchtoldo Burgundiæ Rectore*, fundatio Domus Hospitalis in Buchse per Cunonem de Buchse, *hominem ingenuum* & suæ potestatis facta, a Bertoldo, Constantiensi Episcopo, instrumento firmata.

(n) *Yverdon*, ad lacum hujus nominis.

(o) *Romont*, Castrum in rotundo monte positum, caput Comitatus, in quo Castrum Murtena, *Morat*, *Murten*.

(p) In tabular. Altæ Ripæ, Ord. Cisterc. in Friburgensi Helvetiorum Pago.

(q) STUMPF. *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX.

Anno 1181. Bertoldus IV. donationem, Collegiatæ Saloduranæ factam, suo sigillo firmavit, ubi Eques sistitur cum vexillo oblongo & inscriptione: *Berchtoldus Dei gratia Dux & Rector Burgundiæ.* (r) At in Henrici, Episc. Basiliensis, Charta A. 1184. simpliciter Dux Burgundiæ appellatur.

In formula pacis, quam cum Italiæ Civitatibus Constantiæ A. 1183. Fridericus I. Imp. composuit, Bertoldus quoque noster inter testes occurrit; *Dux Zærmone* appellatus corrupte.

§. XXI.

Bertoldus obiit Idibus Sept. A. 1186. gentilitio sepulcro ad S. Petrum illatus. Elogium ejus extat apud Guntherum in *Ligurino*, (s) ubi eum vocat Bertoldi mors.

„ Virum magnis spectatum sæpe periclis,
„ Allobrogumque Ducem, cujus sub jure fatigat
„ Levis Arar placidas Rhodano quas commodat undas.

Uxorem Bertoldo IV. tribuit Albericus (t) filiam Comitis Hermanni de Friburg, ex qua Bertoldum Ducem, & duas filias Uxor & liberi.

T 2

(r) Tschudi *Hist. Helvet.* Part. I. Lib. I. pag. 90.

(s) Lib. II. v. 411. sqq.

(t) *Chron.* ad Ann. 1168. pag. 351. edit. Leibnit. ubi:

„ Dux iste Bertoldus duxit filiam Comitis Hermanni de Frieburc,
„ & genuit Ducem Bertholdum alterum & duas sorores. Prima

reliquerit. At illo tempore Comites Friburgi nondum extiterant. Urbs a Zaringis condita, nonnifi his extinctis fuos Comites accepit. Imhofius eam Helwigem de Freyburg vocat, non Comitiffam. In Chronico Conftant. fimpliciter dicitur *Heilwigis.*

Liberos Bertoldi IV. ex conjuge ignota fufceptos refert ALBERTUS ARG. (*u*) Bertoldum V. cum duabus fororibus, quas non nominat, eodem tamen, quo Albericus, modo nuptas perfcribit; qua de re infra.

„ Comiti Huguenoni de Eura in Suevia peperit Conradum - - - -
„ Secunda Ducis Bertholdi filia fuit Comitiffa Kiburg. & plures
„ liberos ipfa habuit. „

(*u*) *Chron.* pag. 99.

CAPUT

CAPUT VI.

BERTOLDUS. V.

Ab Anno 1186. usque ad Annum 1218.

§. I.

Ablato Arelatensis Regni, proprie ita dicti, Rectoratu, imminuta licet fuerit Zaringicæ Domus potentia, satis tamen ei supererat opum, ut cumularet thesauros. Perpetua cum Burgundis bella divitias comparandi facultatem Conrado & Bertoldo IV. ademerant. *Divitis* elogium Bertoldo V. servatum. (*a*) Initia Bertoldi V.

Patris successor Anno 1187. (*b*) Turegici Collegii de constituendo Plebano Chartas firmavit. (*c*)

(*a*) Simlerus in *Vallesia* pag. 134.

(*b*) Stumpf. in *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX. male posuit A. 1185.

(*c*) Hottingeri *Hist. Ecclesiast.* Tom. VIII. pag. 58. Bluntschli *Memorabilia Tigurina* pag. 195.

Bertoldum noſtrum, Friderici I. Imp. expeditioni, A. 1188. in Syriam ſuſceptæ, interfuiſſe ſcribit GUILLIMANNUS, (*d*) ſed eum cum Bertoldo, Meraniæ Duce, confundit. (*e*)

In Helvetia non minus, quam apud Germanos & Italos, omnia turbis & factionibus tum plena.

Inſitus Bertoldo erat amor juſtitiæ & nativa quædam ſeveritas, quæ Proceribus Burgundis diſplicuit, exterum indignantibus Rectorem; cui libera Burgundiæ jura pertinaciter oppoſuerunt, ab omni Germanorum Imperio ſe immunes arbitrati; ſub ſpecie libertatis exercentes tyrannidem, ſed & inter ſe ipſos ſemper diſcordes. Conatus eorum ut Bertoldus reprimeret, Minnodunum (*f*) & Ebrodunum, (*g*) loca Romanis jam nota, inſtauravit; (*h*) Burgdorſium vicum munivit. (*i*)

(*d*) *Habsburg.* Lib. VI. Cap. I. pag. 312.

(*e*) BUNAVIUS in *Vita Friderici I.* pag. 316.

(*f*) Gall. *Moudon*, Germ. *Milden.* Itinerarium Antonini a Mediolano Moguntiacum per Alpes *Minnodunum*, vel, ut alii Codices habent, *Minnidunum* collocat.

(*g*) *Yverdon.* Tabula Theodoſiana *Eburodunum* inter Ariolicam & Aventicum Helvetiorum ponit. Veteres notitiæ provinciarum ac civitatum Galliæ in Maxima Sequanorum caſtrum *Ebredunenſe*, *Ebridunenſe*, *Ebrodunenſe* produnt.

(*h*) GUILLIMANN. *Habsburg.* Lib. V. pag. 199.

(*i*) Romanice *Berthou* vocatur. Supra portam oppidi hæc inſcriptio olim

§. II.

Vt autem Burgdorfium inter atque Friburgum, quam urbem pater ejus condiderat, conftitueret nexum, in peninfulæ colle, quem circumfluens Arola, murus, foffa & propugnacula defenderent, Bernam conftruxit. Epocham conditæ Bernæ fcriptores A. 1191. affigunt. (*l*) Sub Friderico I. Imp. condi coepta, fub Henrico VI. abfoluta; fub Friderico II. qui in urbium Imperialium numerum eam recepit, privilegiis infignibus Anno 1218. munita. Berna condita.

In Vincentiana Bernenfium Ecclefia hæc Infcriptio legitur: „ In memoriæ monumentum perpetuæ Berchtoldi V. Zaringiæ „ Ducis fortiff. urbis Bernæ conditoris inclytiff. P. Patriæ illuftriff. „ Senatus Bern. G. L. 2. P. MCXCI. Frid. II. Rom. Imp. Ber. „ cond. (*m*) At Fridericus II. nonnifi Anno 1212. Germaniæ Rex coepit agnofci. Memoriam conditoris fui ad Annum ufque 1656. in nummis celebravere Bernenfes. Bertoldus urbi nomen impofuiffe creditur, quod in filvæ deftructione occurrerit

pofita: *Bertholdus Dux Zeringiæ, qui vicit Burgundiones, fecit hanc portam.* WAGNER in *Mercurio Helvetico* pag. 58. *Etat & Delices de la Suiffe* Tom II. pag. 208.

(*l*) ROLEWINCK in *Fafciculo Temporum*, ad hunc annum.

(*m*) Vid. WAGNERUS in *Mercurio Helvet.* pag.. 49. Auctor Libri: *Etat & Delices de la Suiffe*, Tom. II. pag. 79. vitiofe ponit Ann. MCXI.

ursus. (n) Verisimilius est, ex Bertoldi conditoris nomine illud fuisse petitum. Burgdorsium sane, quod & ipse exstruxit, ab ejus nomine *Berthou* Romanica appellatione hodieque vocatur.

§. III.

Bertoldus eligendus Imp.

Anno 1197. Henricus VI. Imp. ad debellandum Bertoldum nostrum, misit fratrem suum Conradum, Ducem Suevorum, cum exercitu. Sed in ipsa expeditione hac Conradus obiit Durlaci; in Monasterio Loricensi sepultus. (o) Imperator ergo Sueviæ Ducatum alteri fratri suo Philippo concessit, & paulo post mortuus est. Philippus in Hagenoensi Conventu Imperatoriam dignitatem, cujus insignia tenebat in manibus, ambire se prodidit. (p) At Coloniensis & Trevirensis Præsules, ut & quidam

(n) Ita STETTLERUS in *Chron.* pag. 5. Ingeniosior est conjectura Illustris WATTEVILLII *Hist. de la Confederat. Helvet.* Lib. II. pag. 94. qui a voce *Bar* nomen urbis *Bern* derivat. *Bar* locum judicii, prætorium significat. Vid. WACHTERI *Glossar.* Castrum *Nideck*, prope quod Berna fuit exstructa, sedes erat frequens Zaringensium Burgundiæ Præfectorum & Judicum. Ceterum Ecclesiam Bernæ Missali & Corporali, gemmis ornato, Bertoldus donavit, ut ex indice Thesauri hujus Ecclesiæ, qui sec. XVI. confectus est, quem Illustris ZURLAUBIUS Tugii possidet, didici.

(o) *Ursperg.* pag. 233.

(p) Philippus in Epistola ad Innocent. III. apud BALUZ. *Registr. Negotior. Imperii* Num. 136. pag. 747.

quidam Episcopi, una cum Henrico, Palatino Rheni, A. 1198. convenerunt Andernaci & Coloniæ; vocaverunt Bertoldum Zaringum, ut eum in Regem eligerent. (q) Venit, sed intelligens, Henrici VI. filium, Fridericum, & fratrem Philippum potentiores habere fautores, deliberandi sibi petiit tempus, obsidesque reliquit; (r) reversurum se die constituto promittens; sed non rediit. Fautores Bertoldi nostri in locum ejus elegerunt Ottonem IV. qui ex Pictavis advenit. Bertoldus in Philippi, Sueviæ Ducis, partes transivit. Hæc Otto Blasianus, illius temporis scriptor, quibus Urspergensis nonnulla adjecit. (s)

(q) OTTO DE S. BLASIO in *Append. ad Ottonem Fris.* Cap XXXXVI.

(r) NAUCLERUS in *Chronographia*, Generat. XL. fol. 205. scribit, obsides fuisse nepotes ex sorore Bertoldi Agnete, Comitis Uracensis uxore, quorum nomina Cuno & Bertoldus, qui se denique redemerint. Addit, Cunonem dein factum esse Abbatem Cisterciensem, inde Cardinalem Portuensem. Bertoldus autem factus est Abbas in Lützirach (in Tennebach.) In captivitate eos promisisse ait Nauclerus, ad monasticam vitam se ituros, qnum ad libertatem redierint.

(s) En ejus verba: „ Bertoldns Dux Zaringiæ tunc denominatus fuit in „ Regem, non propter hoc, quod justus posset esse videri, aut „ diligere veritatem, - - sed propter hoc, quia pecuniosus videbatur, „ cum esset avarissimus & omni iniquitate plenus. „ Ita Urspergensis, faventior Gibellinis. Paullo post addit: „ Attamen cum præfatus Dux „ Zaringiæ diffidere coepisset de expensis, ad obtinendum Imperium

GODEFRIDUS COLONIENSIS, (t) synchronus quoque testis, tradit, in eo fuisse Principes factionis illius, ut opus electionis Andernaci pro Bertoldo perficerent, quum nuntius illis esset allatus, cum Philippo transfegisse Bertoldum, XI. mille marcis argenti in præmium a Philippo acceptis. Princeps, impensarum in rem dubiam pertæsus, (6000. marcas enim jam impenderat) factioni suæ, quæ debilior fuit, diffidens, Philippum, terris suis vicinum, veritus, a consilio suscepto destitit. (u)

„ necessariis, rediit ad gratiam Regis Philippi, accepitque ab eo „ beneficia, quæ sibi conferri curavit, & hominium sibi fecit & „ fidelitatem & vades &c. Adde CONRADUM DE FABARIA *de Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VII. in GOLDASTI *Scriptor. Rer. Alamannicar.* pag. 79.

(t) Anno 1198. ubi rem ita enarrat: „ Coloniensis & Trevirensis Duci „ Bartolfo de Zaringon fidem fecerunt; quod ipse repatrians exercitum „ secum duceret, & statuto sibi die Andernacum rediret, eum ibi „ remota omni dubitatione Regem crearent. Hoc & ipse promisit & „ juravit & insuper obsides dedit. Designato igitur die cum apud „ Andernacum ab Episcopis & omni multitudine cum apparatu & desiderio „ maximo expectaretur, ecce rumor pessimus & ejus ignaviæ dignus „ intonuit, ipsum scilicet cum Duce Sueviæ concordasse, & ut ipse „ regno & electioni renuntiaret, XI. millia marcarum & Ducatum ab „ eo accepisse. FREHER. *Scriptor.* Tom. I. pag. 363. edit. postr.

(u) Philippus in Regem electus ad Innocentium III. Pontificem ipse ita scripsit: „ Berchtoldus pro electionis negotio plus quam sex millia

§. IV.

In literis, quas Principes Imperii, qui Philippum elegerant, ad Pontificem Innocentium III. ſcripſerunt, poſt Regem Bohemiæ, ante omnes alios Duces, *Dux Zaringiæ & Rector Burgundiæ* ſignavit; eumque Saxoniæ, Auſtriæ, Meraniæ Duces ſequuntur. (*x*) Philippo Suevo adhæret.

Pontifex in epiſtola, ad Bertoldum noſtrum, hac ſuper re data, ei perſuadere conatur, ut deſertis Philippi partibus, Ottoni adhæreat: „ Cum & tu, inquit, nobis ſæpe per literas „ tuas duxeris ſuggerendum, ut eidem Duci (Philippo) „ nullatenus faveremus. „ Hæc eſt memorabilis illa *Decretalis* epiſtola, in qua Innocentius III. Regem electum in Imperatorem promovendi jus ſibi arrogat. (*y*) Extant & aliæ epiſtolæ, vivo

V 2

„ marcarum expendit. Qui cum poſt multam hanc expenſam in negotio „ proceſſum optatum habere non poſſet, ipſe tanto labori & futuris expenſis „ ſe ſubtrahens ab incepto negotio conticuit. „ Conf. BALUZII *Regiſtr. de Negotio Imp.* num. 136. pag. 747.

(*x*) BALUZII *Regiſtr.* num. 61. Add. aliæ literæ Principum ad Pont. num. 14. ejusdem fere tenoris, in quibus Zaringiæ quoque Ducis inter Proceres, Philippo adhærentes, mentio fit.

(*y*) BALUZII *Regiſtr.* num. 62. pag. 715. Excerpta inde ſunt ea, quæ Decretalium Lib. I. Tit. VI. Cap. XXXIV. leguntur. Decretalis hæc ad Bertoldum V.

Philippo, & poſt cædem ejus, ad Bertoldum directæ, in quibus ſtudioſe id agit Pontifex, ut Bertoldum ad amplectendas Ottonis IV. partes permoveat. (z) Philippo tamen adhærere Bertoldus non deſtitit, ne falleret fidem, metuve compulſus; animo licet forſitan adhæſerit Ottoni. Innocentium eundem in aliis ad Bertoldum literis audiamus: (a) „ Meminimus, nos olim tuæ Nobilitatis „ literas recepiſſe, quibus nos monebas humiliter, & efficaciter „ inducebas, ne nobili viro, Philippo, Duci Sueviæ, ſuper facto „ Imperii præſtaremus aſſenſum &c. Nos autem ex his „ intelleximus mentem tuam, videlicet, quod etſi ei favere forſitan „ tum propter ejus potentiam, tum propter vicinitatem & alias „ circumſtantias videreris, ipſi tamen animo non favebas &c.

§. V.

Bertoldi acta varia.

Anno 1208. Rudolphus Comes de Thierſtein Monaſterio Frienisbergenſi nonnulla donavit, *Ducatum Burgundiæ regnante Berchtoldo.* (b)

haud dubie ſcripta fuit, uti ex Baluzio patet, licet Decretalium Codices, alii Zerangiæ, ſeu Zarengiæ, alii Laringiæ, alii Saringiæ, alii Carinthiæ habeant.

(z) BALUZ. *Regiſtr.* num. 98. 158. 171.

(a) Ibidem num. 43. pag. 707.

(b) Codex Diplom. noſter.

Eodem anno Advocatiam Abbatiæ S. Galli, Philippi Imp. morte vacantem, ambivit Bertoldus, pro se & descendentibus suis, si quos habiturus esset. Pro dignitate hac obtinenda, Monasterio quatuor millia marcarum argenti obtulit. At Ulricus Abbas, Ministerialium, nimiam Ducis formidantium potentiam, consilio usus, ejus petitum rejecit, quod CONRADUS DE FABARIA (c) improbat.

Otto IV. Imp. Anno 1209. Augustæ Vindelicorum instituit Conventum, cui *Dux de Ceringe* interfuit. (d) Eodem Ottone deinceps Romæ diris devoto, Bertoldus ejus partes deseruit. (e)

Idem Abbatiæ Turicensi privilegia antiqua Anno 1210. ut Advocatus firmavit. (f) Seldensis quoque in Nigra Silva Monasterii Advocatiam ad Bertoldum V. pertinuisse, San-Petrini tabularii Acta me docuerunt.

§. VI.

Postremis vitæ suæ annis Aulæ Romanæ gratia excidit Bertoldus; quod Friderico II. Imp. quem Ottoni IV. opposuerat Pontifex, haud favit. Aulæ Romanæ displicet.

V 3

(c) *De Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VIII.

(d) ARNOLDVS LVBEC. in *Chron. Slavor.* Lib. VII. Cap. XX.

(e) ALBERICI *Chronicon* ad A. 1210.

(f) HOTTINGERI *Specul. Tigur.* pag. 237.

Anonymus ſcriptor Vitæ B. Hugonis Ord. Ciſterc. haud diu poſt vivens, (*g*) narrat, ægre tuliſſe Bertoldum Ducem, quod Bertoldus, Tennebaci Abbas, qui nepos ex Agnete, ſorore Ducis, fuiſſe videtur, Monaſterii ſui cauſa iter Romam ſuſceperit. Abbas, Roma redux, declaravit avunculo, in Pontificis Aula ſiniſtros de eo ſe audiviſſe ſermones. Quin & in Comitem Egenonem de Urach, Bertoldi V. heredem, ſe aluiſſe ***rancorem***, Fridericus II. Imp. (*h*) profeſſus eſt.

§. VII.

Mors ejus & mores.

Obiit Anno 1218. (*i*) Bertoldus Friburgi Brisgoviæ. Virtutes ejus, præſertim juſtitiam, extollit Stettlerus, omnibusque eum præfert Bertoldis. Nimiæ parſimoniæ tamen a ſcriptoribus non ſine ratione accuſatur, quæ in negotio electionis ejus ad ſolium Imperiale apparuit. Promiſerat multa.

(*g*) Cujus excerpta Codex Diplom. exhibet.

(*h*) In Charta A. 1219. Vid. Cod. Diplom.

(*i*) D. XIV. Febr. SATTLERI *Chron. Friburg.* pag. 23. In *Chronico Colmar.* ab initio legitur: „ Natus eſt (Rudolfus Habsb.) de progenie Ducis „ Zeringie Anno 1218. Cal. Maji, eodem ſcil. anno, quo Dux Zeringiæ „ viam carnis ingreditur univerſæ. „ In *Annal. Colmar.* ad Ann. 1218. brevius: „ Dux Zeringiæ Bertoldus obiit. „ ALBERT. ARG. *Chron.* pag. 99. anno huic addit diem Cal. Maji.

Duos fororis filios Coloniæ Agrippinæ in cuftodia prædes reliquit. At mox eum poenituit promiffi. Mortuo Bertoldo Laufannenfis Epifcopus gravi invectiva eundem, „rapinas, incendia, homicidia „ lefiones, membrorum mutilationes non folum in Laicis, fed „ in Clericis & Sacerdotibus exercuiffe, nec malitie fue meritis „ filium vel filiam reliquiffe „ fcripfit. (*l*)

§. VIII.

Lapidea Bertoldi V. loricati fex pedum ftatua (*m*) in Bafilicæ Friburgenfis Brisgoviæ navi haud procul a baptifterio hodieque extat. Ea primitus lapidi fepulcrali, fupra pavimentum eminenti, impofita jacuit. (*n*) Cum autem hic feculi XVI. initio Statua Bertoldi.

(*l*) Charta Ann. 1219. Vid. Cod. Diplom. ALBERICVS in *Chron.* ad Ann. 1218. pag. 489. ait: „ Moritur Bertholdus, de cujus interitu & damnatione „ multa referebantur auditu horribilia.

Cum Bertoldo V. æmulorum quoque Ducatus Carinthiæ feriem concludit ERASMVS FROELICH in *Archontologia Carinthiæ* pag. 4. qui *Zaringiæ* Ducum nomen a Bertoldis noftris pro *Carinthia* ufurpatum fuiffe credidit, ut jus fuum in Ducatum hunc fibi conftanter fervarent. Vide fupra Lib. II. Cap. I. pag. 44.

(*m*) MVNSTERVS *Cofmograph.* Lib. III. Cap. 266. ait: „ Fuit Princeps magnæ „ ftaturæ, id quod indicant indumenta ejus ferrea, quæ mihi Bernæ „ in armamentario funt oftenfa. „

(*n*) SATTLERI *Freyburg. Chronic.* pag. 23. KIEFFERVS de *Habsburgo-Auftriaca Domo* pag. 145.

ad altare majus reparandum adhiberetur, ſtatua inde ablata in loco, ubi jàm viſitur, repoſita eſt. Sepulcro aperto, corpus integrum repertum fuiſſe, Friburgenſium traditio eſt. Statuæ baſi, translationis tempore, hæc inſculpta Inſcriptio eſt:

BERCHTOLDUS V.
ULTIMUS ZAERINGIAE DUX
XIV. FEBRUARII ANNO MCCXIIX.
CUJUS OSSA SUB HAC STATUA
IN CRYPTA LAPIDEA
REQUIESCUNT.

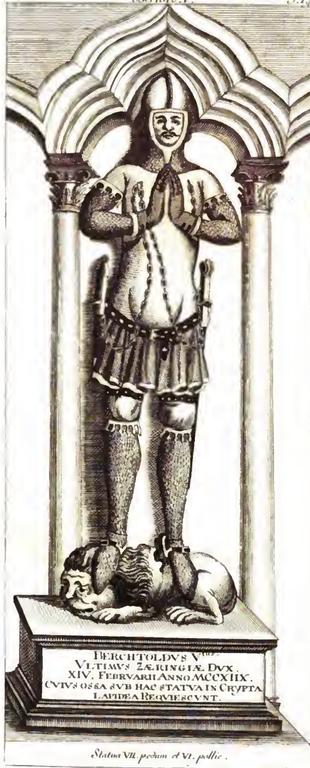
In monumento ſepulcrali verſus hos olim lectos fuiſſe refert SIMLERUS: (o)

„ Dum bis ſexcentis ter ſenus jungitur annus,
„ In Friburg moritur Berchtoldus Dux Alemannus.

Thorax & arma Bertoldi hujus in Bernenſium armamentario hodieque cuſtodiuntur. (p)

§. IX.

(o) In *Valleſia* pag. 135.
(p) *Deliciæ urbis Bernæ*, Cap. XIX. pag. 337.

Statua VII. pedum et VI. pollic.

§. IX.

De matrimonio Bertoldi mirus est juniores inter scriptores dissensus; rara enim ejus apud veteres mentio. Uxores fabulosæ.

GUILLIMANNUS (q) & LAUFFERUS, (r) uxorem ei ex Comitibus Vohburgi Bavariæ, NAUCLERUS (s) ex Kiburgica Domo assignant. Hunc STUMPFIUS, (t) STETTLERUS (u) & WALDKIRCHIUS (x) sequuntur. Waldkirchius anonymam superaddit, quæ præcesserit Kiburgicam. DROLLINGERUS (y) ejusdem sententiæ est, atque priorem appellat Mechtildem; posterior ei dicitur Agnes. Fama de Kiburgica conjuge inde prognata, quod Kiburgensis Ulricus Annam, sororem Bertoldi V. duxit uxorem. At in alia omnia discedit PISTORIUS, (z) qui nec Vohburgicam, nec Kiburgicam, sed Bononiensem Comitissam Idam, Gerhardi, Comitis Geldriæ, viduam, Bertoldo V. conjugem

(q) *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. & Lib. III. Cap. VIII.

(r) *Geschichte der Schweitzer* Tom. III. pag. 9.

(s) *Chron.* Part. II. fol. 184.

(t) *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX.

(u) *Chron. Uchtland.* Lib. I. fol. 3. & 5. ad Ann. 1191.

(x) *Eidgenoss. Hist.* pag. 120.

(y) *Lex. Basil. Histor.* in voce *Zæhringen.*

(z) In Tabula Genealog. ad *Chron. Constant.* apud PISTORIUM.

X

adſcribit, nullo teſte adducto. Non equidem diffiteor, *Aquicinctinum Auctarium*, quod Anſelmo Gemblacenſi, Sigebertino Continuatori, ſubjunctum, vel interpolatorem ejus, (*a*) hoc tradere conjugium. En verba Auctarii: „ Gerardus Comes de Gelra Idam, filiam „ Matthæi & Mariæ Comitiſſæ Bolonienſis, duxit uxorem, & „ brevi poſt mortuus eſt. „ Additur dein ad Ann. 1183. „ Idam „ prædictam, filiam Matthæi Comitis, Boloniæ Comitiſſam, „ Bertoldus Dux de Saringes duxit uxorem. „ Matthæus Comes, Idæ pater, filius erat Theodorici, Flandriæ Comitis, frater Philippi, qui in eodem Comitatu patri ſucceſſit. Duxit Matthæus uxorem Rummeſienſis Monaſterii Abbatiſſam, Mariam, (*b*) filiam Stephani, Regis Angliæ, A. 1154. & cum ea accepit Comitatum Bononiæ; (*c*) ex quo matrimonio prodiit Ida, quam Bertoldo noſtro Aquicinctinus aſſignat uxorem. Sententiam hanc quoque ſequitur PONTANUS. (*d*) OLIVAR. VREDIUS (*e*) autem, res Flandricas ex ipſis ſcriniorum fontibus illuſtrans, hoc ignorat matrimonium, poſtque Gerhardum, Geldriæ Comitem, Idæ maritum tribuit Reginaldum, Domni-Martini

(*a*) Ad Ann. 1181. & 1183. apud MIRÆUM & PISTOR. *Rer. Germ.* Tom. I.

(*b*) MEJERI *Annal. Flandr.* Lib. V. pag. 56.

(*c*) VREDIUS Probat. Tab. III. pag. 73. & 221.

(*d*) *Hiſt. Gelric.* Lib. VI. pag. 113.

(*e*) *Genealogia Flandriæ Comitum* Part. I. Tab. VII. pag. 223.

Comitem, quem ab A. 1192. usque ad A. 1212. cum Ida vixisse conjuge plura illius ævi documenta apud Vredium demonstrant. Quodsi ergo Ida nupsit Bertoldo, brevissimi modo temporis conjugium fuit; quod Bertoldus V. A. 1218. moriens, Clementiam Burgundicam, non Idam Bononiensem, reliquerat viduam. Unde mors Idæ in A. 1210. incidere non potuit, quum ea A. 1212. adhuc conjux fuerit Reginaldi. Verum omnino suspectum mihi est Idæ cum Bertoldo nostro conjugium. Auctarii Aquicinctini de Bertoldo verba a juniore quadam manu adjecta esse videntur.

§. X.

Quum itaque nec Mechtildis, nec Agnes, nec Ida, ut certæ uxores Bertoldo V. possint adscribi, certissimam ei daturus sum conjugem, quam nullus scriptorum, at duæ Chartæ regales ei diserte assignant; in quibus Clementia Burgundica, Stephani, Ausonæ Comitis & Beatricis filia, (*f*) vidua Bertoldi V. vocatur. (*g*) Hic minoris Burgundiæ Castrum Burgdorf & alia illius tractus Uxor vera.

(*f*) Genealogiam ejus dedit DU CHESNE *Histoire de Bourgogne* Lib. IV. Cap. XXVI. pag. 548. GOLLUT. *Memoires Sequanoises.*

(*g*) Eruditam Differt. de Beatrice hac dedit PETRUS FRANCISCUS CHIFLETIUS, cui Tit. *Lettre touchant Beatrix Comtesse de Chalon* 4. Dijon. 1656. Adde *Histoire de la Ville de Chalon sur Saone* Tom. I. p. 306. Beatrix heres fuit Guilielmi II. Comitis Chalonii ad Ararim.

bona in dotalitium ei destinaverat. Sed mortui Bertoldi sororius, Egeno de Urach, Castrum & omnes dotalitias Clementiæ terras occupavit, eamque in captivitatem abduxit. Sexennio post (h) Henricus VII. Romanorum Rex, Bernæ in judicio sedens, „ Clementiam in possessionem Castri Burcdorf & omnium bonorum „ quæ divæ memoriæ Bertoldus, Dux Zaringiæ, ei contulit, „ mittendam decrevit. (i) At Egeno sententiam Regis contempsit. Post undecim enim annos (l) Stephanus, Clementiæ pater, in Moguntinis Comitiis Fridericum II. Imp. adivit, petiitque ab eo, ut filiam captivam liberaret, Castrumque Burgdorf cum reliquis bonis Clementiæ tradi juberet. Cæsar pro Clementia pronuntiavit. Quem effectum sententia habuerit, non liquet. Id liquet, quod ab A. 1218. ad A. 1235, adeoque per totos XVII. annos Clementia fuerit captiva, adeoque dotalitium ejus omne per tempus illud usurpaverit Egeno, Comes Friburgi, Zaringicarum in Brisgovia terrarum heres. Memorabiles has Zaringicæ historiæ circumstantias binæ illæ Chartæ nos docent, quas ex chartophylacio Dolensi Comitatus Burgundiæ Chiffletius, ut ostendi, produxit. (m)

(h) Ann. 1224.

(i) Verba sunt sententiæ ab Henrico VII. latæ apud CHIFLETIUM l. c. p. 113.

(l) Ann. 1235.

(m) *Lettre sur Beatrix* &c. pag. 97. & 113.

§. XI.

Ab uxoribus transimus ad liberos. Bertoldo V. pueri duo a scriptoribus junioris ævi tribuuntur, Bertoldus atque Fridericus, (n) quem alii Conradum appellant. Bertoldum A. 1208. adeoque decennio ante mortem filiis caruisse, ipse hoc professus est anno, quo Advocatiam Abbatiæ S. Galli ambivit. (o) Quod si ergo filios habuit, necesse est, eos intra decennium hoc natos fuisse & mortuos. Ducentis post Bertoldi V. mortem annis reperti sunt scriptores, qui eum filios habuisse, hosque ante patrem mortuos, & quidem venenis interemptos tradiderunt; de veneficii modo tamen inter se discordes. Filii.

§. XII.

Sunt enim, qui produnt, Nobiles Burgundos Zaringicis pueris propinasse toxicum, & potione matrem eorum reddidisse sterilem, ut Zaringica, quam oderant, extingueretur familia. Variæ de illis opiniones.

Sunt, qui ipsam puerorum matrem; sunt, qui Agnetem novercam ad committendum hoc in privignos facinus a Burgundis

X 3

(n) Ita eos vocat GUILLIMANNUS *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. & Lib. III. Cap. VIII.

(o) CONRADUS DE FABARIA *de Casibus Monasterii S. Galli* Cap. VIII. scribit: „ Hoc pacto, ut Advocatiam sibi suoque heredi filio & non alii, si forte „ filium, quem tunc non habuit, acquisivisset. Conf. supra §. V. pag. 157.

corruptam arbitrantur. Omnes facinoris theatrum conſtituunt Salodurum, annumque 1217. rei geſtæ aſſignant.

Tragœdiæ primæ ſubjicitur ſecunda. Bertoldus, intellecto uxoris ſuæ facinore, eam gladio punivit, ejusque caput eodem cum pueris loculo in Baſilica S. Urſi & Victoris condidit; cujus eccleſiæ chorus cum A. 1544. repararetur, oſſa puerorum cum capite matris reperta dicuntur in eodem ſarcophago; quæ ſe vidiſſe ſcribunt Munſterus & Stumpſius. Tam diverſæ ſunt de re dubia narrationes.

Equidem primam veneficii mentionem apud CONRADUM JUSTINGERUM, Archigrammateum Bernenſem, reperio; qui A. 1420. Reipublicæ juſſu Hiſtoriam Uchtlandiæ conſcripſit. (p) Hic Burgundicæ Nobilitati ſoli attribuit facinus, ſiletque matrem & novercam; de cetero rem vulgi rumoribus traditam eſſe profeſſus.

Narrationem hanc STUMPFIUS, (q) MUNSTERUS, (r) CRUSIUS, (s) VIGNIERIUS, (t) STETTLERUS, (u)

(p) *Helvetiſche Bibliothec* Part. IV. pag. 26. Juſtingeri Chronicon, nondum typis impreſſum, Tiguri Bernæque inſpexi.

(q) *Chron.* Lib. VII. Cap. XXX.

(r) *Coſmograph.* Lib. III. Cap. CCLXVI. aliter Cap. LXXII.

(s) *Annal. Suevicor.* P. II. L. XII. pag. 505.

(t) *Chronicon Burgund.* pag. 143.

(u) Ad A. 1191. *Uchtland. Chron.* Lib. I. p. 5.

GUILLIMANNUS, (x) HAFFNERUS (y) fecuti funt; folisque Nobilibus veneficium adfcribunt. (z) TSCHUDIUS (a) autem, WALDKIRCHIUS, (b) DROLLINGERUS, (c) & rerum Zaringicarum Epitomatores DILLIUS (d) & PESLERUS (e) novercam criminis complicem reddunt.

Juftingero cautior fuit HENRICUS LUPULUS, (f) Canonicus Bernas, Chronici quoque Bernenfis non editi feculo XV. auctor, qui nullam plane filiorum Bertoldi noftri facit mentionem. „ Ea tempeftate (inquit) Berchtoldus Dux illuftris Zaringiæ

(x) *Rer. Helveticar.* Lib. II. Cap. XIV. & Lib. III. Cap. VIII. & *Habsburg.* Lib. VI. Cap. II. pag. 343.

(y) *Solothurner Schauplaz* Part. I. pag. 291. & Part. II. pag. 35.

(z) FELIX FABER in *Hift. Suevorum* Lib. I. Cap. XIX. filios nonnifi poft mortem patris a Nobilibus veneno fublatos effe fcribit.

(a) *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 115.

(b) *Eidgenoffifche Hiftorie* pag. 120.

(c) In Lexico Bafil. Hiftor. voce *Zæringen.*

(d) In OETTERI *Sammlung Hiftor. Nachrichten* num. XXIV pag. 375. Ampliff. Dillii, Confiliarii Bada-Durlac. ftrenui rerum Badenfium indagatoris, Synopfis, folide fcripta, Peslerianæ præferenda.

(e) Hiftor. Ducum Zaringiæ in *Hannoverifche gelehrte Anzeigen* A. 1751. p. 327.

(f) Vernacule *Wölflin*, cujus Chronici Codicem, manu exaratum, in Bibliotheca publica Turicenfis Civitatis vidi.

„ claruit, hujus clariſſimæ ſobolis ultimus. Nam illius fatalis ab „ humanis migratio inclytam hujus nominis proſapiam, ſtirpe „ truncata, reſtinxit.

Stettlerus narrat, oſſa puerorum holoſerico panno involuta cum oſſibus novercæ reperta, certis oſtendiſſe indiciis, quod fuerint oſſa filiorum Bertoldi; ſed indicia non exprimit. Nec exprimit ea Stumpſius, qui A. 1544. ipſe oſſa conſpexit; nec, qui biennio poſt idem vidit ſepulcrum, Munſterus. (*g*)

Salodurenſium Archigrammateus, HAFFNERUS, in Chronico A. 1666. edito de repertis puerorum oſſibus ſilet; annotaſſe contentus, illa retro altare majus in deaurata theca ſervari. At ſi olim ſervata fuerunt, noſtris diebus non amplius ſervantur. Equidem repetitis in Helvetiam itineribus (*h*) Urſanam Eccleſiam ejusque theſaurum ac bibliothecam Saloduri inſpexi. Nulla ibi Zaringorum oſſa occurrunt.

§. XIII.

(*g*) *Cosmogr.* L. III. Cap. LXXII. ubi hæc ſcribit: „Minor puer, quantum „ ego ex viſis oſſibus judicare poſſum, fuit ſesqui aut duorum annorum, „ major autem novem vel decem annorum.

(*h*) A. 1744. & 1758.

§. XIII.

Filios habuisse Bertoldum, qui tenera ætate Saloduri mortui fuerint atque in San-Ursana sepulti Ecclesia, non temere negandum. Potuerunt illi nasci post A. 1208. quo Bertoldus adhuc fuerat improlis, & An. 1217. morte naturali defungi. Nec nego, ossa eorum A. 1544. fuisse reperta. At veneficium, ob circumstantias minime verisimiles, excludo. Sentent. nostra.

Enimvero qui fieri potuerat, ut tam illustris, tam potentis familiæ interitus, tot tragicis circumstantiis comitatus, a seculorum XIII. & XIV. scriptoribus præteriretur silentio? Nihil hac de re Jo. Vitoduranus, nec Conradus Ursperg. nec Dominicani Colmar. Nec Albertus Argentinensis. Clementia, quam Bertoldo, marito suo, superstitem fuisse, duabus Chartis ostendi, annon famam de veneficio & supplicio novercæ omnino evertit? (i)

Res tam digna memoratu, ducentos per annos ignorata, unde junioribus innotuit? Quam parum simile vero est, novercam, quæ ipsa cum marito nullos liberos suscepit, destructuram privignos, ex quorum decessu nulla ad eam redundaverat utilitas.

(i) Tschudius novercæ corpus sub patibulo sepultum, caput autem cum corporibus puerorum in sepulcro reconditum fuisse, existimavit.

Ad temeraria judicia quam pronum eſt vulgus, magna ubi concidit Domus. Berna, contra Nobilium injurias nuper exſtructa, defenſoribus privata Zaringis, ſiniſtros rumores eo facilius arripuit, quod naſcenti huic urbi vindictam in Nobiles commendaſſe Bertoldus jactabatur.

Urbs potens Transjuranæ Burgundiæ Nobiles, cum pedetentim evertiſſet, atque adeo ruinis eorum ſuam ſuperſtruxiſſet potentiam, Zaringicis manibus juſta perſolvit. Abſona porro apud Saloduranos traditio eſt, ab eo tempore, quo uxor Bertoldi ſuos privignos occiderit, municipalem ibi legem fuiſſe latam, ne mater heres eſſet liberorum. Lex aliis quoque locis recepta.

In Saxonico (*l*) & Suevico (*m*) Speculis patris tantum, non matris, fit mentio, ubi de liberorum mortuorum hereditate eſt ſermo. (*n*)

Burgundica lex nec matri, nec patri proſpicere videtur. (*o*)

STUMPFIUS, qui veneficii crimen Nobilibus ſolis adſcribit, originem hanc Saloduranæ legis ſolide confutat. (*p*)

(*l*) Lib. I. Art. 17.

(*m*) Cap. CCLX.

(*n*) Idem fit in Statutis Argentinenſibus; ſed æqua interpretatione ad matrem quoque extenditur.

(*o*) Tit. XIV. §. II.

(*p*) *Chron. Helvet.* Lib. VII. Cap. XXX.

WATTEVILLIANA SERIES ZARINGIÆ DUCUM.

§. XIV.

Genealogicus Bertoldorum, Zaringiæ Ducum, quem expoſui, ordo Chartarum & Hiſtoricorum certa ac indubitata ſtat fide. Wattevilli ſyſtema Zaring.

In alia tamen omnia haud ita pridem diſcedere viſus eſt Illuſtris WATTEVILLIUS, Rerum Helveticarum florentiſſimus Scriptor, in Bernenſium Republica dignitate ac multis meritis conſpicuus, non uno mihi nomine carus, qui labores noſtros generoſe & liberaliter juvit. Hic enim non modo Bertoldum I. ex Zaringico ſtemmate plane expungit, ſed & Bertoldum II. ita diſponit, ut a Transjuranis Burgundiæ Regibus Rudolphis ejus genus derivet. Pro Bertoldo I. Rudolphus quidam Dux, Conradi, Regis Transjurani, frater, Domus Zaringiæ conſtituitur ſator. Marchiones Badenſes autem a Bertoldo I. Carinthiæ Duce, Landoli, Comitis Habsburgici, filio, ita derivantur, ut cum Zaringiæ Ducibus nullum habeant nexum. (q)

(q) Syſtema ſuum WATTEVILLIUS expoſuit in ſcripto, cui Tit. *Lettre ſur l'origine des Ducs de Zaringuen*, quod legitur in Diario: *Mercure Suiſſe* A. 1746. menſe Septembr. pag. 230. Adde Ann. ſeq. ubi ſcripta eriſtica.

SCHEMATIS WATTEVILLIANI
forma hæc eſt:

RUDOLPHUS II. Rex Burgundiæ Transjuranæ † 937.

CONRADUS Rex Burgundiæ † 993.	RUDOLPHUS III. Ignavus † 1032.	Burckardus Archiep. Lugd.	RUDOLPHUS Dux memoratus in fundatione Patern. Monaſt. circa A. 966. apud Guichenon. *Biblioth. Sebus.* p. 25.

BERTOLDUS Comes, qui Chartam Rudolphi III. Regis An. 1016. firmavit apud Guichenon. *Hiſtoire de la Savoye* Tom. III. pag. 3.

RUDOLPHUS Comes, qui cum Bertoldo Comite conjunctim occurrit in ejusdem Regis Charta A. 1014. apud Guichenon. loco alleg. pag. 2.

BERTOLDUS II. Dux Zaringiæ idem, qui cum Rudolpho patre memoratur in Diplomate Ann. 1076.

CONRADUS Rector Burgundiæ.

BERTOLDUS III. Dux Burgundiæ.

BERTOLDUS IV. Zaringenſium ultimus.

§. XV.

Præcipuum novæ hujus Genealogiæ fundamentum ex Charta An. 1076. deducitur, qua Rueggisbergensi minoris Burgundiæ Monasterio donatio facta est *per manum Bertholfi Ducis*, interveniente patris *Rodolfi* Ducis auctoritate. Infertur hinc, patrem & filium ex Burgundiæ Regum sanguine cretos, Zaringensium Burgundiæ Ducum extitisse satores. Examen ejus.

Verum enimvero Charta hæc non unum ex Burgundiæ Regum prosapia sed Rudolphum illum, Rheinfeldæ Comitem, intelligit, qui ex Comite non modo Dux Sueviæ, sed & Burgundiæ, ex Duce Anti-Cæsar creatus, filium quoque habuit Bertoldum, in juvenili ætate A. 1090. sine prole defunctum. (r) Hic pater, hic filius in Charta Rueggisbergensi intelliguntur.

Rectoratum hunc Burgundiæ, a Rudolpho Suevo administratum, non observarunt juniores.

(r) WALTRAMUS NAUMBURG. *de unitate Ecclesiæ* Lib. II. Cap. XXXVI. ad A. 1090. „ Bertolt filius Rudolfi, Regis quondam Saxonum, „ in ipso juventutis suæ flore defunctus est. „ Apud FREHER. „ *Scriptor. Rer. German.* Tom. I. p. 309.

Burgundiam tamen ab Agnete Imperatrice regendam accepit Rudolphus noſter, ut WALTRAMUS NAUMBURGENSIS teſtis illius ævi, nos docet; (*s*) ideoque a ſcriptoribus nunc Sueviæ, nunc Burgundiæ Dux dicitur, (*t*) atque cum filio Bertoldo, vel ut Advocatus Monaſterii, cui donatio fiebat, vel ut Burgundiæ Dux, in Charta memoratur. (*u*) Hic autem ex Alemannico ſanguine, non ex Burgundico, prodiit. Acta Murenſia Cunonem ei patrem aſſignant.

Rudolphus ergo ille, Conradi, Burgundiæ Regis, frater, apud Guichenonium memoratus, maſcula ſine prole deceſſiſſe dicendus eſt. Et tamen filium ei Wattevillius aſſignat Bertoldum Comitem, eumque patrem facit Rudolphi cujusdam Comitis, quos ambos Guichenonianæ Chartæ A. 1014. & A. 1016. Comites ſimpliciter nominant. Quo autem indicio patet, Bertoldum illum Comitem habendum eſſe pro filio Rudolphi, Burgundiæ Ducis, &

(*s*) Loco alleg. Cap. XVI. ſcribit: „ Tum quidem erat Rudolfus Dux „ Suevorum, cui etiam dederat Hagna Imperatrix *cum Regno*; „ *Burgundiæ* filiam ſuam in conjugium.

(*t*) SIGEBERTUS GEMBLAC. ad An. 1077. eum *Ducem Burgundionum*; CONRADUS URSPERG. ad A. 1075. *Alemanniæ atque Burgundiæ Ducem* appellat.

(*u*) Ipſe Henricus IV. Imp. in Charta alleg. donationem *per manum* Rudolfi Ducis feciſſe ſe dixit.

patre Rudolphi Comitis. An ideo filius eſt dicendus Bertoldi, quod in Diplomate A. 1014. Bertoldo ſubjungitur, nulla addita nota?

In alia ſane Charta Lauſannenſis Eccleſiæ A. 1009. Rudolpho Comiti Bertoldus ſubjicitur Comes. Hi duo cum aliis Burgundiæ Proceribus Rudolpho III. Regi donationem ſuaſerunt; non autem ut Regii ſanguinis Principes in eam conſenſiſſe dicendi ſunt, quod novi ſyſtematis auctor exiſtimat.

§. XVI.

Sunt & præter hæc alia, quæ huic hypotheſi obſtare videntur. Rationes contrariæ.

I. Num veriſimile eſt, unum eundemque Rudolphum fuiſſe, qui A. 1014. *Comes*, A. 1076. *Dux* appellatur, quod intervallum LXII. annorum eſt?

II. Num Rudolphus Burgundus dici poteſt pater Bertoldi II. Zaringiæ Ducis, quem Bertoldi I. Carentani filium Annales tam aperte declarant? (*x*)

(*x*) LAMBERTUS SCHAFFNAB. OTTO FRISING. *de Geſtis Frid. I. Imp.* L. I. Cap. IX. ANNALISTA SAXO; CONRADUS URSPERG. ad A. 1057.

III. Ex Bertoldis duobus, quos LAMBERTUS SCHAFFNAB. (y) memorat, quorum alter Carinthiæ Dux, Cæſaris adverſarius, alter amicus, ratio vetat, ne poſteriorem Zaringenſibus annumeres, adeoque Rudolphi Ducis filium, generumque Rudolphi Anti-Cæſaris conſtituas, quoniam Bertoldus ille, Henrico Imperatori fidelis, ex militari tantum ordine fuerat oriundus; nonniſi poſt Ulricum de Cosheim & Eberhardum, Regis miniſterialem, a Lamberto poſitus. (z)

IV. Bertoldum I. Carinthiæ Ducem, Zaringenſis Domus ſatorem indubium, ſyſtema Wattevillianum ex Genealogia Zaringica omnino eliminat; Bertoldum II. vero, qui certus quoque, ut oſtendimus, Bertoldi Carentani filius fuit, in partes diſcerpit. Uno in loco effictæ Burgundo-Zaringicæ Domui adſcribitur; alio Landolus ex Habsburgica gente ei avus aſſignatur. Bertoldus III. vero, Bertoldi II. filius, præteritur ſilentio, geſtaque ejus patri tribuuntur, atque adeo omnis Bertoldorum ſeries intervertitur, quam per evidentia documenta ſtabilivimus ſupra.

§. XVI.

(y) A. 1077. apud. PISTOR. Tom. I. pag. 423.

(z) Ejusdem fortis fratrem habuit hic Bertoldus Lupoldum, quem inter familiares Henrici nominat BRUNO *de Bello Saxonico* pag. 208. apud FREHERUM Tom. I.

§. XVII.

Vinculum ergo, quod inter Rudolphos, Burgundiæ Reges, & Bertoldos, Zaringiæ Duces, hoc ſyſtemate effingitur, nequit admitti. Conradus Zaringiæ, Dux, ex Zaringenſibus primus à Cæſare conſtitutus eſt Burgundiæ Rector, & Burgundica bona primus acquiſivit; uti Advocatiam Helvetico-Turicenſem pater Conradi, Bertoldus II. obtinuerat primus. Cæſarem politicæ induxerunt rationes, ut Rectoratum extero potius, quam Burgundo committeret. Burgundis intolerabile viſum eſt, gubernari ab extero. Aliæ rationes.

Ex maſculo Regum Burgund. ſanguine Zaringi ſi duxiſſent originem, cum Rudolpho III. qui communi conſenſu poſtremus Transjuranæ Burgundiæ Rex dicitur, non finita fuiſſet illa Burgundica Domus, ſed in Zaringico ſuperſtite ramo conſtanter duraſſet. Rudolphorum, Burgundiæ Regum, ſucceſſores fuiſſent in Burgundiæ Regno Zaringiæ Duces. Unde ex Regia Burgundionum ſtirpe eos prodiiſſe, aſſeri nequit. *(a)*

(a) Aſſerit idem VIGNIERIUS in *Chron. Burgund.* pag. 120. ſed nexum non oſtendit, quem per feminas deduxiſſe videtur.

Burgundicarum Rerum noſtri temporis ſcriptor DUNODUS (b) Zaringiæ Duces non quidem ex Regio, at ex Burgundicorum tamen Magnatum ſanguine deſcendere exiſtimat, qui poſt Rudolphum III. in Dynaſtiis ſuis ſibi vindicaverint primatum; ſed aſſerta non probat.

Amica hæc diſputatio non offendet Scriptorem, quem præter alias virtutes amor veri commendat.

(b) *Hiſtoire du Comté de Bourgogne* Lib. III. pag. 121.

CAPUT

CAPUT VII.

POTENTIA, PRÆROGATIVÆ ET JURA ZARINGICÆ DOMUS.

§. I.

Memorabiliora Zaringicæ Domus fata cum revolvimus animo, ſingulos ejus Duces ſingulare quid apud poſteros commendare reperimus. Singulor. Ducum memorabilia.

Bertoldus I. Genti ſuæ intulit *Ducis* axioma; ſecundus Advocatiam Turicenſem. Tertius condidit Friburgum Briſgoviæ. Conradus Rectoratum Burgundiæ accepit. Bertoldus IV. Helveticum Friburgum exſtruxit. Bertoldus V. fuit conditor Bernæ. Primus in Monaſterio Hirſaugienſi; poſtremus Friburgi Briſgoviæ, intermedii omnes in San-Petrina Nigræ Silvæ eccleſia ſepulti ſunt. (*a*)

(*a*) Vide ſupra in Bertoldo II. §. IX. & X. pag. 81. ſqq.

§. II.

Guelphicæ factionis Patroni.

Iidem Duces nunc ad Carinthiæ, nunc ad Sueviæ Ducatus, nunc ad Burgundiæ & Arelatensis Regni Rectoratum, denique ad Imperii solium vocati, in Hohenstaufiis perpetuos experti sunt æmulos, qui Guelphis & Zaringis semper fuere infesti.

Communem Familiarum hæc triga patriam Alemanniam habuit. Enimvero vicinæ Hohenstauficæ Domus potentia non potuit non odium inspirare Zaringis, quos bis ablatus eis per Hohenstaufios Sueviæ Ducatus urebat; Ducatus, quem bis fortuna Zaringis obtulerat. Fomes funestæ inter has Domos æmulationis, quæ pactionibus quidem sopita, at nunquam penitus fuit sublata. Zaringi minuendis Hohenstaufiorum opibus intenti, communia fere semper cum Guelphis contra eos consilia foverunt. Unde de Zaringensibus BROWERUS (*b*) „ Bertoldi „ Zeringenses, inquit, surrexere longa serie fidissimi Romanæ „ Sedi, atque inter schismatum tumultus pacis catholicæ „ propugnatores acerrimi. „

BERTHOLDUS CONSTANT. (*c*) terras Bertoldi I. & Welfonis vocat terras *Ducum Catholicorum.* Conradus Zaringius adversus Conradum III. Imp. pro Henrico Superbo, Guelficæ

(*b*) *Annal. Trevir.* Lib. XIV. p. 75.

(*c*) Ad A. 1078.

factionis principe, arma corripuit. Bertoldus IV. licet pluribus Friderici I. Imp. expeditionibus interfuerit, ei tamen non adhæsit ex animo; uti patet ex epistola, quam pro Rudolpho fratre, in Archiepiscopum Moguntinum electo, ad Ludovicum, Galliarum Regem, perscripsit; quæ internecinum utriusque Gentis inter se odium testatur. Bertoldus V. denique Zaringensium postremus, a Guelfica factione in Imperatorem electus, electioni quidem renunciavit, atque ad Philippi, æmuli sui, adeoque ad Gibellinas partes, transivit, sed potentiæ Philippi metu eum id fecisse ex Innocentii III. literis supra ostendimus.

§. III.

Splendorem Zaringicæ Domus omnia ejus ævi monumenta loquuntur. Bertoldus II. in Charta San-Petrina A. 1123. apud SCHANNATUM (*d*) *præcelsæ Nobilitatis Vir*, & in alia A. 1126. *egregiæ Nobilitatis Vir* dicitur. OTTO FRISING., (*e*) Zaringis haud æquus, de eodem scribit Bertoldo: „Hujus Rudolphi „ (Sueviæ Ducis, dein Anti-Cæsaris) filiam quidam *ex Nobilissimis* „ *Regni Optimatibus* Bertolfus nomine de Castro Zæringen „ habuit. „ Idem alibi (*f*) Conradum Zaringum, quem Fridericus, Nobilitas Gentis.

(*d*) *Vindem. Literar.* Collect. I. pag. 161. sq.

(*e*) *De Gestis Friderici I.* Lib. I. Cap. I.

(*f*) Lib. I. Cap. XXVI.

Sueviæ Dux, poſtea Imperator creatus, A. 1138. debellaverat, *fortiſſimum* & *ditiſſimum* Ducem appellat. Et in genere de Zaringis verba faciens, quamvis caruerint Ducatu, *rerum tamen & honoris non parva* pollere magnificentia pronuntiat. (*g*)

§. IV.

Poſſeſſiones amplæ.

Primaria Zaringiæ Principum bona in Brisgovia, Ortenavia, Nigra Silva & in Suevia fuerunt. Ex Ortenavia in Franciam Teutonicam, in Alemanniam & Burgundicam ſe extenderunt Helvetiam.

Brisgovicæ.

In Brisgovia, præter Briſacum & Landgraviatum, inſignes terras allodiales habuiſſe Zaringos, vel ex ipſis illis fundationibus conſtat, quas Bertilones, Zaringorum majores, paſſim in Brisgovia feciſſe leguntur. (*h*)

Friburgum, nobiliſſimam Brisgoviæ urbem, & San-Petrinam Nigræ Silvæ Abbatiam, in ipſo Zaringorum ſolo fuiſſe exſtructas, oſtendi. (*i*) Villingam oppidum ad Friburgi hujus formam eosdem condidiſſe Duces, veteri traditione Villingani tuentur; unde Abbatia S. Georgii, a Villinga bihorio diſtans, eos ſibi Advocatos elegit. (*l*) Villingam certe bonum fuiſſe Zaringenſe, Agnetis,

(*g*) Lib. I. Cap. IX.

(*h*) Conf. HERRG. Tom. II. num. 24. & 163.

(*i*) Supra in Bertoldo II. §. IX. pag. 50. & in Bertoldo III. §. III. pag. 90.

(*l*) *Bericht von dem Gotteshauſs S. Georgen* A. 1714. pag. 13.

Bertoldi V. ſororis, charta A. 1236. docet, qua proprietatem curtis ſuæ in Villa *Vilingen* ad exſtruendum ibi Parthenium ſanctimonialibus donavit. Poſtea cum Agnetis nepotes, Conradus & Henricus, duas gentis ſuæ familias condidiſſent, Friburgenſem & Furſtenbergicam, Henricus, auctor Furſtenbergicæ, Villingam poſſedit, Caſtrum & Civitatem, teſtibus literis A. 1268. quibus Monaſterium Fratrum Minorum ibidem inſtituit.

In Ortenavia quoque Zaringos habuiſſe bona, ex confirmatione fundationis Omnium Sanctorum in Nigra Silva A. 1203. cognoſcitur, ubi Innocentius III. ait: „ a bonæ memoriæ „ Welfone Duce & Uta uxore ipſius, Duciſſa de Schawenburg, „ Hugone Duce de Ullenburg & Nobili Viro Bertholdo Duce de „ Zæringen, fundatoribus Monaſterii Omnium Sanctorum. &c. „ Bertholdos Ortenaviæ Comites, Chartæ ſeculi XI. ineuntis declarant. (*m*) Ortenavicæ.

Gentilitias quoque terras in Sueviæ Ducatus meditullio poſſediſſe Zaringos, Friderici I. Imp. Charta A. 1157. Goslariæ data, nos docet. (*n*) Nec prætereundæ ſilentio Ducum Teccenſium terræ; quæ allodia Zaringicæ Domus Adelbertus, Teccenſium ſator, Conradi Zaringi filius, accepit. Suevicæ.

(*m*) Vid. ſupra Lib. I. Cap. IV. §. VIII. pag. 35.

(*n*) Vide in Conrado Duce §. XVI. pag. 121.

Annumerandæ his denique terræ Badenſes & Backnangenſis ille tractus, ubi Hermannus II. & III. ſepulti.

§. V.

Advocatia Turicenſis.

Patrimonialibus his Zaringenſium bonis ſub Henrico IV. Imp. Advocatia Turicenſis; (o) ſub Lothario II. totius Burgundiæ & Arelatenſis Regni Rectoratus acceſſit. Advocatiæ Turicenſis natura & indoles ſub Zaringiæ Ducibus ex ipſis Advocatorum titulis dijudicanda eſt. Bertoldus V. in literis ſuis, Collegiatæ Turicenſi A. 1187. datis, ita loquitur: „ Berchtoldus de Zaringen, „ Dux & Rector Burgundiæ, Dei & Imperiali gratia Thuregici „ loci legitimus Advocatus, quod Kaſtvoget dicitur. „ (p)

In Charta Burgdorfii ſcripta A. 1210. Bertoldus de ſe ſcribit: „ in oppido Turicenſi & locis & diſtrictibus circumquaque „ vicinis, Imperatoris gratia ipſius locum tenens. „ (q) In alio ejusdem anni & loci inſtrumento idem „ Dei & Imperatorum ac „ Regum dono conſtitutus Judex & Advocatus, qui vulgo Kaſtfogt „ dicitur, id eſt, in omne Thuregum Imperialem jurisdictionem „ tenens, „ Ludovici Regis acta roboravit. (r) Addit ibidem hæc

(o) Vid. Bertoldum II. §. VII. pag. 77.

(p) Ex autographo Turic. Minus accurate HOTTINGER. *Hiſtor. Eccleſiaſt.* Tom. VIII. pag. 58.

(q) HOTTINGER *Spec. Tigur.* pag. 32.

(r) Ibid. pag. 237.

hæc verba: „ Imperiali auctoritate, qua ſuper univerſum „ Thuregum nos aliique noſtræ proſapiæ deceſſores Dei Regumque „ ac Imperatorum dono prædíti ſumus.

Advocatia Turicenſis ergo non tantum in Monaſteria urbis, ſed in ipſam urbem & ejus agrum ſeſe extenderat; unde ea ab Ottone de S. Blasio (*s*) *Comitatus Turicenſis*, vocatur.

Ad diverſos hos Bertoldi V. titulos annoto, quod in Chartis Turicenſibus formulam *Dei & Imperiali gratia;* in Burgundicis *Dei gratia* adhibuerit. Peculiari Friderici I. Imp. favore Advocatiam Turicenſem, aliquandiu amiſſam, Bertoldus recepit.

Præter Advocatiam Turicenſem vicinæ quoque Turicenſi Pago Abbatiæ Benedictinæ Steinenſis ad Rhenum Advocatiam poſſederunt Zaringi, ut ex Rotuli San-Petrini Charta, circa Ann 1152. ſcripta, addiſcimus; in qua Conradus, Zaringiæ Dux, San-Petrinæ & Steinenſis Eccleſiarum Advocatus vocatur. (*t*) Advocat. Monaſt. Stein.

(*s*) Cap. XXI.

(*t*) Monaſterium hoc, primitus fundatum in Hohentwiel A. 966. ab Hedwige, Burcardi, Sueviæ Ducis, uxore, translatum eſt in Steinam A. 1005. Henrici II. Germaniæ tum Regis conſenſu. Twiela a Sueviæ Ducatu in Bertoldi II. Ducis, Ducatui huic renuntiantis, gratiam avulſa fuiſſe videtur. Bluntschli *Memorabilia Tigurina* pag. 435.

§. VI.

Regnum Burgund.

Burgundici Regni Rectoratus in Zaringica Gente præsertim memorabilis est.

Arelatensis & Burgundici Regni nomina tum fuere promiscua; quod sub Rudolpho II. Burgundiæ Rege, Regna hæc duo in unum coaluerant corpus.

Conradus in solenni Procerum Burgundiæ Conventu An. 1038. filio illud suo tradidit Saloduri, ubi eum *Burgundiæ* Regem jussit coronari. (*u*)

Henricus ad Imperii Germaniæ solium promotus, Burgundiam sibi retinuit, atque sine Rectore, inter varia fata (*x*) dum viveret, administravit. Post mortem ejus vidua Agnes, tutrix Henrici IV. Rudolpho, Rheinfeldensi Comiti, Mathildim filiam in matrimonium collocavit, & præter Sueviæ Ducatum, Regnum quoque Burgundiæ ei administrandum commisit. (*y*)

Extincto Rudolpho, qui Anti-Cæsar electus fuerat, Burgundia ad Henricum IV. Imp. rediit An. 1080. qui Henrico filio hoc regnum reliquit. Turbæ illis temporibus inter Imperium & Sacerdotium commotæ fecerunt, ut Burgundiæ curam

(*u*) WIPPO in *Vita Conradi Salici* apud PISTOR. Tom. III. pag. 482.

(*x*) HERMANNUS CONTRACT. ad A. 1042. 1044. 1045.

(*y*) Vide Caput præced. §. XV. pag. 174.

Imperatores negligerent, donec Lotharius Saxo Imp. priſtina Regum jura ſibi denuo vindicaret, eorumque adminiſtrationem, ſub *Rectoratus* nomine, ut vidimus, Conrado, Zaringiæ Duci, committeret.

§. VII.

Rectoratus hic ab initio Transjurenſe Burgundicum Regnum omne & Arelatenſe reſpexit; ſed poſt Transactionem cum Friderico I. Imp. Ann. 1156. initam, (z) Burgundia Transjurenſis ſeu Helvetica ſola, a Juraſſo ad montem uſque Jovis, obedivit Bertoldis. Tractus iſte Pagum Aventicenſem, (a) Vaudenſem, (b) Argoviam, Valleſiamque complectitur. Rectoratus Burgund.

Reperimus in eo potentes Comites atque Dynaſtas; quos inter præcipui Thunenſis, Kiburgenſis, Burgdorfienſis, Novi-Caſtrenſis, Nidoviæ, Arbergæ, Strasbergæ, Romontii, (c) Froburgi, Bucheckii, Montenachii, de Turre, (d) Granſonii, Falckenſteinii, aliique. Hi omnes indigne tulerunt, exterum a Cæſare datum eſſe Præfectum, lingua moribusque diſſimilem, qui titulo Rectoris jura Regis exerceat.

(z) De qua in Bertoldo IV. §. V. pag. 127.

(a) *Uchtland.*

(b) *Pays de Vaud*, Germ. *die Waat.*

(c) *Remund* Germanice, Rotundus Mons, oppidum in Helvetico Pago Friburgi.

(d) *Von Thurn.*

Perpetuæ hinc Zaringorum cum illis ceterisque cum Primoribus Burgundicis lites. Hi indigenis Regibus fuis, Rudolphis, quum non bene paruerint, ut Wippo nos docet, quid mirum, Rectoribus exteris eos male paruiſſe? Burgundicus Rectoratus per XC. fere annos in Zaringorum manibus fuit, & cum illis Ann. 1218. concidit. Burgundia ergo Helvetica cum Præfectura Turicenſi & reliqua Helvetia Alemannica ad Imperium rediit; à quo deinceps pedetentim avulſæ ſunt. Præcipuas Rectoratus Burgundici partes Bernenſes, Friburgenſes & Salodurenſes nunc poſſident.

Rectoratus hic per univerſum Burgundiæ vel Arelatenſe Regnum ſeculi fere ſpatium explens, evidentiſſimum hujus Regni cum Germanico Imperio nexus documentum eſt. Et tamen vel nulla, vel obiter tantum ejus mentio fit apud ſcriptores Juris publ. Germaniæ, ſpeciatim eos, qui Burgundici Regni cum Germanico nexum tractarunt.

§. VIII.

Indoles ejus.

Zaringorum in Burgundia poteſtas non propria, ſed adminiſtratoria fuit. (e)

(e) GUNTHERUS in *Ligurino* ait:

Nomine Conrado fiſci conceſſit habendam.

Ipſum *Rectoris*, ut & *Advocati* nomen poteſtatem vicariam, non propriam, denotat.

Bertoldus IV. omne jus, quod fuper Civitatem Viennenfem Allobrogum habuit, in Guidonem Andream, Delphinum, A. 1155. transtulit. Cæfaris approbatio deinceps acceffit. Zaringi enim Rectores & Gubernatores Burgundiæ, nonnifi Vicarii Cæfaris in Burgundia erant. Ita fane Fridericus I. Imp. in Aurea Bulla, A. 1162. Genevenfi Epifcopo Arducio data, (*f*) Bertoldum IV. appellat. Adminiftratoria autem hæc poteftas cum fimul quoque hereditaria fuerit, multa pedetentim allodia in Helvetia Burgundica & Alemannica acquifiverant Zaringi, quæ deinceps ad Kiburgios tranfierunt.

Securitatis publicæ caufa Morgeam, Minidunum & Ebrodunum (*g*) condidit vel inftauravit Conradus. Filius & fucceffor ejus Bertoldus IV. Friburgum, Bertoldus V. Bernam, Uchtlandiæ urbes, ædificarunt. Hic An. 1190. muris quoque cinxit Burgdorfium. (*h*)

Rectores porro belli temporibus evocati a Rege, copias in auxilium ejus duxerunt.

Bertoldus IV. crebris Friderici I. in Italiam expeditionibus interfuit, & ipfe nonnunquam Ducis munia obiit. (*i*)

(*f*) SPON. *Hift. de Geneve* Tom. II.

(*g*) *Morges*, *Moudon* & *Yverdon.*

(*h*) Supra in Bertholdo V. §. II. p. 151. Add. TSCHUDI Part. I. L. II. pag. 94.

(*i*) Vid. fupra in Bertoldo IV. §. XI. pag. 136. fq.

Advocati Ecclesiarum sanguinis banno licet investirentur a Rege, ipsi tamen subordinati erant Rectori, causam coram eo dicturi, quoties officii sui limites migrassent. *(l)* Terrae quoque ad fiscum regium pertinentes, suberant potestati Rectoris. Rex donationem ex ejusmodi bonis facturus, Rectoris adhibebat consensum. Ita sane Henricus IV. Imp. Monasterio Rueggisbergensi Minoris Burgundiae, consensu Rudolphi Ducis & *per manum ejus*, fecit donationem. *(m)* Conradus III. Imp. Ecclesiae Interlacensi fiscalia quaedam bona collaturus, consensum Ducis expetiit, & tum demum donatio facta. *(n)* Rector tamen Advocatiam in bona donata nonnunquam retinuit. *(o)* Sic & feudorum in Burgundia concessio a Rectore firmata est. Burcardus, Salodurensis Praepositus, & ejus Confratres An. 1181. feudum dederunt Udalrico de Novo Castro. Bertoldus IV. donationem roboravit. *(p)* Burgundi denique Chartas ubi expediverunt, addita quoque fuit mentio Ducis. Literae fundationis Monasterii Frienisbergensis A. 1131. scriptae dicuntur, *Ducatum Burgundiae nobiliter regente*

(l) Conf. Privilegia Ecclesiae Interlacensi a Lothario & Conrado Imperatoribus concessa.

(m) Conf. Charta Henrici IV. Monasterio Rueggisberg. data An. 1076.

(n) Privilegium Ecclesiae Interlacensi datum An. 1146. & aliud Frid. I. vid. in Cod. Diplom.

(o) Conf. Privilegium modo alleg.

(p) TSCHUDI *Chron. Helvet.* pag. 90.

Duce Conrado. Rudolphus de Thierstein Monasterio Frienisberg. quædam A. 1208. donasse scribitur, *Ducatum Burgundiæ potenter regente Duce Berchtoldo.*

§. IX.

Inter Bertoldi III. Ministeriales atque Clientes An. 1112. comparent: „ Cuno de Blanckenberg, Reinhardus de Weiler, „ Gervordus de Verstatt, Henricus de Owen, Gisilwerdus de „ Weder. „ (q) Fratri ejus, Conrado Duci A. 1123. adscribuntur: „ Rudingerus miles, Bertholdus de Musinheim & duo filii ejus, „ Rodolphus & Bertholdus, Egilolsus de Blanckenberg, Wernherus „ & frater ejus de Altinchoven, Hugo de Modelheim, Bivo de „ Heppenheim. „ (r) *De Domo Ducis* A. 1148. memorantur: „ Adalbertus de Scopfheim, Adalbertus & frater ejus Conradus de „ Stousinberc, Sarnagal de Appinwilre, Sighelm de Tatenwilre, „ Burchart de Stousinberc, Adalbertus de Baden &c.

Ministeriales Ducum Zaring.

Cum Bertoldo IV. Conradi filio, An. 1152. in Abbatia S. Petri clientes occurrunt: „ Odalricus de Alcmar, Wernherus „ de Roggenbach, Wernherus de Reinvelden, Dapifer, & frater „ Gerhardus, Waltherus de Tachwangen, Cono de Blankeneck. „ (s)

(q) SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 160.

(r) Ibidem pag. 161.

(s) Ibidem.

Traditioni, eidem Abbatiæ circa hunc annum factæ, cum Clementia Ducissa, Conradi vidua, *de Domo Ducis* interfuerunt „ Conradus de Rinvelden, Odalricus & fratruelis ejus Conradus „ de Aleina, Gotefridus de Rotwila, Heinricus de Scopfheim, „ Gerunc de Tittinshusen, Reginboto de Osmaningen, Reginhardus „ de Valchensteina, Reginboto de Slatta, Conradus de Zaringen. „

Bertoldi IV. soror Clementia dotis loco a parte, adeoque inter allodia, Ministeriales centum, uti supra docuimus, (*t*) An. 1157. acceperat.

§. X.

Tituli. BURCKHARDUS, Monachus S. Galli, seculi XIII. scriptor, (*u*) Bertoldos I. & II. titulo *Marchionis* præfracte insignivit, forte, quod Marchiones Badenses, ipsorum nepotes, Marchionis quoque axiomate insignitos conspexit. *Carinthiæ* vero *Ducis* titulo Zaringenses non usi sunt, quod Ducatu hoc carerent. Usos tamen esse titulo inani asserit ERASMUS FROELICH, (*x*) Carinthiæ & Zaringiæ unum idemque existimans nomen. Verum Chartæ, quas allegat, corruptæ sunt. (*y*) Extant quidem scriptores, qui Bertoldos,

(*t*) Vid. in Conrado §. XVI. pag. 121.

(*u*) Vid. supra in Bertoldo I. §. VII. pag. 50.

(*x*) *Archontologia Ducum Carinthiæ* pag. 26.

(*y*) Ut ipse fatetur pag. 44.

Bertoldos, Bertoldi I. nepotes, *Carinthiæ Duces* appellant, (z) ſed nominum Zaringiæ & Carinthiæ affinitas eos decepit. Prius nomen ex poſteriore prognatum crediderunt.

Titulus *Zaringiæ Dux* ante Bertoldi III. tempora, ut dictum eſt, nec in Chartis, nec in ſynchrono ſcriptore occurrit. Lambertus Schaffnaburg. Bertoldum I. vel ſimpliciter Ducem, vel Carentinorum aut Carentanorum Ducem, memoria geſti nuper Ducatus, appellat. OTTO FRISING. (a) qui Ann. 1158. deceſſit, Bertoldum II. de *Caſtro Zeringen*, Rudolphi Anti-Cæſaris filiam in matrimonio habuiſſe ſcribit. ALBERTUS ARGENT. in *Fragmento Urſtiſiano* (b) eundem Bertoldum *de Zeringen*, Ducem Sueviæ electum fuiſſe obſervat, ſed uterque anticipando eum ita vocavit.

Advocatiam Turicenſem Domui ſuæ, ut vidimus, junxerat Bertoldus II. Nepos & pronepos Bertoldus IV. & V. *Advocati Turicenſis* titulo in Chartis ſunt uſi. (c)

Acquiſito Burgundiæ Rectoratu, acceſſit titulus *Rectoris Burgundiæ ;* quo nomine ab Imperatoribus inſigniuntur in Chartis,

(z) ANNALISTA SAXO hinc inde. *Chronicon S. Pantaleonis* ad An. 1106. 1114. apud ECCARD. Tom. I. pag. 924. 926.

(a) *De Geſtis Friderici I.* Lib. I. Cap. VII.

(b) Ad An. 1092.

(c) Conf. §. V. pag. 157.

& ipſi in ſigillis Burgundicis ſe deſignare ſolebant; (*d*) ubi *Duces* & *Rectores* Burgundiæ conjunctim vocantur. Axioma Ducis ad Burgundiam referri non debet, cum diu ante acquiſitam Burgundiam *Duces* dicerentur. Unde nonniſi improprie ſe Burgundiæ Duces (*e*) ſubinde ſcripſerunt, uti & ipſum quandoque Burgundiæ Regnum improprie Ducatus nomine venit. (*f*)

Burgundiæ vel Arelatenſe Regnum, poſt eorum conjunctionem, promiſcue appellatur. Fridericus I. & Carolus IV. Imperatores, Regni Arelatenſis corona coronati fuerunt. (*g*)

Rem omnem decidit Charta, quæ literas Bertoldi IV. ad Abbatem Cluniacenſem continet, in qua Bertoldus diſtincte *Dux* de *Zeringen* atque *Burgundiæ Rector* nominatur. (*h*) Idem in ſigillo Bertoldi IV. obſervamus, quod Chartis ejus hinc inde

(*d*) Sigillum Bertoldi IV. adjectum Chartæ A. 1157. Altæ-Ripenſibus datæ.

(*e*) Rudolphus quidem Sueviæ Dux, qui regnum quoque Burgundiæ ab Agnete Imperatrice acceperat, hinc inde jam Dux Burgundiæ a ſcriptoribus appellatur, ſed errori originem dedit Sueviæ Ducatus, quem cum Regno Burgundiæ Rudolphus tenuerat.

(*f*) Conf. Charta fundationis Monaſterii Frienisburg. de A. 1131. & alia Charta donationis, eidem Monaſterio factæ, A. 1208.

(*g*) Elector Trevirenſis vocatur Archi-Cancellarius per Regnum Arelatenſe

(*h*) GUICHENON. *Biblioth. Sebus.* Centur. II. num. 64.

appensum, ubi ille distinctis dignitatibus *Dux Zeringiæ & Burgundiæ Rector* exprimitur. (*i*)

§. XI.

Gentilitia Zaringiæ Ducum insignia primum exprimuntur in Charta A. 1157. qua Bertoldus IV. Abbatiam Cisterciensium Altæ Ripæ a pedagiis & teloniis liberat. Sigillum in ea visitur cereum, ubi leo aureus in area rubra, a dextra ad sinistram saliens. Ejusdem formæ aliud est Bertoldi IV. sigillum, quod literis ejus ad Friburgenses pro immunitate Monasterii Altæ Ripæ scriptis A. 1179. adhæret. Leonem rubrum, auro coronatum, in area argentea Landgraviatus Brisgovici insigne fuisse arbitratur Spenerus. (*l*) Sed sigillum Altæ Ripæ eum facile confutat. Zaringos Brisgoviæ Landgravios fuisse nulli dubitamus. Burgundiæ autem Rector Landgraviatus Brisgovici sigillum Burgundicæ cur adpenderet Chartæ? Insignia Gentilitia.

Sed & porro legisse se perhibet Spenerus, Landolinum & Bertilonem, Guntramni Divitis filios, circa millesimum annum, in sigillis fundationis Sulzbergensis Cœnobii comparere,

(*i*) Miror equidem, Tobiam Pfannerum in Libro de *Præcipuis Germaniæ Principum Gentibus* Cap. IX. pag. 270. scribere ausum, Zaringios Burgundiam titulo magis tenuisse, quam usu.

(*l*) *Operis Herald.* Part. Spec. Lib. II. Cap. IV. §. II. pag. 380.

ut & leonem coronatum, cauda bifulca & in pavoninas oculatas pennas terminata. Addit: „ Apex protome leonis rubei coronati, „ cujus collum & dorfum ornamento dentato afperatur, cujus „ finguli dentes pavoninis pennis ornantur; cui apici poftea „ fucceffere duo cygnorum colla & capita. „ Verum enimvero hujus generis nihil in figillo Bertilonis & Bertoldorum occurrit; nec occurrere poteft. Simpliciffima fuerunt illius ævi figilla, (*m*) omnis ornatus & apparatus, quem fequentia fecula addiderunt, ignara.

§. XII.

Sedes Ducum.

Primi Zaringiæ Duces Brifaci & in Caftro Lyntberg haud procul Hirsaugia; pofteriores in Caftro Zaringiæ commorati funt. Florentibus eorum in Helvetia rebus, fedem fuam fæpe habuerunt Saloduri, quandoque Burgdorfii. (*n*) Bertoldus IV. in Suevia Uberlingæ habitavit nonnunquam, ut ex Charta. An. 1152. apparet. (*o*)

(*m*) HEINECCIUS *de Sigillis*, Part. I. Cap. X. num. 30. pag. 131. & Part. II. Cap. IV. num. 4. pag. 215.

(*n*) JOACHIMUS, VADIANUS de *Obfcuris Alemannicorum verborum fignificationibus*, in GOLDASTI *Scriptor. Rer. Alemannicor.* Tom. II. pag. 63.

(*o*) SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Colle&. I. pag. 165.

§. XIII.

Monumenta Zaringica perpauca cognoscimus. Ex statuis sola Bertoldi V. superest, quam supra (*p*) exhibui, servatam Friburgi. Monasterium San-Petrinum, nisi flammis toties fuisset consumptum, plerasque, sepulcris impositas, adhuc nobis ostenderet. Monumenta Ducum.

Basilica Friburgensis, cum nobili sua turri, artificio operis nulli secunda, splendidum Zaringicæ magnificentiæ & pietatis monumentum est.

Annumeramus ei ecclesias & turres, quas in Helveticis & Burgundicis partibus apud Bernates, Friburgenses, Burgdorfienses &c. pietas Zaringorum erexit.

Ex monumentis profanis rudera destructi Zaringiæ Castri haud procul Friburgo, & ferrea illa turris Brisaci, a nobis quoque superius exhibita, supersunt. Turris hæc ad annum usque 1745. perstiterat integra, quo eversæ sunt Brisaci munitiones. In duas turris tum fissa est partes; prouti icon, superius (*q*) à nobis exhibita, eam repræsentat.

(*p*) Vide pag. 160.

(*b*) Pag. 127.

Ex nummis Bertoldinis cujuscunque metalli, eorum tempore cuſis, mihi nullus obvenit. Illos enim non computo, quos, extincta jam Zaringorum gente, Berna, conditoris ſui memoriam conſtanter venerata, percuſſit; in quibus Bertoldi nomen, ſed non imago ſpectatur.

Inter diplomata Zaringica Friburgenſis illa privilegiorum & Juris ſtatutarii Charta, ut & Rotulus San-Petrinus primum occupant locum.

CAPUT

CAPUT VIII.

ZARINGICARUM TERRARUM DIVISIO.

§. I.

Prima Zaringicorum bonorum divisio facta est mortuo Bertoldo I. inter filium ejus Bertoldum II. & ex Hermanno I. triennio ante apud Cluniacenses defuncto, nepotem, Hermannum II; quorum ille Zaringicas Brisgoviæ præcipuas cum Suevicis terras; hic paternum *Marchionis* titulum continuans, Hachbergica, Ortenavica & Ufgovica bona avi sui accepit. Unde Bada Ufgoviæ, Marchioni subjecta, pedetentim *Marchionatus* elogio cœpit ornari. Secunda distractione Adelbertus, Bertoldi IV. frater, terras illas Teccenses, ut peculiarem Dynastiam, sortitus est, quæ deinceps consuetudine & usu formulam induerunt *Ducatus*, quod Adelbertus, ejusque successores Teccenses, Ducali sanguine nati, nomine Ducum insignirentur. Postrema Zaringensium terrarum distractio Divisiones tres.

facta est, quum linea Zaringensis A. 1218. periisset. Tum vero ad proximos agnatos, Teccæ Duces, Bertoldi V. patrueles, & Hermannum IV. Marchionem Badensem, patrimoniales Zaringicæ terræ transituræ videbantur; sed omnia allodia ad Bertoldi V. sorores, Agnetem & Annam, transierunt.

§. II.

Bertoldi V. heredes.

Ex feudis ad lineam Badensem præter Landgraviatum Brisgoviæ (*a*) nihil, quantum novi, pervenit. Teccenses jura sua, ut in iis mox videbimus, Friderico II. Imp. vendiderunt. Fridericus hic Civitatem Friburgi in Brisgovia, Bernam, Friburgum (*b*) & Salodurum in Helvetia Burgundica, Turicum cum Præfectura in Helvetia Alemannica, & Rheinfeldensem Comitatum in suam, Imperii nomine, potestatem revocavit; unde lites inter eum & sorores Bertoldi V. earumque maritos.

Uraci Comes.

Uracensis Egeno, (*c*) maritus Agnetis, anno sequenti, Ulmæ primum, dein Hagenoæ cum Imperatore transegit; (*d*) qui

(*a*) Vid. infra Lib. III. Caput de Landgraviis Brisgoviæ.

(*b*) Bernam & Friburgum a Bertoldo V. adhuc vivente traditas fuisse Friderico II. Imp. scribit GUILLIMANNUS *Habsb.* L. VII. Cap. II. p. 343.

(*c*) Castrum *Urach* non Wirtenbergicum illud notum, sed aliud Nigræ Silvæ Castrum fuit. Utrumque ad Furstenbergios pertinuit.

(*d*) Ut ipse Fridericus II. Imp. in Charta A. 1219. Hagenoæ data testatur, quam in Documentis exhibemus.

qui Friburgum & alia eidem restituit. Hoc modo Egeno, cognomento *Barbatus* (e), Suevicas & Silvæ Nigræ terras cum Friburgo, Brisgoviæ civitate, in proprio Zaringorum fundo exstructa (f), accepit. Idem Egeno sane in Charta An. 1219. Friburgum Civitatem *suam* vocavit. Hic deinceps in monte vicino castrum exstruxit, ut Friburgenses in obsequio contineret. In Castro hoc, quod *Burghald* vocabant (g), diu habitavit Egenonis progenies, titulo Comitum Friburgi clarescens; a quibus urbs An. 1368. libertatem redemit; brevi post in Austriacam transitura ditionem, ut infra docebitur (h).

§. III.

Altera Bertoldi V. soror, Anna, uxor Ulrici, Comitis Kiburgi, ex quo matrimonio Heilwigis, mater Rudolphi Kiburgi Comes.

(e) Egino Comes, Agnetis maritus, in Charta Tennebac. An. 1220. Friburgum Civitatem fundatam esse scribit „ ab illustribus Ducibus Zaringie, „ progenitoribus uxoris mee, Domine Agnetis Comitisse, cujus ego „ jure matrimonialis consortii advocatus existo &c. „

(f) Vide supra in Bertoldo III. §. III. pag. 90.

(g) KIEFFER *de Domo Habsburgo Austr.* pag. 146.

(h) Cap. X.

Habsburgici, nata est (*i*), allodialia Helvetiæ bona accepit, quæ Conradus Zaringus, ex familia sua primus Regni Burgundici Rector, ut & filius ejus neposque ab An. 1127. usque ad A. 1218. acquisiverunt. Burgdorfii Comitatus Helvetiæ in Kiburgensium Comitum manibus ad extinctam eorum gentem usque permansit. Sedes Comitum in sublimi fuit castro, quod imminet oppido. Comitatus hic Clementiæ, Bertoldi V. viduæ, a marito in dotalitium

(*i*) *Kiburgi Comitum Tabula:*

ULRICUS. (*Charta A. 1218. Herrgott.*) Uxor Anna Zaringica, Bertoldi V. soror. *Chron. Constant.*

Filii Ulrici. Charta 1223. Herrg.

HARTMANNUS, *Charta* A. 1271. apud *Herrg.* Rudolphus I. eum vocat avunculum. *Herrg.*	WERNER. Hunc Annæ Zaring. maritum facit *Guillim.* de *Reb. Helvet.* L. II. C. 15.	HEILWIG. Uxor Alberti Habsburgici.
	HARTMANNUS junior, Rudolphi I. consobrinus, possessor Burgdorfii. *Charta Ann.* 1275. ap. *Herrg.*	RUDOLPHUS HABSPURG. Romanorum Rex nat. 1218.

Unde *Annales Colmar.* ab initio: „natus est (Rudolfus) de „progenie Ducis Zeringiæ eodem Anno 1218. quo Bertoldus „decessit.

destinatus fuerat. Sed Comes Egeno captivam eam tenens, occupavit Comitatum, qui tamen deinceps ad Kiburgenses pervenit. Reliquæ Burgundicæ apud Helvetios terræ ita divisæ, maximam ut Pagi Vaudensis partem Sabaudiæ Comes, (*l*) aliam ejusdem Vaudi & Uchtlandiæ partem Lausannensis Episcopus, Kiburgi, Grierii, Novi Castri Comites & Gransonii Dynasta aliique acceperint.

§. IV.

Berna Ottonem Comitem de Regensperg Advocatum Imperii ab initio habuit; sed brevi post ab omni Advocatia liberata, (*m*) Civitas Imperii libera evasit. Henricus VII. Romanorum Rex A. 1224. V. Kal. Jan. Bernæ judicium habuit. (*n*) Berna.

Friburgum ejusdem, uti Berna, Uchtlandiæ civitas, a Friderico II. Imp. An. 1219. Hagenoviæ libera Imperii urbs agnita, protectorem primo Comitem Kiburgi, qui Burgdorfii Friburg. Helvet.

(*l*) GUICHENON. *Hist. de Savoye.*

(*m*) NAUCLERUS Vol. II. Generat. XXXIX. fol. 754. SIMLERUS in *Helvetia*, Art. *Berna.*

(*n*) In sententia, quam pronuntiavit, Henricus ait: „ Coram nobis jam „ pridem apud Bernum in judicio residentibus &c. „ In fine ait: *Datum* „ apud *Bernum.*

ſedebat, atque deinceps extinctis Kiburgiis, Habsburgenſes ſibi Advocatos elegit; (*o*) fœderi denique acceſſura Helvetico. (*p*)

Turicum. Turicum, poſt Zaringos, pleniorem quoque immunitatem Civitatis liberæ, uti Friburgum accepit & Berna. Zaringenſes jus eligendi ſenatum & Advocatiam in Monaſteria illius urbis exercuerunt. Hanc Fridericus II. Imp. in ſpecialem Imperii tutelam recepit, ac jus eligendi ſenatum transtulit in cives, (*q*) addiditque, urbem ab Imperio nunquam poſſe ſejungi. A. 1251. foſſa fuit munita & vallo, atque cum Suitenſibus & Uraniis fœdus inivit; donec Helvetico majori fœderi A. 1351. acceſſit.

(*o*) GUILLIMANNUS de *Rebus Helveticis* Lib. III. Cap. IX.

(*p*) An. 1481.

(*q*) BLUNTSCHLI *Memorabilia Tigurina* pag. 344.

CAPUT

ad pag. 205.

T A B

G I A D N S I U M

BERTOLDUS

ndit Friburgum Brisgoviæ 1 gundiae 1126. † 1152.

ector Burgund. Rudolp1. Dux de Tecke 1193.

32. nt. 1223. † 1244.

. et 1258.

1278. † 1283. sepultus in (eke 1278. † 1292.

Ducali

ANNUS I. 1295. et

SIM 305. † 13 are- Com hen- stein

FRIDERICUS 1305.

quiden

HERMANNUS II. Dux 7. Advocatus provinc. 1343. & 1361. & Alsatiae Austr. 1359.

(a)

et Kirchheim 1381.

RICUS (b) 9. † 1432. Anna, Ca- iri Ducis lon. filia.

GEORGIUS S. Th. D. Provincialis Bavariae.

UTA Ux. hannis om. de ertheim.

IRMENGARDIS Uxor Viti de Rechberg.

§. VI.

Bertoldus Ecclesiasticum in ordinem cooptatus, A. 1223. electus est Episcopus Argent. fastis hujus Ecclesiæ multis rebus commendabilis. (*l*) Fragmentum Historicum URSTISII (*m*) *Bertoldum Ducem de Teke* ad An. 1228. eum diserte vocat, ubi bellum triennale, toti Alsatiæ grave, refert, inter Bertoldum hunc & *cognatos ejus Comites de Pfirt* exortum. Bertoldus Episcopus nempe & Fridericus II. Phirretensis Comes, proavum habebant communem, Bertoldum II. Zaringiæ Ducem, cujus filia Petrissa avo Friderici nupserat, Friderico Comiti; unde Phirretensium cum Zaringis & Teccensibus orta cognatio. Idem Bertoldus Diploma Cæsareum, An. 1235. Moguntiæ in Comitiis datum, quo Brunsvicensis Ducatus institutus est, testis signavit, hac formula: *Bertoldus Princeps Teccensis, Argent. Episcopus.* (*n*) Bertoldus.

§. VII.

Conradum, Adelberti filium, ignorant omnes, quicunque de rebus Teccensibus huc usque commentati sunt. Prodit eum Charta Alsatica An. 1232. qua Henricus, Rex Rom. feudum Conradus I.

(*l*) KOENIGSHOVEN *Chron. Alsat.* Cap. V.

(*m*) *Scriptor. Rer. German.* Part. II. pag. 90.

(*n*) *Origines Guelph.* Tom. IV.

Dattenried a Murbacensi Abbatia suscepit Hagenoæ, ubi post Bertoldum Episcopum, Conradi fratrem, & Abbates duos, testes aderant Laicorum primarii *C. Dux de Tecke* & H. Marchio de Baden. Biennio post literas ejusdem Regis, Ecclesiæ Wormat. apud Wimpenam datas, H. Marchio de Badin, *Dux de Teke*, B. Dux Spoleti signarunt testes; (*o*) ubi Marchio ante Duces positus & Conradi nomen omissum. Huic Conrado jam tribuendus est filius Ludovicus I. pater Ludovici II. & Conradi II. de quibus in sequentibus.

§. VIII.

Ludovicus I.

Mense Martio A. 1249. *Ludovicus D. G. Dux de Teche* Adelheidi cuidam aliisque Ministerialibus suis fœminis in Kirchheimense Monasterium se suaque ut conferrent, atque in regulari ibi disciplina viverent, permisit. Permisit insuper cuilibet subditorum suorum, ut possessiones qualescunque vel res in idem Monasterium conferrent; in quibus omnibus unius denarii censum annuum *in nostræ*, inquit, *memoriam dominationis* sibi stipulatus est. Actum apud *Teche*. (*p*) Biennio post *Ludewicus D. G. Dux de Tekke* litem de jurisdictione Abbatis Alpirspacensis in villa Dornheim

(*o*) SCHANNAT. *Histor. Wormat.* Probat. num. 128.

(*p*) BESOLDI *Docum. Wirtenberg. Virg.* pag. 549. SATTLER *Beschreibung des Herzogth. Würtenb.* Part. II. pag. 108.

arbiter judicavit. (q) A. 1258. U. Comes de Wirtenberc, *L. Dux de Tecke* & H. de Nifen Hainricum feniorem de Clozberc & filium ejus, Wernherum, poffeffiones fuas apud Betzingen fanctimonialibus de Pfullingen tradidiffe teftantur. (r)

§. IX.

Anno 1278. figilla Nobilium virorum *Ludewici* & *Cunradi Ducum de Tekke*, *fratrum*, appenfa funt inftrumento, quo Hermannus, Comes Sulz. villam Hopfow Monafterio Alpirfpac. vendidit. (s) Ludovicum & Conradum hos fratres Ludovico I. affignamus filios, Idem anno fequenti fecere hi fratres in Charta Minifterialis fui, Eberhardi de Strafsberg, qua Ludovici Ducis filii teftes memorantur, Ludovicus & Hermannus, cum quibus pater jus patronatus in Kürnbach Brunoni de Hornberg A. 1250. vendidit; mortuus triennio poft atque Owenæ fepultus. (t) Ludovicus II.

Ad Ludovici II. filios & pofteros infra poft Conradum II. & ejus prolem extinctam redibimus.

D d 2

(q) *Docum. Wirt. Virorum* pag. 252.

(r) *Docum. Wirt. Virg.* pag. 330.

(s) *Docum. Wirt. Viror.* pag. 256.

(t) Sattler Lib. alleg. Part. II. pag. 100.

§. X.

Conradus II.

Conradus hic vicum Kirchheim prope Castrum Teck An. 1270. in oppidum convertisse dicitur. (u) A. 1282. cum Rudolfo I. Imp. Augustæ versatus, investituræ filiorum ejus de Austriæ Stiriæque Ducatibus interfuit, inter Principes hujus rei testes memoratus. (x)

Biennio post Rudolfus Conrado nostro indulsit, ut vicum suum *Heiningen* in oppidum converteret, mercatibus ceterisque Friburgensium juribus gavisurum. (y) Bertoldum III. Zaringiæ Ducem, abavi sui fratrem, Civitatis Friburgi auctorem, imitari voluit Conradus, oppido construendo jura Friburgensia cum petiisset a Cæsare.

An. 1287. Conradus hic cum fratris sui filio, Hermanno, causam quandam arbitris decidendam commisit, cui judicio quoque subscripsit Eberhardus, Wirtenbergiæ Comes. (z)

(u) SATTLER l. c. pag. 105.

(x) Diploma extat in *Deduction des Droits de la Maison de Baviere a la succession d'Autriche* Tom. II. pag. 428. ubi *Conradus Dux de Tekke.*

(y) SATTLER l. c. Part. II. pag. 100.

(z) Ibid. pag. 101.

Anno sequenti Conradus & Hermannus jus patronatus in Zwifalten, quod Waltherus de Anemerkingen ab ipsis in feudum tenuerat, Monasterio cognomini dono tradiderunt. (a) *Conradus Dux de Tecke* inter Nobiles viros post Principes Ecclesiasticos legitur in diplomate Imperiali, quod eodem anno Simoni, Wormat. Episcopo, Moguntiæ datum. (b) In Hohenloica Domo tunc temporis Cunradus *Nobilis de Thekke* nuncupatus floruit, (c) qui cum Duce nostro Teccensi non est confundendus.

§. XI.

Obiit An. 1292. quatuor relinquens filios, Simonem, Conradum, Ludovicum atque Fridericum, qui patrueli suo, Hermanno, Castrum Gutenberg ac dimidiam Teccensis Castri partem tradiderunt pignori; hereditatem paternam, antequam creditoribus satisfecerint, se non adituros polliciti. (d) Filii hi quatuor Conradi I. sine mascula prole decesserunt omnes, Simon A. 1316. Conradus A. 1329. Ludovicus A. 1334. quorum primus Agnetem, Comitem de Helffenstein, ultimus Margaretham de Truchendingen duxerant uxores. Filii ejus.

(a) Sattler loc. cit.

(b) Schannat. *Hist. Episc. Wormat.* Probat. num. 171.

(c) Hanselmann *de Domo Hohenl.* pag. 424.

(d) Sattler. loc. cit.

An. 1305. Regi Rom. Alberto I. nihil bonorum ex Dynastia Teccensi concedendum statuerunt. Faciliores longe fuerunt in alios, Comitem Wirtenberg. præcipue, cui oppidum Rosenfeld, castra Aistaig & Beuren, vicos Leydringen, Ysingen, Bückelsperg &c. agnatis eorum Ludovico, Hermanno, Lutzmanno & Friderico triennio ante oppignerata, A. 1317. pro quatuor millibus, (e) annoque sequenti Præfecturas Hainingen & Boll cum Seningen & Lotenbach multisque villis ac bonis pro duobus millibus Librar. Hallens. vendiderunt. (f) Owenam autem & Kirchhemium An. 1322. eidem Comiti oppignerarunt.

§. XII.

Ludovicus III.

Sobole Conradi II. extincta, omnis Teccensium hereditas ad lineam seniorem, a Ludovico II. conditam, rediisset, nisi pleraque jam aut vendita aliis, aut oppignerata fuissent.

Ludovicum II. duos filios reliquisse vidimus, Ludovicum III. atque Hermannum..

Hermannus proprietatem bonorum in Welden, quorum usumfructum Ludovicus frater conjugi suæ Luitgardi, ex

(e) SATTLER l. c. Part. I. pag. 176. sq.

(f) Ibid. Part. II. pag. 102.

Burgoviæ Marchionibus natæ, adſcripſerat, A. 1295. Parthenio Kirchheimenſi, ſeptennioque poſt homines ſuos in Marbach, Murr, Lauffen, Kirchberg &c. Eberhardo Comiti Wirtenberg vendidit; unde Ludovicum, maſcula deſtitutum prole, fato præmaturo conceſſiſſe intelligimus. Hermannus autem continuavit ſtirpem, relictis quatuor filiis, Ludovico, Hermanno, Lutzmanno atque Friderico. (*g*)

§. XIII.

Ludovicus IV. Teccenſis Ludovicum IV. Imp. ſecutus eſt Romam, ubi diploma erectionis Lucæ in Ducatum menſe Febr. A. 1328. poſt Henricum, Ducem Brunsvic. *Ludovicus Dux de Tech* teſtis ſignavit. (*h*) A. 1346. ejusdem Imperatoris Curiæ Judex aulicus fuit. (*i*) Ludovicus IV.

Ludovici hujus frater Hermannus II. jus patronatus in Waldmeſſingen A. 1343. & eccleſiam in Hoeſslingen A. 1347. alienavit. (*l*) Herm. II.

(*g*) Sattler l. c. Part. II. pag. 101.

(*h*) Leibnit. *Cod. Jur. Gent.* Part. I. pag. 132.

(*i*) Senckenb. *de Sigill. Jud. Cur. Imp.* pag. 357.

(*l*) Sattler Part. II. pag. 102.

An. 1361. Carolus IV. Imp. eum Ducem in *Oberndorff*, (*m*) ubi ſedem habuiſſe videtur, nominat in literis, quibus ille Advocatia Alpirſpacenſi juſſus eſt abſtinere.

§. XIV.

Friderićus I.

Fridericus, natu minimus fratrum, Advocatiam Monaſterii Alpirſp. adminiſtravit An. 1319. quo univerſos homines Alpirſpacum migraturos a tributis & oneribus pronuntiavit immunes. (*n*)

An. 1347. a Carolo IV. Cæſ. Advocatus provincialis conſtitutus eſt Auguſtæ Vindelicorum. (*o*) Menſe Aprili anni ſequentis in Aula ejus verſatus eſt Pragæ, quatuor Diplomatum teſtis, quibus Regni ſui Bohemiæ ſucceſſioni, juribus ac dignitati Carolus proſpexit. In his poſt Colonienſem & Saxoniæ Electores, leguntur Rudolphus junior Saxoniæ & *Fridericus de Deck Duces.* (*p*)

An. 1349.

(*m*) BESOLD. *Docum. Wirtenb.* pag. 262. ubi: *Dem Edlen Herzog Herman zue Oberndorff.*

(*n*) BESOLD l. c. pag. 259.

(*o*) PAUL. a STETTEN *Geſchichte der Statt Augspurg* Tom. I. pag. 102.

(*p*) Extant Diplomata hæc in Append. Docum. ad GOLDAST. *de Regno Bohem.* pag. 55. ſqq.

An. 1349. pridie Pentec. Carolus IV. Moguntiæ literas dedit ad Fridericum, ut cum ſenatu Auguſtano de Judæorum, quos civitas e medio ſuſtulerat, bonis ad Imper. ſpectantibus, tranſigeret. (q) Decennio poſt idem Fridericus Teccenſis Sueviam & Alſatiam Auſtriacam rexit, (r) imo & Alſatiam Imperialem. (s) An. 1360. Hoſpitale inſtituit Kirchhemii. (t)

§. XV.

Temporum vitæque humanæ habita ratione, Friderico I. filius cognominis tribuendus videtur, qui cum Duce Conrado Urslingenſi de Pincernatu Abbatiæ S. Galli & Advocatia Alpirſpacenſi diu certavit, An. 1371. demum ita reconciliatus, ut caſtrum Wasneck & vicos Waldmeſſingen, Betzendorff, Boihingen, Oberndorff, nec non caſtrum Brandeck & Advocatiam Alpirſpacenſis Monaſterii XI. mille & quingentenarum Librarum Hall. pretio redemerit, ſuumque viciſſim jus in Præfecturam Schiltach dimiſerit. (u)

Fridericus II.

(q) STETTEN l. c. pag. 103.

(r) *Alſat. Illuſtr.* Tom. II. pag. 595.

(s) Ibidem pag. 567.

(t) SATTLER *Beſchreibung des Herzogth. Würtemb.* Part. II. pag. 106.

(u) SATTLER l. c. Part. I. pag. 176.

A. 1381. Dux Fridericus de Tecke, & Dux Conradus, filius ejus, dimidiam castri sui Teck & oppidi Kirchheim partem cum viris castrensibus & villa Lindach Eberhardo, Wirtenberg. Comiti, cui pignori data jam fuerant, pro XVII. mille & quingentis aureis vendiderunt; (x) unde nihil fere bonorum Teccensibus, præter Dynastiam Mindelsheimensem, supererat.

Fridericus brevi post extinctus, Conrado filio (y) ac duobus aliis pueris jam defunctis, Fridericum, Ulricum, Georgium & Ludovicum cum sex filia abus, numerosam nimis tantillo patrimonio sobolem, reliquit. (z)

§. XVI.

Fridericus III.

Fridericus III. Dux oppidum Owen, castrum Gutenberg & vallem Lenningensem cum vicis Bissingen, Brucken, Eckweiler, Krebstein, Nabern, Oberlenningen, Unterlenningen, Ohmden,

(x) *Reichsstænd. Archival-Urkunden* contra Ord. Equestr. Tom. I. pag. 1.

(y) Ad Conradum hunc spectare videntur verba, veteri Missali Abbatiæ S. Galli antiqua manu inscripta: „ A. 1361. in vigilia Ascens. Dom. natus est *der irluchte Fürste Herre Herzog Conrad der dritte.* Alium sane Conradum tertium, Ducem illius ævi, nullibi reperio.

(z) SATTLER l. cit. Part. II. pag. 103.

Roswelden &c. Wirtenbergico Comiti Eberhardo, qui loca hæc pignoris titulo poſſidebat, in perpetuum propria reliquit. (*a*)

Ulricus cum uxore ſua Anna, Caſimiri Ducis Poloniæ filia, Præbendam S. Steph. in Mindelheim An. 1409. fundavit; mortuus An. 1432. in Italia, Sigismundi Imp. dux belli atque Vicarius. (*b*) Ulricus.

§. XVII.

Superſtes adhuc unicus Teccenſium Ludovicus, Patriarcha Aquilegienſis, inviſus Venetis & ſede ſua expulſus, (*c*) A. 1439. d. 19. Aug. Baſileæ, quo confugerat ad Concilium, deceſſit, ibique ante Altare Carthuſianorum ſepultus eſt. (*d*) ÆNEAS SYLVIUS (*e*) virum, non minus animi conſtantia, quam generis nobilitate præſtantiſſimum vocat. Tum vero Dynaſtia Gentis interitus.

Ee 2

(*a*) SATTLER l. c. pag. 110. ſq.

(*b*) Idem l. c. pag. 104.

(*c*) UGHELLI *Ital. Sacr.* Tom. V. pag. 118. ubi mortem ejus ad An. 1434. jam ponit, ſed peſſime. Concilium Baſil. ſententiam excommunicationis in Remp. Venetam pronuntiavit d. 22. Decemb. 1435. donec Ludovicum hunc Patriarcham in integrum reſtituerit. Exſtat ſententia in HARDUINI *Actis Concilior.* Tom. VIII. pag. 1470.

(*d*) URSTIS. *Chron. Baſil.* pag. 354.

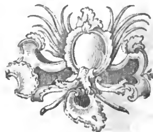
(*e*) De *Concilio Baſil.* Lib. I.

Mindelheim, & ſi qua alia Teccenſium bona propria reſtabant, ad Ludovici ex Irmengarde ſorore, quæ Vito Rechbergio nupſerat, nepotes pervenerunt. (*f*) Dynaſtia illa ſeculo ſuperiore denique ad Bavaros eſt translata. (*g*)

Zaringica ſtirps, poſtquam in tertia generatione palmes Teccenſis pullulaſſet, in quinta exaruit. Teccenſis ad octavam usque a ſatore ſuo Alberto generationem per CCLXXXVII. annos duravit. Utraque Ducalis cum defeciſſet Linea, ſola Badenſis Marchica perſtitit.

(*f*) SATTLER l. c. pag. 104.

(*g*) A. 1618. ſub Maximiliano, Bavariæ Duce, brevique poſt Electore. Vid. ADLZREITERI *Annales Boici* Part. III. col. 32.

CAPUT

T A B U L

T E S F R I S.

atus, A. 1219. cum Friderico II. Imp. def. Ducis Zaring. foror.

s de Friburg 1220. rito fuperftes.

CONRADUS us Abbas Tennebafinæ Cardin. & Lucellenfis 1221.

72. BERTOLDUS. 1236.

HENRICUS Canon. Conftenber 1275.

s Abbatiæ S. Petri, a 6. Ux. Catharina de Argent.

CONRA Comes, Dominus in Praepofit Neuenburg 1272. 03.

ndgravius arina, Fri- b. II. Anna Hermanno

HENRICUS Thefaurarius Ecclef. Argent. 1310.

GEB Præ clefi gent † 13

nupta Stras- Baden-

Verena 1300.

. Comes Friburg. 1350. achberg, Dom. de Sau- . pignus a patre accepit 331. fepulta Friburgi.

EGENO ius Comes de Stras- Brisg. 1322. † ante 1364. fepultus Com. Nc

de

CONRADUS III. Comes, Iolfi Marchionis de Comitatu Novi Caftri Ifabel de Roeteln, fepulta † 1422. fepultus in monafter elenfi.

C lt. † 1458. improlis, Comitatu ex filio Wilhelmo, ns A. 1444. Dynaftiam Badevill. de, Araufii Principis.

§. II.

Mortuo itaque Bertoldo V. ultimo Zaringiæ Duce, Agnetis fratre, An. 1218. de bonis ab eo relictis, allodiis atque feudis, certatum est. Nonnulla Fridericus II. Imp. nonnulla Teccæ Duces, Zaringensium agnati, alia noster Egeno, alia Kiburgensis Comes, occupaverunt. Tutiorem partem elegerunt Teccenses, qui Imperatori, ut Sueviæ Duci, pecuniam offerenti, aurem præbuerunt. At paulo post filius Egeno universa Zaringiæ bona, non solum quæ vi & armis, sed & quæ ære comparaverat Cæsar, repetiit, unicus, ut sibi videbatur, legitimus eorum per matrem heres. Nescio quid Cæsarem Fridericum denique moverit, ut armis odiisque depositis, honestissimam pacem Egenoni concederet. Zaringiæ Ducum heredes.

Facta Ulmæ reconciliatione, Fridericus Hagenoam delatus, VIII. Id. Sept. A. 1219. ad civitates suas earumque scultetos literas dedit, ut significaret eis, Comitem Egenonem de Urach, consanguineum suum, in gratiam se recepisse; homines cujuscunque conditionis, durante bello ex civitate Friburg. aliisque locis ad se transgressos, Egenoni ejusque Ministerialibus restitui jubens. *(h)* Paucis post diebus, XIV. Calend. Octobris, omnis de successione Zaringica lis Hagenoæ quoque ita composita est, ut Egeno bona, quæ a Teccensibus Cæsar coëmerat, dono; alia, quæ donare

(h) Cod. Diplom. Bad. ad A. 1219.

ille non poterat, in feudum acciperet perpetuum. Quæ præterea Fridericus ex eadem hereditate tenebat, non tradita quidem funt Egenoni, fed benigne promiffa.

§. III.

Egino pater & filius.

An. 1220. *Egino fenior Comes de Urach*, & *Egino Comes de Urach*, *Dominus Caftri de Friburc*, id eft, pater ac filius, peculiari uterque Inftrumento donationem curtis & molendini, Monafterio Tennebacenfi a cive quodam Friburgenfi factam, confirmarunt. Pater de Friburgo ita: „ Civitas ab illuftribus „ Ducibus Zeringie, progenitoribus uxoris mee, Domine Agnetis „ Comitiffe, cujus ego jure matrimonialis confortii Advocatus „ exifto, ab antiquo fundata effe dignofcitur. „ Filius autem his utitur verbis: „ Civitas ab avis & proavis noftris, illuftribus „ Zeringie Ducibus, ab antiquis temporibus fundata effe „ dignofcitur. „ (f)

In eodem Inftrumento *Domini & Avunculi* fui *Ducis Bertholdi*, atque hereditariæ fuæ fucceffionis, mentionem filius facit. Filius itaque, non pater, novum *Domini Friburgenfis* titulum jure materno affumfit, unde eidem adfcribenda eft Charta anni fequentis, data Friburgi, qua *Egino Comes de Ura*, *Dominus Caftri*

(f) Ex Tabular. Abbatiæ Tennebac. infra in Cod. Dipl.

Castri de Friburc, Ebirhardo ministeriali suo de Hasila permisit, ut, quos vellet, homines proprios Abbatiæ Tennebacensi donaret.

§. IV.

Eginonem patrem ad An. 1229. vitam protraxisse, vocabulum *junior*, quo filius ejus Egino ad illud usque tempus utitur, nobis persuadet. Superstes ei fuit uxor, Agnes Zaringica, quæ A. 1236. *Comitissa de Ura & de Friburc* dicta cum filiorum suorum assensu, post mariti fata, curtis proprietatem in Villingen Sanctimonialibus donavit. Peperit autem hæc Agnes, præter Eginonem juniorem, Conradum atque Bertoldum, viros in ecclesia illustres. Sunt, qui Bertoldum V. Zaringensem, in Regem Romanorum An. 1198. eligendum, duos ex sorore sua Agnete nepotes, Cunonem & Bertoldum, Electoribus obsides dedisse scribunt, religione sacramenti deinde obstrictos, ut ex custodia Coloniensi dimissi cœnobia ingrederentur. Cunonem Prædicatorum Eslingæ, Bertoldum Salernitanum, Sueviæ monasteria, intrasse tradunt. (*l*) Eginonis I. filii.

De Conrado insigne testimonium extat in Diplomate Friderici II. Imp. quo Egenonem Comitem de Hura, ob dilectionem Conradus.

(*l*) Ita MICHAEL PRAUN, Consil. Badens. in *Badischer Heerschild* Ms. in tabulario Bada-Durlac. & WOLLEBIUS in *Chron. Würtemb.* Ms.

& favorem ſingularem, quem erga fratrem ejus *C. Portuenſem Epiſcopum S. R. E. Cardinalem*, gerebat, in gratiam ſuam recepit. Literæ hæ, uti ex Indictione patet, An. 1226. datæ ſunt, apud Burgum S. Donini, Ducatus Parmenſis oppidulum.

Conradum hunc Pontifex A. 1224. ex Italia in Germaniam miſerat, ut crucem prædicaret; unde Coloniam profectus Fridericum Comitem de Iſenberg & complices ejus, qui Colonienſem Archiepiſcopum obtruncaverant, anathemate percuſſit, multosque per Germaniam cruce ſignavit, Terræ Sanctæ opem ut ferrent. (*m*)

Bertoldus.

Ad Bertoldum, Conradi fratrem, quod attinet, is inter Monaſterii Tennebac. Abbates An. 1215. occurrit. Nititur hoc aſſertum fide Anonymi in Vita B. Hugonis, Ord. Ciſterc. qui Bertoldum iſtum Abbatem *filium ſororis Ducis de Zeringen* diſerte vocat, ejusque patrem dicit Comitem de Urach. Illuſtrem Bertoldi proſapiam, Fridericus II. Imperator in Diplom. Hagenoæ IV. Id. Mart. 1214. Tennebacenſibus dato; nec non Hermannus & Fridericus, Marchiones Badenſes, An. 1215. indicant, quando *conſanguineum* ſuum dilectum eum appellant. Hic ipſe Tennebaco Lucellam deinceps translatus videtur Abbas. (*n*)

(*m*) GODOFREDUS MONACHUS ad A. 1224. & ſeq. apud FREHER. *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. I. pag. 393. & 395. Adde *Chron. Auguſt.* ibid. pag. 520.

(*n*) BERNARDINI *Faſti Lucell.* pag. 161. ſq.

E G I N O J U N I O R.

§. V.

Redimus ad Eginonem juniorem, primum Friburgi Comitem, cui consanguineo suo, *Eguenoni Comiti de Hura*, ob fratrem ejus, uti vidimus, Conradum Fridericus II. Imper. A. 1226. seditiosa, quæ foverat, condonavit consilia, pacemque cum Henrico, Rege Rom. Spiræ factam, auctoritate sua stabilivit; suadens hortansque vehementer, ut decretum in Terram Sanctam iter bene præparatus susciperet. Friburgi Comes.

Comes Egino Junior de Urach & Dominus de Friburg prædium in Algiswilre & apud Oberkilche agros ac silvas, quas Guta de Reinchem & Henricus quidam miles tenuerant, monasterio Omnium Sanctorum Nigræ Silvæ donavit. Charta donationis notis chronologicis destituta (*o*) A. 1229. data videtur, quo Bertoldus, Episc. Argent. aliam Gutæ de Reinichen donationem, eidem Monasterio factam, confirmavit. (*p*)

A. 1229. Constantiensis Episcopus confirmat sententiam ab *E. juniore Comite de Urach* latam, in controversia inter Monasterium

(*o*) Extat apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Collect. I. pag 150.

(*p*) Ibidem pag. 143.

S. Blasii & Henricum militem de Gephingen, super jure patronatus ecclesiæ in Utinvilare. (q)

An. 1230. Henricus Rom. Rex *Comiti Egenoni de Friburc* quod Judæos apud Friburc captivaverat, omnem rancorem & indignationem remittit. Literæ datæ apud Brisacum Idibus Augusti.

Prima heic Comitis Friburc mentio, cum antea *Comes de Urach*, *Dominus de Friburc* diceretur Friburgi possessor. At sub Egenonis filio demum & successore Conrado titulus *Comitis Friburg.* compendii causa omnino invaluit.

§. VI.

Acta ab A. 1230. An. 1230. Egeno Comes a partibus Ulrici Comitis Phirret. contra Bertholdum de Teck, Episcopum Argent. stabat, quod dissidium per Henricum Rom. Regem compositum. (r)

An. 1234. XV. Cal. Mart. Henricus Rex Rom. de argentifodinis & custodia silvarum Brisgoviæ contra Hermannum, Marchionem Badensem, qui illis inhiaverat, pro Ecclesia Basiliensi & *Eginone Comite de Friberc*, Ecclesiæ hujus vasallo, in Curia Francofurt. sententiam pronuntiavit. Sed & idem Henricus Rex paulo post Egræ *Comitem Egenonem de Friburc &*

(q) HERRG. *Genealog. Habsb.* T. II. pag. 237.

(r) URSTISII *Chron. Basil.* pag. 120. seq.

de Urach „ de fluminibus Renchental, Wisen, Brigen, Kinzechen „ usque Gengenbach & nominatim Milenbach, Elzach, Treysonia, „ Brega & Danubio usque ad Ymmendingen cum universis rivis, „ qui predictis fluminibus recipiuntur „ investivit, ut quicquid in iis, sive in montanis adjacentibus auri vel argenti invenerit, jure feodali in suam converteret utilitatem. Privilegium hoc Conradus Comes Friburg. A. 1387. cum Rudolfo Marchione, affine suo, communicavit.

Eodem anno 1134 *Egeno Dei gratia Comes de Urach & Dom. in Friburc* cum uxore sua Adelheide monasterio Tennebacensi vites donavit. Actum in Castro Friburc.

§. VII.

Egeno hic An. 1236. arcem supra Friburgum, in inferiore montis parte, construxit, ad continendam in obsequio urbem. (s) Castrum hoc perpetuus deinde inter Comites & Cives turbarum fomes evasit. Mors ejus.

Egeno II. eodem, quo castrum construxit, anno decessit; cum conjuge sua Adelhaide in monasterio Tennebacensi sepultus. (t)

(s) GEORG. KIEFFER, Academiæ Friburg. Juris Antecessor, in Differt. de *Habsburgo-Austriaca Domo*, A. 1671. edita Friburgi 8vo. Auctor hic ex duobus Egenonibus, patre & filio, nonnisi unum constituit.

(t) KIEFFERUS lib. alleg.

Uxor & liberi.

Hic ex Adelheide (*u*) quatuor filios reliquit, Conradum, Bertoldum, Henricum & Godofredum, qui mortuo patre A. 1237. cum matre sua *Adelheide D. G. Comitissa de Friburc* jus census, quod in area curiæ monasterii Tennebacensis prope Friburgum habebant, dimiserunt ex manibus. Actum in Ecclesia de Friburc. (*x*)

Iidem quatuor Comitis Eginonis de Urach filii cum matre sua recensentur in alia Charta Tennebacensi, qua progenitorem suum, in grangia Monasterii hujus, in suburbio Castri Friburg sita, capellam exstruxisse, seque censum XII. solidorum eidem Monasterio donasse perscribunt.

Conradus patri successit Friburgi. De fatis Bertoldi silent Annales. Inter Ecclesiæ Constant. Canonicos A. 1275. ut mox videbimus, comparet Gotfridus. Henricum autem familiæ Fürstenberg. conditorem novimus.

§. VIII.

Comitum Fürstenb. origo.

Hainricus Comes de Urach, Dominus in Fürstenberg consensu Comitis Gotfridi *fratris* sui, Canonici Constant. Ecclesiæ, curiam apud capellam S. Nicolai vendidit An. 1270.

(*u*) *Chron. Friburg.* a SCHILTERO edit. pag. 24. eam vocat Adelheidem Comitissam de Niffen.

(*x*) Instrum. Tennebac.

Henricus Comes de Vurſtenberc A. 1275. pro ſe & Godefrido, fratre ſuo, Canonico Conſtant. nec non *Cunradi quondam fratris, Comitis de Friburch*, filiis, Eginone & Henrico, tranſegit cum monaſterio Omnium Sanctorum, ſuper curiam inferiorem in Nuspach & jus patronatus eccleſiæ ibidem, Monaſterio huic *à quondam matre ipſius Comitis, tunc in minoribus annis conſtituti*, vendita. Transactionem *Egino* & *Henricus Comites de Friburch* ratam habuerunt, Henricum Comitem de Vurſtenberc in eodem Inſtrumento *patruum* ſuum nuncupantes. (*y*)

In aliis ejusdem anni literis Henricus miles de Wilre & Erkenboldus, filius ejus, dictus Mulner, eidem monaſterio Omn. SS. reditus ex officio ſculteti in Korc vendidit, quos ab Illuſtr. Dom. H. Comite de Furſtenberc ac ipſius cohæredibus, Egenone & Heinrico, Comitibus de Friburc, in feudum tenuerat. (*z*) Communem hanc ſuæ ſtirpis originem Furſtenbergæ & Friburgi Comites ſeculo etiam ſequente profeſſi ſunt.

Egeno Comes de Fryburc & Conradus Comes de Furſtenperg literis A. 1365. datis diſerte profitentur, Eccleſiam parochialem villæ Nuspach cum omnibus ſuis capellis & jure patronatus *progenitores* ſuos Omnium SS. donaſſe monaſterio. (*a*)

(*y*) Inſtrumentum hoc edidit SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 146.

(*z*) SCHANNAT. l. c. pag. 148.

(*a*) Tranſumptum harum aliarumque hujus Monaſterii chartarum in ſenatu Argent. factum An. 1529.

Rudolfus I. Imperator A. 1289. Conradum de Friburg & H. de Furftenberg Comites fuos avunculos vocat. (b)

§. IX.

Aliorum errores.

ALBERTUS ARGENTINENSIS (c) hoc in argumento dupliciter peccavit. Furftenbergenfium auctorem non Henricum, fed *Egenonem* appellat, eumque filium non Egenonis, Comitis Friburg. fed patris ejus, Comitis de Urach, conftituit.

BUCELINUS (d) Henricum quendam nominat Furftenbergæ Comitem, fed Albertum Argentinenfem in reliquis fecutus, Egenoni Uracenfi, Agnetis Zaringenfis marito, filium eum tribuit, quem nos conftituimus nepotem, adeoque fratrem Egenonis, Friburgi Comitis, facit, cujus Henricus dicendus eft proles. Nec SPENERUS (e) in Genealogia hac adornanda fincerus eft. At longius a veritate aberrat HUBNERUS, (f) fecundum quem Henricus ille Furftenbergicus patrem habuit Bertholdum, Egenonis Uracenfis, Bertoldi V. Zaring. affinis, patruelem.

CONRA-

(b) *Carlsruher Samml.* pag. 82.

(c) *Chron.* pag. 99.

(d) *Germaniæ Stemmatograph.* Tom. IV. pag. 88. fq.

(e) *Oper. Herald.* Part. Spec. Lib. III. Cap. XIX.

(f) *Genealog. Tabular.* Tom. I. Tab. 266.

CONRADUS I.

§. X.

An. 1244. Conradus Comes de Friburg in Hartmanni senioris, Comitis de Kiburg, literis, quibus Ecclesiæ Argent. bona sua in feudum obtulit, testis legitur. (g) Acta ab A. 1244.

An. 1248. Innocentius IV. Papa Nobili Viro C. Comiti de Friburg promissionem H. Romanorum Regis de restituendis ei castris & oppidis *Nuwenburg*, *Offenburg* & *Ortenberg*, jure successionis hereditariæ ad ipsum pertinentibus, cum ex potestate inimicorum Ecclesiæ fuerint liberata, literis quoque suis roboravit. Jus suum Conradus num ex avia Zaring. an aliunde acceperit, non liquet. Eandem restitutionem oppidi Nuwenburg & omnium aliorum bonorum, in quibus jus proprietatis habuit, *Conrado de Vriburg* Comiti, consanguineo suo, per H. Landgravium Thuringiæ, Rom. quondam Regem, factam, Wilhelmus, Rom. Rex, An. 1251. Argentinæ firmavit.

§. XI.

An. 1255. Conradus Comes de Friburg cum consensu filii sui Conradi, plebani Ecclesiæ paroch. Friburg. parocho Hospitalis S. Spiritus jura parochialia concessit. Ab initio Chartæ hæc Acta Friburg. ab A. 1255.

(g) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 277.

legimus: „ Cunradus Comes de Friburg & Cunradus filius „ ejusdem, plebanus Ecclesiæ parochialis loci predicti. „ Et in fine: „ Ego Cunradus plebanus Ecclesiæ parochialis in Friburg „ proprium sigillum non habens, sigillo Domini & patris mei „ Comitis sum contentus. Datum & actum Friburg anno Dni „ Millef. CC. quinquagesimo quinto, XVIII. Cal. Maji, presentibus „ Cunrado dicto de Unckilch & Baldemaro sacerdotibus vicariis „ in Friburg, Cunrado dicto Schnewelin, sculteto nostro, „ Hermanno Schnewelino seniore, Heinrico Bazsario, Ludewico „ de Munzingen, Heinrico de Munzingen, Militibus, & aliis „ quam plurimis civibus Friburgensibus.

Appensa sunt duo sigilla, primum equestre Cunradi Comitis, cum hac epigraphe: *S. Cunradi Comitis de Vriburg.* In scuto visitur aquila expansa ac supra galeam itidem aquila. Alterum urbis Friburg. sigillum exhibet murum cum tribus fornicibus totidemque turribus, in quarum duabus extremis singuli insistunt viri cornua inflantes. In area hinc inde stella & in imo lilii forma. Epigraphe hæc est: *Sigillum Civitatis de Vriburgh in Brisgaudia.*

§. XII.

Acta externa ab A. 1258.

An. 1258. *Comes Cuonradus de Vriburch*, Comes Ruodolfus de Habspurch & Dynasta Usenbergensis, in causa quadam Tennebacensi arbitri electi, sententiam suam vernacule literis consignari atque sigillis suis muniri curarunt.

Eodem anno *Cuonradus Comes de Friburc* donationem eandem, quam avus ejus *Comes Egino senior de Urach dictus cum barba*, & pater Egino Comes ratam habuerunt, (*h*) Abbatiæ Tennebacensi factam, approbavit, ubi *Domine & avunculi patris* sui, *Ducis Bertholdi*, quoque mentionem facit.

An. 1261. Conradus Comes de Friburg cum Rudolfo Comite de Habsburg Argentinam venit, ut Civitati huic contra Episcopum, Waltherum de Geroldseck, præstaret auxilium. (*i*) Charta fœderis signata fuit die Dom. ante S. Matthiæ. (*l*)

An. 1262. inter nobiles viros & Comites, diplomatis, a Richardo Imp. Selestadii concessi, testes, Conradus de *Vriburc* occurrit. (*m*)

An. 1269. Wernheri de Stophen chartam, pro monasterio S. Trudperti Friburgi datam, signarunt *Conradus Comes de Vriburg*, *H. filius suus*, Ruod. de Stophen, Gotfridus de Stophen junior, Miles. (*n*)

An. 1271 C. & H. *fratres de Friburg & de Fiurstenberg Comites* in Charta Rudolfi Comitis de Habsb. qua curiam in

Gg 2

(*h*) Vide supra An. 1220. §. III. pag. 224.

(*i*) KOENIGSHOVII *Chron. Argent.* pag. 247.

(*l*) Tabular. Civ. Arg.

(*m*) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 378.

(*n*) Ibid. Tom. III. pag. 419.

Thiengen Monasterio Cellæ S. Mariæ in Nigra Silva vendidit, testes leguntur.

§. XIII.

Mors ejus Uxor & liberi.

Conradus A. 1272. mortuus, in Basilica Friburgensi sepultus est. (*o*) Uxor ejus fuit Sophia, filia Friderici Com. de Zolre, post multas cædes inter duas has familias ducta A. 1248. teste Innocentio IV. Papa in literis ad Episcopum Argent. (*oo*)

Reliquit tres filios, Eginonem, Heinricum, qui paternas mox opes inter se partiti sunt, atque Conradum, parochum primo, uti vidimus, Friburg. dein Ecclesiæ Constant. Præpositum, qua dignitate ornatus A. 1289. infra comparet.

Egino Comitatum Friburgensem, Heinricus Neoburgum, Badevillam & Husen in valle Kinzingana obtinuit, rivulo, qui Heitershemium præterlabitur, fratrum possessiones disterminante.

Vasalli, Ministeriales, argentifodinæ manserunt communes. Neoburgum autem in aliena potestate constitutum cum esset, Egino recuperando ei opem suam fratri addixit. Huic divisioni testes interfuerunt Comites Rudolphus de Habesburg, Heinricus de Furstenberg, Conradus de Friburg, Canonicus Constant. Eginonis atque Heinrici frater.

(*o*) KIEFFER *de Domo Habsburgo-Austr.* pag. 146.

(*oo*) Notitia Mst. ex tabulario Vaticani. Conf. *Chron. Friburg.* pag. 30.

§. XIV.

Henricus ergo cum Episcopo Basil. de Neoburgo oppido, quod ex hereditate paterna acceperat, litigavit. Negata ei possessio oppidi, quod civis cujusdam uxorem violaverat. (*p*) Henricus hinc Rudolfum Habsb. in obsidione Basiliensi adjuvit. (*q*) Uterque Comes A. 1273. suam cum Episcopo causam Burggravii de Nürnberg & H. Marchionis de *Hahberg* judicio submisit. (*r*) Rudolfus mox in Regem Rom. electus, Neoburgenses, de Comitis sui petulantia conquestos, ipse tueri cœpit, eosque valorem decimæ bonorum partis pro redemtione sui Henrico præstare jussit. (*s*) Henricus Comes.

An. 1276. Henricus Comes fratri suo Egenoni Badam (Badenweiler) Ougheim & Neoburgum cum omnibus aliis bonis, vasallis ac juribus vendidit.

Henricus *frater Comitis de Fribourch* legitur in Charta Friderici Ducis Lothar. qua filiam suam Catharinam Conrado, Egenonis filio, desponsavit A. 1290. (*t*)

Gg 3

(*p*) ALBERT. ARGENT. *Chron.* p. 99. URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 130.

(*q*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 176.

(*r*) URSTIS. l. c. pag. 133. & HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. III. pag. 436.

(*s*) ALBERTUS ARGENT. *Chron.* pag. 100.

(*t*) CALMET. *Histoire de Lorraine* Tom. II. Probat. col. 530.

An. 1293. Egeno & Henricus fratres, *de Vriburg Comites*, in Diplomate Adolphi Naſſovii, apud Eſslingam monaſterio Adelbergenſi dato, ſunt teſtes. (*u*)

Biennio poſt Henricus nihil cum argentifodinis Brisgoviæ ſe moliturum promiſit, fratri quod damno eſſet; imo jus omne ſuum in argentifodinas has, feudum Baſil. A. 1297. eidem reſignavit. Natis autem exinde controverſiis A. 1300. quatuor arbitros & ſuperarbitrum Hermannum, Com. de Sulz, coram Alberto I. Imp. Coloniæ elegerunt.

§. XV.

Heredes ejus.

Henricus duas filias habuit, Margaretham & Verenam, quas Egeno patruus de hereditate paterna ſecuras tum eſſe juſſit. Margaretha Ottoni Comiti de Strasberg nupſit, cui poſt Henrici ſoceri mortem A. 1303. pars argentifodinarum a judice Imperiali adſcripta eſt Noribergæ, præſente Egenone, qui in Regis aula remanere eſt juſſus, donec Strasbergio ſecuritatem rei præſtiterit. Comes Otto de Strazberg Henrici March. de Hachberg literis de judicio feudali, Burghemii habito, ſigillum ſuum An. 1306. appendit.

An. 1322. Margaretha Comitiſſa de Strazberg cum filio ſuo Jemerio fatetur, Meinwarto de Tothikoven & Heinzmanno

(*u*) PETRI *Suevia Eccleſ.* pag. 5.

Wollebio decimum ſextum denarium ex argentifodinis deberi, ducentis marcis, quas patri ejus Heinrico dederant, redimendum. Appenſa Chartæ ſigilla *Margarete de Montfort, Jemerii Com. de Strazberg, Conradi Com. de Friburg, Friderici filii C. Comitis de Friburc, Ludovici Com. de Strazberg, Cantoris Ecclesie Argent. & Rudolfi Comitis de Nidowe.*

Margarethæ, Comitiſſæ de Strasberg, ſigillum biennio poſt quoque comparet in literis Henrici de Brülingen, patroni eccleſiæ Badevill. quibus cum monialibus in Adelhauſen tranſegit. Singulare eſt, in hoc quoque ſigillo legi verba: *S. Margarete de Montfort;* unde divinare licet, ipſam nuptam fuiſſe Montfortio Comiti, antequam cum Strasbergio jungeretur, cujus uxor cum eſſet, prioris matrimonii ſigillum retinuiſſe videtur.

EGENO III.

§. XVI.

Heinrici frater natu major Egino III. & Civitas Friburg. die Jovis poſt S. Bartholomæi A. 1282. cum Domino Veldentiæ de induciis ſemeſtribus, & ſub initium Aprilis ſequentis inter ſe ipſos convenerunt de pace. Acta ab A. 1282.

An. 1284. Turnero Wollebio, eorumque ſociis ad argentifodinas in Suckendal & in monte Ducis (*Herzogenberg*) per fundum Abbatiæ S. Petri, cujus advocatus erat, aquæductum

faciendum permisit. Episcopi Basil. vasallus adversus Reinaldum, Montisbeliardæ Comitem, An. 1288. eidem auxilium præstitit. (x)

Renatis autem inter Eginonem Comitem & Cives Friburgenses discordiis, hos Rudolfus Imp. An. 1289. induxit, illi ære alieno multum laboranti ut 400. marcas argenti penderent, jus gabellæ in X. annos vicissim accipientes. Pecuniam istam Egino pro parochialibus in Freyburg, Mülnheim & Badenweiler ecclesiis fratri suo Conrado, Præposito Constant. ad quinque annos mutuam dedit.

Mense Aprili A. 1290. Fredericus, Dux Lotharingiæ, Egenoni Comiti de Friburch, nobili viro, omne damnum, quod ex societate armorum, cum ipso ad dies vitæ contracta, accepturus foret, resarcire promisit.

§. XVII.

Acta Friburg. An. 1291.

Jus civitatis Friburg. absque ullo onere, ut pater dederat, Egino Abbatiæ Tennebacensi A. 1291. ac biennio post *Cuonradus de Friburg, Prepositus majoris Ecclesie Constant. Rector Ecclesie parochialis in Friburg in Briscaug*, & *Egeno Comes Dominus de Friburg* Hospitali Friburg. jus parochiale confirmarunt. Testes hujus rei fuerant Burchardus dictus Schœnherre, Thomas, Henricus, sacerdotes, Dietericus de Tusselingen, scultetus: Zuigo

(x) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 197. not.

Zuigo Magister, Heinricus scriba, frater Burchardus de Crozingen, frater Joh. Sibellinger &c. Datum & actum Friburg II. Id. Apr. anno Dni. M. CC. LXXXX. tertio, Indict. VI. Appensa sunt sigilla tria, quorum primum Præposituræ Constantiensis effigiem S. Stephani Protomartyris exhibet, adjecto lilio.

An. 1297. Egino Comes, cum Olearios (*öler*) Friburgenses furti ac falsi damnasset, ortaque hinc lis esset cum civitate, Otto de Stophen, Heinricus Burggravius de Dorolsheim & Bertoldus de Nuwenburg die Sat. post festum Paschale sententiam tulerunt, judicia sanguinis, furti & falsi Friburg. Comiti tribuentes.

An. 1298. XVI. Kal. Jan. Albertus Rom. Rex spectabili viro Egnoni *Comiti de Vriburch*, qui a partibus suis contra Adolphum Nassovium steterat, (y) castrum Malberch cum bonis, villis, juribus universis pro mille marcis argenti ponderis Argent. oppigneravit.

§. XVIII.

Anno sequenti Egino Friburgum obsedit, in qua obsidione affinis ejus, Conradus de Lichtenberg, Episcopus Argent. periit. Bellum Friburg.
„ Carnifex Friburg. Episcopum super dextrario in rubea
„ Wambasia circumeuntem & exercitum suum ad pugnandum

(y) Tschudi *Chron.* Tom. I. pag. 217. Urstis. *Chron. Basil.* pag. 156.

„ incitantem, cuspide perforavit „ (z) In loco cædis, mille passibus ab urbe, crux erecta, atque capella, quæ adhuc extat, Inscriptione crucis tamen fere deleta.

Inde circa festum nativitatis Mariæ compromissum in arbitros, quibus in diversa abituris, Rex Rom. Albertus, causæ judex, additus, qui literas sigillo suo ipse munivit. Addita quoque sigilla Episcopi Constant. Henrici, Conradi Abbatis Campidon. Eberhardi Comitis Wirtenberg. Egenonis & Conradi Comitum de Friburg. Mense Decembri electi sunt arbitri septem, Dietericus de Tuselingen. Egenolfus Küchelin, Joh. Snewelin, Gotfr. de Sletzstatt, Burcardus der wiße Peger, Bertoldus der Sernitzer de Nuwenburg & Jacobus frater ejus. Exeunte mense Januario sequenti septem hi arbitri pronuntiarunt sententiam, qua vera denique pax inter Comites & Cives Friburg coaluit. Gabellam vini Civitas ad XVII. annos pro 300. marcarum argenti canone annuo servavit. Instrumentum hoc sigillis suis roborarunt Marchio Heinricus de Hahberg & Marchio Rudolfus, fratres, Hesso de Usenberg, Rudolfus de Usenberg, Heinricus & Waltherus fratres de Gerolzegge, Johannes & Wilhelmus de Schwarzenberg.

§. XIX.

Acta varia.

An. 1300. medio mense Jun. Ludovicus de Bergheim, Miles, Conradus & Wernherus fratres, Egenoni Comiti Friburg.

(z) ALBERTUS ARGENT. pag. 112.

castrum *Lynperg*, quod pater ipsorum Cuno a Rudolfo Comite Habsb. emerat, in feudum obtulerunt. An. 1307. die Merc. ante S. Georgii Egeno Comes munivit filium suum Conradum literis ad Albertum Regem Rom. ut subortas novas cum civitate Friburg. controversias ei exponeret. Eandem ob causam die Lunæ post S. Matthæi A. 1308. cum Theobaldo Comite Phirret. ejusque filio Ulrico, Domino de Rotenberg, ut & Eberhardo Comite Wirtenberg. Egeno, Conradus & Heinricus Comites Friburg. pater & filii, mutui auxilii fœdus quinquennale inierunt.

§. XX.

Civilibus cum urbe Friburgensi discordiis successerunt domesticæ, inter patrem & filium. Domestica.

Egenonem patrem, ne possessiones suas dissiparet, aliisve venderet, in castro Friburg. captivum tenuit Conradus, donec ille Regis Ludovici Bav. & amicorum suasu Comitatum Friburg. Conrado & ejus heredibus se servaturum promisit. Ludovicus Bav. hac de re literas securitatis contra quosvis captivitatis paternæ vindices ineunte anno 1315 (a) Conrado Oppenhemii dedit.

Egeno denique pro animæ suæ salute Dominium *Friburg*, castrum & oppidum, ministeriales & vasallos, omnisque generis bona, castrum *Ceringen*, vallem *Glotterthal*, exceptis hominibus

(a) Die Jovis *vor dem zwölften Tage.*

S. Petri, bona advocatiæ S. Ulrici & Selden, Conrado filio tradidit; curiam dictam *Göllinshof*, vicum *Ebnöte*, advocatiam S. Petri, & reditus annuos 150. marcarum ex civitate Friburg. ſervans. In literis his mentio fit Egenonis filiæ Claræ, quæ in monaſterio S. Claræ Friburgi vivebat. Appendent ſigilla varia, Egenonis novum, quo Deipara cum infante Jeſu exhibetur; *Conradi Comitis de Friburg, Friderici filii C. Comitis de Friburg;* Marchionis Heinrici de Hachberg, Heinrici de Schwarzenberg &c. Egeno brevi poſt in eodem S. Claræ monaſterio Friburgi ſepultus eſt. (*b*)

§. XXI.

Egenonis filii.

Præter Conradum filios Egeno habuit Henricum & Gebhardum, Eccleſiæ majoris Argent. Canonicos. Literas patris, quibus Rudolpho Turnero, militi Friburgenſi, venditus eſt rivulus in Haſela, A. 1310. conſenſu ac ſigillo ſuo munivit *Heinricus de Friburg, Eccleſie Argent. Theſaurarius.* Triennio poſt Gebhardus, ejuſdem Eccleſiæ Præpoſitus, cum fratre ſuo Conrado, Comite Friburg. militum de Keppenbach fidejuſſorem egit apud Hachbergenſem Marchionem, Henricum. Mortuo Johanni Epiſcopo Argent. A. 1328. Gebhardus hic Præpoſitus a magna Canonicorum parte deſtinatus fuit ſucceſſor; ſed prævaluit

(*b*) KIEFFERUS in Diſſert. alleg. pag. 146. Sed monumentum ejus interiit.

Bertoldus a Bucheck, (c) in quem Gebhardus una cum Conrado de Kirckel, Thesaurario, An. 1335. conspiravit, (d) biennio ante mortem. (e)

CONRADUS II.

§. XXII.

In Imperii schismate Conradus II. Comes a Ludovici Bav. partibus contra Austriacos stabat. Is An. 1315. Kalend. April. literis Spiræ datis *nobili viro Cunrado Comiti de Friburg* mille marcas argenti promisit, 500. proxima octava pentecostes, reliquas die S. Michaelis solvendas. Eo autem promissis non stante, res Imperii pariter ac suas occupandi potestatem Cæsar Conrado permisit. Acta ab A. 1315.

A. 1316. vigilia Palmarum Conradus Comes civitatis suæ Friburgensis jura confirmavit; inter quæ gabella frugum & vini, jus eligendi Consulem, Tribunos, Ludimoderatores, æedituos, jus monetæ, immunitas ab oppignerationibus recensentur. Appendet *sigillum Cunradi Comitis de Friburg*, ac *S. Civitatis de*

Hh 3

(c) Cujus vitam ALBERTUS ARGENT. descripsit apud URSTIS. *Script.* Part. II. pag. 169.

(d) Ibid. pag. 172.

(e) Ibid. pag. 173.

Vriburgh in Brisgaudia. Landgraviatum Brisgoviæ titulo pignoris Conrado huic A. 1318. adſcriptum, in Landgraviis docebimus.

A. 1321. die Merc. poſt nativitatem B. Mariæ ipſe Conradus & filius ejus Fridericus, relictis Ludovici Bavari partibus, cum Friderico Auſtriaco, Rom. Rege, & fratribus ejus in gratiam redierunt, his legibus, ut antiquatis literis & mandatis contrariis, Comites per biennium Auſtriacis opem ferant, nec decennii ſpatio hoſtile quid in eos moliantur, 500. marcas argenti viciſſim accepturi, pro quibus poſſeſſiones quasdam proprias ejusdem valoris Auſtriacæ genti in feudum offerrent. Transactio hæc a Leopoldo Duce, nondum à Friderico Rege, qui longe tum aberat, Seleſtadii fuit ſignata.

§. XXIII.

Acta ab A. 1331.

An. 1331. Dux Conradus de Urſelingen, centum marcas argenti a Conrado repetens, Judicis Imperialis aulici, Conradi de Gundolſingen, ſententia ab Henrico & Johanne, Dominis de Rappoltſtein, in caſtri & oppidi Friburgenſis poſſeſſionem immiſſus eſt, ad breve tempus.

An. 1338. Rudolfus de Bergheim, Miles, inter Comitem Conradum de Friburg & Waltherum de Endingen ſuper bona caſtri Liechteneck; at A. 1341. die S. Matthæi Conradus Comes inter Lutoldum de Krenchingen & Lutoldum, filium ejus, Canonicum Argent. ex una parte, Marchiones Rudolfum &

Ottonem fratres de Hachberg ex altera, litem decidit, prioribus vicum *Nider Eggenheim*, cum jure patronatus, posterioribus castrum *Branbach* (Brombach) cum omni jure adscribens.

§. XXIV.

Obiit Conradus senio confectus An. 1350. & apud Dominicanos Friburgi sepultus est. In choro ecclesiæ hæc legitur sepulcralis inscriptio: „ Anno Domini MCCCL. decima die Julii „ obiit inclitus Comes Conradus Dominus Friburgi ac Lantgravius „ Brisgawie. „ Lapidi sepulcrali duplex scutum insidet, superius, quod aquilam, inferius, quod aquilulas tres, uti videntur, Lotharingicas, sistit, prior Conradi uxor quum Catharina Lotharingica fuerat. **Mors ejus.**

Cum Catharina hac, Friderici Lotharingiæ Ducis filia, Conradus, a patre suo emancipatus, An. 1290. sponsalia iniit, teste Charta apud Calmetum, (f) qua „ Conradus „ primogenitus nobilis viri Egeno Comitis de Fribourch Constant. „ Diœcesis, castrum Liethenkke (*Liechteneck*) cum 80. marchatis „ terræ „ sponsæ suæ assignavit. **Catharina Lothar. uxor.**

De nuptiis his Annales Colmar. ad eundem annum ita: „ Comes Egino Friburg. dederat filio suo filiam Ducis Lotharingiæ

(f) *Hist. de Lorraine* Tom. II. Probat. col. 535. Errat *Chronicon Friburg.* pag. 30. ubi priorem Conradi uxorem Lotharing. Johannam vocat.

„ in uxorem. Conradus de Liechtenberg, Episcopus Argent. „ harum nuptiarum causa magnam curiam in Argentina celebravit.

An. 1316. Catharina hæc marito suo, ut castrum Liechteneck, vidualitii nomine sibi obnoxium, pro 400. marcis argenti aliorum pignus constitueret, indulsit.

§. XXV.

Anna de Sigenau uxor.

Mortua Catharina alteram Conradus Comes uxorem duxit Annam, Ulrici Domini de Sigenowe filiam, (g) cui 100. marcarum reditus ex censu Friburg. An. 1330. pro vidualitio adscripsit. Ex manibus ejus oppidulum Ettenheim Bertoldus Episcopus Argent. mille trecentis marcis An. 1334. redemit. (h)

A. 1351. mense Decembri Anna hæc cum Johanne Comite Fürstenberg. curatore suo, coram Johanne Werdensi, Infer. Alsatiæ Landgravio, Ulrici filio, præsente Bertoldo, Episcopo Argent. in ejusdem curia Argentinæ, castra *Liechteneck* & *Nünburg*, pro 320. marcis oppignerata, ab Eginone filio, Comite Friburg. libera ad dies vitæ accepit: *S. Anne d. Signowe Comitisse d. Friburg.* Mense Januario sequente Hermannus Dux de Tecke, Annam hanc viduam ducturus uxorem, quicquid illa de Castris *Liechteneck*

(g) ALBERTUS ARGENT. *de Gestis Bertholdi Episcopi* pag 169.

(h) Charta ap. BERLER *Chron.* Ms. fol. 366.

Liechteneck & *Nünburg* cum filio ſuo egerit, ſe ſervaturum promiſit. *S. Herm. Ducis de Tecke. S. Johannis Comit. de Fürſteberg.*

FRIDERICUS.

§. XXVI.

Pater 150. marcarum argenti reditus perpetuos medio anno 1330. & octennio poſt Judæos Friburgenſes ad decennium Friderico huic filio conceſſit. Landgraviatum Brisgoviæ, ab affinibus Hachbergæ Marchionibus ſibi oppigneratum, idem vivo patre adminiſtravit, ejusque inveſtituram a Ludovico Imperat. A. 1334. obtinuit, ut in Landgraviatus hiſtoria clarius docetur. Fridericus tamen patri ſuo Conrado judicii Provincialis exercitium pro dimidia emolumentorum parte ad tres annos A. 1336. reliquit. A. 1349. Fridericus Argentinenſibus ſeſe junxit contra eos, qui Judæos combuſtos forent vindicaturi. (*i*) Acta cum patre.

Ortam inter Fridericum & Eginonem fratres de banno ferino & argentifodinis Brisgoviæ controverſiam Johannes Epiſc. Baſil. judicio feudali A. 1351. ita decidit, ut dimidium hujus juris ſive feudi Baſil. partem Egenoni juniori omnino addiceret. Paulo poſt inter fratres hos convenum, ut ſuam quisque banni ferarum Cum fratre.

(*i*) SCHILTER *ad Kœnigshoven* pag. 1049.

partem alienaret pro lubitu. Partem fuam Fridericus Comes Marchioni Heinrico de Hachberg jure feudali A. 1356. conceffit. Sed anno fequenti, poft mortem Friderici, Curia feudalis Bafil. bannum illum integrum, exclufo Marchione, foli Egenoni Comiti, Friderici fratri, adfcripfit.

Cum aliis. Jus patronatus & vicum Eiftat, ab Ufenbergicis Dynaftis refutatum, rogantibus iis, Gerhardo Schultheiffo de Endingen, Militi, aliisque contulit Fridericus, à quo anno fuperiore vicorum *Betzingen* & *Schaffhufen* partem Wifeneccii & Falckenfteinii Nobiles fe accepiffe teftati funt.

§. XXVII.

Mors ejus. In fententia Parium Curiæ Epifcopatus Bafil. data IV. Mart. 1357. Fridericus Comes mortuus fcribitur.

Uxor. Uxor ejus fuerat Anna, Rudolfi Marchionis Hachberga-Saufenbergici filia, cui pro dote 700. marcas argenti debebat frater, Henricus Marchio, qui Friderico affini & patri ejus Conrado Landgraviatum Brisgoviæ A. 1318. oppigneravit. *(l)*

Annum mortis Annæ hujus docet Epitaphium, in Choro Ecclefiæ Dominicanorum Friburgi fuperftes: „ Anno Dni „ M. CCC. XXXI. pridie Kal. Marcii ob. Dna Anna Comitiffa „ Friburgenfis ac Lantgravia Brisgaudie.

(l) Vid. infra in Landgrav. Brisgoviæ.

Filiam unicam, quam novimus, Fridericus reliquit, Claram, Palatino Tubingensium Comiti, Gozoni, nuptam, cui Friburgenses parere maluerunt, mortuo patre, quam Egoni patruo, unde Comitissæ & Dominæ Friburgi titulum assumsit. (*m*) Pridie Omn. Sanct. 1357. Johanni Usenbergico, ut vicum Eistat salvo redemtionis jure venderet, permisit. Cessit tamen mox patruo, mille marcis ac duobus castris *Lichteneck* & *Nünburg*, quæ retinebat, contenta. (*n*) Jus reluitionis in Nunburgo post 50. annos pro 370. marcis Egenoni ejusve heredibus competere, A. 1368. Clara hæc scripto professa est. Filia.

EGENO IV.

§. XXVIII.

In feudis Imperii Egeno fratri suo Friderico statim successit. Horum investituram, nomine jussuque Caroli IV. Imp. a Johanne Episcopo Argent. sub finem A. 1356. impetravit. Quadriennio post ab ipso Cæsare de Friburgensi Dominio, Landgraviatu Brisgoviæ & Judæis, Friburgi habitantibus, Egeno investitus est. (*o*) Investitus de feudis.

(*m*) *Clara Pfallenzgræfin von Tubingen, Græfin und Frau zu Freiburg.*

(*n*) *Chron. Friburg.* pag. 32.

(*o*) GLAFEY *Diplomatar.* num. 205. HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. III. num. 817.

De banno ferarum Brisgoviæ cum Epiſcopo Baſil. A. 1358. convenit, ut is deficiente proſapia ſua ad Eccleſiam Beſil. rediturus, nemini amplius in feudum conferatur. Pars iſtius banni, quam Immerius Comes de Strasberg poſſederat, cum A. 1364. vacaret, Cuno de Valckenſtein & quatuor alii arbitri de illa Friburgenſem inter & Furſtenbergicos Comites dividenda ſententiam tulerunt, præcipua portione Egenoni addicta.

Egeno hic & Conradus Furſtenbergicus Comites eccleſiam parochialem in Nuſsbach a majoribus ſuis Monaſterio Omnium Sanctorum legitime traditam eſſe, anno ſequenti profeſſi ſunt.

§. XXIX.

Friburgum venditum.

Circa hæc tempora veteres inter Comitem & Civitatem Friburg. revixerunt diſcordiæ. Urbis in vigilia Annuntiat. B. Mariæ A. 1366. media nocte admotis ſcalis ab Eginone tentatæ, memoriam tuba, vulgo *Greuſel*, quæ adhuc inflatur, Friburgenſes more Argentinenſium ſervant. Traditur quoque, a civibus, quos Briſacenſes, Neoburgenſes & Baſilienſes juvabant, cum Eginone prope Endingam minus proſpere pugnatum fuiſſe. (*p*) Omnis denique litis ut reſecaretur materia, Egeno Comes A. 1368. die Jovis ante Dominicam Palmar. jura ſua univerſa in Civitate,

(*p*) KIEFFER in Diſſert. de *Domo Habsburgc-Auſtr.* pag. 146.

ſuburbiis & agro Friburg. lapidibus cruciferis circumſcripto, ipſaque Caſtra ſua prope Friburgum, quæ tum everſa fuerant, urbi huic vendidit. (*q*) In juribus iſtis recenſentur judicia, cenſus annuus 150. marcarum, patronatus Eccleſiæ parochialis & Capellæ S. Nicolai; jus monetæ, vectigalia &c. ſive allodia ſint ſive feuda, ad ipſum Eginonem, conjugemque ejus Verenam, ut & matrem Annam, Duci Teccenſi nuptam, ſpectantia. Excipiuntur tantum Vaſalli in urbe habitantes. Civium relinquitur arbitrio, Dominum quemvis alium ſibi præficere. Præter XV. mille marcas argenti, quæ Comiti numeratæ, Caſtrum & Dynaſtia Badevillana, ex Comitum Friburg. manu ad Strasbergicos Comites per matrimonium olim delata, (*r*) nunc per Civitatem viginti quinque millibus florenorum redempta, Eginoni quoque tradita fuerunt. Sed & Claræ, Comitiſſæ Tubing. Egenonis ex Friderico fratre nepti, ducentas libras denariorum quotannis, ut antea, porro ſe præſtituram Civitas recepit. Reliqua Egenonis jura extra urbem & agrum ejus, Landgraviatus Brisgoviæ cum Vaſallis & Miniſterialibus, argentifodinæ, venationes, vici, judicia, homines, bona &c. in Comitis poteſtate manſerunt. Conventum etiam, ut invito Comite nemo ſubjectorum ejus Friburgi recipiatur civis. Qui jam admiſſi tum fuerant, vel in urbem tranſire, vel juri ſuo

(*q*) Wencker *de Uſsburg.* Continuat. pag. 71.

(*r*) Vid. ſupra §. XIV. & XV.

valedicere jussi sunt. Placuit insuper, ut ad festum usque Nativitatis Christi quiesceret bellum, ante diem XIV. quam indictum fuerit, neutri inferendum. Transactionis hujus literas sigillis suis firmarunt Marchio Otto de Hachberg, Burcardus Dom. de Vinstingen & Schœneck, Heinricus de Gerolzeck dictus de Tubingen, Johannes de Usenberg, Jo. de Schwarzenberg, Heinricus de Gerolzeck de Lahr & Hesso de Usenberg.

§. XXX.

Conventio alia.

Alio instrumento ejusdem diei Egeno, interposita avunculi sui, Burcardi Vinsting. fide, operam suam omnem ac studium in eo se collocaturum promisit, ut, quæ ab Imperio Rom. in urbe ejusque agro tenuerit, Domui Austriacæ, aut cuivis alii, quem Friburgenses Dominum sibi elegerint, in feudum conferantur, & bonorum allodialium venditio judicii Provincialis auctoritate firmetur. Electio novi Domini intra sex menses ut fiat, atque Egenoni statim annuntietur promissum. Lis si qua his de rebus orietur, Conrado de Berenfels, Militi, ut arbitro, committenda; cui Simon Comes de Thierstein & Waltherus Dom. à Dicka, ex parte Comitis; Hesso Miles & Conradus Schnewlin ex parte civium, adderentur. Quinque hi arbitri, Castrum & Dynastiam Badenweiler custodire jussi, donec impleta essent, quæ Egeno promiserat, iisdemque XIII. mille & ducentæ marcæ argenti pro Eginone in manus traditæ sunt.

Denique tertia quadam Charta, eodem die, quartam oppidi Stauffen partem Civitas Friburg. Egenoni reliquit. Oppidum hoc & Castrum A. 1370. Ulr. Waltherus & Otto de Stauffen fratres, ut & anno sequenti oppidum Sulzberg, jussu Hessonis Dom. de Usenberg, qui proprietate & dominio ejus cessit, ab Eginone Comite in feudum acceperant.

Castrum & Dominium *Oltingen* Egoni huic a Kiburgi Comitibus pro octies mille florenis oppigneratum atque ab eo in filium ejus Conradum translatum fuisse, Hartmanni Comitis Kiburg. viduæ, Annæ, Comitissæ de Nidow, atque filiorum ejus Charta A. 1402. docet.

§. XXXI.

Extat in Ecclesia Badevillana lapis sepulcralis, qui obitus Eginonis tempus designat: „ Anno Dom. Mill. CCCLXXXV. „ in Vig. B. Bartolo. Apostoli ob. nobil. Do. Ego Comes de Friburgo „ hic sepultus. Egonis mors.

Nupserat ei Verena, Ludovici, Comitis Novi Castri filia, cujus vidualitium ex Civitate Friburg. A. 1369. in Sundgoviæ terras, ipsi oppigneratas, Thann, Masmunster, Sennheim &c. transtulit Egeno. Vxor.

Nata ex his parentibus Anna, Rudolphi, Marchionis Hachberga-Sausenbergici, dein uxor, acceptis sexies mille aureis, paternæ maternæque hereditati A. 1384. renuntiavit. Filia.

CONRADUS III.

§. XXXII.

Egoni IV. filius fucceffit Conradus III. qui jure materno Novi Caftri Comitatum fuæ genti mox intulit.

An. 1395. Roltiebus Rot, Armiger, a Conrado hoc Comite, & Landgravio Brisgoviæ vicos *Schalftatt* pro 661. aureis fibi oppigneratos effe teftatur.

Acta cum March. Hachb. Pridie Kal. Aug. Conradus, fi absque legitima decederet fobole, Rudolfum Marchionem, fororis fuæ maritum, patrimonii & omnium bonorum fuorum heredem publico Curiæ Bafil. inftrumento defignavit. Rudolphus grato in Conradum animo Landgraviatus Brisgoviæ pignus commutavit in feudum, ut in Hachbergicis & in Landgraviatu expofiturus fum. Eodem anno Heffo, Marchio Hachberg. vicum *Eiftat* cum jure patronatus a Conrado noftro in feudum recepit. Ita Conradus vafallus erat Rudolfi Hachberga-Saufenbergici, Heffo Hachbergicus fuit vafallus Conradi.

Biennio poft iisdem Marchionibus, Rudolfo & Heffoni, ut & Conrado Comiti Tubing. Domino in *Liechtenegge*, Caftrum fuum Badenweiler Conradus tradidit, mutuam pecuniam ut ab eis acciperet; qua reddita ipfe, ejusque heredes recepturi fint arcem.

arcem. Fecerat hoc forte Conradus, quod fplendidam Novi Caftri in Helvetia hereditatem adibat.

§. XXXIII.

Rolinus, filius Amedei, Novi Caftri Comes, Comitatum fuum Rudolpho I. Cæfari A. 1288. refignavit; Cæfar Johanni de Cabilone, Domino de Arlaco, in feudum, (*s*) Cabilonius Rolino, priori poffeffori, in fubfeudum tradidit. (*t*) Mortuo Rolino filius Ludovicus, huic filia Ifabella fucceffit. **Hereditas Comitat. Neocaftr.**

Ifabella, A. 1397. mortua, filium fororis fuæ Verenæ, Conradum noftrum, Friburgi Comitem, teftamento fcripfit heredem. Titulo & infignibus Comitatus ac Dominii Neoburgenfis ab hoc tempore conftanter ufus eft Conradus; qui A. 1399. cum Moratenfibus de vectigali tranfegit. (*u*)

Ipfi Neoburgenfes A. 1407. illum Comitem fuum ejusque privilegia celebrant, addito promiffo, fi Conradus absque legitima prole decederet, fe non alium, quam Joannem de Cabilone, Araufionis Principem, agnituros effe Dominum. (*x*) Eodem hoc

(*s*) Literæ inveftituræ apud HOHENHARD in *Preufifches Neuburg*. pag. 306.

(*t*) Ibid. pag. 308.

(*u*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Part. I. pag. 597.

(*x*) HOHENHARD loc. cit. pag. 311. Araufionenfium Principum fcriptor, JOSEPHUS DE LA PISE, *Hift. des Prince d'Orange* pag. 105. errat,

anno Neocaſtrenſes a Bernatibus jus civitatis obtinuerunt. Inſtrumentum hac ſuper conditum (y) ſpeciatim juribus Conradi & heredum ejus his verbis proſpexit : „ Ipſis tamen (Civibus „ Novi Caſtri) in hac re ſignanter excipientibus omnia jura , in „ quibus magnifico ac generoſo Domino , Domino Conrado de „ Friburgo Comiti, ac Domino Novi Caſtri , aut heredibus & „ ſucceſſoribus ſuis , ſecundum antiqua privilegia & veteres „ conſuetudines obligantur. „ Quin & alio Inſtrumento ejusdem temporis profeſſi ſunt Neoburgenſes , ſe hæc omnia feciſſe „ cum „ conſenſu & ſcitu. . . . . Domini Conradi de Friburgo Comitis & „ Domini Novi Caſtri &c. (z)

§. XXXIV.

Heredi-tatis jus.

Conradum Friburgi Comitem ab Iſabella injuſte ſcriptum fuiſſe Neoburgici Comitatus heredem , Arauſionenſium & Brandeburgicorum jurium propugnatores contendunt. (a)

quando primam Neoburgenſis Comitatus obtinendi ſpem Arauſionenſibus tum factam eſſe perſcribit , inveſtituræ Cæſareæ An. 1288. & ſubinfeudationis Rolini , de qua ſupra , ignarus.

(y) LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 90. Gallico idiomate hoc Inſtrumentum extat ap. LEIBNIT. *Cod. Juris Gent.* Mantiſſæ Part. II. pag. 108.

(z) LEU loco alleg. pag. 94.

(a) HOHENHARD, ſeu LUDEWIG in Libro *Preuſiſches Neuburg* pag. 13. ſqq. GUNDLING in *Hiſtoriſcher Nachricht von Neufchatel* pag. 15.

At qua ratione Conradum ufurpationis accufes, qui non modo a Statibus Neocaftrenfibus, fed & ab ipfo denique Joanne Cabilonio, Araufionis Principe, pro legitimo Novi Caftri agnitus eft Comite.

Probat hoc Charta a Statibus Neoburg. An. 1406. data Johanni Araufionenfi, qua ipfi hi Status eum non folum Neocaftrenfis Comitatus Dominum directum agnofcunt, fed & Conradum Comitem fuum profitentur legitimum, atque Johannis Vafallum; promittentes diferte, Comitatum fe ei tradituros, fi Conradus absque heredibus, ex fuo corpore procreatis, moreretur. Heredes autem non reftringuntur ad mafculos; fed filiæ filiarumque heredes admittuntur promifcue. (*b*) Filium autem Conradus quum

(*b*) En verba Inftrumenti :

„ Nous le Confeil & la Communauté de la Ville de Neufchatel...
„ promettons & jurons... qu'au cas, que Monf. Conrault à prefent
„ Comte de Neufchatel decederoit de ce fiecle fans hoirs de fon corps
„ naturel & legitime, ou fes enfans naturels & legitimes, ou les
„ hoirs de fes dits hoirs defcendans en droite ligne, trepafferoient
„ fans hoirs procreés de leur corps en leal mariage,
„ qui par les droits des fiés d'Alemaigne le pourroient ou devroient
„ fucceder, nous recevrons & ferons tenus de recevoir pour nous
„ & nos dits hoirs & fucceffeurs le dit notre redoubté Seigneur
„ Monfieur Jean de Chalon, Seigneur d'Arlay & Prince d'Orange,
„ & fes hoirs &c.

HOHENHARD &c. *Beylagen* pag. 312. fq.

reliquerit Johannem, fucceffio ejus Neocaftrenfis dubia reddi haud potuit. At controverfa fuit, quum Johanni Friburgico Rudolphus ex Hachbergicis Marchio A. 1457. fucceffiffet; qua de re infra in Rudolpho.

§. XXXV.

Badevilla Auftriacis oppignerata.

An. 1398. Leopoldus, Dux Auftriæ, literis, apud Thannenfes fcriptis, a Comite Conrado de Friburg, Domino in Neuenburg, caftrum Badenweiler & univerfa ejus bona ac reditus in iftis Brisgoviæ partibus fe accepiffe fatetur, ut æs alienum patris ejus diffolveret, inveftitura tamen Vafallorum Conrado fervata. Anno fequenti oppigneratam fibi hanc Dynaftiam afferit Leopoldus Auftriacus, pro 28000. aureis, quorum bis mille Conrado Comiti foluti, reliqui creditoribus folvendi effent. Brevi poft idem Dux Paulum Moerferum de vicis *Betzingen* & *Schaffhaufen* nomine Conradi inveftivit, ac monafterio S. Mariæ pro curia in *Tüngen*, dono olim Rudolfi Comitis Habsb. ecclefiam & jus Patronatus in *Herderen*, ut Dynaftiæ Badevillanæ poffeffor, tradidit.

Dynaftia hæc eandem ob caufam multa mala perpeffa eft bello, quod Auftriaci cum vicinis Helvetiis gerebant. An. 1409. miffi Bafilea pedites mille & quadringenti equites, qui octo vicos Badevillanos, Auftriacis tum fubjectos, incendio devaftarunt. Mox tamen induciæ factæ funt opera Rudolfi de Hachberg, Marchionis. (c)

(c) URSTIS. *Chron. Bafil.* pag. 216.

§. XXXVI.

Profcripto in Concilio Conftant. Friderico Auftriaco, Conradus Comes vexillum Imperii geftabat in expeditione militari, cum Helvetiis contra Zofingam A. 1415. fufcepta. (*d*) Acta reliqua.

A. 1417. Sigismundus Imp. Johanni Comiti ob præclaram operam in Longobardia, alibique præftitam permifit, ut Dynaftiam Badevillanam ex Auftriacorum manibus 4000. florenis redimeret; (*e*) imo & anno fequenti ob merita paterna ac propria, Dynaftiæ hujus poffeffionem, duraturam quoque poft Cæfaris cum Friderico Auftr. reconciliationem, Conftantiæ & Argentorati firmavit.

Eodem anno Hartmannus, Epifc. Bafil. Rudolphum, Marchionem de Hachberg, & Conradum Comitem noftrum de hominibus, banno ferino & argentifodinis Brisgoviæ, Silvæ Nigræ &c. inveftivit.

A. 1421. Conradus Comes Paulum Moerferum de vicis *Betzingen* & *Schaffhaufen* denuo inveftivit, annoque fequenti filii fui Johannis, Landgravii Brisg. & Dynaftæ Badevill. literas figillo fuo munivit.

Kk 3

(*d*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Part. II. pag. 13.

(*e*) Literæ datæ Conftantiæ die S. Margarethæ.

Mors. Mortuus paulo post, & in ecclesia Cistercienfis monasterii *Rheinthal* prope Badevillam atque Mulhemium sepultus est. (*f*)

JOHANNES.

§. XXXVII.

Acta vivo patre. Landgraviatum Brisgoviæ & Dynastiam Badevillensem vivo patre, uti vidimus, Johannes hic administravit.

Johannem Intrepidum, Burgundiæ Ducem, A. 1419. ad colloquium cum Delphino Franciæ, Carolo VII. in ponte apud *Montereau* habendum, secutus in Galliam, occiso ibi Duce, captus ipse, magnoque ære vinculis liberatus est. (*g*)

Inter decem, quos Burgundus selegerat, comites, præter Johannem nostrum Friburgensem, Guilielmus de Vienna, S. Georgii Dominus, Rudolfi Marchionis Hachberg. socer, comparuit.

§. XXXVIII.

Dynastiæ Badevill. fata. An. 1424. in Præfectura Badevill. Conrado Theobaldo Waldnero successit Johannes de Novo Castro, Dom. in Warmeck, qui, datis Comiti Friburgensi sexies mille florenis, ex Magistratu

(*f*) *Chron. Friburg.* pag. 32.

(*g*) *Dom.* PLANCHER *Hist. du Duché de Bourgogne* Tom. III. pag. 524. *Memoires pour servir à l'Hist. de France & de Bourg.* pag. 213. URSTISII *Chron. Basil.* pag. 63.

mox factus eſt Dominus, jure oppignerationis, quo etiam Gasp. Meinwartus, ipſo conſentiente, vicos *Mengen* & *Thüngen* obtinuit. At eandem Dynaſtiam, æque ac Landgraviatum Brisgoviæ, brevi poſt invaſerunt Auſtriaci, antiquius oppignerationis jus ſibi vindicantes, id quod Johannem Comitem adeo exacerbavit, ut omiſſis pacis negotiis A. 1428. Alſatiam Auſtriacam cædibus atque incendiis vaſtaret. Terris his Johannes tum præfuit, Thierſteinenſis Comes, qui Wilhelmi, Marchionis Hachberg. aliorumque opera uſus, rem eo perduxit, ut armis utrimque depoſitis, Senatus Baſil. judicio ea committeretur. Receptæ itaque Badevillæ Johannes Friburg. Comes Heinricum de Nuwenfels præfecit, quo adminiſtro Eberhardi IX. Comitis Wirtenberg. viduæ, ultimi Montisbel. Comitis filiæ ac heredi, Heinriettæ, neſcio quam ob cauſam, A. 1443. ad dies vitæ tradita eſt. Brevis hæc fuit poſſeſſio, anno ſequenti jam morte Heinriettæ extincta.

§. XXXIX.

Liberalitas in Hachbergæ March.

Redeuntem ad ſe Dynaſtiam Johannes Comes Rudolfo & Hugoni, fratribus, Hachbergæ Marchionibus, conſanguineis ſuis, libere donavit; imo & Rudolfum hunc Comitatus ſui Neoburgenſis A. 1450. heredem ſcripſit. Ludovicus, Cabilono-Aranſionienſis Princeps, Dominus directus, ægre id ferens, Johannem ad novam inveſtituram Grandſonii accipiendam coëgit; (*h*) quæ ſolennitas

(*h*) LEU *Lex. Helvet.* Tom. XIV. pag. 41.

tamen non impedivit, quo minus Johannes in proposito persisteret. (i)

§. XXXX.

Bella. Is jure civitatis Bernensis cum Neoburgensibus suis gaudens, (l) in bello Turicensi A. 1444. & sequenti ab Helvetiorum partibus contra Austriacos stetit & Gallos. (m)

Cum Gallis quidem pacem iniit, (n) at non cum Austriacis, qui Dynastiam Badevill. denuo invaserant. Hanc recepturus Johannes, cum Alberto, Duce Austriæ, mense Sept. 1454. colloquium Waldshuti instituit, assumto comite Rudolfo, Marchione Hachberg. futuro herede suo. Albertus secum habuit Thuringum Hallvilium, Mareschallum suum. Multa ab utraque parte in medium prolata, congressi sæpius Principes, sed nihil peractum. Placuit dein Episcopi Basil. arbitrium, ob quod Rudolfus de Ringoltingen, Scultetus Bernensis, Johannis Comitis nomine, Basileam profectus est, Rudolfo de Ramstein causam Austriacorum agente.

§. XXXXI.

(i) *Reflexions sur la Reponse de Mad. de Lesdigu eres touchant le Droit du Roi de Prusse sur Neufchatel* pag. 37.

(l) LEU loc. cit.

(m) TSCHUDI *Chron. Helv.* Part. II. pag. 455.

(n) SCHILTER *ad Kœnigshov.* pag. 975.

§. XXXXI.

An. 1457. obiit Johannes, Friburgensium Comitum postremus, cujus testamentum, Vesontione apud Judicem Curiæ Archiepiscopi depositum, Rudolfum Hachberga-Sausenbergicum bonorum ejus heredem ex asse pronuntiavit; contradicente ob Novum Castrum Ludovico de Cabilone, Arausio Principe, qua de re in Hachbergicis agimus. Mors.

Uxorem Johannes duxerat Mariam, Johannis de Cabilone, gentis hujus primi Arausii Principis, (o) qui A. 1418. decessit, filiam, quæ nullam ei sobolem dedit. Mariæ frater erat idem, quem sæpe nominavimus, Ludovicus Princeps; soror Alienora sive Alix, nupta Guilielmo de Vienna, S. Georgii & S. Crucis Domino, ex quo matrimonio prodiit Margaretha, uxor ejusdem Rudolfi Marchionis, quem Johannes Comes scripsit heredem. Uxor.

§. XXXXII.

Comitum Friburgensium, quos descripsimus, seriem & fata considerantes attentius, quinque vicissitudines majores & epochas in eorum historia deprehendimus. Recapitulatio.

(o) JOSEPH DE LA PISE *Hist. des Princes d'Orange* pag. 88. & 110. *Genealogies histor. des Souverains* Tom. IV. pag. 314. 316. & Tab. LXIV.

Prima *Uracensis* est,qua opes eorum intra vetus patrimonium Uracense constitutae.

Secunda *Friburgensis* ab A. 1218. quo Zaringicam hereditatem Comites Uracenses adierunt, Friburgum nempe Brisgoviae, cum insigni terrae tractu, qui deinceps Comitatus Friburgensis appellatus est. Centum annis haec absolvitur Periodus.

Ei successit *Landgravialis* A. 1318. quo Comites Friburgenses à Marchionibus Hachbergae Landgraviatum ipsum Brisgoicum acceperunt in pignus.

Inde quarta post 50. annos surrexit epocha, *Badevillana*, quum facta bonorum permutatione, pro urbe Friburgensi Egenoni IV. Comiti A. 1368. Dynastia haec tradita est.

Quinta denique & ultima fuit *Neocastrensis* Ann. 1397. quo Comitatus iste Helveticus Comitum quoque Friburgensium factus est juris.

Incrementa haec omnia matrimoniis, Zaringico, Hachbergico, Neocastrensi debuerunt Comites; a quibus eadem ratione ad Marchiones Hachbergae pleraque transierunt.

Atque ita Zaringicis rebus imponimus finem, ad Badenses, strictius ita dictas, transituri, quae Librum III. Operis nostri componunt.

ad pag. 267.

TABULA HERMANNUM.

LDI I. Ducis Zaring. filius 1052 † Cl I. Vid. Tab. III.

---

defunctis fuccedit in Bada & Ha uo obiit, fepultus
Juditha 1122.

---

nradum III. Imp. in Orientem fequi ERONENSIS 1158.
ertha, Matthæi Lothar. Ducis filia 1

NUS MARCHIAE VERON. 1186. Frid iit 1190. Antiochiæ
m Comitiff. Tubingenfem juniores co

---

n. cum Henrico fratre jus fuum in Co o- Gertrudis uxor
Durlacum & Ettlingam acquirit 1127. - Alberti, Comitis
& heres, fundatrix Parthenii Lucid i- Dagsburgenfis
ultimi.

Ducatus Auftriæ 1248. † 1250. in C tha, uxor Ludovici,
Henrici Impii, Ducis Auftr. filia; Auf ftæ Lichtenber-
1261. s.

& STYRIÆ, ac Marchio Bad. A 1263. 2. Meinhardi
ueviæ Duce, adolevit, cum Imp. primo Auftriæ
8.

Benedictinus Asceta; hic synchronus Hermanni primi, ille secundi. Udalricus, Ecclesiæ Ratisbonensis primo Canonicus, & postmodum Cluniacensis Monachus, vir multæ scientiæ & præclaræ virtutis, Cluniaci floruit eo ipso tempore, quo Marchio noster eodem in Cœnobio Monachus vixerat. Tanta Udalrici fuit in eum veneratio, ut vitam ejus & epitaphium libro peculiari conscripserit, quæ injuria temporum perierunt.

Mellicensis Anonymus rem ita exponit: „ Udalricus „ composuit quoque vitam & epitaphium Sancti Hermanni, ex „ Marchione Monachi, filii Ducis Berchtoldi, fratris Gebhardi, „ Constantiensis Episcopi. „ Quid enuntiatione hac clarius? quid testimonio hoc fortius requiras? Sive enim rubrum vitæ Hermanni, ab Udalrico descriptæ, istud fuerit; sive Mellicensis Anonymus verba posteriora adjecerit rubro, uterque testis omni exceptione dicendus est major. Udalrici librum de vita B. Hermanni Marchionis vidit & ante sexcentos jam annos recensuit Mellicensis Anonymus. Hunc autem ante A. 1113. scriptum illud suum composuisse, ex eo colligimus, quod ipse Hieronymum, Gennadium, Cassiodorum, Isidorum, qui Ecclesiasticos scriptores quoque recensuerunt, allegans, Sigebertum Gemblac. præterivit silentio, qui tamen Benedictinæ quoque adscriptus familiæ fuit, atque A. 1113. decessit.

Conjectura hæc non mea tantum eſt, ſed & BERNARDI PEZII, Mellicenſis Bibliothecarii, Viri perdocti, qui Anonymi Benedictini Opuſculum ex Codicum Msst. quorum cuſtos erat, theſauro in lucem emiſit, (*b*) quem Codicem A. 1738. in Bibliotheca Mellicenſi ego ipſe conſpexi; monſtrante eum mihi Hieronymo Pezio, fratre & ſucceſſore Bernardi, Auſtriæ Scriptorum editore percelebri. Quodſi hic B. Hermanni vitæ Codex in literariis loculis aut reconditis Manuſcriptorum ſcriniis alicubi lateret, quanti nobis pretii futurum eſſet Marchiarum originum tam lucidum, tam auguſtum monumentum. Hæc de documentis, ex Cluniaco Mellicoque petitis; nunc ad domeſtica progredimur.

§. III.

Ex Actis San-Petrinis.

In San-Petrina Benedictinæ quoque familiæ Abbatia, in extremitate Brisgoviæ & in Martianæ Silvæ meditullio ſita, quam Bertoldus II. Zaringiæ Dux condidit, membranaceum ſeculi XII. extat volumen, quod *Rotulum* (*c*) vocant; in quo Zaringicæ Bertoldorum Chartæ, Monaſterium D. Petri reſpicientes, perſcriptæ ſunt. Brevem Abbatiæ hujus, A. MCXI. inſtitutæ, notitiam hic Rotulus exhibet, in qua inter teſtes *Heremannus Marchio*

(*b*) Anonymum hunc Mellicenſem PEZIUS edidit atque ſubjunxit *Bibliothecæ Benedictinæ Maurianæ*, quæ a. 1716. Auguſtæ Vindel. prodiit forma 8va.

(*c*) Rotulus hic XX. pedes longitudinis, unum pedem latitudinis habet.

fratruelis præfati Ducis memoratur. Dux ille fuerat Bertoldus II. cujus frater Hermannus I. Cluniacensis, An. 1074. mortuus, filium reliquit Hermannum II. qui in Rotulo dicitur *fratruelis Ducis*, nempe Bertoldi II. Fratruelis est filius fratris. (*d*) Tam gravi testimonio aliud, non minus grave, succedit, quod prius confirmat.

Charta est ejusdem Rotuli brevi post scripta, (*e*) referens Donationem, „ qua Herimannus Marchio, beatæ memoriæ „ Herimanni Marchionis filius, pro animæ suæ & conjugis nuper „ defunctæ remedio prædium „ in Amparingen & basilicam „ ibidem S. Petro donavit; „ ubi inter testes *Bertholdus Dux partuelis ejusdem Comitis* &c. Per Comitem heic idem intelligitur Hermannus Marchio, qui antea *fratruelis Ducis* vocabatur Bertoldus II. eodem, quo Monasterii Petrini exstructio

(*d*) Ita HIERONYMUS in Epistolis passim & vetus Glossator. Accedit CHRONICON WEINGARTENSE in LEIBNITII *Scriptor. Rer. Brunsvic.* Tom. I. p. 788. SIGEBERTUS, Gemblacensis Monachus, Zaringensibus coætaneus Bertoldis, qui ad A. 942. ita scribit: „ Orta dissensione „ inter Principes de varietate legis, utrum deberent, avis superstitibus, „ filii filiorum post patres defunctos hereditare, an exheredatis „ *fratruelibus* deberet hereditas ad patruos redire. „ Tandem Charta domestica ipsius familiæ Badensis A. 1296. qua Rudolphus III. Marchio Hermanni VII. fratris sui filium Fridericum appellat *fratruelem.*

(*e*) Circa A. 1112.

perfecta est, anno, quum mortuus esset, Bertoldus III. ei successit. Tum vero idem Herimannus II. Marchio, qui Bertoldi II. *fratruelis* est dictus, donationem prædii in Amparingen fecit eidem Cœnobio, testemque rei adhibuit Bertoldum III. ***patruelem.*** Chartæ hæ mutuam sibi lucem accendunt, altera alterius genealogiam illustrat & firmat.

§. IV.

Stemma agnationis.

Agnationem Badensium cum Zaringensibus schema exhibet sequens.

BERTOLDUS I. Dux Zaring. † 1078.

Bertoldus II. Dux † 1111.	Hermannus I. Marchio † 1074. Cluniaci, unde Badenses.
Bertoldus III. Dux. † 1122	Hermannus II. Marchio † 1130. *fratruelis* Bertoldi II. & *patruelis* Bertoldi III. Ducum.

Quod si autem Bertoldus III. Zaringiæ Dux, & Hermannus II. Marchio *patrueles* fuerunt, necesse est, ex duobus fratribus eos prodiisse, adeoque communem eos avum habuisse Bertoldum I.

Vinculum patris & filii, Bertoldum I. inter atque Hermannum Marchionem, Cluniaci mortuum, JOHANNES PISTORIUS, vivens Friburgi, in Tabula Genealogica, quam

MANLII

MANLII *Chronico Constantiensi*, A. 1606. edito, (*f*) adjecerat, primus aperuit; ita tamen, ut fontem, unde sua hauserat, Georgio Friderico, Marchioni Badensi, tum infensus, occuleret. Oraculum, quod ipse tacens consuluerat, ego aperte adivi, Aulaque Cæsarea meis conatibus favente, in San-Petrinis Brisgoviæ Chartis nexum inveni, qualem nobis indicaverat Pistorius, quemque Anonymi Mellicensis Codex me jam in Austria docuerat.

§. V.

Hermannus hic, vivo adhuc patre Bertoldo I. viva uxore, vivoque filio tenero, seculum adolescens reliquit, Cluniacense Monasterium ingressus. BERTHOLDUS CONSTANTIENSIS A. 1074. ita rem refert: „ Cluniaci vitam angelicam arripiens, „ perfectissime adhuc adolescens, uxore & unico filio & omnibus, „ quæ possederat, derelictis, vere Monachus, migravit ad „ Dominum VII. Calend. Maji. „ Idem ad eundem annum tradit CONRADUS URSPERGENSIS his verbis: „ Hermannus Marchio, „ filius Bertoldi Ducis, Cluniaci Monachus obiit. „ Monasticam ergo vitam in Burgundia elegit Hermannus, & paulo post mortuus est. Hermanni vita & obitus.

(*f*) Inter *Scriptores sex Rerum German.* pag. 742. edit. Struv. Vide supra pag. 61.

Bertoldus, pater ejus, An. 1073. Ducatum Carinthiæ & Marchionatum Veronenſem amiſerat, adeoque in Sueviam & Brisgoviam ad terras ſuas patrimoniales redierat, Dux & Marchio ſine Ducatu & Marchia. Infelicia patris fata filium ſecundo genitum induxiſſe videntur, ut valediceret ſeculo; quod conſilium brevi poſt patris depoſitionem executus eſt Hermannus; brevis quoque temporis Monachus; quum An. 1074. jam é vivis exceſſerit.

§. VI.

Monaſtica vita Laicorum.

Monendus hic lector eſt, frequens illis fuiſſe temporibus, Magnates, ſervato etiam ſeculari habitu, ut ingrederentur cœnobia. BERTHOLDUS CONSTANT. ſcribit: (g) „ Jam „ ſeptennio totum Rom. Imperium bello laboravit; aliis Domino „ Apoſtolico, aliis Henrico faventibus; ob hoc utrinque totum „ Regnum præda, ferro & igne miſerabiliter devaſtantibus. „ Pauciſſimi Catholici Epiſcopi ex parte Apoſtolici remanſerunt.... „ Quapropter omnes pene religioſi, ſive Clerici ſive Laici, in „ aliqua Monaſteriorum latibula, hujusmodi mala declinaverunt.„ Alio in loco (h) ſcribit: „ His temporibus in Regno Teutonicorum

(g) Ad A. 1083. Eodem modo ſtatum illius temporis depingit AUGUSTENSE CHRONICON A. 1092.

(h) Ad A. 1091. pag. 365.

„ communis vita multis in locis floruit, non ſolum in Clericis & „ Monachis . . verum etiam in Laicis, ſe ſuaque ad eandem „ communem vitam devotiſſime offerentibus; qui etſi habitu nec „ Clerici nec Monachi viderentur, nequaquam tamen eis diſpares „ meritis fuiſſe creduntur. Se enim ſervos eorundem pro „ Domino fecerunt. . . . ſe & ſua ad congregationes tam „ Clericorum quam Monachorum . . devotiſſime contulerunt. „ (*i*)

Ceterum Cluniacenſis Abbatiæ magna fuit illo tempore fama. Caſimirus, Poloniæ Rex juvenis, paulo ante, relicto Poloniæ ſolio, illud quoque intraverat Cœnobium. (*l*) Brisgoviæ & Alſatiæ plures Prioratus à Cluniacenſi Abbatia hodieque pendent; (*m*) quæ ipſum Ordinis Cluniacenſis caput eſt.

Mm 2

(*i*) Monachi hi advenæ dicebantur *barbati*, *converſi*, *oblati*, denique *donati*. TRITHEMII *Chron. Hirsaug*. A. 1082.

(*l*) A. 1036. At A. 1041. à Polonis perſuaſus ad ſolium rediit. CHRONOGRAPHUS SAXO A. 1034. p. 244. DLUGOSSUS in *Hiſt. Polon.* Lib. III. pag. 192. & 213.

(*m*) In Brisgovia fuit Prioratus S. Udalrici, Nigræ Silvæ. In Alſatia Oelenberg, Thierbach &c. Baſileæ Prioratus S. Albani. Vid. ANDR. QUERCETANI (DU CHENE) *Bibliotheca Cluniacenſis* pag. 1742. ſeq.

§. VII.

Hermanni titulus.

Tam pium & religiosum Principem Zaringo-Badensis Domus veneratur satorem; quem more illius temporis, quo hereditaria familiarum nomina nondum invaluerant, Bertoldus Constantiensis & Conradus Urspergensis simpliciter *Marchionem* appellant, non quod Marchionatum aliquem possederit, sed quod Bertoldi, Ducis Carinthiæ & Marchionis Veronæ secundo genitus fuerat filius. Primogenito enim titulus *Ducis* adhæsit. Quum autem ante patrem Bertoldum, qui Ducatum & Marchionatum amiserat, ad Dynastias suas hereditarias redire coactus, decesserit Hermannus, intelligimus facile, nondum compotem eum fuisse terrarum Badensium, quæ nonnisi mortuo Bertoldo, adeoque post A. 1078. ad Hermannum II. Cluniacensis filium pervenire potuerunt; & tamen patrem ejus Hermannum I. appello; a quo Hermanni quinque serie non interrupta descendunt; unde *Hermannidum* Epocha; quæ ab A. 1052. quo prima mentio Hermanni I. ut Comitis, ad A. 1250. quo Hermannus VI. decessit, adeoque per ducentos fere annos duraverat.

§. VIII.

Uxor ejus Juditha.

Hermanni I. & uxoris notitiam Bertholdo Constantiensi debemus. Hic enim, qui mortem Hermanni I. ad A. 1074.

retulerat, conjugis ejus, Judithæ, obitum ad A. 1091. verbis his refert: (n) „ Juditha, piæ memoriæ Marchionissa, nobilis genere, „ sed nobilior sanctitate, uxor quondam Heremanni religiosissimi „ Marchionis, migravit ad Dominum, quinto Cal. Octobris. „ Ipsa enim cum marito suo religiose vixit. Post cujus obitum „ XIX. annos in viduitate & sancta conversatione permansit. „ Demum ad Dominum Papam Salernum pervenit, ibique sub „ ejus obedientia discessit. „ Nobilem genere fuisse Juditham, Bertholdus dicit, at domum, ex qua prodierit, silet. Maritus sub monastica obedientia obiit: Juditha sub obedientia Papæ, mortua Salerni, in Neapoleos Regno. Urbanum II. coluit Juditha, quod Cluniacensis quoque Monachus antea fuerat & amicus Hermanni.

§. IX.

Juditha hæc ex divite prosapia prodiit. Vidua enim ad Hirsaugiensis Basilicæ amplificationem, cui novem annos Wilhelmus Abbas impendit, multas opes contulerat, ut TRITHEMIUS tradit. (o) Hæc ipsa ejus in Hirsaugiam liberalitas Calvensis origine.

Mm 3

(n) *Chron.* ad A. 1091. pag. 366. ap URSTISIUM.

(o) *Chron. Hirsaug.* A. 1082. & 1091.

facit, ut ad antiquam Calvensium (*p*) in Suevia Comitum prosapiam ejus referam natales; eamque adeo Adelberti & Wiltrudis filiam fuisse existimem. Adelbertus enim, hujus familiæ Comes, Cœnobii Hirsaugiensis restaurator fuit, ut Annales ejus Chartæque testantur, opusque adeo patris filia continuavit Juditha.

Adelbertus hic Bertoldi I. Ducis, Rudolphi Anti - Cæsaris & Guelfi, Bavariæ Ducis, amicus, Dietericum, Virodunensem Episcopum, cepit An. 1077. cum hic in Italiam ad Henricum IV. Imp. proficisceretur. (*q*) Henricus IV. Imp. in Diplomate, quod A. 1075. Hirsaugiensibus dedit, (*r*) filias Adelberti Utham (*s*) & Irmingardem nominat. Tempus & reliquæ circumstantiæ suadent,

(*p*) Calba, Germ. *Calw*, oppidum cum veteri castro Wirtenbergici Ducatus. Castellum *Chalawa in Teutonica Francia* dicitur in Charta Henrici IV. Imp. An. 1075. apud BESOLDUM. LAMBERTUS SCHAFFNABURG. pag. 419. Adelbertum vocat *Comitem de Castello Calcuno*.

(*q*) LAMBERT. SCHAFNAB. pag. 419.

(*r*) Extat apud TRITHEMIUM in *Annal. Hirsaug.* ad A. 1075. Tom. I. pag. 239. & apud BESOLDUM *Monum. Wirtemb.* pag. 513. Cæsar in eo firmat testamentum, quod Adelbertus fecit in Hirsaugiensis Monasterii favorem.

(*s*) Uta, Juta, Juditha unum idemque nomen esse, patet ex Annalibus Bebenhusani Cœnobii apud LUDEWIG *Reliquiar. Mss.* Tom. X. pag. 418.

ut Juditham, Hermanni I. uxorem, conjiciamus esse Utham illam, Adelberti, Comitis Calv. filiam, quæ à TRITHEMIO simpliciter Marchionissa vocatur, (t) & vidua Marchionis Hermanni, qui Cluniaci Monachus decessit. (v) Marchionissa hæc cum fratribus ædificium Hirsaugiense, à patre cœptum, perfecit An. 1091. qui ipse annus est mortis Judithæ, uti ex Bertoldo Constantiensi retulimus. Fratres ejus in Henriciano Diplomate, quod modo allegavimus, Bruno, Adelbertus & Gotfridus vocantur.

Leo IX. Papa multas Germaniæ provincias peragrans, A. 1050. Calbæ Adelbertum invisit, cujus mater fuit soror Leonis, filia Hugonis IV. Comitis de Egisheim, adeoque ex Alsatia prodiit. (x) Juditha ergo, Serenissimæ Badensis Domus gloriosa progenitrix, Leonis IX. Papæ fuit proneptis, Henrici IV. Imp. cognata, cujus proavia Adelheidis ex Alsatica Comitum Egisheimensium prodierat Domo. Fuerat enim soror Hugonis III. Egishemii Comitis, qui fuit avus S. Leonis.

(t) *Chron. Hirsaug.* ad A. 1091. pag. 291.

(v) Idem pag. 255.

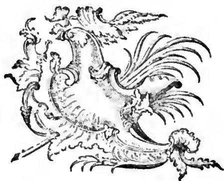
(x) Idem ad A. 1090. Vid. *Alsat. Illustr.* Tom. II. pag. 474.

BUCELINUS, (y) SPENERUS, (z) IMHOFIUS, (a) Juditham Caluensem quoque Hermanno Cluniacensi uxorem adscribunt, sed asserti sui rationes non afferunt.

(y) *Germ. Topograph.* Part. II. pag. 352.

(z) *Sylloge Genealog.* pag. 610.

(a) *Notitia Procerum Imperii* Lib. IV. Cap. VIII.

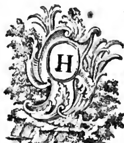
CAPUT

CAPUT II.

HERMANNUS II.

AB ANNO 1074 USQUE AD ANNUM 1130.

§. I.

Hermannum II. filium fuiſſe Hermanni I. Cluniacenſis, ex Actis San-Petrinis Nigræ Silvæ ſupra (*a*) probavimus, in quibus ille *fratruelis* Bertoldi II. Ducis Zaringiæ & *patruelis* Bertoldi III. vocatur; adeoque certus Bertoldi I. extiterat nepos. Parentes ejus & nomen.

Primus dici poſſet *Marchio Badenſis*, ut ante nos fecerunt fere omnes, Marchiam Bad. per matrimonium cum Juditha primum ab eo Genti ſuæ illatam exiſtimantes; ſed nos in appellatione hac Gentis & ſanguinis potius quam terræ poſſeſſæ habemus rationem; id quod jam ipſius factum eſt ævo. Wolfhelinus de Tonſula

(*a*) Cap. præced. §. III. ſq.

prædium apud Schalchstadt cum manu Domini sui Bertoldi monasterio S. Petri vendidit *præsente Dom. Herimanno secundo.* More seculi tamen, quo definita familiarum nomina nondum invaluerant, simpliciter *Marchio* in Chartis vocatur. Jo. GAMANSIUS & ex eo DROLLINGERUS (*b*) asserunt, Hermannum hunc usum esse titulo *Marchionis de Limburg*, cujus tamen nominis nullum mihi exemplum occurrit. Volunt enim, sedem eum habuisse in castro Limburg ad Rhenum, paulo infra Brisacum.

§. II.

Acta varia.

In Principum Conventu Wormatiæ A. 1076. comparuit Hermannus, Diplomatis Henrici IV. Imp. Rueggisbergensi Burgundiæ minoris monasterio dati, primus inter Marchiones testis. An. 1087. Bertolfus Dux & *Herimannus Comes* nomina subscripserunt Chartæ, qua locus *Cella* in Nigra Silva Prioratui S. Ulrici traditus est. Hermannus hoc loco *Comes* vocatur, quod mentio ejus facta ut Comitis Provincialis Brisgoviæ, in quo Comitatu Cella, de qua agitur, sita fuit.

Anno 1101. Burchardus & *Herimannus* Marchiones cum Henrico IV. Imp. interfuerunt obsidioni castri Limpurg in Belgio, (*c*)

(*b*) *Lexic. Histor. Basil.* voce *Baden.* Zaringicum castrum *Lintberg* in Teccensi Sueviæ regione fuisse, in Bertoldo I. supra ostendi, pag. 57.

(*c*) De qua obsidione SIGEBERTUS GEMBL. ad A. 1101.

ut diploma indicat, quod Abbatiæ Laubienſi XVII. Cal. Jun. datum. (*d*)

Anno 1111. *Herimannus Marchio* inter Proceres, cum Henrico V. Imp. Argentinæ collectos, privilegium Einſidlenſe teſtis ſignavit; (*e*) eodemque anno *Heremannus Marchio fratruelis* Bertoldi II. Ducis Zaring. aderat Traditioni, Abbatiæ S. Petri a Bertoldi uxore & liberis factæ. Tum temporis quoque, poſt Bertoldum & Conradum Duces, *Heremannus Marchio* alias Traditiones Abbatiæ S. Petri ſignavit. Sequenti Henricus Imp. Wormatienſibus immunitatem confirmans a teloneis exteris, rogatu Principum id ſe feciſſe ſcribit, inter quos *Herimannus Marchio.* (*f*)

Anno 1114. Hermannus hic Marchio Diplomatum, Einſidlenſi (*g*) & Murenſi (*h*) monaſteriis à Cæſare datorum, poſt Bertoldum Ducem & Godefridum, Comitem Palatinum, teſtis occurrit.

Anno 1122. Epiſcopus Spir. Bruno conceſſit Hermanno Marchioni & uxori ejus Judithæ, ut in eccleſia villæ Backenang,

N n 2

(*d*) Ap. Miræum *Opp. Diplom.* Tom. I. pag. 674.

(*e*) Hartmanni *Annales Eremi Deip.* pag. 172.

(*f*) Moritz *vom Urſprung der Reichs-Stætte*, append. pag. 142.

(*g*) Tschudi *Hiſtor. Helvet.* Part. I. Lib. I. pag. 54.

(*h*) Acta Murens. pag. 34. edit. poſtr.

quam ipſi & parentes eorum decimis ac terris locupletaverant, Canonicos regulares Ord. S. Aug. collocarent. (*i*) Initium hujus rei notitia vetus illius Eccleſiæ ad A. 1116. jam ponit. Hermanni Marchionis poſt Conradum Ducem A. 1123. ut & triennio poſt in Henrici V. & Lotharii II. Imp. Inſtrumentis San - Blaſianis fit mentio. (*l*)

§. III.

Mors. Obiit Hermannus II. A. 1130. ſeptimo die Octobris, & in Backnangenſi, quam amplificavit, eccleſia ante aram S. Crucis, teſte LADISL. SUNTHEMIO, (*m*) ſepultus eſt.

(*i*) Chartæ ap. BESOLDUM *Theſ. Pract.* Tom. II. pag. 73.

(*l*) HERRGOTT. *Geneal. Habsb.* Tom. II. num. 197. & num. 205.

(*m*) *Scriptores Rer. Boicar.* Tom. II. pag. 583. Sunthemius inter familiares Maximiliani I. Imp. Hiſtoricos fuit. Peccavit in anno mortis Hermanni, at diem & menſem ex Backnangiæ Necrologio ſumſiſſe videtur. In Necrologiis dies & menſes notantur, at rarius additur annus. Annum mortis Hermanni docet ejusdem ſec. XVI. epigramma ap. CRUS. *Annal. Suev.* Part. II. Lib. IX. Cap. 14.

„ Hac cubat Hermannus Badenſis Marchio tumba,
„ Qui clauſtri & templi conditor hujus erat.
„ Anno milleno moritur, centum quoque ſubdas
„ Terque decem a puero, quem pia virgo parit.
„ Huc dum transfertur, cum poſteritate fluebant
„ Quindecies centum cum tribus, adde decem.

Uxor ejus fuit Juditha, ſed originis incertæ, quam cum Judítha, Hermanni I. uxore, multi confundunt. Charta Brunonis, Spirenſis Epiſcopi, quam allegavi, Juditham diſerte conjugem tribuit Hermanno, ſed nihil de ejus familia additur. Sepulta eſt cum marito Backnangæ. (*n*) Uxor.

Interfuerat Hermannus vel ipſe, vel filius ejus, eodem, quo deceſſit, anno 1130. Comitiis Lotharii II. Imp. Baſileæ habitis; ubi prima *Marchionis Badenſis* expreſſa eſt mentio. In ſerie Principum enim Diploma, VI. Eid. Febr. Eccleſiæ Conſtantienſi datum, Conradus Dux Zaringiæ & *Hermannus Marchio Badenſis* ſignaſſe leguntur. (*o*) Biduo ante Lotharius Turicenſis Præpoſituræ jura firmaverat, rogatu quoque Conradi Ducis Zaring. & *Hermanni Marchionis de Bathen.* (*p*) Titulus March. Bad.

§. IV.

Recepta apud multos ſententia eſt, tractum Badenſem ab Henrico Aucupe, Marchionatuum Germanicorum inſtitutore, in Marchiam quoque erectum fuiſſe, ut Rhenenſem Germaniæ Origo hujus tituli falſa.

N n 3

(*n*) CRUSII *Annal. Suev.* Part. II. Lib. IX. p. 351.

(*o*) HERRGOTT *Geneal. Habsb.* Tom. II. num. 211.

(*p*) Cod. noſter Diplom. Bad.

limitem contra Gallos custodiret. (*q*) FRANC. IRENICUS (*r*) Marchiæ Badensis originem ad Ottonem III. Imp. refert. CHRISTOPHORUS LEHMANNUS (*s*) Badensem Comitatum a Friderico I. Imp. in Marchionatum conversum existimat.

Quidquid sit de Marchica dignitate, ipsum Badense Dominium à Juditha, incertæ prosapiæ femina, Hermanno II. dotis loco allatum fuisse, scriptorum Badensium communis traditio est. (*t*) Unde Hermannus, quem ego secundum appello, communiter Marchio Badensis primus vocatur. Systematis Veronensis fautores (*v*) Juditham, Badæ & Hachbergæ (*x*) Marchionatuum heredem, A. 1153. Hermanno Veronensi nupsisse volunt, adeoque Hermanno III. tribuunt, quod ab aliis tribuitur secundo vel primo. Istarum tamen opinionum nulla veritati conformis est.

(*q*) DIETHERR. in Addit. ad BESOLDI *Thesaur. Pract.* pag. 73. IMHOF. in *Notit. Proc. Imp.* L. IV. C. VII. SCHURZFLEISCH. *Opp. Hist.* pag. 273.

(*r*) *Exeg. Germ.* Lib. III. Cap. CIII.

(*s*) *Chron. Spir.* Lib. IV. Cap. VII.

(*t*) Besoldus, Imhofius, Schurzfleischius locis allegatis.

(*v*) PETRUS DE ANDLO, *de Imperio Rom.* Lib. I. Cap. XV. MUNSTERUS *Cosmogr.* Lib. III. Cap. CCLXXIV. CRUSIUS *Annal. Suev.* Lib. IX. Part. II. Cap. XVIII.

(*x*) Sunt, qui Hachbergam & Badam duas Marchias; sunt, qui illam primariam, hanc vero secundariam constituunt. In his SCHURZFLEISCH. *de Reb. Badens.* §. III.

§. V.

Bada noſtra ſub Romanis, qui, ut alia hujus generis loca, *Aquas* eam vocarunt, in civitatem excreverat, (y) ab Alemannis, oppidorum oſoribus, deinceps everſam. Badæ fata varia

Thermas Badenſes, quæ forſan ſolæ remanſerant, Dagobertus Rex Monaſterio Weiſſenburgenſi donavit; donationem ſeculo IX. Ludovicus Germ. Rex confirmavit; qui locum hunc a vaſallis regiis Monaſterio illi ereptum fuiſſe refert. (z)

Sec. XI. Bada in *Comitatu Adelberti* ſita erat, Adelberto jurisdictionem Imperatoris nomine ibidem exercente. (a) Henricus III. Imp. enim prædium, quod pater ejus, Conradus II. ſibi comparaverat, *in villa Baden*, *in Pago Ufgouue*, *in Comitatu Adelberti Comitis*, A. 1046. Eccleſiæ Spirenſi donavit. Comitatus primum ad nutum Cæſaris, dein hereditario jure adminiſtrabantur; feminis tamen ſemper excluſis, quæ officio judicis fungi non

(y) *Alſatiæ Illuſtr.* Tom. I. p. 568.

(z) Tabular. Eccleſiæ Collegiatæ Weiſſenb.

(a) Adelbertus hic potuit eſſe Comes ille Calvenſis, cujus filiam Juditham Hermannus I. Marchio duxit uxorem.

potuerunt. Bada ergo tum nec Marchia fuit, nec Comitatus, ſed in alio Comitatu, quem a Pago Uſgovicum diceres, ſita. Sed & ipſam hanc villam Baden cum omnibus ſuis appendiciis & utilitatibus eidem Eccleſiæ Spirenſi eodem anno & die Henricus Imp. tradidit. (*b*) Fiſcalem Imperii aut Ducalem Franciæ Orient. villam, non patrimonialem Familiæ Salicæ, uti prædium in eo ſitum, aut allodialem fuiſſe, inde colligimus, quod alio Inſtrumento donatio ejus fuit literis mandata. Duplicis enim donationis & Inſtrumenti ſimul facti ratio dari nulla poteſt, niſi duplicis quoque naturæ bona dono data fuiſſe ſtatuamus.

§. VI.

Sententia noſtra de Bada.

Bada Uſgovica ergo, thermis adhærens, Henrici III. Imp. & Bertoldi I. Zaringi temporibus Villa Regia fuit, quæ una cum prædio quodam, ibidem ſito, ejusdem Cæſaris liberalitate ad Eccleſiam Spirenſem pervenit.

Veteris

(*b*) Tabularii Epiſc. Spir. Charta, quam excerpſit Jo. SIFRID, a patria ſua *Mutterſtatt* dictus, Vicarius Eccleſiæ Spir. & Notarius Cæſareus, in *Chron. Spir.* quod ſub Matthia Rammung Epiſcopo ſec. XV. conſcripſit. Extat in ECCARDI *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. II. pag. 2262. & SENCKENBERG *Selector.* Tom. VI. p. 262. Adde SIMONIS *Beſchreibung der Biſchoffen zu Speyer* pag. 42.

Veteris autem Badæ Caſtrum, a juniore dein quoque thermis adſtructo, leuca diſtans, unde Familiæ Badenſi appellatio, cum villa Bada nil niſi nomen habuit commune; liberum ſemper & francum Zaringo-Badenſis Domus in Francica Terra ad ſeculum uſque XIV. allodium. (*c*)

Quo tempore autem & qua ratione allodiale hoc Caſtrum, ab Hermanno I. vel II. uti videtur, exſtructum, vel certe locus ille ad Zaringo-Badenſes devenerit, nobis non liquet. Unde priſcis Zaringorum bonis illum annumeravimus ſupra. (*d*) Quodſi autem nonnemo Judithæ, conjugis Hermanni I. Alberti, Comitis Calbenſis filiæ, bonis dotalibus illud accenſere voluerit, non equidem refragor. Sed nec liquidum eſt, quo tempore & qua ratione ipſa villa Baden, deinceps converſa in oppidum, a Spirenſi Eccleſia ad Marchiones tranſierit. Illud autem nobis conſtat, Caroli IV. ævo & oppidum & caſtrum franca fuiſſe allodia, a Rudolpho Marchione Cæſari & Imperio Anno 1362. libere & ſponte, ut ſuo loco docebitur, oblata in feudum.

Caſtrum hoc Bada nomen dedit Badenſibus, uti Zaringia Zaringis. Zaringia nunquam fuit Ducatus, Bada nunquam

(*c*) Veteris Eberſteinii Caſtrum, ſemileuca a veteris Badæ Caſtro diſſitum, allodiale quoque fuit, per nuptias cum Eberſteinenſi filia ad Badenſes translatum.

(*d*) Lib. II. Cap. VIII. pag. 199.

extiterat Marchia. Bertoldi Duces cum inhabitaſſent Zaringiam, appellati ſunt Duces de Zaringen. Caſtrum Badenſe cum inhabitaſſent Marchiones, vocati ſunt Marchiones de Baden. At ex his titulis nec Ducatus, nec Marchionatus veri conficiuntur. Zaringia nunquam in Ducatum evaſit. Marchionatus axioma denique Badæ adhæſit. Poſſeſſor dignitatis ſuæ, non officii, nomen Dynaſtiæ communicavit; uti Landgraviatus dicta eſt Haſſia, quod poſſeſſores ejus, ex Thuringico Landgraviorum ſanguine prognati, ſeſe dicerent Landgravios. Quid opus fuit Marchia contra Gallos ad Rhenum, quum omnis Lotharingia a Rheno ad Moſam uſque Germanici juris, adeoque Marchiæ inſtar fuerit Germanis.

CAPUT

CAPUT III.

HERMANNUS III.

AB ANNO 1130. USQUE AD ANNUM 1160.

§. I.

Hermannus hic inter Zaringo-Hermannidas primus bellica effloruit gloria, fub Conrado III.& Friderico I.Imperatoribus Suevicis in Germania, Italia & Terra Sancta bellantibus, ftrenuus miles. Acta ejus abA. 1134.

A. 1134. Marchio Hermannus confenfu Berthæ, contectalis fuæ, prædium in Huningen, in Comitatu Adelberti fitum, Ecclefiæ S. Pancratii in Baggenang dono dedit.

Anno 1139. Conradus III. Imp. Argentinæ concambium Cellæ in Nigra Silva ratum habuit, præfentibus inter alios Duce Conrado, *Herimanno Marchione.* (a)

(a) Vid. Codex Diplom.

Eodem anno XIII. Kal. Junii Hermannus Marchio de *Badun* Conradi III. Diploma Frankenthalienſe teſtis ſignavit in Weiſſenburg. (*b*) Eod. V. Kal. Jun. Diploma Einſidlenſe Argentinæ ſcriptum eſt, aſtipulatione Principum præſentium, Cunradi Ducis, Herimanni Marchionis &c. (*c*) Eadem die literas Cæſaris, Abbatiæ Self. datas, poſt Duces *Hermannus Advocatus ejusdem loci*, ante Comites ſignavit; unde Hermannum noſtrum Abbatiæ Selſenſis, e regione Marchionatus Bad. in Alſatia ſitæ, Advocatum fuiſſe colligimus. Aliud Diploma Fabarienſi monaſterio ab Imperatore tunc conceſſum eſt in præſentia . . . *Hermanni Marchionis de Batha.* (*d*) Denique eodem anno Bertoldus, Brisgoviæ Comes, Conradi Zaringiæ Ducis filius, eccleſiam in Wolvenwilare monaſterio S. Petri, cujus Advocatus erat, nomine Erlewini de Wolvenwil. obtulit coram *Marchione Herimanno juxta villam Oſmanningen.* In fine Chartæ legimus: „ Ego Herimannus „ Marchio præſentem Chartam ſigilli mei impreſſione roborari ac „ confirmari feci.

§. II.

Acta ab A. 1140. Anno 1140. XVII. Kal. Dec. in obſidione Winſpergenſi, à Conrado III. Imp. ſuſcepta, Chartam ſignarunt *Hermannus Marchio*

(*b*) Schannat *Hiſt. Worm.* Cod. Probat. pag. 69.

(*c*) Hartmanni *Annal. Einſidl.* pag. 196. Herrg. Tom. II. pag. 163.

(*d*) Tschudii *Hiſt. Helvet.* Part. I. Lib. I. pag. 65. & 69.

& Werinherus Comes de Baden, qui posterior ad Badenses Helvetiæ Comites pertinet. (*e*)

Anno 1141. mense Aprili, (*f*) ac triennio post mense Julio, (*g*) Argentinæ cum Conrado Imp. commoratus est Hermannus Marchio.

Anno 1147. a S. Bernhardo cruce signatus Spiræ, eundem Conradum Imp. cum aliis Principibus secutus est in Orientem. (*h*) Redux in Germania Curiæ Francofurtanæ interfuit, ubi Cæsar duo feminarum monasteria *Kemminada* & *Visbike*, Marchionis nostri aliorumque Principum judicio Abbatiæ Corbejensi tradidit. (*i*)

Anno 1148. Hermannus noster adstitit fundationi Monasterii Albæ Dominorum, Cisterc. Ordinis, a Bertoldo Ebersteinensi Comite, & Vtha, conjuge ejus, literis consignatæ. (*l*)

Oo 3

(*e*) HARTMANN. l. c. pag. 198. MIRÆI *Opp.* T. II. pag. 827.

(*f*) Charta San-Blas. ap HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 167.

(*g*) HARTMANNI *Annal. Einsidl.* pag. 205. HERRGOTT. l. c. pag. 172.

(*h*) WILH. TYRIUS *Hist.* Lib. XVII. ab initio, ubi Hermannum *Provinciæ Veron. Machionem* vocat.

(*i*) SCHATEN. *Annal. Paderborn.* L. VIII. p. 771. FALCKE *Tradit. Corbej.* p. 906. 908. LUDEWIG. *Reliq. Msst.* Tom. VII. p. 511.

(*l*) PETRI *Suevia Eccles.* pag. 19. ex BESOLDI *Docum. Wirtenbergicis.*

§. III.

Acta ab A. 1150.

Anno 1150. *Herimannus Marchio de Baden & sui Ministeriales* in Corbejensibus Conradi III. Imp. literis comparent, ut testes; (*m*) id quod biennio post, paulo ante Imperatoris mortem, denuo factum. (*n*)

Anno 1152. mense Jun. *Herimannus Marchio* in Abbatia S. Petri in Nigra Silva præsens fuit, quum Bertoldus IV. Zaring. Dux Abbatiæ huic Advocatiam tradidit. (*o*)

An. 1153. mense Januar. *Hermannus Marchio de Baden*, Friderico I. Imp. uti Conrado III. addictissimus, cum eo Spiræ versatus est, testis privilegii, quod Gebennensi Episcopo datum. (*p*) Mense Julio Fridericus hic ratam habuit donationem curtis Besigheim, quam Hermanno Marchioni de Baden Widelberta, Abbatissa Ersteinensis, consentiente Advocato suo, Hugone Comite Dagisburgensi, fecerat. (*q*)

(*m*) Lunig *Spicil. Eccles.* Part. III. pag. 94.

(*n*) Petri *Suev. Eccles.* pag. 716.

(*o*) Schannat *Vindem. Literar.* Collect. I. p. 163.

(*p*) Spon *Hist. de Geneve* Tom. II. p. 8. *Citadin de Geneve* p. 151.

(*q*) Besoldi *Thesaur. Pract.* Tom. I. pag. 73.

§. IV.

Anno 1154. menſe Octobri Cæſar cum exercitu, ad Licum amnem, in Vindelicia collecto, in Italiam profectus, Veronam ſibi reſiſtentem invenit, at placavit promiſſis, ut Italiæ aditus pateret. Clavem hanc Italici regni ut firmam teneret, Cæſareo opus erat præfecto, cujus nomen illus ævi Annales non indicant. Titulus Marchionis Veronenſis.

Quum Cæſar An. 1155. VIII. Kal. Septemb. Epiſcopatus Conſtantienſis limites definiviſſet Conſtantiæ, Hermannus in Inſtrumento (r) *Marchio de Baden* vocatur. At Anno 1158. XVII. Kal. Jul. quum Imperator litem inter Ottonem Friſingenſem Epiſcopum, & Henricum Leonem, Bavariæ Ducem, diremiſſet Auguſtæ, interfuit quoque rei geſtæ Hermannus, qui in Inſtrumento Cæſareæ ſententiæ *Marchio Veronenſis* vocatur (s)

Primum hoc in Annalibus & Documentis exemplum, quo Hermannus cognomine *Veronenſis* ornatur. Eum tamen ſtrenuum

(r) *Chron. Conſtant.* apud PISTOR. p. 695. MIRÆUS L. II. p. 827. LUNIG *Spicileg. Eccleſ.* Part. II. p. 157.

(s) MEICHELBECK *Hiſt. Friſing.* Tom. I. p. 337. HUNDII *Metropol. Saliſburg.* Tom. I. p. 77.

Cæsaris asseclam primæ ejus expeditionis Italicæ An. 1154. jam interfuisse, (t) atque adeo Præfecturam Veronæ tum temporis jam obtinuisse, merito censemus, quod secunda expeditio A. 1158. Julio mense demum suscepta fuit, Hermannus autem Veronensis Marchionis axiomate mense Junio jam ornatus comparet.

§. V.

Veronæ fata.

Verona, Italiæ clavis, a Berengarii tyrannide per Ottonem I. Imp. liberata, libera sub Imperio perstitit; (u) ab LXXX. Senatoribus & Præfecto, non cive sed extraneo, recta.

Fridericus I. in Italiam veniens, urbibus Lombardiæ ac Tarvisinæ regionibus, ut feudis Italicis, Rectores, urbibusque singulis, Præfectum Cæsareum dedit; ut Germaniæ urbes Advocatos Imperiales tum temporis habuerant. Præfectura Hermanni Veronensis deinceps interrupta fuit. Inter Civitates enim, Veronensibus vicinas, fœdus initum est, quod *Societas Veronensis* (x) dicebatur

(t) De hac OTTO FRIS. L. II. C. XXV.

(u) TORELLUS SARAYNA in *Gestis Veronensium* Lib. I. Vid. *Thesaur. Rer. Italicar.* Tom. IX. p. 7.

(x) *La Compagnia de Veronesi.* SARAYNA loc. alleg. pag. 5.

dicebatur, quæ denique in magnum illud Lombardicum Civitatum fœdus excrevit, unde bellum diuturnum, fubinde fufpenfum, Conftantiæ denique A. 1183. ut infra oftendetur, compofitum.

Anno 1160. XVI. Kal. Maji in Italico monumento (y) Hermannus nofter *Marchio Veronenfis*, *Dux de Carentana* memoratur. Titulo hoc vetera in Ducatum Carinthiæ jura renovavit Hermannus. Ceterum haud filentio prætereundum eft, Hermannum quoque noftrum; ante fecundam expeditionem Italicam, (z) Hagenoæ præfentem fuiffe, quum Fridericus Imperator Neoburgenfi Ciftercienfium Cœnobio Literas protectionis dediffet. (a)

§. VI.

Hermannus III. A. 1160. deceffit; in eadem Sti Pancratii Backnaviæ Ecclefia, ubi parentes, fepultus. (b) Jo. Gamanfius Mors ejus.

(y) Ughelli *Italia facra* Tom. II. col. 372.

(z) III. Kal. Martii A. 1158.

(a) *Alfatia Diplom.* ad hunc ann.*

(b) De Hermanno III. in Backnangæ ecclefia legebatur epigramma fequens:

„ Filius Hermanni jacet hic Hermannus & alter
„ Dotem firmavit, auxit & ille, patris.
„ Illius at genitrix Judintha putatur adeffe;
„ Bertha fimul conjux, &c.

Hermanno huic fratrem aſſignat *Albertum;* ad quam ſententiam eum induxit notiſſima illa Friderici I. Imp. Charta, qua Marchiam Auſtriæ A. 1156. in Ducatum erexit. Inter teſtes, qui Diplomati ſcribendo interfuerunt, ab editoribus nonnullis, TOLNERO, LUNIGIO, DUMONTIO aliisque adductus eſt *Albertus Marchio de Baden.* At in authentico legitur: *Marchio Adalbertus de Staden.* (c)

Uxor. Uxor ei fuerat Bertha, filia Matthæi, Lotharingiæ Ducis, ex Bertha Friderici I. Imp. ſorore, (d) quæ Backnaviæ cum eo ſepulta.

Alter vocatur ex hypotheſi communi, quæ Hermannum Cluniac. inter Badenſes Marchiones omittit. Extat epigramma in CRUS. *Annal. Suev.* Part. II. Lib. IX. p. 351.

(c) Per-Illuſtris SENCKENBERG Altes Bürgerliches und Staats-Recht p. 150. ubi Diploma ex autographo deſcriptum.

(d) CALMET *Hiſt. de Lorraine* Tom. II. de matre, ſed non de filia, loquitur.

CAPUT

CAPUT IV.

HERMANNUS IV.

AB ANNO 1160. USQUE AD ANNUM 1190.

§. I.

Hermannus IV. ad patris exemplum Friderico Imp. adhæſit, atque acceptam ab utroque Dynaſtiam Veronæ poſſidere continuavit; ſtrenuus in Italicis bellis & in Orientali expeditione athleta. Pater Conradum Imp. comitatus, ſalvus cum eo in patriam rediit. Filius cum Friderico Imp. in Oriente occubuit. Initio regiminis ejus ad finem perducta eſt Monaſterii Tennebacenſis Ordinis Ciſtercienſis conſtructio, quod leucæ ſpatio diſtat Hachberga. A. 1161. à duodecim Monachis cœpit inhabitari, (*a*) a quo tempore Monaſterium hoc ad noſtram ætatem viget ac floret. An. 1164. ortum eſt pertinax bellum inter Guelfum, Henrici ſuperbi, Sax. & Acta ejus ab A. 1160.

(*a*) Vide ſupra in Bertoldo IV. §. XIII. pag. 139.

Bav. Ducis, ex fratre Guelfo nepotem, atque Hugonem, Tubingæ Comitem Palatinum, in quo *Bertholdus Dux de Zaringen* & *Heremannus Marchio de Baden* Guelficas partes fecuti funt. (*b*) Pro Hugone autem ftetit Fridericus, Sueviæ Dux, Comites Zollerani &c. Res ab Imp. Friderico I. compofita eft anno fequenti. (*c*)

Anno 1181. Hermannus, *Marchio Veronenfis*, teftis in Diplomate, quo Monafterii Trutenhufani in Alfatia fundatio a Friderico Duce firmatur. (*d*)

Anno 1183. Pax illa Conftantiæ inter Frid. I. Imp. & Civitates Italiæ inita fuit, cui etiam Hermannus, *Marchio Veronenfis*, fubfcripfit; (*e*) atque adeo Toparchiam Veronenfem tum adhuc poffedit.

A. 1185. in Dipl. Henrici VI. Rom. Regis, qui ab Epifcopo Bafil. dimidium Curtis & Montis Brifach in feudum Bafileæ recepit, inter alios teftis eft *Hermannus de Baden.* (*f*)

(*b*) MONACH. WEINGART. C. XIV. ap. LEIBNIT. *Scriptor.* Tom. I. p. 791.

(*c*) URSPERG. in *Chronic.* A. 1164. OTTO DE S. BLASIO Cap. XVIII. *Chronicon Bebenhufan.* apud LUDEWIG *Reliquiar.* Mss. Tom. X. p. 408.

(*d*) OBRECHT. *Prodr.* p. 228.

(*e*) Formula hujus pacis annexa eft libris feudorum in *Corp. Juris Civilis.* ubi plenior eft, quam illa, quæ apud SIGONIUM *de Regno Italiæ* ad annum hunc legitur.

(*f*) HERRGOTT *Geneal. Habsb.* T. II. p. 195. feq.

§. 11.

Anno 1186. *in præsentia D. Armani Theutonici Marchionis & Domini totius Marchiæ Veronensis* consecrata est Ecclesia S. Julianæ de Lepida in Veronensi districtu. (*g*) **Dominus Marchiæ Veron.**

An. 1187. VII. Kal. Aug. Alexander III. Papa consecravit altare majus Ecclesiæ S. Mariæ antiquæ Veronæ, præsente inter alios *D. Armano, Theutonico Marchione & D. totius Marchiæ Veronensis.* (*h*) Evidens hinc, Hermannum IV. etiam post pacem Constantiæ cum Italiæ Civitatibus factam, Marchiæ Veronensis non modo Præfectum, sed & Dominum fuisse. Pater ejus *Marchio Veronensis* dictus est, hic vero *Dominus totius Marchiæ* appellatus. Nec desunt juniores, qui post reportatam à Mediolanensibus victoriam (*i*) Hermanno nostro Veronam ab Imp. concessam arbitrantur. (*l*) Hoc si admitteres, pater Præfecturam, filius Dominium ipsum Veronæ obtinuisse dicendus. Vocatur Hermannus *Teutonicus Marchio & Dominus totius Marchiæ Veron.* Indicant hæc, Hermannum Teutonicæ originis Teutonicique regni fuisse Marchionem, atque Dominum Marchiæ

(*g*) UGHELLI *Italia sacra* Tom. V. pag. 807.

(*h*) ONUPHR. PANVINII *Antiquitat. Veron.* Lib. VII. p. 183.

(*i*) Urbs Mediolanensis A. 1162. eversa est. MORENA p. 838. BURCKARDUS *de Excid. Mediol.* apud FREHER. Tom. I. p. 330.

(*l*) SPENERUS in *Sylloge genealogico-historica* pag. 611.

Veronenſis; quæ Marchia idem ille Marchionatus eſt, quem cum Carinthiæ Ducatu Bertoldo I. Hermanni IV. abavo, Henricus IV. Imp. ante centum annos abſtulerat, & cujus Marchionatus occaſione Hermannus I. filius junior Bertoldi I. titulum *Marchionis* in memoriam priſtinæ dignitatis à patre acceperat. (m) Marchionis Badenſis appellatio jam Anno 1130. in Chartis comparet; at Marchiæ Veronenſis Dominium nonniſi An. 1154. Hermanno III. a Friderico I. Imp. conceſſum eſt, filioque ejus Hermanno IV. continuatum. Fabuloſa poſteritas, Badenſes origines derivans Verona, ſanguinem cum dignitate confudit. Diceres Fridericum I. Imp. ex parte reparaſſe injuriam, qua ſeculo præcedenti Henricus IV. Imp. affecerat Bertoldum.

§. III.

Hermanni IV. mors.

Felix Hermanni IV. triginta annorum Principatus bello ſacro abruptus eſt. Anno enim 1190. expeditioni Friderici I. Imp. in Orientem cum Friderico, Duce Sueviæ, & Bertoldo, Duce Meraniæ, aliisque Regni Proceribus interfuit, teſte TAGENONE. (n) Iconium Lycaoniæ veteris, nunc Natoliæ urbem, cum peterent Chriſtiani, & undique ingruerent hoſtes, Duci

(m) Vide ſupra pag. 49. ſq.

(n) TAGENO, Decanus Pataviensis, interfuit quoque huic expeditioni, eamque deſcripſit, ap. FREHERUM Tom. I. p. 407.

Meraniæ & Marchioni Badenſi extremum commiſſum eſt agmen. (*o*) Paulo poſt Imperator & Hermannus interierunt, Antiochiæ ſepulti. (*p*)

Tempore ejus Bertoldus IV. Zaringus, turrim vel portam extruxit Briſaci, quam ſupra (*q*) deſcripſimus.

In partibus Hachbergæ Marchicæ, in oppido Sultzberg ſeculo præterito argentei plures reperti ſunt nummi; in quorum parte antica Crux, cum Inſcriptione: *Hermannus*; in poſtica *Caſtrum*, ad cujus latus legitur: PRISAC. (*r*)

Nummum exhibet Jo. GAMANSIUS, (*s*) atque ex eo concludit, in utriusque Lineæ Zaringicæ, Ducalis nimirum & Badenſis Marchicæ, poteſtate tum extitiſſe Briſacum, commune Gentis emporium. Pro Zaringis tamen portæ memoratæ Inſcriptio pugnare videtur, adeoque nummus nihil aliud indicat, quam communem utrique Lineæ monetandi officinam fuiſſe Briſaci. Hermannus IV. nunc Badam, nunc Hachbergam incoluit. In Caſtro hoc ſane fuit, Tennebacenſe quum conderetur Cœnobium, uti ſupra oſtenſum.

(*o*) Epiſtola Anonymi ap. CRUS. *Annal. Suev.* Tom. I. Part. II. p. 502. URSTIS. *ſcriptores* p. 561.

(*p*) ECCARDI *Scriptor.* Tom. II. pag. 1351.

(*q*) Lib. II. Cap. V. pag. 127.

(*r*) Ectypum dabunt Tabulæ Nummorum Badenſium.

(*s*) In Libro MS. cui titulus: *Progenitores Marchionum Badenſ.* Cap. III.

§. IV.

Uxor & filius.

Hermannus noster ex Bertha uxore, quam ex Comitum Palatino-Tubingensium Domo natam statuunt noviores, tres filios cum filia progenuit. Filii natu majores Hermannus V. & Henricus I. Badensium Familiam in duos ramos diviserunt; quorum senior in Bada Ufgovica sedit atque Lineam continuavit Badensem. Alter in Brisgovico Hachbergæ Castro habitavit, Lineamque instituit Hachbergicam; de qua acturus sum, postquam Badensia ad Hermannum VI. usque perduxero, in cujus fratre, Rudolpho I. nova Rerum Badensium series exsurgit. Tertius Hermanni IV. filius fuit Fridericus, ut ex sequentibus patebit.

Filia.

Filia Hermanni IV. Gertrudis Alberto, Comitum Dagsburgensium postremo, nupta, filiam peperit cognominem, Dagsburgici Comitatus heredem; quæ ter maritata, semper improlis, postremo marito, Leiningæ Comiti, Emiconi Comitatum donavit. Emico Argentinensi Episcopo, Bertholdo Teccensi, eum obtulit in feudum. (t)

(t) *Alsatiæ Illustr.* Tom. II. pag. 489. seqq.

CAPUT

CAPUT V.

HERMANNUS V.

AB ANNO 1190. USQUE AD ANNUM 1243.

§. I.

Perniciosa apud Germaniæ Magnates consuetudo ab antiquo invaluit, ut, primogenitura neglecta, terras suas inter filios non modo dividerent, sed & inter nepotes illæ subdividerentur. Zaringicas opes in duas lineas, Ducalem & Marchicam, Bertoldus I. partitus est. Hermannus IV. Marchicas in Badensem & Hachbergensem subdivisit; unde debilitatæ sunt vires ac dignitas Domus. Mortuo Hermanno IV. Marchia Veronensis ex Badensi Domo exivisse videtur. Veronæ titulus tamen in successorum ejus Actis, subscriptionibus & sigillis non omnino disparet. Nec moram aliquam apud Italos eum fecisse cognovimus. Filiorum ejus natu junior Rudolphus, Marchionum Hereditas.

Badensium, qui Badæ sederunt, conditor, *Marchionis Veronensis* titulum adhibuit; pristinæ possessionis renovaturus memoriam.

§. II.

Acta ab An. 1208. **A**nno 1208. Marchio de Baden inter testes Diplomatis quod Otto IV. Imp. Civitati Wormatiensi Spiræ dedit, comparet. (*a*) Eodem anno *Margravius de Baden* Henrici Comitis Palat. Chartam pro Monasterio Babenhusano Wormatiæ signavit. (*b*)

Anno 1209. Hermannus & Fridericus *Marchiones de Baden* Instrumenti Ottonis IV. pro Nivellensi Ecclesia testes leguntur. (*c*)

Anno 1210. In Charta Ottonis IV. apud S. Salvatorem in Monte Amiaco Spirensi Ecclesiæ data, post Fridericum Comitem de Saraponte legitur *Marchio Fridericus de Baden.* (*d*)

Anno 1215. cum aliis Principibus Aquisgrani cruce signatur Badensis Marchio, (*e*) vel Hermannus, vel Fridericus. Uterque II. Non. Maji cum Cæsare, Herbipoli fuit. (*f*)

(*a*) MORITZ *vom Ursprung der Reichs-Stætte*, append. p. 154.

(*b*) PETRI *Suevia Eccles.* pag. 132.

(*c*) MIRÆI *Opp.* Tom. I. pag. 734.

(*d*) Ex Archivo Spir.

(*e*) GODEFRIDUS COLON. apud FREHER. Tom. I. pag. 383.

(*f*) Teste Diplomate pro Civitate Colon. in Archivo Bada-Durl.

Anno 1216. VII. Kal. Aug. Hermannus Marchio Bad. in Diplomate apud Ulmam dato comparet; quo Wenceslai, Regis Bohemiæ, confirmatur electio. (g)

§. III.

Eodem anno 1216. Fridericus, Hermanni V. frater, in Curia Friderici II. Imp. Herbipoli mense Majo extitit, ut Diplomata testantur; quibus nomen ejus subscriptum hac forma: *Hermannus Marchio de Baden & Fridericus frater ejus;* (h) vel *Hermannus & Fridericus fratres, Marchiones de Baden.* (i) Fridericus frater.

Fridericus hic, assumpta cruce, in Palæstinam profectus, ibidem obiit postquam suam & fratris sui Hermanni, qui cum uxore Irmengarde consensit, proprietatem omnem in Ulma Ordini Teutonico donasset. Chartæ confirmationis Hermanni non adjectus est annus.

§. IV.

Anno 1218. Hermannus Marchio de Baden Diploma Friderici II. Imp. Monasterio omnium Sanctor: Hagenoæ datum, primus testium signavit; ut & aliud Ulmæ pro Episcopi Basiliensis Acta ab A. 1218.

(g) LUNIG Part. Spec. Contin. I. erste Fortseß. pag. 5.

(h) TOLNER Cod. diplom. Palat. p. 67. BECMANN. *Hist. Anhalt.* Part. III. L. IV. C. II.

(i) HUNDII *Metrop. Salisb.* T. II. p. 592. prim. edit.

in Civitate hac jure; (*l*) & aliud Wimpinæ ad confirmationem donationis Ecclesiæ cuidam Patavienſi datum. (*m*)

Anno 1219. Hermannus Marchio *Veronenſis* Friderici II. Chartæ, Goslariæ datæ, nomen ſubſcripſit. (*n*) Eod. anno menſe Aug. ejusdem Friderici II. Diploma inveſtituræ Gaſſi & Jacobi de Locarno Hagenoæ *Marchio de Baden* ſignavit. (*o*) Menſe Nov. cum Cæſare Norimbergam inviſit. (*p*)

Anno 1220. Hermannus Marchio de Baden cum eodem Friderico II. Imp. Hagenoæ (*q*) & Francofurti (*r*) occurrit. In literis, quibus Fridericus Viennam Imperio addicit, legitur *Herman Margkraf zu Baden.* (*s*)

Anno 1221. menſe Martio apud *Barum,* (*t*) menſe Aprili Tarenti fuit cum Cæſare. (*u*)

(*l*) HERRGOTT Tom. II. pag. 227.

(*m*) GEWOLD. T. I. Add. Metropol. Hundii p. 383.

(*n*) HEINECCII *Antiq. Goslar.* pag. 218.

(*o*) Codex Diplom. Bad.

(*p*) Teſte Dipl. apud TOLNER. loc. cit. p. 69.

(*q*) HANSELMANN *de Domo Hohenloica* pag. 374.

(*r*) MORIZ *vom Urſprung der Reichs-Stætte*, Docum. p. 159.

(*s*) SENCKENB. *Selecta* Tom. IV. p. 442.

(*t*) Teſte diplomate ap. HANSELMANN. l. c. pag. 392.

(*v*) LUNIG *R. A. vom Teutſchen Orden* Doc. I. & SCHURZFL. *Hiſt. Enſifer.* in Diplom. p. 15.

Anno 1224. cum eodem Hagenoæ (x) & A. 1225. atque seq. cum Henrico Rege Rom. Wormatiæ (y) & Hagenoæ versatus est Marchio Badensis. (z)

§. V.

Anno 1226. Hermannus & Henricus fratres, Badenses Marchiones, quarto Nonas Nov. jus suum hereditatis Dagsburgicæ in Bertholdum, Episcopum Argent. ejusque in Episcopatu successores transtulerunt. (a) Jus hoc derivabant a Gertrude, unica Alberti, postremi Dagsburg. Comitis, ac sororis suæ filia. Brabantiæ Dux, heredem quoque Alberti se gerens, causam ad Imp. Fridericum II. in Wormat. Comitiis detulit, qui litigantes ad Judicem, in cujus Comitia Dagsburgum situm, remisit. Litem ergo Sigebertus, Alsatiæ Inferioris Landgravius, cum filio Henrico in publico apud Holzhemium Judicio pro Marchionibus decidit; simul quoque declarans, Marchiones hereditatem hanc Ecclesiæ Argentinensi donasse, (b) cujus dominio directo Dagsburgensis Comitatus hodieque obnoxius est. Hereditas Dagsburg.

Qq 3

(x) PETRI *Suevia Eccles.* p. 655.

(y) HERRG. Tom. II. p. 221.

(z) WENCKER *Collect. Jur. publ.* p. 186.

(a) Chartam Donationis, à Marchionibus factæ, vid. apud LAGUILLE *Hist. d'Als.* Probat. p. 33. Add. *Alsatia Illustr.* T.II. p. 489. seqq.

(b) Sententiam hanc vide apud LAGUILLE l. c. Prob. p. 34.

§. VI.

Brunſvicenſis.

Anno 1227. Hermannus noſter, una cum Ottone Illuſtri, Palatino Comite & Bavariæ Duce, qui duo Henrici Brunſvicenſis, Comitis Palatini filias habuerunt uxores, vendidit Imperatori Friderico II. Brunſvicum, ejusque tractum, ut allodium Guelficum, quod, Henrico ſine maſcula prole mortuo, ad ejus filias devenerat.

Cæſar non ſine politico conſilio Dominia quædam in Saxonia poſſidere cupiebat. Cum utroque ergo Henrici genero de acquirenda Brunſvicenſi Dynaſtia ſtatim poſt ſoceri mortem tractavit. Et quidem cum Hermanno noſtro Cæſar ita convenit, ut oppidum Ettlingen in feudum, oppidum Durlacum ei in proprietatem concederet, pro bonis, quæ Marchioni *ex parte uxoris ſuæ de proprietate in Brunſvic contingebant.* Præterea eidem Marchioni Civitates Louffen, Sunnesheimb & Eppingen *pro duobus millibus & trecentis marcis argenti* oppigneravit.

Sed Henrici Palatini ex fratre Guilielmo de Longa Spatha nepos, Otto de Luneburg, *Puer* dictus, re audita, occupavit Brunſvicum, impediturus omnino, ne patrimonium iſtud Guelficæ gentis ad Gibellinum tranſiret. Filius ergo Friderici II. Henricus VII. Romanorum Rex, quum ad Brunſvicum appropinquaſſet, oppidum ab Ottone jam occupatum intelligens,

re infecta regreſſus eſt. (*c*) Marchio tamen oppida oppignerata, ut & ea, quæ pro dimidia Brunſvici parte acceperat, retinuit.

§. VII.

Poſt hæc longas apud Italos moras cum necteret Cæſar, filius ejus, Romanorum Rex, Henricus VII. habere, quam expectare Imperium malens, Civitates ad Rhenum contra patrem concitavit, eoque rem perduxit, ut Wormatia ſola & Hermannus noſter datam Cæſari fidem ſervarent. Fidelitas in Cæſar.

In Siciliam ergo profectus eſt Marchio, eique periculoſa filii manifeſtavit conſilia. Cæſar iter in Germaniam parans, Hermannum ad ſua juſſit redire. Intelligens hæc Henricus VII. Hermannum aggreſſus eſt bello; qui de proximo Cæſaris adventu certus, fortiter ſe interea atque ſua defendit. (*d*)

Inter alia quoque Marchionem Henricus coëgit, ut ex bis mille & trecentis marcis argenti, pro quibus oppida Lauſen, Sunsheim & Eppingen ei oppigneraverat, remitteret mille. (*e*)

(*c*) MEIBOM. in Diſſ. de erectione Ducatus Brunſvic. Tom. III. *Scriptor.* pag. 204. TOLNER. *Hiſtor. Palat.* Cap. XVIII. p. 381.

(*d*) Hæc omnia TRITHEMIUS in *Chron. Hirsaug.* ad A. 1234.

(*e*) Fridericus II. ipſe hoc narrat in Charta A. 1234. Inſtrumentum hoc ex apographo primus edidit Doctiſſ. Jo. CHRISTIAN. SACHSIUS Hiſt. & Poëſ. Prof. in *Programm.* de *Hermanno III. March.* An. 1759. & ex eo

Cæſar in Germaniam veniens An. 1234. menſe Nov. Marchionem reſtituit in integrum, filiique ſui Acta reprobavit. Charta reſtitutionis in ſcriniis Bada - Badenſibus extat. Sed Charta emtionis, quæ circa An. 1227. confecta, & ad quam ipſe provocat Cæſar, non amplius comparet.

§. VIII.

Ettlinga & Durlacum.

Ita jam patet, qua ratione Ettlinga & Durlacum ad Badenſes devenerint. Oppignerata vero oppida Lauſen, Sinzheim & Eppingen ex Badenſium poteſtate pridem exierunt. Bernhardus Marchio A. 1402. Eppingam Elect. Palat. pro XM. flor. oppigneravit. At Carolus I. Marchio An. 1462. ab Electore Palat. in proelio captus, juri reluitionis renuntiavit. Eppinga cum Lauſa & Sinzhemio fuerat olim Imperii oppidum. Oppidum & caſtrum Lauffen ab Hermanno March. A. 1346. pro tribus millibus Librarum Hall. venditum, brevique poſt ad Comites Wirtenb. translatum eſt. Cujus generis Civitates autem Ettlinga atque Durlacum fuerint, & qua ratione ad Fridericum II. pervenerint, haud adeo liquidum eſt. Ex Zaringicis bonis ea ad Cæſarem perveniſſe credidit SCHEIDIUS

GOTTFR. DAN. HOFFMANN. *Diplomat.* Beluſt. p. 113. Nos ex autographo daturi ſumus correctius. Pro Conrado Rom. Rege legendum eſt *Henricus*, id quod & ipſe Sachſius jam in Programm. de Irmengarde March. correxit.

SCHEIDIUS. (*f*) Quod si ex Zaringicis bonis fuissent, cum reliquis allodiis ad Bertoldi V. transivissent sorores, vel potius a Bertoldo I. terris Badensibus jam fuissent adjecta. Nec ad Suevici Ducatus terras ea oppida referrem, (*g*) quum Franciæ Teutonicæ, non Suevici Ducatus, constituerint partes. Ad Hohenstaufica ergo Franciæ Orientalis, cujus Ducatum Fridericus II. etiam tenuit, oppida hæc refero.

§. IX.

Cum autem An. 1235. in Moguntinis Comitiis Brunsvicum & Luneburgum in Imperii Ducatum erexisset Cæsar, atque Ottoni, novo Duci, jura sua, quæ in Brunsvicum emptione a filiabus Henrici Palatini acceperat, donasset, nihil inde, quantum novimus, retributionis Cæsar obtinuit. Generosum Cæsaris animum in Ottonem Puerum nemo non videt. In literis feudalibus, datis Ottoni, is ita loquitur: „ Civitatem de Brunsvic, cujus medietatem „ proprietatis dominii a Marchione de Baden & reliquam medietatem „ a Duce Bavariæ dilectis Principibus nostris, emimus pro parte „ uxorum suarum, quæ fuerunt quondam filiæ Henrici de Bruusvic, Liberalitas Cæsaris.

(*f*) *Hist. Guelficæ* Tom. IV. pag. 20. in not.

(*g*) Conjectura hæc tamen probatur Illustri HOFFMANNO, Tubing. Professori, in *Diplomat. Belust.* p. 115.

„ Comitis Palatini Rheni &c. „ Diplomati huic, (*h*) Anno 1235. in Comitiis Moguntinenſibus dato, ipſe Hermannus Marchio de Baden, & quidem ante Marchiones de Brandenburg, ſubſcripſit. Hæc ita ſe cum habeant, caute damnandi ſunt SCHURZFLEISCHIUS, (*i*) IMHOFIUS, (*l*) aliique haud levi numero ſcriptores noviores, qui Hermannum cum Irmengarda dotis loco Durlacum, Ettlingam, Pfortzhemium, Heideshemium accepiſſe tradunt. Priora enim duo oppida Hermannus commutatione cum Brunſvico, quæ urbs ad Irmengarden ex parte pertinebat, accepit. Hæc de rebus Brunſvico-Badenſibus, quas uno filo pertexere opus eſſe exiſtimavi. Nunc in orbitam redeo.

§. X.

Acta ab An. 1228.

Anno 1228. ſub finem Aug. Hermannus Marchio de Baden Henrici, Regis Rom. pro Adelbergenſi Monaſterio, (*m*) & Ludovici Com. Palat. Rheni pro Eccleſia Bamberg. (*n*) Chartas apud Eſſelingam teſtis ſignavit. Anno 1230. Id. Aug. H. & H.

(*h*) Exhibet illud ex autographo delineatum *Hiſtoria Guelf.* à SCHEIDIO edita Tom. IV. p. 49. MEIBOM. *Scriptor. Rer. Germ.* Tom. III. p. 207.

(*i*) *Diſſertat. de Reb. Badenſ.* §. X.

(*l*) *Notitia Imperii Procerum* Lib. IV. Cap. VIII. §. V.

(*m*) PETRI *Suevia Eccl.* pag. 4.

(*n*) TOLNER. *Cod. Pal.* pag. 72.

Marchiones de Baden cum Henrico, Rege Rom. apud Brifacum verfati funt. (o) Sequenti anno Hermannus Marchio de Baden Ecclefiæ S. Pancratii in Backnang jus patronatus in Lantsfidlen donavit, ut damnum refarciret, quod in bello adverfus vicinos Comites a fe & fautoribus fuis acceperat. (p) Eodem anno X. Cal. Oct. idem Hermannus Marchio de Baden Halæ Suevorum cum Henrico, Rege Rom. commoratus eft; (q) ut & prid. Kal. Jan. A. 1232. Hagenoæ, quum villam Tattenried ab Ecclefia Murbac. in feudum ille fufciperet.

Anno 1233. Hermannus Marchio de Baden transactioni Henrici Epifcopi cum Civitate Wormat. interfuit, (r) imo transactionem hanc ipfe juffu Henrici Regis promoverat. (s) Apud Efselingam IV. Cal. Nov. ejusdem Henrici Regis Diploma fignavit. (t) Ibidem IV. Non. Junii fuerat privilegii, Spirenfibus dati, teftis. (u)

(o) Tefte Diplom. in gratiam Egenonis Com. Frib. dato.

(p) Charta donationis Ms.

(q) Tefte Charta ap. BESOLD. *Monum. Wirtenb.* pag. 465. & Bebenhufana in PETRI *Suev.* pag. 136.

(r) MORITZ *Abhandlung vom Urfprung der Reichs-Stätte*, append. pag. 168.

(s) LEHMANN. *Chr. Spir.* pag. 529.

(t) PETRI *Suevia*, pag. 136.

(u) LEHMANN *Chr. Spir.* pag. 526.

§. XI.

Acta ab An. 1234.

Anno 1234. Kal. Mart. Henricus, Rex Rom. in solenni Curia Francofurti sententiam contra Hermannum Marchionem de Baden pro Ecclesia Basiliensi & Eginone, Comite Friburg. super argentifodinas & custodiam silvarum per Brisgoviam pronuntiavit. (x)

Anno 1235. mense Aug. Marchio de Baden cum Friderico II. Imp. versatus est Hagenoæ. (y) Mense Sept. Henricus, Rex Rom. in sua ad Hildesiensem Episcopum epistola apologetica *filium Marchionis* de Baden, quem obsidem tenuerat, jussu paterno liberum se dimisisse, perscripsit. (z)

Anno 1236. mense Mart. Hermannus V. Marchio cum Friderico II. Imp. Argentinæ & Colmariæ fuit testis compositionis ejus cum Episcopo Argent. (a) ac privilegii Civitati Argent. Colmariæ concessi. (b)

(x) Chartam exhibet LONDORP. *Act. Publ.* Tom. I. Cap. V. DU MONT. *Corps Dipl.* Tom. I. Part. I. pag. 137.

(y) Testis Diplomatis ap. HANSELMANN *de Domo Hohenl.* pag. 399. & sq.

(z) SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 199.

(a) Tabular. Eccles. Arg.

(b) WENCKER de *Pfalburg.* pag. 9.

Fuit quoque Auguftæ menfe Julio, (*c*) & Herbipoli, ubi Wormat. Civitati Diploma exhibitum. (*d*) Menfe Junio figillum appenderat literis Wilhelmi, Comitis de Duingen. (*e*) Sed & eodem menfe *Hermannus Dei gratia Marchio de Baden* Abbatiæ Neoburgenfi in Alfatia contra Henricum, Comitem Werdenfem, Infer. Alfatiæ Landgravium, fuper villa Dunninheim literas dedit teftimoniales. (*f*)

§. XII.

Anno 1243. Hermannus V. obiit XVII. Kal. Febr. uti Necrologium Monafterii Lucidæ Vallis (*g*) teftatur, in eodem, quod uxor ejus brevi poft fundavit, monafterio fepultus. (*h*) Cognomen *Pii* & *Bellicofi* ei tribuit pofteritas. Hermanni obitus.

Rr 3

(*c*) HANSELMANN l. c. pag. 402.

(*d*) MORITZ *vom Urfprung der Reichs-Stätte* pag. 173.

(*e*) SENCKENB. *Medit.* pag. 412.

(*f*) Chartular. Neoburg. pag. 69.

(*g*) Apud SCHANNAT. *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 164. ubi Monafterii hujus fundator ipfe Hermannus dicitur, forte quod fundatricis maritus fuiffet. Errat TOLNERUS, qui in d. IV. Non. Octob. mortem Hermanni noftri ponit in *Hift. Pal.* Cap. XVI. pag. 362.

(*h*) TOLNER. in Additionib. pag. 97.

Hermanni V. conjux fuit, uti vidimus, Irmengardis, (*i*) Henrici Brunſvicenſis, Comitis Palatini Rheni, filia; ſoror Agnetis, quæ nupta fuit Ottoni Illuſtri, Bavariæ Duci. (*z*) Henricus hic, ſocer Hermanni, patrem habuit Henricum Leonem, fratrem Ottonem IV. Imp. Fridericus II. Imp. eum jam Anno 1215. Palatinatu Rheni privavit. Vixit dein Brunſvici atque Aa. 1227. deceſſit.

§. XIII.

Irmengardis primogenitura.

Irmengardis primogenituram aperte teſtatur Fridericus II. Imp. in Charta, Anno 1234. data, (*m*) ubi legitur; „ Quidquid „ inter Altitudinem noſtram & prefatum Ottonem de patrimonio „ & proprietatibus Henrici Ducis, patrui ſui, que a primogenita filia „ ſua comparavimus, uxore Marchionis de Baden, diſſidii vertitur

(*i*) Conjugium hoc probat Chartula Anni 1233. ubi Hermannus Marchio de Baden, una cum uxore ſua Hirmogard fratres de Alba in omnibus ſuis terris à telonio, quod *Ungeld* dicitur, excipit. MEICHSNERUS in *Decif. Cameral.* Tom. IV. Decif. 35. pag. 995. Genuinum hoc Irmengardis nomen apud idoneos ſcriptores legitur. At Irmentrudis, Gertrudis, Eilika, Adelheidis ab IMHOFIO *in Not. Proc.* aliisque junioribus, Meibomio, Rittershuſio, Tolnero male vocatur.

(*l*) SCHANNATUS in Diatriba *Hiſtoire abregée de la maiſon Palatine* pag. 1. erronee ſcripſit, Agnetem hanc unicam fuiſſe filiam Henrici.

(*m*) *Originum Guelf.* Tom. IV. pag. 141.

„ vel rancoris &c. (*n*) Imperatori ſubjungendus eſt venerabilis illius ævi & oræ ſcriptor, ALBERTUS, Stadenſis Abbas; (*o*) quibus alios teſtes addere ſupervacuum eſt.

Fridericus II. Cæſar, cum An. 1215. Palatinatum Rheni, Henrico Brunſvicenſi ablatum, in Ludovicum Bavariæ Ducem, Ottonis Majoris filium, contuliſſet, Otto Illuſtris, filius Ludovici, Agnetem, Henrici depoſiti filiam duxit uxorem, ut ſoceri allodia cum Palatinatu conjungeret. Ducalis dignitas mariti fecerat, ut Agnes quandoque præponeretur.

§. XIV.

Irmengardi huic ſuas origines debet Lucidæ Vallis (*Liechtenthal*) ordinis Ciſtercienſis Monaſterium feminarum, in oppidi Badæ vicinia A. 1245. conſtructum, ubi vidua vixit, marito Mors ejus

(*n*) Agneti tamen primogenituram adſcribit MEIBOMIUS in Diſſ. de erectione Ducatus Brunſv. Tom. III. *Scriptor.* pag. 204.

(*o*) Ad A. 1227. ubi ita ſcribit: „ Henricus, Imperatoris filius, Civitatem „ Brunswig pro eo, quod Imperator eam a majore dicti Principis filia „ comparaverat, emptionis titulo impetebat. Et Dux Bavariæ pro eo, „ quod ejusdem junior filia ſuo filio nupſerat, jus hereditarium allegabat. Non mirum ergo eſt, TOLNERUM, cum in *Hiſtoria Palat.* pag. 362. receptam apud juniores ſententiam fuiſſet ſecutus, in additionibus deinceps pag. 97. mutaſſe ſententiam. Tractavit hæc copioſe & ſolide JOH. CHRIST. SACHSIUS, Gymn. Illuſtris in Caroli Heſycheo Prof. in *Progr.* An. 1760.

usque ad An. 1259. (*p*) superstes, & in monasterio, quod erexit, cum marito sepulta. (*q*)

Ex matrimonio Henrici V. cum Irmengarde prodierunt:

Hermannus, (*r*) qui patri in Marchionatu successit, atque Gertrudem Austriacam duxit uxorem.

Rudolphus, a quo hodierni Marchiones descendunt.

Irmengardis, Eberhardo Comiti Wirtenbergico nupta, ut ex Bulla Innocentii IV. ad Abbatem Schwarzac. A. 1259. intelligimus, qua Irmengardis, relicta Marchionis de Baden, Eberhardi Comitis socrus dicitur. (*s*)

Elisabetha, quae nupsit Ludovico II. Lichtenbergae Dynastae. (*t*)

(*p*) VI. Kal. Mart. ex Necrolog. Monast. Lucidae Vallis, ap. TÖLNER. *Hist. Palat.* pag. 362. Monasterium hoc quoque *Buren* vocatur.

(*q*) Monumentum suo loco dabimus aeri insculptum. Extat ibi haec inscriptio:

Annis inventis XLV. mille ducentis
Alma Palatina fundavit laude supina
Tunc Irmengardis hoc claustrum Lucida Vallis.
Lucet per mores, virtutes, res & honores.

Conf. *Sachsianum Programma* de Hermanno III. March. A. 1759.

(*r*) THOMAS EBENDORFER DE HASELBACH *Chronic. Austriac.* in *Scriptor. Rer. Austr.* Tom. II. pag. 726.

(*s*) Jo. GAMANSIUS pag. 198.

(*t*) In Necrologio Abbatiae Lucidae Vallis apud SCHANNAT *Vindem. Litter.* Collect. I. pag. 166. *Elisabetha de Lichtenberg, soror Domini Rudolfi Marchionis,* ad XIII. Kal. Apr. ponitur. Ibidem p. 172. Abbatissa Adelheidis promisisse fatetur *Dom. Elisabethae de Lichtenberg, sorori Dom. Marchionis Rudolfi, anniversarium mariti sui Ludovici in die S. Elisabeth.*

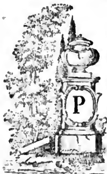
CAPUT

CAPUT VI.

HERMANNUS VI.

AB ANNO 1243. USQUE AD ANNUM 1250.

§. I.

Pervenimus denique ad Hermannum VI. sub quo mediocres hucusque Badensium opes ad magnitudinis culmen pervenisse videbantur; violenta Principis, Neapoli occisi, morte rursus eversæ. Acta ejus ab Anno 1232.

Ad Hermannum hunc referimus Chartam An. 1232. qua Conradus, Constant. Episcopus, inter Abbatem S. Blasii & *H. nobilem Marchionem juniorem de Baden*, de monte *Susenberc* litem decidit. Abbatia pro jure suo prædium accepit, & præter servitium, tempore Bertoldi Ducis debitum, de curtibus San-Blasianis in Brisgovia nihil se exacturum esse, Marchio promisit. Colligimus hinc, in superiore Brisgovia, ubi Sausenberg situm, Marchica jura vivo eum administrasse parente. Hoc autem mortuo

Hermannus & Rudolphus fratres D. G. Marchiones de Baden, Spir. Dioec. villas, decimas, curias plures matri suæ Irmengardi, ut ad usus novi monasterii Lucidæ Vallis, ab ipsa instituti, eas converteret, An. 1245. donarunt. (*a*) In Charta hac *Princeps illustris Hermannus, pater noster, Marchio de Baden*, legitur. Sigilla propria filii tum nondum habentes, paterno in literis his usi sunt. Iidem fratres triennio post in Charta matris, qua monasterio huic bona a filiis accepta tradidit, rursus memorantur. (*b*)

Anno 1246. Hermannus, nobilis vir, Marchio de Baden, judicio Conradi, Episc. Spir. caussa cecidit in lite, quam de Advocatia Nussbach aliisque possessionibus monasterio Omnium Sanctorum moverat. Inter testes legitur *Hermannus filius Marchionis.* Intelligitur filius Rudolphi I. quem Hermannum VII. vocamus.

§. II.

Acta ab An. 1248. **A**nno 1248. Innocentius IV. Papa scripsit *Nobili viro Hermanno, Marchioni de Baden*, Literas Lugduni datas XVIII. Kal. Octob. anno VI. Pontif. (*c*) quibus ei Ducatum Austriæ

(*a*) Charta in Cod. Diplom.

(*b*) SCHANNAT *Vindem. Liter.* Collect. I. pag. 171. sq.

(*c*) Innocentius IV. electus est Pontifex A. 1243. d. 24. Jun.

confirmavit, quem Gertrudis, filia Henrici III. Austriæ Ducis, heresque Ducatus, attulit marito. (*d*) Eodem anno Hermannus & Rudolphus fratres, Marchiones de Baden, feudum in Eistatt Hessoni de Usenberg contulerunt.

Anno 1249. (*e*) Innocentius IV. Pontifex litteras dedit ad Wilhelmum, Regem Romanor. in quibus eum hortatur, ut Gertrudi ejusque marito Hermanno, Marchioni Badensi, Austriæ Ducatum tradat in feudum, eo quod feminas ille Ducatus admittat. Mense Sept. ejusdem anni Hermanni, Ducis Austr. & Styr. & Marchiæ de Baden, privilegium de transvectione salis per terras Austr. Conventui in Zwelt indultum est in Civitate Viennensi. (*f*) CHRONICON CLAUSTRO-NEOBURGENSE (*g*) ad An. 1249. ita scribit: „ *Hermannus Marchio de Baden* intravit Austriam auxilio „ Ducis Bauuariæ, & duxit uxorem filiam Heinrici Ducis . . . : „ *Hermannus Marchio de Paden* voluit esse Dux Austriæ, sed „ non valuit.

(*d*) BALUZII *Miscellan.* Tom. VII. pag. 410.

(*e*) Idus Februarii anno Pontificatus sexto. BALUZII *Miscellan.* Tom. VII. pag. 455.

(*f*) LUDEWIG *Reliq. Mss.* Tom. XIV. pag. 44.

(*g*) Apud PEZIUM *Scriptor. Rer. Austr.* Tom. I. pag. 461.

§. III.

Mors ejus

Anno 1250. IV. Non. Octob. Hermannus præmatura morte extinctus, Claustro-Neoburgi apud Austrios sepultus est, teste CHRONICA AUGUST. (h) his verbis: „ Hermannus „ Marchio de Baden, qui sibi usurpaverat Ducatum Austriæ, „ moritur IV. Non. Octobr. „ Addit sepulturam CHRONICA AUSTRALIS: (i) „ Hermannus Marchio obiit, in Niwenburga „ sepelitur.

Uxor Gertrudis.

Gertrudis, Hermanni VI. uxor, filia unica fuit Henrici Impii, qui frater senior erat Friderici Victoriosi, Austriæ Ducis, adeoque Leopoldi VII. Gloriosi neptis. Mater ejus erat Agnes, Hermanni, Thuringiæ Landgråvii, filia. Postquam Fridericus Dux An. 1246. periisset improlis, Babenbergicæ stirpis postremus, jura successionis in Austria, quæ masculorum defectu feminas admittit, (l) ad solium ejus vocavere Gertrudem; cujus pater Henricus jam A. 1227. triennio ante Leopoldum patrem decesserat. Res ergo devoluta ad Gertrudem, quam Fridericus Dux patruus desponsaverat Uladislao, Marchioni Moraviæ, Wenceslai III. Regis

(h) Ap. FREHER Tom. I. pag. 528.

(i) Ibidem pag. 459.

(l) Virtute Privilegii, quod Fridericus I. Imp. A. 1156. Ducatui Austriæ dedit, de quo supra §. XXI.

Bohemiæ, filio atque fratri Ottocari illius, Bohemiæ Regis, quem Auftria deinceps ejecit Cæfar Rudolphus. Uladislaus uxoris nomine per aliquot menfes Auftriam adminiftravit, atque poft feptimeftre cum Gertrude connubium improlis Anno 1247. exfpiravit. (*m*)

Poft hæc Auftriæ Magnates, in partes diftracti, Fridericum II. Imp. in Lombardia adierunt, petituri Rectorem. Cæfar Ottonem Illuftrem, Bavariæ Ducem, eis pro Capitaneo dedit. (*n*) Hic Hermanno VI. Marchioni Badenfi, ex conjugis fuæ, Agnetis, forore Irmengarda (*o*) prognato; viro juveni, rebus gerendis idoneo, Gertrudem viduam An. 1248. dedit uxorem. (*p*) Ex matrimonio hoc An. 1249. Fridericus, atque deinceps filia Elifabetha prodierunt. Friderico infanti, futuro Auftriaci Ducatus heredi, opus erat tutore. Tutelam exercuit pater, Hermannus Badenfis, quamdiu vixit.

(*m*) BOHUSL. BALBINUS in *Epitome Rerum Bohemicar.* Lib. III. Cap. XIV. pag. 268. at THOMAS DE HASELBACH in *Chron. Auftr.* Lib. V. octodecim menfes matrimonio huic affignat.

(*n*) CHRON. SALISBURG. pag. 360. in *Scriptor. Auftr.* Tom. I. pag. 360.

(*o*) HASELBACH *Chron. Auftr.* in *Scriptoribus Rer. Auftr.* Tom. II. pag. 726.

(*p*) CHRON. MONASTERII MELLICENSIS ad An. 1248. in Tom. I. *Scriptor. Rer. Auftriacar.* pag. 240.

Obſervant ſcriptores Auſtriaci, (*q*) eum nunquam totius Auſtriæ, ſed partis modo ejus, quæ propior Vindobonæ, Ducem fuiſſe.

§. IV.

Jus in Auſtriam controverſum.

Enimvero ex iis, quæ geſta ſunt, diſcimus, Margaretham, Friderici Victorioſi, ultimi Ducis, ſororem, heic quoque veniſſe in partes. Inter eam ſane & Gertrudem ventilata eſt quæſtio, feminas Auſtria quum admittat ad ſolium, an mortuo Friderico Victorioſo ſoror, an neptis ex fratre ſuccedere debuerit. Margaretha erat propior gradu; Gertrudis autem, juris a patre accepti compos, præferenda videbatur. Inter hæc Hermannus Badenſis, uti ſupra oſtenſum, obiit. Poſt mortem ejus Auſtriæ regimen Gertrudis & Margaretha, quæ, Friderico II. Imp. ſocero nuper defuncto, (*r*) in Auſtriam redierat, ſuſceperunt. Margaretha Haimburgi, Gertrudis Medlingæ (*s*) cum Friderico filio ſedebat.

(*q*) CUSPINIANUS in *Auſtria* pag. 28.

(*r*) Uxor nempe fuerat Margaretha Henrici, Rom. Regis, contra patrem rebellis, qui captivus in Sicilia obiit anno 1240.

(*s*) Unde *Ducиſſa* de *Medlich* in CHRON. CLAUSTRO-NEOBURG. An. 1252. & filius ejus quandoque *Medlingenſis* dicitur. HAGEN. *Chron. Auſtr.* ap. PEZ. *Scriptor. Auſtr.* Tom. I. col. 1072. ſq.

§. V.

Pertæsi autem mox muliebris regiminis Austriæ Status, atque de periculosis Hungariæ & Bohemiæ Regum consiliis moniti, legatos ad Henricum Illustrem, Misniæ Marchionem, miserunt, qui unum ex filiis ejus, quos cum Constantia, postremi Austriæ Ducis & Margarethæ, modo laudatæ, sorore genuerat, expeterent. (*t*) Gertrudis expulsa.

Wenceslaus III. Bohemiæ Rex, legatos hos per fines regni sui transeuntes Pragam invitavit, filium suum Ottocarum ut eis proponeret Ducem, addita conditione, ut Margaretha vidua ei conjux daretur. Ottocarus ergo A. 1053. Vindobonæ nuptias cum Margaretha celebravit, (*u*) Austriæque Ducatum hoc prætextu occupavit, eodem anno Bohemiæ solium, mortuo patre, conscendens.

(*t*) Inter hos Henrici III. filios, ex Constantia susceptos, Albertus Degener erat, a quo hodierni Electores Sax. descendunt, & jus aliquod in Austriam repetunt. SCHWEDER *Theatr. Prætens.* Lib. IV. Sect. XXXIV. Cap. VII.

(*u*) Repudiavit eam An. 1261. in Austria tamen dominari perrexit, donec a Rudolpho Habsburg. ejiceretur. Ex priori matrimonio Margaretha hæc gemellos pepererat, qui Manfredi, Regni Siculi usurpatoris, dolo perierunt: Fridericus nempe & Henricus. HAGEN. *Chron. Austr.* l. c.

Principatu ſuo exuta Gertrudis ad Conſtantiam amitam cum Friderico, filio ſuo, confugit in Miſniam, ubi cum Romano quodam Ruſſo tertias dein nuptias contraxit. CHRONICON CLAUSTRO-NEOBURGENSE ad Ann. 1252. hæc narrat: „ Duciſſa de Medlich accepit maritum Ruſciæ in contumeliam „ amitæ ſuæ, Duciſſæ Auſtriæ. „ Et ad Ann. 1253. „ Rex „ Ruſciæ relicta uxore rediit ad terram ſuam. „ (x)

§. VI.

Monumenta Gertrudis.

Tam variis fatis agitata Gertrudis, in Miſnia exulans, obiit. Scriptores nec annum mortis, nec locum ſepulturæ ejus definiunt. Memorabilis ſupereſt nummus, (y) Badenſia & Auſtriaca Inſignia conjunctim exhibens; matrimonii Gertrudis cum Hermanno VI. Marchione, ut & communis in Auſtria Principatus irrefragabile documentum. Supereſt etiam Charta An. 1253. quam Monaſterio S. Crucis in Auſtria dedit Gertrudis, *Dei gratia Duciſſa Auſtrie & Styrie*; cujus ſigillum dedit HERRGOTTUS, (z) quod que Gertrudis imaginem refert.

Præter

(x) Ex nuptiis his CUSPINIANUS *Auſtr.* pag. 28. & 43. prodiiſſe ſcribit filiam Mariam, quæ deſponſata fuerit Stephano de Sagabria.

(y) In numophylacio Gothano, ex quo æri inciſus ap. HERRG. *Monum. Auſtr.* Tom. II. Tab. I. n. 30.

(z) Ibid. Tom. I. pag. 9. Tab. IV. num. 3.

Præter Fridericum Gertrudis ex Hermanno Badenſi peperit Agnetem, quæ Anno 1263. Duci Carinthiæ, Ulrico, (a) atque poſt ejus mortem Meinhardo, Comiti Tirolis, nupſit. Ex Agnete hac Henricus, Carinthiæ Dux, Comes Tirolis, & Eliſabetha prodierunt, quæ deinceps Alberti, Auſtriæ Ducis ex Habsburgica Gente primi, uxor evaſit. Filia Eliſabetha.

§. VII.

Fridericus patre Badenſis, matre Auſtriacus, An. 1249. uti dictum eſt, natus, ab An. 1253. in Misnia apud Conſtantiam amitam, Henrici, Misniæ Marchionis, uxorem educatus eſt. Matre ibi defuncta, in Bavariam ſe contulit ad Ludovicum Severum, Bavariæ Ducem, filium Ottonis Illuſtris, qui Auſtriæ Rector matrimonium Hermanni VI. cum Gertrude conciliaverat. Frideric. filius.

Irmengardis, avia paterna Friderici, ſoror erat matris Ludovici Severi, ad quem non modo Fridericus noſter Bada-Auſtriacus, ſed & Conradus, Sueviæ Dux, vulgo *Conradinus* confugit. Vixerunt ibidem plures per annos, arcta inter ſe amicitia, ſanguine, quin & fortunæ adverſæ fatis conjuncti; alter hereditariis Siciliæ utriusque Regnis, alter hereditariis quoque Auſtriæ ac Stiriæ Ducatibus excluſi. Conradinus denique ad

(a) Chron. Claustro-Neoburg. ad A. 1263. & Chron. Austr. ad h. a.

expellendum Carolum Andegav. excitatus, Italicam expeditionem paravit, quam ob causam Ludovico, Bavariæ Duci, Werdam Suevicam (*Donawert*) pro 2000. marcis argenti An. 1266. solenni Charta oppigneravit Augustæ Vind. Quin & eodem die eundem Ludovicum ditionum suarum in Italia & Germania heredem instituit, absque herede si sese mori contingeret. Utramque Chartam noster *Fridericus Dux Austrie & Stirie*, *Marchio de Baden*, An. 1266. testis signavit. (*b*)

§. VIII.

Interitus ejus.

Paulo post expeditio Neapolitana à Conradino suscepta est. Socius ejus fuit Fridericus Badensis, sed & socius supplicii, quod uterque An. 1268. eodem die (*c*) in foro Neapolitano

(*b*) Instrumenta hæc Conradini, d. 24. Oct. apud Augustam Duci Bavariæ data, extant in *Bayr. Ausführ.* contra *Oesterr.* inter Probat. pag. 10. ap. FUGGER *Oesterr. Ehrensp.* Lib. II. Cap. IV. pag. 190. & LUNIG *Archiv. Imp.* Part. spec. Contin. II. pag. 3. In posteriore hoc, quod ex Lat. in Germ. versum, post Fridericum legitur *Hermann Marggraf zu Baden*, per interpolationem nominis *Hermanni*, quum Marchionis Bad. titulus Friderico, Austriæ & Stiriæ Duci, haud dubie fuerit additus.

(*c*) D. 26. Octobr. Circumstantias supplicii coætaneus scriptor exponit, SABA MALASPINA in *Rer. Sicul. Historia* Lib. IV. Cap. XVI. ap. MURATOR. *Scriptor. Ital.* Tom. VIII. col. 852. Adde RICORDANO MALESPINI, ex eadem familia, Florentinus ejusdem sec. XIII. scriptor, primus, qui lingua

ſubivit; in vicina Carmelitarum eccleſia ſepulti, ubi in reſtaurata ævo juniore Capella novæ Inſcriptionis, marmori inciſæ, auctor indoctus Fridericum noſtrum, Bada - Auſtriacum, gentis Habsburgicæ Principibus annumerat.

Ita uno carnificis ictu concidit maxima illa ſpes gloriæ & potentiæ, quam in orientalis Germaniæ partibus Badenſium Domui fata præparaſſe videbantur. Spes viginti annorum, quos in perpetua varietate fortunæ Hermannus & Fridericus, pater filiusque tranſegerant.

§. IX.

Bertoldi ex Zaringis priores, Guelficis partibus forte nimis addicti, conſilio hoc ſuas opes retardarunt. Poſteriores Badenſium Hermanni, Gibellinas Cæſarum partes ſecuti, ſuas Epilogus

Tt 2

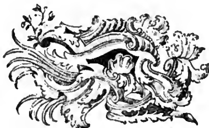
Italica Hiſtorias ſcripſit, ſub tit. *Iſtoria Fiorentina*, Cap. CXCIII. ap. MURAT. l. c. col. 1014. Ricordanus vocat Fridericum *Duca di Sterlichi*, fortaſſe errore librarii. Addit corpus ejus, ut et Conradini, non fuiſſe ſepultum in loco ſacrato. Erant enim diris Papæ devoti. RICOBALD. FERRAR. in *Compilat. Chronol.* apud MURATOR. Tom. IX. pag. 250. ait: „ Decapitatus ibi cum Duce Auſtriæ & aliis paucis proceribus, ibi ſecus „ mare in tumulis conditi ſunt. „ Poſtea temporis tamen in Eccleſiam Carmelitarum tranſlati cineres, ubi hodieque ſervantur. Conf. *Alſat. Illuſtr.* Tom. II. pag. 554.

opes evertunt. Illis Carinthiam, Veronam, Sueviam, his Auſtriam, Carniolam, Stiriam cœlum magis oſtendit, quam dicat.

Indignatus enim Romanus Pontifex Fridericum Badenſem, novum illud Auſtriæ ſidus exoriens, cum Conradino, Gibellinæ Hohenſtaufiorum gentis poſtremo, ſua ſociaſſe conſilia, exterminavit utrumque. Carolus Andegavus capita eorum gladio ſubmiſit.

Cum Conradino univerſa concidit Hohenſtaufica Domus. Cum Friderico nonniſi ſenior Domus Badenſis interiit Linea.

Tam tragico caſu clauditur Hermanniana Periodus, Rudolphinam aperiens; cujus expoſitionem aggreſſurus ſum, poſtquam expoſuero Hachbergicam. Rerum geſtarum hoc poſtulat ordo.

CAPUT

TABUI ARCHIONUN SIUM.

Hermanni IV. March. Bad. filius,

Marchio Hachberg. & Landgravius Brisg

GICA

A

rav. Brisg. 1296. tutor filiorum enberg † 1310.

RUDOI Castrur

Fridericus 1385.

hen- han- in †

Hermannus Magister Ord. S. Joh. per Germaniam † 1357.

Anna, Fride Com. burg. 1

OTTO Marchio emit Lœrach 1361. Bulach 1376. † 1382. Ux. Elisabetha Com. de Strassberg † 1352.

Marchio, Dynastiam Usenbergi- it 1388. & 1393. Ux. 1) Agnes eck, 2) Margaretha Com. Palat. en, heres Castri Herrenberg.

RUDO feudui heidis

Friburg. recipit, eique in 1. † 1428. Ux. 1) Adel-

B M Z d P

Hesso II. † post 1406.

Margaretha, Uxor Friderici Com. de Leiningen 1405.

Agnes Ann reth niales Basile

litus catus 11. † lont-

Rudolfus † 1420.

Verena Ux. Heinrici Com. de Furstenberg.

stiam Badenweiler dono accipit 1444. & in enna, filia Guilielmi Dynastæ S. Georg

go † post 44

Wilhelmus † post 1444.

Comes Novi Castri pactum mutuæ successior

ei Sabaudiæ Ducis filia 1480.

astri, nupta Ludovico Duci Longavillano

Haichones haud raro memorantur in Chartis. Haicho ex Etichonis, Alſatiæ Ducis, ſanguine An. 723. ſuam Honaugiæ partem Honaugienſibus Cœnobitis donavit. (*f*) Eodem ſeculo in Epiſcoporum Argentinenſium catalogo Haicho Antiſtes occurrit. Haicho, Vodalberti filius, bona quædam in Marca, ad Haſumwanc ſita, Monaſterio S. Galli, regnante HLudovico Germaniæ Rege, A. XV. conceſſit. (*g*) Henricus de Hacha, Briſgovicus Eques, in Teutonici idiomatis Charta An. 1279. memoratur. (*h*) In Sauſenbergica Dynaſtia haud procul Auggena locus eſt Hach. Quicunque fuerit Hacho, Caſtri Briſgovici conditor, nulla Hachbergæ mentio mihi ante ſec. XII. occurrit.

§. II.

Fridericum I. Imp. extincta Hachonis familia, Caſtrum cum terris Marchioni cuidam Veronenſi, quem ex Italia ſecum adduxerit, donaſſe, multorum, ut ſupra annotavi, opinio eſt. Alii Henrico Aucupi, Marchionatuum Germaniæ conditori, originem Marchiæ hujus, ut & Badenſis, adſcribunt; inſtitutos eos fuiſſe credentes, ut Germaniam contra Francorum occidentalium ſive Gallorum incurſiones defenderent. Spenero, Marchiæ Hachberg. origo.

(*f*) *Alſat. Illuſtr.* Tom. I. pag. 785.

(*g*) Goldast. *Rer. Alemannicar.* Tom. II. P. I. pgg. 25.

(*h*) Charta Tabularii San-Blaſiani.

SCHURZFLEISCHIO, (*i*) IMHOFIO, (*l*) PFEFFINGERO, (*m*) GUNDLINGIO, (*n*) DIETHERRO (*o*) aliisque haud paucis sententiam hanc probari potuisse, mecum omnes mirabuntur, qui Henrici Aucupis ævo inter Galliæ Germaniæque Regna Mosam limitem extitisse cognoscunt. Mosa ergo fluvius adversus Gallos Marchionatu instruendus tum fuerat, non Rhenus.

Ex Hermannidis Badensibus quartus Hermannum V. & Henricum I. filios reliquit, quos inter divisæ sunt opes paternæ. Usgovicas Hermannus, Brisgovicas Henricus sortiti sunt Marchiones, possessionibus suis Marchionatus axioma paulatim communicantes. Allodialis uterque Marchionatus fuit, donec Badensis seculo XIV. Hachbergensis sec. XV. libera Marchionum oblatione feuda Imperii fierent. Marchia vera si ab origine sua fuisset Hachberga, ab origine quoque sua feudum extitisset Imperii.

HENRICUS I.

Ab A. 1190. 1231.

§. III.

Heredi-tas & ti-tuli ejus.

Henricus, Familiæ Hachbergicæ auctor, sine fratre Hermanno Abbatiæ Tennebacensi villam & ecclesiam in Muosbach, in

(*i*) *De rebus Badens.* §. III. pag. 277.

(*l*) *Notitia Procerum Imp.* Lib. IV. Cap. VIII.

(*m*) *Ad Vitriar.* Tom. II. pag. 655.

(*n*) In *Otiis* Part. I. pag. 102. ubi Marchionatus Hachbergæ & Badæ contra Burgundos institutos fuisse arbitratur.

(*o*) *Addit. ad Besoldi Thesaur.* pag. 73.

in Hachbergensi Marchionatu sitam, paulo ante mortem suam, in *Castro Burchhem*, consentiente uxore cum duobus filiis suis, donavit; fratris quoque consensum haud dubie adhibiturus, si ei in has terras tum aliquid juris fuisset. Imo idem Henricus noster jam A. 1212. *Marchio de Hahperg* in literis Friderici, Romanorum Regis, vocatur. Brevi post mortem Hermanni IV. divisionem terrarum inter filios ejus institutam fuisse, hinc recte inferimus. Neque tamen gentilitium Marchionis *de Baden* axioma Hachbergensis ille Henricus deposuit; (*p*) id quod non una illius ævi Charta demonstrat. (*q*)

§. IV.

Idem Henricus Egnolfum de Landsperg, civem Argentinensem, quum captivum teneret, Fridericus II. Rex Romanorum, ad preces Argentinensium, literis, anno Regni primo (*r*) Constantiæ datis, eum graviter hortatus est, ut Landspergium dimitteret liberum. (*s*) Quod cum facere detrectasset Res gestæ.

(*p*) Falso hoc crediderunt DROLLINGER in Lexico Basil. voc. *Hachberg*, & PISTORIUS in Tabula Geneal. Marchionum de Hachberg, inserta T. III. *Script. Rer. Germ.* pag. 782.

(*q*) Vid. Docum. A. 1226. 1230. 1231.

(*r*) A. 1212.

(*s*) Friderici literæ ad Argentinenses extant in WENCKERI *Collectan. Archivor. & Cancellariæ* pag. 355.

Henricus, Advocatis ſuis per Alſatiam Cæſar injunxit, ut Argentinenſibus ſua ope aſſiſterent. (*t*)

A. 1226. Henricus noſter cum fratre Hermanno jura ſua in hereditatem Gertrudis, Comitiſſæ Dagsburgicæ, neptis ſuæ ex ſorore, in Eccleſiam Argentinenſem tranſtulit. (*u*)

Extat Henrici, Romanorum Regis Charta Anni 1230. qua Egenoni, Comiti de Friburg, omnem *rancorem atque in indignationem* remittit. Teſtes ſunt *H. & H. Marchiones;* quibus ſiglis Hermannum & Henricum, Marchiones Badenſes, intelligi, auctoritate Chartæ, quam modo retulimus, non licet dubitare.

Anno eodem vel ſequenti Henricus Monaſterio, ut diximus, Tennebacenſi villam & eccleſiam in Muosbach, ut & ſilvam cum hominibus & rebus eo pertinentibus, jure perpetuo conceſſit. Cum autem villa pro XXV. & ſilva pro XXX. marcis argenti Uſenbergæ Dynaſtis oppigneratæ fuiſſent, Burcardus & Rudolfus fratres de Uſenberg eas Tennebacenſibus redimendas dederunt.

Landgraviatus Brisgoviæ, antiquiſſimum Zaringicæ gentis patrimonium feudale, quem, inſtituta Badenſium linea, ſibi ſervaverant Zaringi, Zaringis A. 1218. extinctis, ad Henricum hunc quoque Cæſaris beneficio perveniſſe videtur.

(*t*) Vid. WENCKERUM ibid. & Cod. Diplom.

(*u*) Charta ait: *Hermannus & Henricus fratres Dei gratia Marchiones de Baden.* Conf. ſupra in Hermanno V. pag. 309.

Nec diſſentit a me PISTORIUS; (x) qui in Abbatiæ Albæ Dominorum (y) literis A. 1230. eum adhuc nominari arbitratur. (z)

Obiit Henricus A. 1231. quo literas, donationem ejus Tennebacenſem, de qua ſupra, confirmantes, circa ipſum, puto, mortis ejus tempus conſcriptas, habemus. Agnes Habsburgica ei uxor tribuitur. (a) Mors & Uxor.

HENRICUS II.

Ab A. 1231. — 1290.

§. V.

Henricus II. patre ejus moriente, puer fuit ſub matris conſtitutus gubernio. Hæc donationem, a marito nuper defuncto, Tennebacenſibus factam, cum filiis ſuis denuo firmavit. (b) Sub tutela.

Duos minimum filios & quidem pueros, Henricum I. reliquiſſe, ex Bertoldi, Epiſcopi Argentinenſis, Charta illius temporis docemur. Antiſtes hic, ex Teccenſium Ducum Familia natus, adeoque cum Zaringo-Bada-Hachbergicis ſanguine junctus,

Vv 2

(x) In Tab. Geneal. l. c.

(y) *Herrenalb.*

(z) Jo. GAMANS. in *Geneal. Badenſ.* pag. 161.

(a) PISTORIUS l. c.

(b) Cod. Diplom. A. 1231.

agnatorum ſuorum curam laudabilem geſſit. Ita enim occaſione Monaſteriorum Burgelen & Sitzenkirch, quæ in tractu Sauſenbergico ſita, ſcripſit Bertoldus: „ Sicut & alia bona conſanguineorum „ noſtrorum puerorum, videlicet bonæ memoriæ Marchionis, „ ſub noſtra protectione recipimus. „ Junior Henrici II. frater quod nomen habuerit, & quo devenerit, nullæ nos rerum memoriæ docent. (*c*)

§. VI.

Piſtorii ſphalma.

Piſtorius heic in alia omnia diſcedit, atque duos generationum gradus inter Henricum I. & II. effingit, modo ſequenti:

Henricus I. † 1231.

Hudolphus I. Marchio Hachberg. 1239. & 1248.	Hermannus I. Marchio Hachberg. 1248.

Henricus II. dictus antiquus, Marchio Hachberg. 1261 - 1285.

Fridericus.	Rudolfus II. Marchio Hachberg. 1290.	Henricus III. Marchio Hachberg. & Landgrav. Briſgov. emit Maltertingam 1296.

(*c*) Forte eccleſiaſticum amplexus eſt ſtatum, & idem eſt, qui in Charta A. 1232. legitur: *W. Canonicus Turicenſis & Marchio.*

Tennebacensis Charta quum nec uxoris, nec filiorum Henrici I. expresserit nomina, in auxilium ille vocat Badenses, atque ex eorum Genealogia Rudolphum ac Hermannum mutuat, ut in Hachbergicam eos Genealogiam transferat, auctoritate, Chartæ A. 1248. ut videtur, innixus.

Enimvero Hermannus & Rudolfus fratres, Marchiones de Baden, Hessoni de Usenberg feudum in *Eistat*, Hachbergensis Marchionatus vico, concesserunt. Sed Charta hæc ad Hermannum atque Rudolfum, Badenses, Hermanni V. filios, pertinet; qui investituram & Chartam in Castro suo *Mulenberc*, Marchionatus Badensis, haud procul Durlaco, dederunt; ex linea seniore prognati, quibus investiendi jus reservatum fuisse, non absque fundamento conjicimus.

Pistorium hæc investitura seduxit, quod Hachbergicos Marchiones eam dedisse existimaverat. Vicus Eichstatt enim Marchionatus Hachbergici partem constituit. Cærimoniam in Marchionum Badensium Castro Mulberg factam fuisse, si observasset Pistorius, Genealogiæ Hachbergicæ non immiscuisset Badenses. Unde in Badensi & Hachbergensi schemate uno eodemque tempore Hermanni & Rudolphi fratres comparent; ex Badensi linea in Hachbergensem quoque a Pistorio translati. Enimvero Badenses Hachbergensibus rebus sese immiscere potuerunt; vel quod Henricus II. patruelis eorum, ætatis nondum fuerat maturæ,

vel quod feuda conferendi jus Badensis senior Gentis sibi servaverat vel linea prior.

Seducti alii.

Pistorium tamen RITTERSHUSIUS, (*d*) SPENERUS, (*e*) SCHURZFLEISCHIUS, (*f*) IMHOFIUS, (*g*) aliique Genealogi certatim sequuntur, Henrico I. Rudolphum & Hermannum; Rudolpho Henricum II. filios attribuentes.

FOERSTERUS, (*h*) &, qui ejus vestigia legit, DROLLINGERUS, (*i*) Henricum nostrum constituunt Henrici I. nepotem; sed Marchionis, qui intermedius fuit, reticent nomen.

§. VII.

Rationes contrariæ nostræ.

Re tamen bene perpensa generationes illas duas, quæ inter Henricum I. & II. ponuntur, delendas esse censemus. Non unum nobis occurrit exemplum, quo Marchiones Badenses inter An. 1230. & An. 1250. in Hachbergensibus terris jura quædam, ut Domus suæ seniores, exercuerunt.

Hermannus Marchio de Baden, & Egino Comes de Friburg An. 1234. de argentifodinis & custodia silvarum per Brisgoviam

(*d*) *Genealog.* Tab. 126.

(*e*) *Syllog. Historico-Genealog.* pag. 612.

(*f*) *De Rebus Badens.* §. IV. Differt. pag. 278.

(*g*) *Tabb. Geneal.* Part. II. Tab. 76. HUBNERUS Tom. I. Tab. 229.

(*h*) Relatio Genealog. Ms. Cap. II.

(*i*) Lex. Basil. voce *Hachberg.*

inter se disceptabant. Litem Henricus, Romanorum Rex, XV. Cal. Martii ejus anni pro Eginone decidit. (*k*)

Anno 1248. Hermannus atque Rudolfus Badenses feudum, in Eichstatt situm, Usenbergiis contulerunt. (*l*) Nemo tamen hinc inferat, Hachbergicas terras ad Badenses tum pertinuisse Marchiones; nec ex altera parte Lineæ Hachbergensium inferat Marchiones Badenses. In Illustribus familiis frequens est, ut regalia quædam jura, præcipue collationem feudorum, senior sibi linea reservet. Fortassis Landgraviatus Brisgoviæ jura sibi quoque reservaverant Badenses. Stat ergo sententia, quæ Henrici I. filium & successorem constituit Henricum II. dictum *Equitem*, qui post An. 1248. ipse Hachbergam suam regere potuerat.

§. VIII.

Ille profecto An. 1256. litem inter Nobiles de Weisweil & Abbatem Tennebacensem de vico Harderen composuit. (*m*) Res gestæ.

Anno 1261. Henricus bonorum Musbacensium donationem, quam pater ejus Tennebacensi Monasterio fecerat, quamque mater vidua cum pueris suis mortuo confirmaverat patre, & ipse Marchiæ suæ rector tempore Paschatis confirmat Hachbergæ.

(*k*) Quatuor post mensibus idem Rex eundem Eginonem de pluribus fluminibus in Brisgovia & montanis adjacentibus investivit. Vid. Cod. Diplom.

(*l*) Vid. supra pag. 341.

(*m*) Teste Foerstero Cap. III.

In diuturno illo civium nobilium Basileæ dissidio An. 1262. Marchiones Hachbergæ (Henricus noster sine dubio & frater ejus aut filius) a partibus societatis, cui a *Psittaco* nomen, (*n*) steterunt.

§. IX.

Heitersh. donatio.

Circa Annum 1270. Fratribus Hospitalis S. Johannis Hierosolymitani in Friburg bannum, advocatiam & jura, quæ ei in villam Heitersheim ejusque districtum competebant, in speciale feudum Henricus Eques concessit. Literæ ipsæ non prostant, sed superest Charta, qua filii ejus, Henricus & Rudolphus, eandem concessionem confirmantes, indicant, eam viginti circiter annis ante factam esse, quam pater se regimine abdicasset. Abdicatio autem, uti infra patebit, circa An. 1290. facta est, adeoque traditio Advocatiæ in Heitersheim circa A. 1270. ponenda.

Arbiter electus.

Anno 1273. Rudolfus Habsb. & Heinricus Friburg. Comites inter se & Episcopum Basil. judices compromissarios elegerunt Burggravium de Nurnberg & H. Marchionem de Hachberg. Chartam dedit URSTISIUS. (*o*)

Anno

(*n*) Des grünen Pfittichs. Factio contraria fuerat Nobilium de St...

(*o*) *Chron. Basil.* Lib. II. pag. 133.

Anno 1276. Rudolphus Imp. *nobili viro H. Marcgravio de Hachberg* & Sculteto Brisacensi commisisse se scribit, ut litem inter Abbatiam Tennebac. atque fratres de Keppenbach super quibusdam aquis & pascuis dirimerent. Diploma XIII. Kal. Maji Hagenoae perscriptum.

§. X.

Brevi post, VIII. nempe Idus Julii, *Heinricus Marchio de Hahberg*, bonae memoriae Heinrici Marchionis, ut ipse testatur, filius, Monasterio Tennebacensi ad Ecclesiae majoris Constant. Capitulum literas commendatitias dedit, ut fructus ecclesiae in Musbach, quam a patre suo dono acceperat, Monasterium perciperet. In Castro *Hahberg* literae hae conscriptae fuerunt. Acta ab An. 1276.

In Rudolfi Rom. Regis privilegio Civitati Rhinfeldensi II. Kal. Aug. An. 1276. Basileae dato, primus inter nobiles viros testis est *Heinricus Marchio de Hahperch.* (p)

Idem Henricus A. 1277. Olsbergensi Monasterio feminarum, haud procul Rhinfelda sito, promisit, se de bonis ejus, in villa Blansingen sitis, quorum jus Advocatiae ad eum spectabat, ratione juris hujus nihil exacturum esse, praeter *duo maltheros siguli &* Oelsberg

(p) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. III. pag. 461.

unam psoumam vini. Dedit hanc Chartam Henricus Rhinfeldæ, ad preces inclitæ Romanorum Reginæ Annæ, quæ eum in ipsa hac Charta *Avunculum* suum vocat, sigillumque suum appendit. (*q*)

§. XI.

Acta ab An. 1278. Anno 1278. Henricus noster cum Episcopo Basil. & Friderico, Burggravio Noribergensi, equites 800. Rudolpho I. Rom. Regi adduxit; quum is secundam expeditionem contra Ottocarum, Bohemiæ Regem, Augusto mense susciperet. Tum vero Aquilam Imperii gessit Henricus, inter præcipuos belli dux, consilio & manu fortis. (*r*)

Patruelem ejus Rudolfum, Badæ Marchionem, bello persecutus est Cæsar. Cæsaris præcipuus propugnator fuit Henricus noster, Marchio Hachbergæ.

Anno 1279. die S. Ceciliæ *Henricus Marcgravius nobilis Dominus de Hahperg* agros Dieterico Advocato de Landeck a subditis suis in Malterdingen locatos esse fatetur.

Anno 1281. Henricus Marchio de *Hahberg* in villis Eggenheim & Schalfingen fundos, quos civis quidam Neuenburgensis in feudum tenuerat, Abbatiæ Blasianæ dono dedit.

(*q*) Codex Dipl. De Instrumento hoc & nomine *Annæ* erudite commentatus est Ampliss. HERBSTERUS in *Carlsruher Samml.* pag. 81. sq.

(*r*) ALBERT. ARGENT. pag. 102. FUGGER *Oesterr. Ehrensp.* Lib. I. Cap. XII. URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 138.

Anno 1282. Hermannus Marchio de Baden & Henricus Marchio de Hachberg literas investiturae, quam Rudolfus I. Imp. filiis suis, Alberto & Rudolfo, super Ducatum Austriae dedit, Augustae Vind. VI. Kal. Jan. testes cum aliis Imperii Statibus signarunt. (s) Heinr. testis.

§. XII.

Idem Henricus II. Marchio testis fuit transactionis inter quatuor fratres Furstenbergicos super Villingam An. 1284. quo reditus curtis suae in Wettelbrunn Tennebacensibus donavit. Eodem anno Kunigunda atque Elisabetha, Henrici filiae, cum Monasterium Adelhausen (t) prope Friburgum ingressae fuissent, decimas in Uchtingen prope Burckhemium sustentationi earum pater destinavit, hac lege, ut ipse & posteri sui decimas has centum marcis argenti redimere possent. Acta haec sunt Anno 1284. Friburgi die Mercurii post Dominicam Palmarum. Acta An. 1284. sqq.

Anno 1285. *Henricus Marchio de Hahberg* consensu *Domine Anne uxoris* suae legitimae ac *filiorum* suorum, *Heinrici, Ruodolfi* & *Friderici, aliorumque omnium liberorum* suorum Abbatiae Tennebac.

(s) Vid. *Recueil des pieces de la Deduction des droits de Baviere & la Reponse de Vienne*, Tom. II. pag. 428.

(t) Monasterium hoc cum aliis extra urbem destructum est seculo superiore, cum Friburgum post pacem Neomag. muniretur à Gallis.

reditus V. marcarum in Malterdingen donavit. Chartæ huic, apud *Hahberg* datæ, appenſa ſunt ſigilla *Heinrici Margravii* de *Hahberg*, *Anne Margravie*, *Heinr. March. Junioris de Hahberg.*

Anno 1286. vigilia S. Laur. Heinricus Margravius de Hahberg monaſterio Adelhuſen, ubi filiæ ejus, ut jam dixi, vivebant, cenſum donavit, quem ex curia ejus in Grisheim Brunwartus de Oughein, Miles, in feudum tenuerat. Teſtes Joh. Dom. de Schwarzenberg, Heinricus, Margravii filius natu major. &c.

Anno 1289. Rudolphus Rom. Rex Comitem Eginonem de Friburg & Cives Friburg. inter ſe bellantes, ad concordiam reduxit; adhibito conſilio Argentinenſis atque Baſilienſis Epiſcoporum, & *Henrici Dei gratia Margravii de Hahberg, Landgravii Brisgoviæ.* Data eſt Charta Baſileæ, feſto S. Matthæi. (*u*) Appendet ei ſigillum *Heinrici Margravii de Hahberg*, in quo Henricus ſiſtitur equo inſidens, galea, thorace, clypeo, haſtaque inſtructus.

§. XIII.

Fit Eques ordinis Teuton.

Poſtrema hæc occurrit Henrici II. mentio. Brevi enim poſt regimini valedicens, Ordinem Fratrum de Domo Teutonica

(*u*) Verba ſunt: mit Hülf des edilne Herrin von Gottes Gnaden Margravin Heinrichs von *Hahperg*, der Landribter iſt in Brisgöwe. Piſtorius eum Landherr in Breißgau vocari contendit, ſed. errat.

ingreſſus eſt. Teſtantur id Literæ, Ordini S. Johannis Hieroſolymitani a filiis ejus An. 1297. datæ, quibus illi patrem hereditatem ſuam ſibi reliquiſſe,&religionem Equitum Teutonicorum intraſſe profitentur. Quin & ipſe pater Chartæ filiorum teſtis ſubſcripſit: *Preſentibus fratre Henrico de Hachberg patre noſtro prediƈto nunc de Ordine fratrum de Domo Teutonica.* Inſigni ergo favore Sacros Ordines Equeſtres complexus eſt Henricus. Poſtquam enim ante annos XX. Hoſpitalariis Fratribus S. Johannis jurisdiƈtionem & Advocatiam in Heitersheim dediſſet, ipſe denique inter Fratres Teutonicos ſuum profeſſus eſt nomen.

Anno 1289. inter ſocios Friderici, Ducis Lotharingiæ, Margravius de *Hahperch*, ſed ſine nomine, legitur. (*q*) At in Charta anni ſequentis, qua fœdus renovatur, ab initio ſtatim occurrit *Henricus Marchio de Hacbourg.* (*xx*)

Obiiſſe videtur paulo poſt An. 1297. (*y*) appellatus a poſteris *Eques.*

§. XIV.

Piſtorius uxorem ei aſſignat Annam de Altzena. Filios progenuit Henricum & Rudolſum, paternorum bonorum heredes; Uxor & liberi.

X x 3

(*x*) Apud CALMET *Hiſt. de Lorraine*, Probat. Tom. II. col. 530.

(*xx*) Ibid. col. 533.

(*y*) DROLLINGER in *Lex. Baſil.* in voce *Hachberg* annum mortis 1321. aſſignat, filium cum patre confundens.

ut & Hermannum, qui Ordinis Equestris S. Johannis per Alemanniam Prior per tres annos fuit, ut Pistorius quidem existimat. Is in Charta sui ex fratre nepotis Anno 1318. adhuc testis occurrit. Obiit II. Idus Aprilis An. 1321. Friburgi in Brisgovia, in Ecclesia S. Johannis, quæ seculo superiore, cum urbs muniretur, destructa est, sepultus, ubi & epitaphium ejus olim legebatur: „ Anno Domini 1321. 2. idus Aprilis obiit frater Hermannus de „ Hachberg, Prior Alemanniæ superioris. (z)

Tres præterea filias Henricus II. reliquit; Agnetem, uxorem Waltheri a Richenberg; (a) Kunigundam & Elisabetham Sanctimoniales, de quibus jam actum.

(z) FOERSTER Cap. III.

(a) Hanc nobis indicat Charta An. 1309. Archivi Bada-Durl.

CAPUT

CAPUT II.

MARCHIONES HACHBERGA-HACHBERGICI.

HENRICUS III.

Ab Anno 1290. usque ad Annum 1330.

§. I.

Henricus III. cum fratre suo Rudolpho ante A. 1300. conjunctim, postea divisim occurrit; unde eos terras Hachbergicas indivisas aliquamdiu rexisse nulli dubitamus. Acta cum fratre.

A. 1293. Instrumentum Pacis, quam Egeno & Cuno, Comites de Friburg, cum urbe Friburgo iniverunt, (a) subscriptione sua ambo firmarunt.

A. 1297. Marchiones hi confirmant donationem banni & Advocatiæ in Heitersheim, quam pater eorum Fratribus Hospitalariis concesserat; „ dantes eis hanc Advocatiam, & „ jurisdictionem in speciale beneficium & feudum; remittentes „ insuper in perpetuum juramenta homagii, & pro universis

(a) *Chron. Friburg.* quod Schilterus *Kœnigshovio* subjecit, pag. 28.

„ ratione feudi debitis volentes esse contenti rationibus dictorum „ Fratrum. „ Eodem anno iidem Marchiones reditus & jura universa, quæ Henricus, Mangoldus & Wolfradus, fratres, nec non Wolfradus junior, Comites de Veringen, in vico Malterdingen habuerant, pro LX. marcis argenti emerunt Rüdlingæ feria III. ante S. Walpurgis.

An. 1300. die Sat. ante purificat. B. Virg. Heinricus & Rudolfus, fratres Margravii de Hachberg, sigillo suo iterum muniverunt literas, quibus Egeno & Conradus, Comites Friburgi, cum civitate hujus nominis in gratiam redierunt.

Iidem Margravii mense Novembri litem inter se & Abbatiam Tennebacensem, ob decursum aquæ in Mundingen, per quatuor arbitros. testibus ipsorum literis, in Emütingen datis, terminari curarunt.

§. II.

Duæ March. Hachb. Lineæ.

Seculi XIV. initio pater horum Marchionum Henricus II. Eques obiisse videtur. Tum vero nova exoritur Marchicæ Historiæ Epocha; qua Hachbergæ Marchiones in Hachbergo-Hachbergicam & Hachbergo-Sausenbergicam Lineas subdividi cœperunt. Priorem Henricus III. posteriorem frater ejus, Rudolphus condiderunt. Utraque a principe Castro, Hachberga & Sausenberga, suum nomen accepit. Hachbergica, quæ senior Linea

Linea in Heinrici pronepote Ottone II. exaruit, qui anno 1418. mortuus terras ſuas Bernhardo, Marchioni Badenſi, triennio ante vendiderat. Sauſenbergica in Rudolphi atnepote Philippo A. 1503. marceſcens, ſuas quoque opes, Roetela & Badevilla auctas, ad Chriſtophorum, Badenſem Marchionem, transmiſit.

§. III.

Anno 1305. Henricus Hachbergenſis ſolus Rudolpho, Equiti Friburgenſi, qui dictus *Der Turner*, & Johanni fratri ejus, Judicium in Tenzelingen in feudum dedit. Sigillo adjecto inſcripta fuit verba: *S. H. junioris Margravii de Hachberg.* In vigilia D. Andreæ ejusdem anni Henricus Marchio fratri ſuo Rudolfo partem ſuam Caſtri *Spanegge* tradidit, ea lege, ut mortuo Spenlini filio feudum illud utrique ſit commune. Henrici Acta An. 1305. & ſq.

Anno 1306. judicium feudale cum pluribus Dynaſtis & Militibus Burghemii celebravit Henricus, quo Caſtrum Spanegke ad Rhenum, cujus dominium directum hactenus fuerat inter duos Marchiones commune, Johanni de Spanegge, Spenlini filio, feloniæ reo, ſententia ſolenni adimitur, & Rudolpho, fratri Marchionis, tanquam apertum adjudicatur. Eodem anno, die Ven. ante S. Andr. Marchio Henricus fidejuſſorem Wernheri de Stauffen Conrado Comiti Friburg. ſe obtulit.

Anno 1307. Vicum Heimbach, qui communem cum vicis Malterdingen, Koendringen & Mundingen silvam habet, Conrado Haffnero Friburgensi pro 50. marcis argenti vendidit cum consensu Hugonis de Ysenberg. (b) Vendidit quoque A. 1310. Tennebacensibus nonnulla bona, quae in Glashausen sita fuerunt. (c) Eodem anno cum Conrado, Comite Friburgensi, bona Abbatiae Andlaviensis, quae ipse emerat, ita divisit Marchio, ut ipse officium sculteti in Sexau & vectigal in Endingen, Conradus vero officium sculteti & census in Baldingen acciperet.

§. IV.

Acta An. 1311. & sqq. Anno 1311. Johanni Wolferamo de Hachberg omnes homines liberos in Gutenrode, Musbach, Schœnabrunnen, Bretten, Richenbach, Norbrechtesberge, & Büttenkroph usque ad veterem Keppenbach pro 185. libris Brisgoviensibus, reservata reluendi potestate, in feudum pignoratitium dedit; praesentibus Egone Comite Furstenbergio & Conrado Comite Friburgi, Johanne de Schwarzenberg, multisque aliis Nobilibus; die Jovis post Valentini festum.

Anno 1313. in vigilia SS. Petri & Pauli Burcardus de Keppenbach, ab Henrico Marchione captus, cum fratribus suis,

(b) FOERSTER. Cap. IV.

(c) Idem loc. alleg.

Rudolfo & Dieterico, perpetuam pacem eidem Marchioni adjurat, idque datis fidejussoribus, Gebhardo, Comite Friburg. Præposito Argent. Conrado Comite, fratre ejus, & Domicello Friderico de Hornberg, confirmat.

Anno 1314. die Merc. post S. Urbani Conradus, Comes Friburg. Marchioni Henrico officium sculteti ceteraque bona in Baldingen reddit, quæ ab eo acceperatis.

Anno 1316. filius Marchionis nostri jam uxorem duxerat Annam Usenbergiam, & cum socero suo Burcardo de Usenberg pactum de terris quibusdam oppigneratis iniit. (*d*)

Anno 1317. Johannes de Endingen, ejusque filius Rüdigerus, Equites de Nuwenburg, reditus annuos IV. marcarum argenti, quos Henricus junior Marchio de Hachberg (*e*) ipsis in feudum dederat, pro XL. marcis argenti libræ Neuenburgensis, ei aut heredibus ejus reposcentibus se retrovendituros esse promiserunt.

§. V.

Anno 1324. die Martii ante S. Valentini Heinricus, Margravius de Hahberg, ejusque filii Heinricus atque Hermannus, Acta ab An. 1324.

Y y 2

(*d*) Vide infra Usenbergios Dynastas.

(*e*) Sine dubio Henricus IV. filius Henrici III. tum adhuc viventis, intelligitur.

consilio Hugonis & Burchardi, Dynastarum de Usenberg, cognatorum suorum, cum Abbatia Tennebacensi in gratiam redunt; juribusque suis, si quæ habuerint, in bona, Abbatiæ huic in Malterdingen vendita, perpetuo valedicunt; posterisque suis eandem Abbatiam diligenter commendant. Eodem anno Marchio Henricus de Hahberg, ejusque filius cognominis emtionem confirmant, qua Abbas Tennebacensis homines & bona in valle Reichenbach prope Keppenbach a Walthero de Valckenstein comparaverat. Chartæ huic sigilla *H. Margravii de Hahberg* & *Henr. J. Margravii de Hahberg* appensa sunt. Iidem Marchiones eodem anno cum Conrado Dieterico Snewelino, Milite, atque Ottomanno de Keysersberg, Snewelini genero, super Castrum Schnefelden transegerunt, ut prædicti Equites ex Castro suo nullum damnum Marchionibus inferant; neve invitis Marchionibus quenquam in illud recipiant; a monachis in Selsa & Tennebach homines emant; Castrum denique vendant aut mutent. Literæ datæ sunt Friburgi die Jovis ante S. Augustini An. 1324.

§. VI.

Mors. Obiit Henricus III. circa Annum 1330.

Uxor ejus. Nupserat ei Agnes, Ulrici, Comitis de Hohenberg filia, quæ Anno 1310. jam fatis concessit, sepulta Tennebaci ante summum altare, ubi hodie sequens ejus in lapide legitur elogium:

Anno Domini MCCCX. V. Id. April. obiit nobilis Domina Agnes Marchionissa de Hahberg, filia Domini Ul. quondam Comitis de Hohenberg.

Mater fuit trium filiorum, Henrici, Rudolfi & Hermanni; quorum primus patri successit; reliqui duo Ordini S. Johannis Hierof. adscripti sunt. Rudolphus quidem Commendator Ordinis in Friburg primo, (*f*) dein in Hohenrain Anno 1343. obiit, in S. Joh. æde Friburgi sepultus. Inscriptio sepulcralis hæc fuit: *An. Domini MCCCXLIII. XVII. Cal. Junii obiit frater Rudolfus, Marchio de Hachberg, quondam Commendator in Hohenrain.* (*g*) Filii tres.

Hermannus, ejusdem Ordinis Magister per Germaniam Superiorem, An. 1318. Chartæ patruelis sui Henrici subscripsit.

Anno 1347. frater Hermannus Commendator, Margravius de Hachberg, & Conventus Domus Friburgi Brisgoviæ Ord. S. Johannis Abbatiæ Tennebacensi bona quædam vendiderunt. Munita Charta sigillo *Herimanni Marchionis de Hahberg & Commendatoris.* Sed & Monasterio Sulzbergensi curia dicta *Alzenach* in Gundlingen pro 380. marcis argenti eodem anno vendita est.

Y y 3

(*f*) *Bruder Rudolf von Hahberg, Bruder des Ordens S. Johannes Spitals von Jherusalem des Hufes zu Friburg in Brisgöwe* An. 1325.

(*g*) Errat PISTORIUS, qui hunc Rudolphum Rudolphi Saufenbergici filium, adeoque Henrici III. ex fratre nepotem fuisse credit. Rudolfus enim ille, Saufenbergici filius, uxorem & liberos habuit, uti infra patebit.

Obiit Anno 1357. Friburgi ſepultus, ubi hoc ejus elogium; „ Anno MCCCLVII. VII. Cal. Maji obiit frater Hermannus de „ Hachberg ſacerdos quondam locum tenens & Magiſter Conventus „ Rhodii in partibus Alemanniæ. (*h*)

HENRICUS IV.

§ VII.

Acta ab An. 1330.

Anno 1330. die Martis poſt Paſchatis feſtum Charta Tennebacenſis Heinrici junioris, Margravii Hachbergici, ſigillo munita eſt.

Anno 1331. Conrado Dieterico Schnevelin permiſit Henricus, ut bona quædam, prope calcariam Emmedingenſem ſita, Caſtro Schnefelden emtione adjungeret, id quod ſine conſenſu Marchionis facere non licuiſſet. Duodecim poſt annis eidem molendinum prope Caſtrum Weyer ædificare permiſit ea lege, ne in alios quam domeſticos Schnevelini uſus adhiberetur, jusque piſcationis penes Marchionem ſolum maneret.

Anno 1337. Margravius Heinricus Dom. in Hahberg venditionem, Abbatiæ Tennebacenſi ab hominibus in Baldingen factam, confirmavit.

(*h*) Non ergo locum tenens modo Magiſtri, ut Piſtorius ſcribit: ſed ipſe Magiſter Ordinis fuit. Epitaphia, quæ produxi, deſtructa ſunt, quum Domus Johannitarum deſtrueretur, Friburgo a Gallis munito.

Anno 1339. die Lunæ ante S. Galli Adelheidis de Gerolzeck, Abbatissa Andlaviæ Marchioni Heinrico, Domino de Hachberg, ejusve heredibus feudum, ultra 20. marcas valens, quod primum ad se rediturum sit, promisit.

§. VIII.

Anno 1340. die 17. Maji Bertoldus Episc. Argent. Marchionem Heinricum & Usenbergios cum urbe Brisac. quæ subditos quosdam Usenbergicos in civitatem suam receperat, reconciliavit. Acta ab An. 1440.

Die Ven. post S. Ulrici Consul & Senatus Friburgensis litem inter Marchionem Heinricum & Milites a Keppenbach deciderunt, ita quidem, ut Marchio Judicia Provincialia ad vetus Keppenbacum sub tilia in causis quoque, ad subditos Johannis & Ulrici de Keppenbach minime spectantibus, posset habere. Sexennio post inter Heinricum Marchionem atque Waltherum & Dietericum de Keppenbach ejusdem Senatus Friburg. studio pax inita est.

Anno 1343. cum urbe Brisacensi, quæ homines proprios, ex vicis Marchionis, ad montem *Keyserstul* sitis, in eam fugientes, susceperat in cives, in gratiam rediit.

Anno 1344. die B. Urbani Adelheidis Abbatissa & Conventus Andlaviæ Heinrico Marchioni curias suas, in valle

Sexowe & in villa *Otenswande* ſitas, cum univerſis bonis, juribus & hominibus earum, excepto jure patronatus, pro 200. marcis argenti vendiderunt. Literæ hæ Bertoldi Epiſc. Argent. ſigillo firmatæ ſunt.

§. IX.

Acta ab An. 1352.

Anno 1352. cum Moeskirchenſibus bellum, breviter duraturum, inivit. Eodem anno, die Ven. poſt S. Urbani, ab affine ſuo, Friderico de Uſenberg, Dynaſtiam inferiorem Uſenberg. ut *Kenzingen* oppidum, *Kürenberg* Caſtrum, *Bleicham* & *Herbolzheim* vicos, Advocatiam in *Minnenwiler*, Caſtrum & vicum *Wiswil*, jus patronatus in Bergheim & Cappelle, bannum ſilveſtre in Sulzberg, in feudum accepit. Adiit etiam horum bonorum poſſeſſionem Marchio, Kentzingæ & Kurnbergæ ſedem figens; quin & in Chartis ſe Dynaſtam in Kentzingen appellans. Tum vero decimas eccleſiæ Cappellenſis filio ſuo Heſſoni reliquit.

Anno 1354. bellum cum Rheinfelda & Villinga geſſit, quod Rudolpho Auſtriaco conciliante compoſitum eſt. Graves etiam ei fuere lites cum Militibus de Keppenbach, ob Præfecturam Liberam (*i*) & judicia ejus. In bello, quod inde natum eſt, Keppen-

(*i*) *Freye Amt*, *Leute und Gerichte darinnen.*

Keppenbächios captivos Hachbergam duxit Marchio, eosque nonnisi intercedente Friburgensi Civitate dimisit.

Anno 1356. Fridericus, Comes Friburgensis, Eginonis frater, Henrico nostro banni silvestris in Brisgovia partem, quam ipse ab Episcopo Basiliensi in feudum tenebat, tradidit. Eginone autem apud Episcopum hac super re querelas movente, judicium feudale habitum An. 1357. cui etiam Otto, Marchio de Rœteln, Henrici nostri patruelis, interfuit. (k) Marchioni abjudicatus est bannus. Eodem anno, mense Martio, Kenzingæ judicatum inter Henricum March. & Hugonem Comitem de Furstenberg, quorum priori duo molendina in Bleicha addicta sunt.

Anno 1358. idem Marchio Dynastiam Kenzingen & Kürnberg judicio feudali, in campo Seckingensi die Veneris ante S. Agnetis habito, accusante Rudolpho, Austriæ Duce, amisit. Nihilominus *Marggravium de Hachberg & Dominum de Kentzingen* se appellare perrexit; teste Charta Tennebacensi An. 1360. cui rogatus sigillum suum appendit.

(k) Vicissim Henricus noster anno præcedente 1356. traditioni bonorum quorundam, Ordini S. Johannis ab Ottone Marchione factæ, interfuerat. Vid. infra in Saufenbergicis.

Anno 1363. villam *Witersbach*, quam civis quidam Villingensis in feudum ab ipso tenebat, cum bono censitico in Tenningen permutavit.

§. X.

Mors. Obiit Henricus IV. circa An. 1369.

Uxor & filii. Uxor ejus Anna, Burcardi de Usenberg filia, tres ei filios peperit, Ottonem, Johannem & Hessonem, quos jam An. 1368. adultæ ætatis fuisse, inde concludimus, quod eo anno cum patre Monasterio Ettenheimensi advocatiam vici *Minnewilre*, salvo reluitionis jure, pro 150. libris denar. Argent. vendiderint.

PISTORIUS filiam addit Cunigundam, uxorem Baronis a Gliers, (*l*) de qua Alsatiæ Gente alibi (*ll*) egimus.

OTTO I.

§. XI.

Acta vivo patre. Tria quotannis judicia in Baldingen Otto, vivo patre, habere solebat, quibus cives Friburgenses, in vico isto habitantes, cum reliquis incolis pariter obnoxios ipsa hæc Civitas An. 1364. judicavit.

(*l*) In *Tabula Genealogica* MANLII *Chronico Constant.* adjecta.

(*ll*) *Alsatiæ Illustr.* Tom. II. pag. 687.

Eodem tempore bellum Friburgensibus grave intulit Comes eorum Egino, ejusque fœderati, Dynastæ de Usenberg, Gerolzeck, Schwarzenberg & Staufen &c. quibus & Otto de Hachberg accessit.

Frequens tum Germaniæ Procerum fuit querela, quod proprii eorum homines a Civitatibus vicinis reciperentur in cives. Eadem contra Friburgenses Nobilium querimonia. Pax denique coaluit Anno 1368. die Palmarum, qua suam a Comitibus Friburgensibus libertatem 1500. marcis argenti redemit Friburgum. Werrensis Nigræ Silvæ Dynastia, supra Beuckam sita, tum temporis per breve spatium oppignerata fuit Ottoni nostro Marchioni. (*m*)

§. XII.

Carolus IV. Imperator An. 1372. Ottoni & Hessoni fratribus Advocatiam Monasterii Tennebach contulit, ut ipsius Cæsaris ad monasterium hoc literæ testantur. Eodem anno Margravius Otto Dom. de Hachberg sigillum suum Chartæ Tennebacensi appendit. Acta mortuo patre.

Anno 1373. Otto Marchio Burcardo de Kürneg decimas in Neuenburg in feudum masculinum dedit.

Zz 2

(*m*) URSTIS. *Chron. Basil.* Lib. I. Cap. XXI.

Anno 1380. die 22. Febr. Anna, dicta Burggravia, Ulrici de Keppenbach, Armigeri, vidua, Ottoni Marchioni omne jus ſibi competens, ſeu a marito quondam ſuo acceptum, & quovis deinceps modo accipiendum, donatione inter vivos tradidit.

Anno 1385. die Saturni poſt Urbani a Wilhelmo Turriano,(*n*) Heſſonis Schellini genero, bonum cenſiticum in *Winterreutin* Scaphuſii emit. Anno eodem bellum, quod ipſi & fratri cum Friderico, Argentinenſi Epiſcopo, fuerat, intercedentibus Leopoldo Auſtriaco, & Eberhardo Wirtenbergico, ita compoſitum, ut Epiſcopus utrique Marchioni 1200. florenos ſolveret, Marchiones autem eo anno cum Caſtro Hoehingen in Epiſcopi miniſterio eſſent. Actum Friburgi dominica poſt Judica.

§. XIII.

Mors Ottonis.

Otto noſter denique Anno 1386. in proelio Sempacenſi pro Leopoldo Auſtriæ Duce, dimicans, cum ipſo & ingenti Nobilium numero periit. (*o*) Sepultus eſt Tennebaci ante ſummum altare, ubi hodieque legitur hæc ſepulcralis Inſcriptio: „ A. MCCCLXXXVI. „ VII. Id. Julii obiit Nobilis Dominus Otto, Marchio de Hachberg. „

(*n*) *Im Thurn.*

(*o*) KOENIGSHOV. *Chron. Alſat.* pag. 344. TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 526. ſq.

Uxorem ei aſſignat PISTORIUS ſororem Maltreri, opulenti Baronis, ex qua filiam Emiliam, uxorem Joh. de Ruchen, Equitis, ſuſceperit. GAMANSIUS uxorem non nominat; at liberos tres ei aſſignat; ex quibus duo mares; quorum in Charta An. 1366. fit mentio; & filia Emelina, quæ Johannem de Couci, Equitem auratum, acceperit maritum. Quodſi filios habuit, ante patrem illos obiiſſe neceſſe eſt, cum duo fratres in Marchionatu ei ſucceſſerint. Uxor & liberi.

J O H A N N E S.

§. XIV.

Johannes, Advocatus in Endingen Anno 1361. ut PISTORIUS (*p*) quidem tradit, Abbatiæ Tennebacenſi curiam ſuam Friburgi Brisgoviæ per concambium tradidit Anno 1385. accedente fratrum Ottonis & Heſſonis, Marggraviorum de Hachberg, conſenſu. Johannis March. Acta.

Occiſo Ottone Johannes & Heſſo fratres Caſtrum Hachberg & reliqua ejus bona inter ſe ita diviſerunt, ut poſteriorem Caſtri partem Johannes, anteriorem Heſſo ſortirentur, addita lege, ne

(*p*) Piſtorius tamen Johannem hunc confudiſſe videtur cum Johanne de Endingen, de quo ſupra ad An. 1317. & in Charta pro 1316. legiſſe 1361.

pars ulla, donec masculi ex alterutro fratre descendentes superfuerint, transiret ad feminas. Factum hoc ante Nativit. B. Virg. 1386. Tum quoque Fridericus de Blanckenheim, Argent. Episcopus, vicum Herbolzheim, ad Bleicham, Brisgoviæ & Ortenaviæ limitem, in Marca Ettenheimensi situm, fratribus his abstulit. Pauci, teste WIMPHELINGIO, (q) tum laici, tum sacerdotes, e vivis excesserant, ad quorum bona manus suas rapaces Episcopus hic non extenderit

Anno 1394. decimas in Büsesheim, Alsatiæ superioris vico, Hamanno Schultheissio, civi Brisacensi, una cum Paulo Morsero, Armigero, Johannes vendidit. Post hæc rara Johannis in Chartis mentio. Vixit in cœlibatu, ultra An. 1408. superstes, quo literas advocati in Baldingen sigillo suo munivit.

H E S S O.

§. XV.

Acta vivo fratre Ottone.

Marggravius Hesso de Hachberg An. 1376. sigillo suo Chartam Tennebacensem munivit. Liberorum Hessonis de Usenberg tutor fuit, ut in Usenbergicis docetur.

An. 1382. Eberhardo & Werlino, civibus Brisacensibus, vicum *Achtkarren*, sub Höhingen situm, reservato sibi reluitionis jure, vendidit,

(q) In *Catalogo Episcopor. Argent.* pag. 98.

A. 1384. Marggravius Heſſo de Hahberg, Dom. in Hœhingen, conſenſu fratrum ſuorum, Ottonis & Johannis, feudum Dynaſtiæ Uſenbergicæ, quam Hachbergici tum poſſidebant, Johanni Druchſeſſio contulit. Anno ſequenti Leopoldus, Dux Auſtriæ, inter Fridericum, Epiſcopum Argent. & Heſſonem Marchionem, pacem conciliavit Friburgi, hac lege, ut Heſſo Epiſcopum, contra quemvis, exceptis tantum Dominis ejus directis, ex Caſtro Hœhingen per tres annos juvet, & 400 florenos quotannis ab Epiſcopo viciſſim accipiat.

§. XVI.

An. 1387. Marchio Heſſo de Hachberg, Dominus in Hœhingen, fratribus S. Pauli Eremitæ Ord. S. Auguſtini in Nimburg (r) cœnobium S. Petri in monte *Keyſerſtul* ſuaque Dynaſtia Hœhingen ſitum, ut & eccleſiam & jus patronatus in Vogtsberg tradidit, eosdemque fratres in tutelam ſuam recepit ac protectionem, ea lege, ut alium Advocatum, aut in ulla Imperii urbe jus Civitatis ſi unquam acceperint, beneficio hujus donationis exciderent.

Acta poſt fratris mortem.

(r) Monaſterium hoc Eremitarum S. Auguſtini olim fuerat in *Obernimburg*, leuca diſtans Emmedinga; deinceps deſtructum. Locus hodie in manibus Marchionis Bada-Durlacenſis, ut poſſeſſoris Hachbergæ. Briſaci circa A. 1270. aliud Monaſt. Eremitarum S. Auguſtini conditum eſt.

An. 1388. die Martis post Purificat. Mariæ Marchio Hesso de Hachberg & Comes Walraf de Thierstein ab Episcopo Basiliensi Immerio feuda, quæ Usenbergii tenuerant, his exstinctis accepere. Eodem anno Sulzbergam ab Ottone de Staufen 500. marcis argenti Hesso vel emit vel reluit, atque a Monasterio Virginum Benedictini instituti, quod ibidem sub invocatione S. Cyriaci viguit, Advocatus eligitur, quod datis ei literis protectionis ipse testatur.

An. 1390. die Sabbati post Crucis inventionem Hesso filium suum Henricum, adhuc puerum, Margarethæ, quam Anna, Comitissa de Nellenburg & nata de Tierstein, ex priore suo marito, Martino Malterero, susceperat, despondit. (s) Eodem anno vallem *Brechtal* a Johanne Jun. Comite de Habsburg. Lauffenburgicæ lineæ, in feudum se tenere professus est. (t)

An. 1392. die Lunæ post S. Otmari Wernherus de Hornberg, Miles, & uxor ejus, Anna de Usenberg, partem suam Castri & Dynastiæ Höhingen pro 5000. florenis, ut & Castrum Triberg pro 3000. aureis Brisaci vendiderunt Hessoni; qui anno sequenti venditoribus his vicum Brockingen ad dies vitæ concessit; futurus Annæ Usenbergicæ heres.

An. 1395. vicum Eistatt cum jure patronatus ejus a Conrado, Comite Friburgensi, suscepit in feudum. §. XVII.

(s) FOERSTERUS.

(t) Charta ap. HERRG. Cod. Dipl. num. 863.

§. XVII.

Intereeſſit tum inter Heſſonem March. & Johannem Meinwartum, Militem, gravis diſcordia, quae ut terminaretur, res ad arbitros delata eſt, quibus Engelhardus Winſpergius, Advocatus provincialis Auſtriacus, praeſedit. Hic pridie S. Martini Briſaci pronuntiavit ſententiam, qua Heſſoni jus vicum Biſchoffingen ex Mainwarti manibus redimendi negatum, ſolique Annae Uſenbergicae, Wernheri de Hornberg uxori, tributum. Marchio damna, Meinwarto ejusque hominibus in Schallingen illata, ducentis & viginti aureis Rhen. reſarcire juſſus eſt. Lites variae decisae.

A. 1399. Eberhardus Wirtenberg. Comes litem inter Heſſonem March. de Hachberg, Caſparum de Clingenberg, ejusque uxorem Margaretham Malteriam Heſſonis filio Heinrico, uti diximus, antea deſponſatam, compoſuit his legibus:

I. Marchio conjugibus his vicum Eiſtatt, partem Caſtri Haideburg curiasque Friburgi reddito;

II. Jus reluendi vicum Eiſtatt ſervato;

III. Curias *Braiteberg* conjuges a Marchione, ſi dominium ſuum directum probaverit, in feudum accipiunto.

IV. Marchio Johanni Ramſteinio de cuſtodia Caſtri Haideburg a filii ſui Henrici morte ſatisfacito.

V. Instrumenta bellica, quæ ante captum a Marchione Castrum Haideburgi erant, ibidem manento.

VI. Conjugum jus pignoratitium in vico Brockingen antiquatum esto &c. Datum Stutgardiæ die S. Joh. Evangelistæ.

§. XVIII.

Reliqua Hessonis Acta.

Anno 1400. Anna de Usenberg, Duci Reinoldo de Urslingen tum nupta, Marchionem Castri Triberg omniumque bonorum suorum, coram judicio aulico Rotwilensi, heredem instituit.

Anno 1401. Marchio Hesso aliquot metallifodinas in Sulzberg elocavit, decimasque in Bischoffingen, a Dieterico de Keppenbach, Ord. Johannitici Equite, sibi comparavit.

Anno 1403. & 1404. litem cum Johanne de Lichtenberg coram judicio Rotwilensi contestatus est, victorque in possessionem bonorum Lichtenbergicorum in Ingweiler, Sponeck, Busweiler & Weisweiler immissus est.

Anno 1404. die Lunæ post S. Jacobi Civitas Brisacensis contra Hessonem Marchionem pronuntiavit sententiam, qua Hanemanno Snewelino de Landeck, Militi, jurisdictio vindicatur areæ, cui Landeck olim impositum fuerat.

Eodem anno, Marchione accusante, Vicedominus in Hohenstein, & de Haslach in Bruscana Alsatiæ Valle, a judicio Rotvilano proscripti sunt. Tum quoque Hesso Marchio Hachbergæ

& Turingus de Ramstein litem propter Heimersdorff, Sundgoviæ vicum, cum Ludovico de Gliers, Frobergæ Domino, composuerunt.

Anno 1405. filiam suam Margaretham Friderico Comiti Leining. cum dote 1600. aureorum, pro quibus vicus Üringen pignori datus est, in matrimonium collocavit, quæ mater Friderici Hessonis & Friderici minoris a Leiningen facta, filiis his suis occasionem præbuit, ut jura quædam in Marchionatum Hachbergensem sibi vindicarent. Eodem anno 1405. die Sat. post S. Mart. Rupertus Rex Rom. bellum, inter Marchionem Hessonem, & Ludovicum, Dynastam Lichtenb. de Castro & vico Weissweiler gestum, compositurus, æquum utrique jus Heidelbergæ addixit. Biennio post Lichtenbergensis partem suam Egenolfo & Johanni de Rathsamhausen fratribus, consensu Marchionis, vendidit.

Anno 1407. Hesso jus patronatus in Cappel, feudum Ecclesiæ Argent. Wilhelmo Episcopo refutavit; accepto vicissim jure patronatus in Nimburg. Eodem anno idem Hesso Hamanno Snewelino, Militi, vicum Mundingen cum omnibus ejus juribus pro 500. aureis in feudum contulit, hoc pacto, ut post 10. annos redimi possit. Hesso, tum temporis a Rep. Argent. in civem receptus, Senatui porrectis digitis jusjurandum præstitit. (u)

(u) WENCKER *Collect. Jur. publ.* pag. 17.

§. XIX.

Hessonis mors.

Anno 1410. Marchio Hesso ex vivis excessit, ultra 60. annos natus.

Uxores.

Bis nuptias celebraverat. Primas cum Agnete, Henrici de Gerolzeck filia; secundas cum Margaretha, filia Conradi, Comitis Palatini de Tübingen, Herrenbergæ arcis herede.

Filia.

Ex hac genuit Margaretham, Friderico Comiti de Leiningen nuptam; (x) ex illa tres filios suscepit.

Filii.

Filii fuere Henricus, Otto & Hesso, quorum primus Margarethæ Malteriæ, de qua supra, desponsatus quidem fuit, sed ante nuptias obiisse videtur. Inter mortuos jam collocatur anno 1399. in Literis, quibus Eberhardus Wirtenbergæ Comes patrem ejus cum Casparo de Clingenberg hujusque uxore, ut supra vidimus, reconciliavit. Ottonem & Hessonem fratres, Marchiones de Hachberg, cum ipsorum patre Charta An. 1406. prodit, qua reditus XXXIV. floren. Gözoni Liebermanno, Militi, adscripserunt, dederuntque fidejussores Hermannum, Com. Sulzensem, Ducem Reinoldum de Urselingen, Burcardum de Stauffen, Dietericum Snewelin, Hamannum Snewelin de Landeck, Milites, Jo.

(x) PISTORIUS Hessoni aliam insuper filiam tribuit, Agnetem, Friderici Ortenburgici Comitis uxorem.

Zumwiger & Dietericum Kotzen, Armigeros. Poſt hæc ſolus cum patre in Chartis comparet Otto, unicus patrimonii totius Hachbergici heres.

O T T O I I.

§. X X.

Anno 1410. die Sat. ante S. Margar. Otto hic Marchio affini ſuo Friderico Leining. atque ſorori ſuæ Margarethæ, dotis a matre promiſſæ loco, vicum Üringen tradidit. Die Merc. poſt S. Laur. vicos Schaffhuſen & Betzingen Paulo Morſero, ejusque poſteris maribus, conceſſit in feudum. Acta ab An. 1410.

Anno 1411. feſto S. Lucæ Monaſterio S. Petri, in monte *Kayſerſtul* ditionis Höhinganæ ſito, ad mentem patris ſui defuncti, eccleſiam & jus patronatus in *Vogtsberg*, ejusdem montis vico, donavit. Fridericus, Dux Auſtr. loco Johannis Marchionis Hachbergæ, Ottonem hunc, ex fratre ejus nepotem, Endingæ Advocatum conſtituit; Neoburgi die Sat. ante S. Laur.

Anno 1412. Henrico de Wiſenegge vicos Denzlingen & Berchtoltskirchen; Jo. Oswaldo Zumwiger jus piſcationis in rivo *Bretten* & jurisdictionem circa Caſtrum Weyer oppignerat Otto.

Anno 1414. die S. Jac. ob æs alienum, quod pater ejus contraxerat, Dynaſtias ſuas Hachberg & Höhingen Marchioni

Badenſi Bernhardo pro 80000. flor. Rhen. vendidit, hac lege, ut Höhingenſem ad dies vitæ ipſe retineret, Hachbergenſem vero, ſi forte cum æquali matrimonium iniret, redimere poſſet. Otto terras has ſuas prius obtulerat Rudolfo, Sauſenbergicæ Lineæ Marchioni, ſed hic auctor fuit, ut eas venderet Bernhardo Badenſi.

Anno 1416. die Merc. ante Reminiſcere Rudolfus de Schnellingen, Armiger, Ottonis Marchionis nomine judicium feudale habuit in Üringen, cujus aſſeſſores fuerunt Jo. de Stauffen, Miles, Dietericus de Rathſamhauſen ad Lapidem ſenior, & Joh. de Hohenſirſt. Agêbatur de Vico Vörſtetten & rivulo Schoppach, quos Hanemannus Snewelin de Landeck, Miles, ut bona a Valckenſteiniis jure emptionis comparata; Jo. Oswaldus zum Weyer vero ut feudum, poſt extinctos Valckenſteinios ab Ottone Marchione receptum poſtulabat. Vicit cauſa Oswaldi; Hanemannus nihil præter bona quædam allodialia ſervavit.

§. XXI.

Hachberga ad Badenſes translata.

Anno 1418. Otto Marchio cum cælebs decederet, & in eo Hachberga-Hachbergicus Marchionum ramus exaruiſſet, terræ ejus omnes ad Badenſem Marchionum Lineam ſeniorem, virtute emtionis triennio ante peractæ, tranſierunt, quæ ſeculo quoque ſequenti Hachberga-Sauſenbergicas ditiones Badenſibus junxit.

Hachbergæ Marchiones ergo terras ſuas, ut Zaringici patrimonii partem, jure allodiali poſſederant; id quod de Marchionibus Badæ, Hachbergenſium ſucceſſoribus, quoque ad annum uſque 1475. dicendum. Fridericus III. Imp. enim Chriſtophorum & Albertum eo tempore inveſtiens de Marchionatu Badenſi, in Literis feudalibus Hachbergici quoque fecit mentionem; (y) quod Hachbergæ feudalis primum reperimus exemplum.

§. XXII.

Formulam *Dei gratia* Hachbergæ Marchioni Henrico II. Equiti Rudolfus I. Cæſar Anno 1289. adſcripſit; uti ſupra oſtenſum. Marchionum Hachb. dignitas.

In Conventibus Imperii publicis inter primarios Imperii Principes ſemper occurrunt Marchiones Hachbergæ; cujus rei exemplum ſuppeditant Comitia An. 1281. à Rudolpho I. habita Vindelicorum Auguſtæ, ubi idem Henricus II. cum Duce Teccenſi & Marchione de Baden recenſetur, uti ſuperius quoque fuit relatum.

Hæc de Hachberga - Hachbergicis rebus, quæ aridiores, Epilogus quod arctis ſemper finibus incluſi fuerunt hujus Lineæ Marchiones,

(y) Charta extat apud LUNIG. Part. ſpec. Cont. II. pag. 947.

nec rebus gestis, si Henricum Equitem excipias, illustres, nec augmentis opum potentes, in mediocri semper constituti fortuna; quamvis matrimonio Usenbergica bona suis terris adjecerint. Ducentos per annos nonnisi quinque generationibus propagati; terrarum divisionibus inter se debiles semper atque inglorii.

Nunc ad Hachberga-Sausenbergenses transimus, quorum fortuna splendidior & fata illustriora fuerunt.

CAPUT

CAPUT III.
MARCHIONES HACHBERGA-SAUSENBERGICI.
RUDOLPHUS I.
AB ANNO 1300. USQUE AD ANNUM 1314.

§. I.

Henrici II. Hachbergici Marchionis, dicti Equitis, filius natu junior, Rudolphus, in paternæ hereditatis divisione Saufenbergæ fortitus eſt Caſtrum, quod haud procul Kandra, in aditu Nigræ Silvæ, rupi nec altæ nec præcipiti impoſitum, prima Marchionum hujus lineæ ſedes fuit, unde vulgo *Linea Saufenbergica* dicitur, Marchionibus licet Hachbergæ retinentibus nomen. De monte *Suſenberc* cum Abbatia S. Blaſii An. 1232. transactum ſupra vidimus. (*a*) Tractus ille ſuperioris Brisgoviæ, ad Saufenbergæ Caſtrum ſpectans, *Saufenharda* nuncupari ſolet. Sedes & nomen.

(*a*) Periodi Hermann. Cap. VI. §. I. pag. 321.

Anno 1300. die Sabb. ante Annunt. Mariæ Rudolfus, Marchio de Hachberg, cum fratre ſuo Henrico literas compoſitionis inter Comites & Civitatem Friburgenſem ſigillo ſuo equeſtri firmavit. Sexennio poſt Caſtri Spanegg, infra Briſacum ad Rhenum ſiti, proprietatem judicio feudali fratris ſui Rudolfus obtinuit. (*b*)

§. II.

Judicium provinc. Brisgov.

Anno 1309. die Merc. poſt S. Margarethæ Judicium provinciale habitum eſt Sliengæ, in Sauſenhardæ confinibus, cui Judicio, Rudolfi Marchionis & Landgravii Brisgoviæ nomine, Walravus, Thierſteinenſis Comes, præſedit. In eo Rudolfus documenta ſua de vico Uchtingen, de Caſtro Spanegge, de bonis in Biſchoffingen & Froſchbach, de Advocatia in Gretzhauſen & decimis in Griesheim produxit. (*c*) Paulo poſt Walravus Comes & Johannes de Endingen, Miles, de ſententia hac ad Aulicum Imperatoris Judicem, Henricum Comitem de Spanheim, ſcripſerunt literas, quibus Waltherus Dom. de Rötenlein, Burckardus Dom. de Uſenberg, Wernherus & Cuno de Bergheim, Arnoldus de Grüneuberg, Ludovicus de Ratolzdorf, Cunradus Schaler de Benkon, novemque alii recenſentur Aſſeſſores Judicii. Eodem

(*b*) Cap. præced. §. III. pag. 353.

(*c*) Codex Diplom. ad hunc Ann.

anno pro vicis Rotwilre, Bergen & Vogtsberg ad montem Kayſerſtuhl Walthero de Richenberg ducentas marcas argenti ponderis Colmar. ſe debere profitetur Rudolphus.

§. III.

Anno 1311. mortuo Walthero de Rœtenlein, idem Rudolphus una cum Lutoldo de Rœtenlein, Præpoſito Baſilienſis Capituli, Dynaſtiæ Rœtelanæ poſſeſſionem uxorio, uti videtur, nomine adivit. Uxoris Rudolphi nomen licet nobis ignotum, Rœtelanæ proſapiæ tamen eam fuiſſe, ex eo colligimus, quod Rudolphi filius Henricus Lutoldum hunc appellat *Avunculum* ſuum. (*d*) Caſtrum Rotenberg in Dynaſtia Roetelana Thuringus de Ramſtein & Conradus Münch de Munchsberg arbitrali quatuor Equitum Baſil. ſententia Lutoldo huic atque Rudolpho Marchioni pro 250. marcis argenti tradere coacti ſunt. Roetelana ſucceſſio.

Anno 1313. die Ven. ante Palm. Conradus Schalerus de Benkon, miles Baſil. Rudolfum de Hewen, Aulæ Johannis, Regis Bohem. atque Vicarii Imp. judicem reddit certiorem, ſe Lutoldum Præpoſitum & Rudolphum Marchionem in oppidi *Schopheim* & Caſtri *Roetenlein* reduxiſſe poſſeſſionem.

(*d*) *Unſer Oeheim ſelige.* Charta eſt An. 1316.

§. IV.

Rudolfi mors & liberi.

Ita aucto aliquantum accessionibus patrimonio An. 1314. Rudolphus I. decessit; (e) ex conjuge, quæ Roetelana fuisse videtur, (f) pater trium filiorum, Henrici, Rudolfi, Ottonis, qui singuli ex paterna & materna hereditate aliquid obtinuerunt. De Anna filia nobis infra est sermo.

HENRICUS.

AB ANNO 1314. USQUE AD ANNUM 1318.

§. V.

Rœtelana hereditas ex asse.

Anno 1315. die Sat. ante S. Joh. Bapt. Otto de Ampringen, Miles, cum sculteto & senatu Sulzbergensi de argentifodinis Brisgoviæ inter Episcopum Basiliensem & Heinricum nostrum, Brisgoviæ Landgravium, controversis, sententiam pronuntiavit. In Literis his jam *Domini de Roetelen* titulo insignitur Henricus, partem illius Dynastiæ possidens. At sub finem ejusdem anni (g)

(e) In Literis Andreæ de Ast, An. 1314. datis, vocatur *beate defunctus*. Vid. Cod. Diplom.

(f) IMHOFIUS Tab. Geneal. 76. Partis II. Rudolpho nostro uxorem dat Agnetem de Reichberg; uxorem ejus appellans, quæ extiterat soror. Hæc nupsit Walthero de Reichenberg, Militi superioris Alsatiæ.

(g) Ante festum S. Thomæ 1315.

Lutoldus, Basil. Præpositus, gentis Rœtelanæ postremus, donatione inter vivos, coram Officiali Curiæ Basiliensis, tradidit *Henrico Domicello*, *Margravio de Haperg*, *Lantgravio Brisgaugiæ*, præsenti & recipienti, omnia bona sua & possessiones ac jura Dynastiæ Rœtelanæ; reservato sibi duntaxat ad vitam libero eorum bonorum usu & fructu. (*h*) Lutoldus brevi post obiit. Henricus ergo totius Rœtelensis Dynastiæ solus factus est compos. Successores ejus, Marchionum Hachbergæ & Dominorum in Rœteln titulos continuantes, brevitatis causa frequentius appellati sunt *Marchiones Rœtelani*.

§. VI.

Anno 1316. pridie Ascens. Margravius Heinricus de Hachberg, *Dominus in Rœtelein*, *Lantgravius Brisgoviæ*, cum fratre Ottone, Johanni de Howenstein, Militi, Annæ de Büttinkon, uxori ejus, horumque liberis utriusque sexus bona in Tossenbach contulit in feudum. Acta Henrici varia.

Anno 1317. Johannes & Rudegerus de Endingen, pater & filius, Milites ac cives Neoburgenses, Heinrico, Margravio de Hachperg juniori, Lantgravio Brisgoviæ, jus reluitionis competere fatentur in bonis, in Hertikein & Furbach sitis, quæ

(*h*) Codex Diplom. Badensis ad An. 1315.

ab ipſo in feudum acceperant. Vocatur Henricus hic *junior*, ut a patruo ſuo diſtingueretur Henrico, Hachbergicæ lineæ auctore, de quo ſupra jam ſermo.

A. 1318. Annam ſororem ſuam Henricus in matrimonium collocavit Friderico, Comiti Friburgi; ſeptingentæ marcæ argenti promiſſæ ſunt in dotem. Pro ſumma hac Landgraviatus Brisgoviæ oppigneratus Friderico; ut ſuo loco docebitur. (*i*) Henricus brevi poſt A. 1318. obiit improlis. (*l*)

§. VII.

Piſtorii errores.

Errat PISTORIUS, quando ſucceſſores, Rudolfum atque Ottonem, pro filiis Henrici venditat, qui fratres ejus fuerunt. Fraternitatem declarat Charta An. 1334. qua Landgraviatum Brisgoviæ Friderico, *ſororis* ſuæ marito, oppigneratum teſtantur, adeoque Annæ & Henrici fratres ſe fuiſſe oſtendunt.

Sed & duos alios errores commiſit Piſtorius; quando Henricum noſtrum circa A. 1334. obiiſſe tradit; quum jam ab A. 1326. nulla Henrici, ſed modo Rudolphi & Ottonis mentio fiat; quodque Henrico Sauſenbergico fratrem aſſignat Rudolphum, illum

(*i*) In Capite de Landgraviatu.

(*l*) IMHOFIUS Tab. LXXVI. atque HUBNERUS Tab. 229. Henricum hunc generis ſui propagatorem male conſtituunt.

Henrici III. Hachbergici filium, Ordinis Johannitici Commendatorem, An. 1343. mortuum. Sausenbergicus noster Rudolphus uxorem & filium habuit; vixitque usque ad Annum 1352. ut ex dicendis patebit.

RUDOLFUS II. ET OTTO FRATRES HENRICI.

Ab Anno 1326. usque ad Annum 1350.

§. VIII.

Anno 1326. die Ven. post S. Galli Rudolfus & Otto fratres, Marchiones de Hachb. Domini in Rœtelein, Landgravii Brisgoviæ, cum Lutoldo, Domino de Krenchingen, ejusque filio Henrico, de Castro in Branbach, (*m*) quod commune ipsis erat, amice transegerunt, futurisque litibus componendis tres arbitros elegerunt. Acta fratrum ab An. 1326.

Anno 1327. feuda, quæ Ludovicus de Bütenhein ab ipsis tenebat, Henrico de Hungerstein, avunculo ejus, ad ipsius Ludovici preces, concesserunt.

Anno 1331. Ordinis Johannitici Fratribus aquam in sua prata Neuenburgensia ducendi jus (*n*) a Slienga usque ad Rhenum pro XXX. marcis argenti Otto concessit.

(*m*) Castri hujus ruinæ hodieque visuntur Brombaci. Possessores ejus sunt Reichii a Reichenstein.

(*n*) Ex rivulo, qui vocatur *die Hoelt.*

Anno 1333. Margaretha de Staufen, Hugonis Monachi, Militis Bafil. vidua, omnia bona, quæ a Lutoldo de Rœtelein & Conrado de Gœskon, Bafilienfi & Werdenfi Præpofitis, avunculis fuis, in Brambach & Eggenheim, alibique heres acceperat, Rudolpho atque Ottoni, Marchionibus coram fculteto Bafilienfi tradidit.

Anno 1336. vicum Brunftatt, prope Mulhufium in Sundgovia fitum, Conrado & Friderico de Iltzig, fratribus, & Johanni de Bergheim, cum jure patronatus & judiciis in feudum iidem dederunt Marchiones. Eodem anno bellum cum Lutoldo de Krenchingen ejusque filio gefferunt, quod demum An. 1344. compofitum.

§. IX.

Acta ab An. 1341.

Anno 1341. Rudolfus & Otto, fratres, decimas & jus patronatus in Haltingen Berchtoldo Walduero, Militi, pro 1400. florenis oppigneratunt. Teftes erant Comes Walravus de Thierftein, Egeno Comes de Furftenberg Ord. S. Johannis, Goetzo Comes de Furftenberg, Hannemannus Monachus, Cuftos Bafil. Conradus & Burcardus Monachi de Landscron, Jo. Ulricus de Domo, Crafto & Wilh. Waldenarii, Milites.

Renovata inter Marchiones hos & inter Lutoldos de Krenchingen, patrem ac filium, Canonicum Argent. de quibusdam

fucceffio-

fucceffionis Rœtelanæ partibus fubinde controverfia; utraque pars tandem in Conradum, Comitem Friburgi, compromifit, qui Marchionibus vicum Brambach, Krenchinganis vicum Nider-Eggenheim addixit.

Anno 1348. Johanni de Rheno, in Hefingen, Militi, vicum Haltingen pro quingentis aureis oppignerarunt.

§. X.

Anno 1352. Ottonis conjux Elifabetha deceffit, Comitis Imeri de Strafsberg filia, cui propter nuptias centum marcas auri puri dono promiferat, eorumque loco reditus villarum Vogelbach, Malfchberg, Lutfchenbach &c. affignaverat. Elifabetha hac fine liberis defuncta, donum hoc ad patrem ejus jure hereditario pervenit. At focero fuo perfuafit Otto, ut reditibus iftis tamdiu careret, quam Rudolfus Marchio, Ottonis frater, Saufenbergæ Caftrum poffeffurus, nec terras cum fratre divifurus,(o) Ottoque in vivis futurus effet, manente tamen penes Marchiones reluendi jure. Ottonis uxor.

Hic poftrema Rudolfi mentio; qui uxorem habuit Catharinam, Ulrici, Comitis Thierfteinenfis, filiam, quæ ad XII. Kal. Rudolfi uxor. & filius.

(o) *So lange er mit feinem Bruder ungetheilt feyn würde.*

April. A. 1385. superstes, Basileæ in Ecclesia principe sepulta est. (*p*) Prodiit ex ea Rudolphus II. Marchio, An. 1343. natus, cujus tutelam deinceps gessit Otto patruus, adeoque terras Sausenbergicas suo & pupilli nomine administravit.

§. XI.

Ottonis regimen.

Anno 1355. Hugo de Loerrach concitata Ottonis Marchionis ira, aliter cum eo reconciliari non potuit, quam refutatis feudis, quæ ab ipso tenuerat, quæque deinceps recepit.

Anno 1356. die Sabbati ante S. Ulr. Otto, Marchio Hachb. Dominus in Susenberg, Landgr. Superioris Brisgoviæ, suo ac pupilli sui, Rudolfi March. nomine, curiam & jus patronatus in *Rüdliken* Dieterico de Keppenbach, Johanniticæ Domus Friburgi Brisgov. Commendatori pro 600. florenis vendidit. Actum hoc in Judicio publico provinciali, Tannenkirchæ; præsentibus Henrico, Hachbergensi Marchione, qui suo rem consensu probavit, ut & Godofrido de Stauffen, Erckeboldo Slegelholz, Armigeris &c.

(*p*) URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 63. & 169. Monumentum ejus adhuc extat prope portam Choro vicinam. Vid. TONJOLA *Basilea sepulta* pag. 5. sq. Jo. GAMANSIUS *Geneal. Badens.* Cap. XXXIV. tradit, eam marito suo in quarto gradu consanguineam, atque hinc a Papa Clemente VI. dispensationem petitam & impetratam fuisse.

Anno 1357. cum Johanne de Eptingen, Milite, in Loerrach habitante, bona communia ibidem divisit, & insequenti anno Ursulæ de Baden ac liberorum ejus partem Castri Loerrach comparavit.

Anno 1358. die Mart. post S. Mich. Otto Marchio sui ex fratre nepotis, Rudolsi, tutelam abdicavit, eamque Walravo Comiti Thiersteinii cum Castris Brambach & Susenberg tradidit. Actum coram judicio minoris Civitatis Basil. Rudolfus tamen cum tutore suo eadem Castra patruo Ottoni anno sequenti reddidit.

Anno 1361. partem Castri & vici Loerrach a Johanne de Eptingen, Milite, dicto *Puliant*, pro 1100. florenis emit.

Anno 1362. jurgia habuit cum Diet. & Leonhardo, dictis ad Solem, civibus Basiliensibus, ob judicia in Husen. Conradus de Bernfels & Ottmannus Schaler, judices, judicia capitis Ottoni, reliqua Solariis addixerunt.

Idem Otto Anno 1364. factus est fidejussor Conradi, Johannis & Heinrici fratrum, Comitum de Furstenberg, a Neoburgo, Brisgoviæ civitate, bis mille florenos mutuantium.

§. XII.

Anno 1366. Otto, Marchio de Hachberg, Dominus in Rœtelen & Susenberg, Rudolfo, ex fratre nepoti, qui majorem tum ætatem attigerat, dimidiam Castrorum *Susenberg*, *Brombach* Otto & Rudolfus conjunctim.

& *Loerrach* partem cum vicis bonisque omnibus, ad ea pertinentibus, tradidit, & posthac cum eo, ut antea cum ejus patre, rexit conjunctim.

Anno 1368. Rudolphus Marchio Castrum *Otlikon*, (*q*) vicos *Wile*, *Winterwile*, *Welmingen*, cum hominibus & bonis in *Haltingen*, *Hiltelingen* & *Hüningen* pro 1400. marcis argenti, Basiliensis valoris, emit a Conrado Munch de Munchenstein; cum consensu filiorum Conradi.

Anno 1369. dimidium vicum *Marticelle* (*r*) a Schœnaviis Otto & Rudolfus Marchiones emerunt.

Anno 1370. curiam & decimas in *Rüdlikon* (*s*) Jacobus de Tegernowe cum filio suo iisdem Marchionibus, Dominis directis, vendidit.

Anno 1371. die S. Stephani Lepoldus, Dux Austriæ, Ottonem & Rudolfum, Marchiones, de Castro Rœteln & oppido Schopfen Oeniponti investivit; quæ prima nobis locorum istorum investitura, ab Austriis facta, in Chartis occurrit. Castrum & oppidum An. 1315. quo Rœtelanæ Dynastiæ donationem fecerat Lutoldus, libera fuerunt.

(*q*) *Otlikon* Castrum inter Minorem Basileam & vicum *Weil*. Post Pacem Westphalicam reconstructum *Fridlingen* appellatum est a Marchione Badensi, Friderico V.

(*r*) Cella Martini, hodie *Marzel*. in Saufenberg. Dynastia.

(*s*) *Rüdlingen*.

Anno 1371. Otto & Rudolfus Marchiones, in Castro Susenberg constituti, mutuæ successionis pactum inter se iniverunt.

Anno 1372. Johannes Episc. Basil. Rudolfi Marchionis jurisdictioni in Kirchen, a se violatæ, Literis ei datis prospexit. Proditorem Castri Istein in Marchico illo vico Episcopus ceperat, ultimoque Basileæ affecerat supplicio.

Anno 1374. idem Rudolfus inter Comites Equitesque comparet, qui Ludovico de Gliers, Domino de Froberg caverunt, ut Petrum Scalarium ex Castro suo Froberg, ubi captivus tenebatur, dimitteret. (*t*)

Anno 1376. Otto Marchio vicum Bulach a Johanne de Tengen 800. marcis argenti emit, coram judice Turicensi, (*u*) eumque Leopoldo, Duci Austr. pro mille aureis An. 1384. vendidit. (*x*)

Rudolphus Marchio cum Leopoldo, Austriæ Duce, multisque aliis Dynastis atque Nobilibus Basileæ, per tempus quadragesimale, versatus, ob violatam sanctimoniam temporis orta seditione captus, brevique post dimissus est. (*y*)

(*t*) Charta Tabularii Frobergensis.

(*u*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 493.

(*x*) Ibid. pag. 509.

(*y*) Ibid. pag. 490. URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 190.

Anno 1378. Marchiones noſtri cum Comite Walravo de Thierſtein pactum mutuæ ſucceſſionis in feuda, quæ utrique ab Epiſcopo Baſilienſi tenebant, iniere, quod ab Epiſcopo Johanne eodem anno firmatum eſt, ſimultanea horum feudorum inveſtitura utrique parti conceſſa.

Mors Ottonis. Otto Marchio circa An. 1384. octogenario major deceſſit improlis. In eccleſia monaſterii Sitzenkirchæ ſepultus eſſe videtur, ubi An. 1371. una cum fratruele Rudolpho inſtituerat anniverſarium Miſſæ. Uxorem ejus, Eliſabetham Straſsbergiam, A. 1352. jam extinctam ſupra vidimus.

RUDOLPHUS III.

AB ANNO 1388. USQUE AD ANNUM 1428.

§. XIII.

Acta ab An. 1388. Rudolfus, mortuo patruo Ottone, totius Sauſenbergicæ ac Rœtelanæ Dynaſtiarum ſolus poſſeſſor evaſit.

Anno 1388. Annæ Friburgicæ, uxoris ejus, frater Conradus Rudolfum noſtrum in communionem argentifodinarum & banni ferini in Brisgovia recepit. Baſilienſia hæc fuerant feuda, de quibus jam ſeculo XIII. inter Marchiones Badenſes & Comites Friburgenſes certatum; (z) quæ vero, extinctis Friburgi Comitibus,

(z) Vid. ſupra ad An. 1234. pag. 316.

penes Marchiones Hachbergicos manserunt; ab his ad Badenses translata; qui hodieque ab Episcopo Basiliensi de iis investiuntur.

An. 1391. in Rœtelensi ecclesia ad altare D. Virginis Missam & Cappellaniam instituit. Capitulo Rheinfeldensi reditus quosdam in Tossenbach, Nobilibus de Frauenstein olim in feudum datos, donavit.

An. 1392. Dux Austriæ Castrum Istein, quod Rudolphus sibi oppigneratum uxori Annæ in vitalitium assignaverat, reluit, unde Marchio ejus loco Castrum Otlikon conjugi adscripsit.

A. 1394. Henricus Rich de Richenstein, Miles, jurisdictionem criminalem in Kilchein, Eymatingen & Efringen Rudolfo Marchioni; reliquam sibi competere Literis, Basileæ datis, professus est. Eodem anno renovata sunt jura Rudolfi in oppido *Schopfhein*, ad cujus curiam Dominicalem spectabant villæ *Gundihusen*, *Ennikon*, *Wiechs*, *Eichen* & *Enre-Varnow*. Ultima die mensis Julii Conradus, Friburgi Comes, Rudolpho nostro legavit homagia sua & jura eorundem, si absque liberis legitimis decederet. Spes hæc A. 1417. fuit renovata.

An. 1395. Johanni Comiti de Habsburg promisit Marchio noster, se Chartam oppignerationis Dynastiæ Rotenburgensis, in Episcopatu Basiliensi sitæ, in manus tertii depositurum.

§. XIV.

An. 1397. Wenceslaus, Rex Romanorum, eidem Marchioni Privilegium dedit, ut ipse coram Imperatore ejusque judiciis Privileg. Cæsaris.

aulicis tantum; ipsius autem ministeriales, officiales & subditi coram ipso Marchione solo in jure se sistere tenerentur. (*a*) Idem Rex sequenti anno Rudolpho & omnibus Marchionibus concessit, ut proscriptos quoscunque in Landgraviatu, castris & ditionibus suis universis recipere possent atque tueri. Privilegia hæc a sequentibus Imperatoribus confirmata, partimque aucta fuere.

Bellum Fursten-bergic. Circa hæc tempora graves inter Marchionem Rudolphum, & Henricum, Comitem Fürstenbergicum, exortæ sunt lites. Marchio per Judicium Rothvilense A. 1388. in Furstenbergensia bona Gussing, Lœssing & Neuenstadt immissus est. Comes, inobediens Cæsari, à judice Imperatorio Suantipore, Pomeraniæ Duce, proscriptus est. Supervenit accusatio de hæresi. Unde ab Electoris Moguntini Misso, Abbate Tennebacensi, devotus est diris. Denique, intercedente Basiliensi Episcopo, Comes anathemate solutus & in firmioris amicitiæ pignus, Henrico, Henrici Furstenbergici filio, filia Rudolfi Marchionis Verena desponsata est.

§. XV.

(*a*) Privilegium hoc confirmavit Fridericus III. Imp. Romæ A. 1452.

§. XV.

An. 1399. fœdus quinquennale cum Bernensibus Rudophus inivit; (b) brevique post inter eosdem atque Basilienses arbitrum egit. (c) Eodem anno die Martis ante S. Laur. jura Toldiorum (d) in vicis Oetlikon, Binzhein & Haltingen, eorumque possessiones, judicia, homines, census, pro 425. aureis Rudolfo vendita sunt. Acta varia ab A. 1399.

An. 1400. cum Marquardo de Baden, Ord. Teutonici Commendatore in *Büghein*, de concambio bonorum convenit, pro jure patronatus in Nollingen census hujus Præceptoratus in Wies, Tegernau, Engenstein & Rœtelen accipiens. Die S. Elisabethæ Anna de Klingenberg, Rudolfi de Schœnau vidua, cum filio suo Alberto Castrum, dictum *der Neue Stein*, cum vicis & villis *Gerispach, Slechbach, Sweygmatt, Küremberg, Reippach,* (e) curiisque in Blumenberg, Eychenbrunnen, Steinegg &c. pro 2000. aureis Rudolfo Marchioni vendidit.

Post Landgraviatus Brisgoviæ investituram, de qua infra, Imperator Rupertus A. 1403. Privilegium ei dedit, nundinas

(b) TSCHUDI *Chron. Helv.* Tom. I. pag. 599.

(c) Ibid. pag. 637.

(d) *Zum Tolden*, Familia tum Basileæ degens.

(e) Loca hæc Sausenbergicæ Dynastiæ sunt, at Castri *Neue Stein* dicti memoria amissa. Videtur in illo loco fuisse, ubi nunc est villa *Schwarzenbach*, versus *Dotmus*.

hebdomadarias & annuas in vico Lœrrach celebrandi. Diploma datum Noribergæ, die Veneris ante festum Petri & Pauli. Has nundinas Fridericus III. Imp. in Coronatione Romana confirmavit.

An. 1404. affinem suum, Conradum de Friburg, ad tribunal Imperiale, quod Heidelbergæ erat, in jus vocavit, ob debitum 3000. marcarum argenti. Obtinuit etiam ab Engelhardo de Weinsperg, Judicii Aulici Præside, ut in Dynastiæ Novi Castri, quæ in Comitis Friburgi manibus erat, immitteretur possessionem.

§ XVI.

Acta ab An. 1406.

An. 1406. occasione cædis, prope vicum Husen in Rœtelana Dynastia commissæ, inter Rudolphum Marchionem atque Schœnavios, Castrum Altenstein (*f*) & vicum Zell possidentes, de Judicio capitali disceptatum est. Causa hac ad arbitros, Rudolfum Vicedominum, Güntherum Mareschallum, Milites, & Conradum à Lauffen delata, Marchio victor evasit.

An. 1407. quinquennale cum urbe Basil. fœdus percussit, hac lege, ut imminente hoste alter alteri per decem circum urbem milliaria, urbs cum octo, Rudolfus cum quatuor equitibus lanciferis succurreret. (*g*) Post hæc Marchio inter Basileam & Austriacos non semel fuit pacis conciliator. (*h*)

(*f*) Altenstein, Castrum montanum dirutum, sesquileuca distans Zella vallis Wiesanæ.

(*g*) URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 212.

(*h*) Ibid. pag. 216. & 221.

An. 1409. Abbatiſſa Collegiatæ in Seckingen Rudolfi Marchionis jurisdictionem, *altam* quam vocant, in vico *Stetthein* agnovit.

An. 1414. circa feſtum S. Margarethæ a Sigismundo Imp. Argentorati Landgraviatus aliorumque Imperii feudorum inveſtituram, nec non juris conductus per Dynaſtiam Rœtelanam confirmationem obtinuit.

An. 1415. die Lunæ poſt S. Blaſii, datis Conſtantiæ literis, Rudolfo digredientes ex ditione ſua ſubditos perſequendi ac ubivis repetendi poteſtatem idem Cæſar conceſſit. Tunc vero Rudolfus noſter cum legatis urbis Baſilienſis & Argentinenſis Friburgum Brisgoviæ profectus erat, ut Papam Johannem XXIII. cum Concilio reconciliaret; ſed res caruit ſucceſſu. (*i*)

§. XVII.

Baſilienſis civitas ad Argentinenſis exemplum cum novum ſibi Magiſtratum, ſub nomine *Ammeiſter*, inſcio Epiſcopo creaſſet, ſine quo electiones Magiſtratuum tum non fieri ſolebant, hujusque ad Concilium Conſtant. querela fuiſſet delata: Rudolfus noſter Marchio conciliatoris partes in ſe ſuſcepit, remque eo perduxit, ut novus ille Magiſtratus Baſilienſium extingueretur. (*l*) Acta ab An. 1417.

Ddd 2

(*i*) Urstis. *Chron. Baſil.* pag. 225.

(*l*) Urstis. *Chron. Baſil.* Lib. IV. Cap. XXII. & in *Epit. Hiſt. Baſil.* Cap. IX.

Anno 1419. navem, Butenhemio Sundgoviæ Brisacum descendentem cum avena, Rudolfus Marchio, quod naufragium passa erat, sibi vindicavit, brevique post Walthero Militi de Andlau, ad quem illa spectabat, multorum precibus inductus restituit, salvo tamen suo circa bona naufraga jure. (m)

Anno 1420. ingens lues per Brisgoviam grassata, Marchionis filium Rudolphum XXVII. annos natum, pietate & virtute insignem, ut & tres ejus filias, Basileæ in monasterio S. Claræ degentes, abstulit. (n)

Anno 1423. certam pecunia summam, post mortem solvendam, XXIV. Monasteriis, Parochiis & Xenodochiis Rudolfus legavit. (o)

§. XVIII.

Rudolfi March. obitus.

Anno 1428. die dominica post festum Purificationis ex hac vita excessit Rudolfus III. cum LXII. annos regiminis, partim cum patruo, partim solus, vitæ autem circa LXXXIV. explevisset. Aliquot ante mortem annis cum Dieterico de Rathsamhausen bellum ei fuit exortum, ob Sundgoviæ vicum Brunstatt, prope Mülhusium; postquam in judicio ter victor

(m) Vulgo *Grundruhr-Recht.*

(n) FOERSTERUS.

(o) Ibidem.

fuisset. Bello hoc vicus Feldberg combustus; ipse autem ære alieno non modico obrutus est; ceterum pacificus Princeps, ad controversias amice potius, quam bello componendas, proclivior. Arbiter etiam inter Austriæ Duces & Civitatem Basiliensem, grave bellum, quod inter eos An. 1410. & 1411. gestum est, bis amica compositione terminavit.

Prior ejus conjux fuit Adelheidis de Liechtenberg, cui securitatem dotis quater mille florenorum Anno 1372. medio mense Aug. daturus, Albertum & Leopoldum, Austriæ Duces, rogavit, ut ipsorum feuda, *Schopfheim* oppidum & vicos *Eichein, Gündehusen, Mulberg & Wiechs* ad hunc usum ei permitterent. (*p*) Uxores ejus.

Posterior uxor Anna Friburgensis erat, (*q*) ex qua suscepit, I. OTTONEM An. 1388. natum, qui An. 1411. Episcopus Constantiensis (*r*) electus, resignato propter incurabilem Liberi.

(*p*) PISTORIUS Adelheydam hanc, Simonis a Lichtenberg filiam, mortuam circa 1387. refert.

(*q*) De Anna loquitur Charta Officialis Curiæ Basil. Anno 1427. d. 25. Octob. ita: „Pernobiles & Generosos D. Rudolphum de Hochberg, Dom. in Rœtteln „ & in Susenberg, & D. Annam de Hochberg ejus conthoralem, „ oriundam de Friburg, nec non Marchionem Wilhelmum de Hochberg, „ eorum filium legitimum.

(*r*) MANLII *Chron. Constant.* pag. 762.

S. Valentini morbum Episcopatu, An. 1451. defunctus est. (*s*) II. RUDOLFUM An. 1419. extinctum. (*t*) III. WILHELMUM in regimine terrarum successorem.

Ex filiabus ejus Verena Henrico, Comiti Furstenbergico, circa An. 1415. nupsit, in securitatem dotis Castrum Neufurstenberg & vallem Werræ accipiens. Quatuor alias monasticæ apud S. Claræ Moniales in minore Basilea vitæ consecravit, Agnetem, Catharinam, Annam & Margaretham, quarum tres An. 1419. ut vidimus, peste fuerunt ablatæ.

Rudolfus & Anna, conjuges, in ecclesia vici Rœteln, infra Castrum, quam ipse A. 1401. exstruxerat, (*u*) sepulti sunt. Annæ lapis sepulcralis extat in sacello retro chorum, sed sine die & Consule.

W I L H E L M U S.

§. XIX.

Initia regiminis. Wilhelmus Marchio vicesimo secundo ætatis suæ anno regimen adivit. Literas investituræ a Sigismundo, Romanorum Rege, An. 1429. accepit, Posonii datas die SS. Philippi & Jacobi.

(*s*) URSTIS. *Chron. Basil.* pag. 64.

(*t*) Ibidem.

(*u*) Inscriptio superstes id docet.

Initio regiminis Caſtrum Suſenberg, vetuſtate pene collapſum, quod Marchiones ultra centum annos ſemper Rœtelæ habitaſſent, reſtituit. Eodem anno 1429. a fratre Ottone, Epiſcopo Conſtantienſi, privilegium accepit, ut homines capite plexi in loco conſecrato poſſent ſepeliri. Tum quoque Jacobus, Badæ Marchio, oppidum Sulzberg ei oppigneravit.

Anno 1431. Wilhelmus Comitiis Imperii, Noribergæ habitis, interfuit. (x)

Anno 1432. Wilhelmus, Bavariæ Dux, Marchionem noſtrum Concilii Baſilienſis Defenſorem, in ſui locum, conſtituit. Baſilienſis Magiſtratus, ad promovenda hujus Concilii commoda, pontem ſupra Wieſam, prope Huningam minorem tum conſtrui fecit, de cujus pontis vectigali inter Marchionem & Baſilienſes transactum eſt.

Cum Wilhelmus noſter Fridericum, Auſtriæ Ducem, Vindobonam comitaretur, Adelbergium de Baden in abſentia ſua adminiſtratorem terrarum conſtituit, ſervatis tamen ſibi cauſis feudalibus.

§. XX.

Anno 1434. Johannes Comes Friburg. & Novi Caſtri ac Wilhelmus noſter Marchio, *Dom. de Rethelingen*, *Conſiliarii &* Acta ab An. 1434.

(x) WENCKER *de Uſsburg* pag. 101.

Cambellani Ducis Burgundiæ, ejusque *Ambaxiadores* ad Sigismundum, Regem Rom. conſtituti fuerunt. (*y*)

Anno 1435. Kal. Octobr. Eugenius IV. Papa, Florentiæ verſatus, Wilhelmo noſtro majores decimas parochiales in *Schopfheim*, *Tannenkilch*, *Wolpach* & *Oetlikon*, quæ ad 300. modios frumenti & 70. ſomas vini aſcendebant, prout eas progenitores ipſius perceperant, confirmavit. Eodem anno Eliſabethæ Montfortiæ, conjugis ſuæ, feuda, quæ ab Imperio pendebant, vicario nomine accepit. De Auſtriacis feudis vero, quæ ipſe poſſidebat, à Friderico Duce inveſtitus eſt; cujus ſub auſpiciis ipſe in bello contra Turicenſes ductor exercitus fuit.

Anno 1439. Wilhelmus Marchio Auſtriacæ Alſatiæ Præfectus, inter eos, quibus Albertus II. Imp. tutelam Concilii Baſil. commendabat, nominatur. (*z*)

Anno 1440. cum Auſtriacis copiis Turici hærens, ut impenſis par eſſet, jus patronatus & decimas Schopfhemii in valle Wieſana monaſterio S. Albani Baſilienſi, poteſtate tamen reluendi ſibi ſervata, vendidit.

Idem

(*y*) SENCKENBERG *Selector.* Tom. VI. pag. 479. & 485.

(*z*) *Alſat. Illuſtr.* Tom. II. pag. 597.

Idem Wilhelmus eo tempore cum Joh. Ludovico de Tullier ſuper Dynaſtiam *Froberg*, Ducum Auſtriæ nomine, tranſegit. (*a*)

Idem A. 1441. die Ven. ante Palm. Advocatiam monaſterii S. Petri in Nigra Silva ex Abbatis & Conventus manibus redemit atque Dynaſtiæ Badenvillanæ iterum conjunxit. (*b*)

§. XXI.

Anno 1441. die Merc. poſt feſtum Corp. Chriſti, debitorum, quæ ipſe & pater ejus contraxerat, gravitate compulſus, omnium in Brisgovia & Sundgovia bonorum ac terrarum ſuarum adminiſtrationem filiis ſuis, Rudolfo & Hugoni, qui nondum ephebos egreſſi erant, eorumve tutori, Johanni, Comiti Friburgenſi, reliquit, ut æs alienum ingens eo facilius diſſolveretur. (*c*) Ab eo tempore in aula Cæſarea utplurimum commoratus eſt Guilielmus noſter, maximi momenti negotiis adhibitus. **Abdicatio regiminis.**

Anno 1442. Wilhelmus noſter Cæſaris atque Imperii nomine ſententiam tulit pro Civitate Weiſſenburg in Alſatia,

(*a*) In Charta, quæ in tabulario Frobergenſi extat, vocatur Wilhelmus *Marquis, Seigneur de Rœtelin & Suſenberg, Baillif & Gouverneur de Ferrates & d'Aulxay.* Dominium *Froberg* in Chartis Latinis de *Montegaudio*, in Francicis de *Montjoye* vocatur.

(*b*) Archiv. Bada - Durl.

(*c*) Fridericus III. Imp. nonniſi An. 1457. Conventionem hanc ſuo conſenſu comprobavit Gracii.

contra Abbatem ejus loci, qui se *Dominum urbis* dicebat, & jusjurandum eo nomine a civibus exigebat. Judicatum est, cives Weissenburgenses nequaquam posse Imperatoris Imperiique jura alienare, nec homagium, Imperio præstari solitum, Abbati præstare. Literæ, Imperiali sigillo munitæ, hac super re scriptæ sunt Argentorati, die Saturni post Bartholomæi.

§. XXII.

Acta reliqua.

Eodem anno Fridericus III. Imp. Literis Ensishemii datis oppido Sulzberg duas nundinas annuas concessit, Wilhelmo rogante. Missus est circa hoc tempus ab Imperatore in Helvetiam Wilhelmus, ut Turicenses, Austriacorum tum socios, contra reliquos Helvetios, ipsorum hostes, juvaret. Vicariam enim Domus Austr. potestatem in Alsatia, Sundgovia, Brisgovia, Nigra Silva, Hegovia, Turgovia, Suevia, Algovia, ad Lacum Bodamicum adhuc exercebat Wilhelmus; (*d*) nunc quoque belli Turicensis dux, in quo duo conjugis ejus, Elisabethæ Montfortiæ, Castra, Spiegelberg & Griessenberg, a Turgoviensibus combusta sunt an. 1444. mense Apr. (*e*) Durante hoc bello gravem pecuniæ summam mutuo accepit Turici, ob quam lis deinceps exorta. (*f*)

(*d*) Tschudi *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 402.

(*e*) Ibidem pag. 11.

(*f*) Ibidem pag. 562.

Sigismundus, Austriæ Dux, Turicensibus ut satisfaceret, Comitatum Kiburgensem eis reddidit. (*g*)

Civitas Basil. Wilhelmum, proelii ad D. Jacobum prope Birsam, inter Ludovicum, Franciæ Delphinum, & Helvetios, An. 1444. commissi, participem, cum multis aliis ex urbe sua proscripsit. (*h*)

Anno 1450. decimas vini in Crenzach Adelbergio de Berenfels pro 1100. aureis oppigneravit.

Anno 1459. d. 19. Jun. Vindobonæ Judicio Cameræ Imperialis, testibus literis Friderici Imp. præsedit.

Guilielmus, ut ex tabularii Badensis Chartis apparet, usque ad A. 1473. minimum fuit superstes; (*i*) per XXXII. annos Marchia sua voluntario exilio quasi extorris; Princeps animo & manu fortis. Mors ejus

Præter duos, de quibus infra, ex Elisabetha Montfortia filios, suscepit quoque Ursulam filiam, quam Jacobus Truchsessius, Eques auratus & Advocatus provincialis Sueviæ, duxit uxorem. Uxor & liberi.

(*g*) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. I. Lib. I. Cap. IX. §. IV.

(*h*) TSCHUDI l. c. pag. 441.

(*i*) In Charta An. 1473. die Ven. post Cantate scripsit ad Cæsarem, se cum filio suo (Rudolpho) rediisse in gratiam. Tabular. Bada - Durlac.

RUDOLFUS IV.

AB ANNO 1444. USQUE AD ANNUM 1487.

§. XXIII.

Aufpicia faufta.

Natu major Wilhelmi filius, Rudolphus quartus, legitimam cum attigiſſet ætatem, Dynaſtiarum adminiſtrationem a tutore ſuo, Comite Friburgenſi, Johanne accepit, una cum fratre Hugone; qui paulo poſt cælebs e vita migravit. Idem Johannes An. 1444. eidem Rudolpho & Hugoni fratribus, cognatis ſuis, Dynaſtiam Badevillanam, cum omnibus juribus, libera & gratuita donatione, in proprietatem tradidit; unde gentilitiis Sauſenbergæ Rœtelæque titulis atque inſignibus axioma quoque & ſcutum Badevillæ acceſſit.

Anno 1444. die Jov. poſt S. Nic. Rudolphus de Ramſtein, Dom. in Gilgenberg, cum a Johanne de Flachslanden Caſtrum Landscron & judiciariam vici *Leymen*, in Sundgovia ſiti, poteſtatem, Dynaſtiæ Rœtelanæ feuda, comparaſſet, Wilhelmo & Hugoni fratribus, Hachbergæ Marchionibus, jus aperturæ; Flachslandiis jus reluitionis ad quadriennium adſcripſit.

Anno 1445. die Sat. ante Lætare Rudolfus Marchio pro matre ſua, Eliſabetha de Montfort, Domina Bragantii, Caſtri Grieſſenberg, in Turgovia ſiti, inveſtituram ab Alberto Auſtr. Friburgi Brisgoviæ recepit.

Anno 1451. pater Wilhelmus eidem Rudolpho Marchioni Nigram Silvam & Hauensteinii Dynastias, cum Schœnaviensi & Totnaviensi vallibus, quas ab Austriacis oppigneratas retinuerat, tradidit.

Anno 1452. Fridericum Cæsarem in expeditione Romana secutus, confirmationem omnium privilegiorum & inprimis nundinarum Lœracensium Romæ obtinuit.

§. XXIV.

Anno 1457. Novum Castrum ad Rudolphum IV. pervenit jure cognationis, quod nepos esset Annæ Friburgicæ, quæ maternum genus ad Rolinum, Novo-Castrensis feudi primum possessorem, retulerat. Rolini enim neptis fuit mater Annæ Verena. Annæ autem nepos fuerat Marchio Rudolphus. Nepos aviæ eodem jure, quo neptis avo Rolino, successit. Ita sane Novo-Castrenses cum Bernensibus, concivibus suis, statuerunt; atque adeo Conradum Friburgensem & Rudolphum Sausenbergensem successores agnoverunt legitimos, illosque consilio suo suffulserunt & opibus.

Comitatus Neoburg. hereditas.

Rudolphum Johannes Friburg. Conradi filius, A. 1457. apud Helvetios sine prole decedens, Comitatus sui scripsit heredem; nepos quod fuerat Annæ, amitam quam colebat Johannes. Ita Novi Castri Comitatus An. 1397. per filium sororis ad Friburgenses, ab his ad

Saufenbergenses Anno 1457. per amitæ nepotem transivit, ut Stemma hic additum nos docet.

§. XXV.

Heredi-tas con-troversa.

Testamentum in Archiepiscopatus Vesontini Prætorio deposuit Johannes; eoque mortuo Officialis Vesont. illud aperiens, declaravit, Rudolphum de Sausenberg in Comitatus Novi Castri possessionem immitti debere. Homagium Ludovico Arausionensi An. 1458. obtulit Rudolphus. At ille feudalem Comitatum sibi, Domino directo, devolutum esse contendit; quin & Burgundiæ Sabaudiæque Duces proposuit arbitros. Res a Judicio Vesontino Romam, & hinc a Pio II. Anno. 1462. ad Imperatorem trantlata. Anno 1463. Fridericus III. scripsit Rudolpho, se cogniturum de causa, atque Arausionensi mandaturum, ne quid in negotio hoc innovet. (*l*) Imperator num sententiam tulerit, non equidem reperio. Bernenses pro Rudolpho steterunt, qui apud eos jus Civitatis Anno 1458. obtinuit, & a Salodurensibus quoque receptus est Civis. (*m*) Marchio in possessione Novi Castri permansit; plurium Helvetiæ Cantonum constans amicus. Unde

(*l*) *Reflexion sur la Reponse de Mad. de Lesdiguieres* pag. 38. sq. ubi relatio ex ipsis actis desumpta.

(*m*) Instrumentum in LEIBNITII *Cod. Jur. Gent.* Mantissæ Part. II. pag. 115. Conf. LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 42. sqq.

ad pag. 406.

J S
URGENSES ET PER
AUSENBERGENSES.

MARCHIONES HACHBERGA-SAUSENBERGENSES.

RUDOLFUS II. Marchio † 1352.

RUDOLFUS III. Marchio Landgraviatum Brisgoviæ CONRADO III. Comiti Friburg. in feudum confert. † 1428.

ius Marchio, filiis fuis regimen An. 1441. tradit. ſt 1473.

1444. & in Comitatu Novi Caftri fuccedit billono-Araus. JOHANNI Comiti Friburg.

HUGO † 1444.

etiam ortis Carolum Audacem inter & Helvetios bellis, Rudolphus Novum Caſtrum, ut & Rœtelanam ac Sauſenbergæ Dynaſtias Bernenſium atque Salodurenſium tutelæ, cuſtodiæque A. 1474. commiſit; quin & admiſit, ut incolæ jusjurandum fidei Cantonibus præſtarent. (*n*) Inter præſidiarios hos quingenti erant Rœtelani, ſub Bernenſibus militantes Præfectis. Quin & maximam temporis partem, quo Burgundicum iſtud efferbuerat bellum, Marchio noſter Bernæ tranſegit. Id vero prorſus ſingulare, permiſiſſe Helvetios, ut Rudolphi filius, Philippus, in Caroli Burgundi caſtris militaret, (*o*) qui ob id ipſum Literas ſalvi conductus (*p*) pro Marchicis terris Rudolpho conceſſit; qui, durante ſuo apud Novo-Caſtrenſes regimine, privilegiis novis gratum ſe civibus reddidit

§. XXVI.

Eodem fere tempore, quo poſſeſſionem Novi Caſtri Rudolphus adierat, (*q*) litem cum Johanne Baſil. Epiſcopo, ob vicos Weil, Tüllicken, Riechen & Schliengen, diu agitatam, amica compoſitione terminavit. Acta ab A. 1458.

(*n*) Caroli Burgundi, præſidiarios quoque milites offerentis, oblata recuſavit Rudolphus. LEU *Lex. Helvet.* loc. alleg.

(*o*) Ex Actis Helveticis hæc omnia dilucidavit LEU Tom. XIV. pag. 42. ſqq.

(*p*) *Lettres de Sauvegarde.*

(*q*) A. 1458.

Anno 1464. a Monasterio S. Georgii in Silva Nigra curtem in Kleinkembs, ut & aliam, sitam in Blansingen, coëmit.

Anno 1469. Sigismundus Austriacus, Helvetiorum hostis, hostem illis longe potentiorem oppositurus, quidquid in Alsatia, Brisgovia & Nigra Silva possederat, pro 80000. florenis aureis jure antichreseos Carolo, Burgundionum Duci, vendidit. Carolus mox Rudolphum nostrum March. constituit, ut Provincias has, earumque oppida & vicos, nomine suo in obsequium reciperet. (*r*) Petrus autem Hagenbachius, Eques Alsatus, Præfectus his Provincialibus datus, ob innumera scelera, A. 1474. ab Helvetiis judicibus, quibus ille subjectus non fuerat, damnatus ad mortem, percussus est ense. (*s*)

In Literis Anshelmi de Masonis Monasterio & Rudolphi de Brunighoven A. 1471. *Ducatus Lucelburgici & Comitatus Chini Gubernator* Rudolphus noster appellatur. (*t*)

A Berenfelsiis Nobilibus A. 1476. censum in Herticken & Ættickhen, iis oppigneratum, redemit.

Anno

(*r*) URSTISII *Chron. Basil.* Lib. VI. pag. 433.

(*s*) *Alsatia Illustr.* Tom. II. pag. 598.

(*t*) *Mon redoubté Seigneur M. le Marquis de Hochberg, Gouverneur des Duchés de Luxembourg & Conté de Chini.* Cel. ISELIUS in notis ad TSCHUDII *Chron. Helvet.* Tom. II. pag. 710. sq.

Anno 1483. habito in Castro Rœtelensi judicio, Johannis Fœrsteri, parochi Haltingensis & Capellani Rœtelani, spurio sanguine nati, hereditas Rudolpho Marchioni, Germaniæ & ditionis suæ moribus, addicta est.

Anno 1484. Casparus de Blumeneck, Miles, Rudolpho Marchioni literas antigraphas, de jure reluitionis vicorum *Thüngen* & *Mengen*, quos ab Antonii de Pforr heredibus emerat, exhibuit.

§. XXVII.

Anno 1487. decessit Rudolphus quartus, LX. circiter annos natus, quorum maximam partem felici terrarum suarum regimine, magna cum justitiæ & parsimoniæ laude, transegit; loca, quæ oppignerata fuerant, sollicite redimens. Rudolfi mors.

Uxor ejus fuerat Margaretha de Vienna, Mariæ de Cabilone, quæ Johanni, Comiti Friburgensi postremo, nupserat, ex sorore neptis. Margaretha hæc unica fuerat filia Guilielmi de Vienna, Domini de S. Georgio & S. Cruce, in Burgundiæ Ducatu; (u) ex qua filium suscepit Philippum, ad quem ex Uxor & filius.

(u) Guilielmus hic ex Primoribus Aulæ sub Philippo Audace & Johanne Intrepido, Burgundiæ Ducibus, fuit & quandoque exercitus dux. Frequens in Chartis Burgundicis ejus mentio apud Plancher *Hist. de Bourgogne* Tom. III, Prob. pag. 317. speciatim in Charta A. 1424. Add. *Genealogies Histor. des Souverains* Tom. IV. pag. 316. Comparet præcipuè ab A. 1379. usque ad A. 1420.

paternis & maternis Burgundiæ bonis aliquid redundare debuerat. Cauſſa hæc eſt, ob quam Philippus in Caroli Audacis exercitu militavit; pater tranquillus dum apud Bernates ſederet.

STEMMA PATERNUM MARGARETHÆ RUDOLPHI IV. UXORIS.

WILHELMUS de Vienna, Dominus S. Georgii & S. Crucis, teſtamentum condidit A. 1434.

JOHANNES † improlis.	MARGARETHA uxor RUDOLPHI March. Hachberga-Saufenbergici.

STEMMA MATERNUM MARGARETHÆ.

JOHANNES III. de Cabilone, primus ex gente ſua Arauſ. Princeps † 1418.

LUDOVICUS, Bonus † 1463.	ALIX de Cabilone, ux. Guilielmi de Vienna, Domini de S. Georgio.	MARIA uxor Johannis, Comitis Friburg. & Novi Caſtri, qui † 1458.

MARGARETHA de Vienna, uxor Rudolfi IV. Marchionis Hachberga-Saufenbergici, qui † 1487.

PHILIPPUS Marchio † 1503.

Rudolphus Marchio, quum Margarethæ frater Johannes de Vienna, moreretur improles, ex soceri hereditate partem aliquam ad uxorem suam devolutam esse arbitratus est. Lis itaque de Wilhelmiana hereditate exorta. Virtute testamenti Wilhelmi senioris, proximus ex substitutis heredibus superstes, Wilhelmus de Vienna, Dominus de Mombis, eam omnem postulabat. Res coram supremo Burgundiæ tribunali acta, donec An. 1467. transigeretur. Carolus Audax, Burgundiæ Dux, d. 25. Martii transactionem firmavit Bruxellis; vi cujus hereditas universa inter litigantes communis esse debuerat; nisi quod Rudolpho Marchioni uxoris nomine Dominium S. Georgii, *Seurre* (x) & *Louhan*, (y) ut & Dynastia *Joux* attributæ fuerunt. Hereditas

Rudolphus IV. tranquilli fuit animi Princeps, non ut pater bellator, nec ceteris ei dotibus par; nisi quod eum superavit parsimonia, superavit felicitate, opibus atque divitiis. Tanta fuit ejus fortuna, ut duas Dynastias, non mediocres, Badevillanam & Novo-Castrensem Helveticam, intra XIII. annos, sine armis, sine bello, quin & absque labore, testamentis acquireret. Character.

Fff 2

(x) *Seurre*, oppidum, hodie *Bellegarde*, quod nomen ei a Ludovico XIII. impositum, cum An. 1620. titulo Ducatus condecoraretur.

(y) *Louhan*, oppidum quoque.

PHILIPPUS.

AB ANNO 1487. USQUE AD ANNUM 1503.

§. XXVIII.

Acta vivo patre.

Carolus Audax quum An. 1477. in prœlio ad Nancejum periisset, Philippus quoque interfuit prœlio. (z) Extincta cum Carolo Burgundica Domo, ad Galliæ partes se applicuit Philippus; non semel militans in acie Gallorum, qui Burgundiam suo regno junxerunt. Maximam dein temporis partem in Helvetica Novi Castri Dynastia transegit; ubi natus & educatus est Burgundicis moribus a matre Burgundica.

Patre adhuc vivo Philippus jam vocatus est *Dynasta Badevillæ*. Hanc enim Dynastiam ei concesserat pater, quum An. 1476. Mariam Sabaudicam duxisset uxorem.

§. XXIX.

Mutuæ successionis pactum.

Memorabilis in Historia Badensi est Annus 1490. quo Philippus noster, communium cum Badensibus originum memor, cum Christophoro, Badæ Marchione, mutuæ successionis pactum his legibus inivit, ut Christophoro sine masculis decedente heredibus, Hachberga-Sausenbergicus Marchio, ejusve masculi

(z) SCHILTER *ad Kœnigshov.* pag. 385. ubi: *der jung Margraff von Rœtel* dicitur.

heredes, Marchiam Hachbergicam, quam Badenſes jam A. 1415. emerant, cum Caſtris Hachberg & Hœhingen, cum oppido Sulzberg, aliisque inde pendentibus locis obtinerent. Decedente autem ſine maſculis heredibus Philippo, Chriſtophorus ejusque maſculi heredes, Rœtelenſe, Sauſenbergicum & Badevillanum Dominia, cum oppido Schopfen & aliis, nullo bonorum diſcrimine, ſive propria ſive feudalia ſint, acciperent.

In hæc pacta Marchiones, eorumque Conſiliarii & Officiales reliqui, ut & Dynaſtiarum incolæ jurarunt; Epiſcopi Baſilienſis ratione feudorum, ab eo pendentium, accedente conſenſu. Cumque Hachbergenſis Marchionatus feudum Imperii eſſet, Rœtelenſe Caſtrum autem & oppidum Schopfen Domus Auſtriacæ feuda reputarentur, (a) Marchiones Fridericum III. Imper. eoque mortuo Maximilianum I., ut Cæſares & Auſtriæ Duces, pactum iſtud ut confirmarent, rogarunt. Quamvis autem Maximilianus jam An. 1495. Philippo noſtro jurisdictionem criminalem per omnes terras ei ſubjectas, Literis Antwerpiæ d. 14. Octobris datis, in feudum conceſſerit; pacti tamen mutuæ ſucceſſionis confirmatio demum A. 1499. ſecuta eſt, quum nempe die 13. Aug. Imperator in Brisgovia verſaretur Friburgi. Confirmationi huic Cæſar inſeruit, Schopfhemium & Rœtelam eſſe Auſtriæ feuda; ſed

(a) Feudalis hujus nexus, qui A. 1741. ſolenni conventione cum Auguſtiſſ. MARIA THERESIA ſublatus eſt, ignoratur origo.

contra hoc aſſertum Chriſtophorus conſtanter proteſtatus eſt, nec de illis unquam inveſtituram accepit.

Pacti hujus Philippum deinceps pœnituiſſe, ex Maximiliani I. Imp. literis, die ult. Jun. An. 1503. Lindaviæ ad Rudolfum de Blumeneck, Advocatum Rœtelanum, datis, apparet, quibus eum hortatur, ut jus ſuccedendi Chriſtophori Badenſis ſtrenue defendat, atque Philippum Marchionem ejusque Miniſtros avertat, ne quid novi moliantur.

§. XXX.

Acta reliqua.

Ad Neocomum ſeu Novum Caſtrum quod attinet, Comitatenſibus illis libertates ſuas confirmavit, quin & Civitatis jus cum Berna & Friburgo, paulo poſt cum Lucerna, renovavit Philippus; (*b*) qui ſubodoraverat conſilia Cæſaris. Maximilianus I. enim, neſcio quam ob cauſam, infenſus Philippo, An. 1498. Neo-Comenſem Comitatum ad Imperium rediiſſe declarans, pro modica cum pecuniæ ſumma Bernenſibus obtulit, qui emptionem recuſarunt. (*c*)

In Suevico, quod inſecutum eſt, bello pro Helvetiis contra Cæſarem ſtetit Philippus; poſt extinctos Burgundiæ Duces Galliæ

(*b*) An. 1497. & 1499.

(*c*) LEU *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 43.

quoque fatis addictus; sed præfertim Helvetiis, quorum auxilio ille contra Cæfarem, contra Araufionenfes, contra Sabaudiæ Ducem, egebat.

Anno 1503. Philippus pro Johanna, unica fua filia herede, quam ex Maria Sabaudica genuerat, Bernæ & Lucernæ jus Civitatis obtinuit.

§. XXXI.

Eodem anno vitam cum morte commutavit Philippus, Neo-Comi mortuus atque fepultus, Saufenbergici rami poftremus; mutabilis ingenii Princeps; patri avoque impar felicitate, virtute. Philippi mors.

Johanna patris fui cor, plumbea cifta inclufum, equo, quem pannus ater operuit, imponi atque ex Novo Caftro Rœtelam, comitantibus quatuor Nobilibus & aliquot Clericis, duci juffit; ut ibi apud majores fuos componeretur. Rudolphus de Blumeneck, a Chriftophoro præfectus Rœtelæ, cum Sacerdotibus & Subpræfectis funus ad cœmeterium ufque comitatus eft. Cœnam vero, quam Novo-Caftrenfibus, Chriftophori nomine, Præfectus obtulerat, illi fuperbe afpernati funt. (*d*) Sepultura.

(*d*) FOERSTERUS adfcribit Mariæ matri, quod Johannæ filiæ tribuendum. Hæc enim cor patris fui Rœtelam transmifit. Maria jam An. 1500. decefferat.

Tituli ejus.

Titulos Philippi plenos GUICHENONIUS (e) exponit. Vocavit ſe Dynaſtam S. Georgii & S. Crucis, quæ Dominia, in Burgundiæ Ducatu Lugdunum inter & Cabilonem ſita, Margaretha, Rudolphi IV. uxor, de qua ſupra, ad filium Philippum neptemque Johannam transmiſit. Inſtrumento mutuæ ſucceſſionis, quod An. 1490. cum Chriſtophoro Badenſi Philippus inivit, additum eſt ſigillum, in quo legitur: „ S. Philippi Marchionis de Hachberg, „ Comitis Novi Caſtri, Domini de Rotthelin, Suſenbourg, de „ S. Georgio & S. Cruce.

§. XXXII.

Uxor ejus.

Uxor Philippi fuit Maria, Amadei IX. Ducis Sabaudiæ filia, Caroli I. Ducis ſoror, quæ An. 1476. ei deſponſata Lauſannæ. URSTISIUS (f) memorat, Rudolphum, Philippi patrem, in matrimonii hujus favorem ordinaſſe, ne Dynaſtiæ Rœteln, Sauſenberg & Badenweiler ad alios liberos, quam ex matrimonio hoc procreatos, unquam poſſent transferri.

Maria

(e) *Philippes Marquis d'Hocberg, de la Maiſon des Marquis de Bade, Comte Souverain de Neufchatel en Suiſſe, Seigneur de Rotelin, de Suſemberg, de S. George, de S. Croix & de Badenvilliers, Marechal de Bourgogne.*

(f) *Chron. Baſil.* pag. 64.

Maria d. 27. Nov. Anno 1500. deceſſit Divione, in Dominicanorum Eccleſia ibidem ſepulta. (*g*)

Dotem ei promiſſam quum nec Carolus frater, An. 1489. mortuus, nec Philibertus, Sabaudiæ Dux, ex Ludovici Ducis Linea juniore natus, ſolviſſet, Maria movit querelam, quæ eruptura videbatur in bellum. Res denique Berna, Lucerna, Friburgo & Saloduro intervenientibus, compoſita eſt. (*h*)

§. XXXIII.

Ex matrimonio Philippi unica prodiit filia, Johanna, quam Philippus deſtinaverat Philippo, Chriſtophori Marchionis Badenſis filio, atque hinc An. 1490. mutuæ ſucceſſionis pactum cum eo iniverat. Is in harum nuptiarum ſpem in Aula Philippi educatus eſt; gener & ſucceſſor futurus. At Ludovicus XII. Galliæ Rex, cum An. 1498. ſolium conſcendiſſet, Philippum induxit, ut ei promitteret, nemini ſe deſponſaturum Johannam, ſine ejus præſcitu. In Francica tum Aula vivebat Ludovicus de Johanna filia.

(*g*) Monumentum ejus GUICHENONIUS exhibet *Hiſtoire de Savoye* Tom. I. pag. 560. ſq. Inſcriptio hæc eſt: „ Cy giſt Marie fille du Duc Edme „ de Savoye & de Madame Yoland de France, Femme de haut & puiſſant „ Seigneur Meſſire Philippes de Hocberg, Marquis de Rothelin, Comte „ de Neufchatel, la quelle treſpaſſa le XXVII. de Novembr. MD.

(*h*) GUICHENON loc. alleg. pag. 560.

Longovilla, nepos Johannis, filii naturalis Ludovici, Ducis Aurelianensis, qui Caroli V. Galliæ Regis filius erat, junior natu. Ludovico huic Longovillano, consanguineo suo, Rex favens persuasit Philippo, ut matrimonium Johannæ cum Longovillano præferret.

§. XXXIV.

Matrimonium ejus

Enimvero in Burgundia Transjurana natus & educatus Philippus, linguæ & moribus assuetus Burgundicis, Sabaudicam quoque habens uxorem, Francico Principi maluit, quam Germanico, desponsare filiam, a Germanicis quoque moribus alienam; accedente desiderio placendi Regi Galliarum. Nuptias tamen nonnisi mortuo patre celebravit Johanna; (*i*) quæ ex paterna hereditate solum Neo-Comensem Comitatum cum Dynastiis S. Georgii & S. Crucis accepit. Brisgovicæ terræ ad Christophorum, Badæ Marchionem, vi pacti familiæ An. 1490. initi, transierunt. Lites ejus cum Johanna in Badensibus rebus exponimus.

Maritus ejus, Longovillæ Dux, Magnus Franciæ Camerarius, Gubernator Provinciæ, inter præcipuos Galliæ Proceres reputatus, in prœlio contra Anglos An. 1513. in Picardia, An. 1515. ad Marignanum contra Helvetios captus, Anno 1516.

(*i*) Anno 1504.

deceſſit. (*l*) Titulo Marchionis *Rotelæ* uſus eſt, Dynaſtia hac licet careret. Johanna vero, per totos XXVII. annos marito ſuperſtes, nonniſi An. 1543. in Burgundia deceſſit. (*m*)

§. XXXV.

Ex matrimonio hoc notandus nobis eſt Franciscus, Marchio de Rothelin, Novi Caſtri Comes, Gentis Longovillanæ continuator, natus An. 1513. in bellis Franciſci I. contra Carolum V. athleta ſtrenuus, qui quinquennio poſt matrem deceſſit. **Heredes.**

Perſtitit autem Novi Caſtri Comitatus in Longovillana Familia uſque ad ejus interitum. Enimvero Franciscus, Novi Caſtri Comes, filium legitimum reliquit & ſpurium. Legitimus fuit Leonorus; cujus pronepos Johannes Ludovicus, Gentis ſuæ poſtremus, Novi Caſtri poſſeſſor, Anno 1694. cælebs deceſſit. Illegitimus autem Francisci filius, Franciscus, Marchionis Rothelini nomen & genus ad noſtrum uſque ævum propagavit. (*n*)

§. XXXVI.

Novi Caſtri Comitatus ergo, poſtquam Rudolphus & Philippus, Sauſenbergæ Marchiones, per XLVI. annos eum **Succeſſio Neoburg. controverſa.**

(*l*) Anselme *Hiſtoire Genealogique de France* Tom. I. pag. 217.

(*m*) D. 21. Sept. in vico Burgundico *Epoiſſes*.

(*n*) Anselme loc. alleg. pag. 224.

rexiſſent, ad Longovillanos tranſivit. Scriptores, qui Brandenburgica in Novum Caſtrum jura A. 1707. defenderant, LUDEWIGIUS (o) atque GUNDLINGIUS, (p) non modo Friburgi Comites, ſed & Sauſenbergicos noſtros uſurpationis accuſant; injuriam Domui Cabilono-Arauſionenſi ab utrisque illatam fuiſſe, aperte profeſſi. Pro Sauſenbergicis tamen eadem militaverunt arma, quibus antea Comites pugnaverant Friburgi; (q) quod ultimo poſſeſſori, cognato ſuo, proxime juncti, Burgundico more proximi fuerint heredes feudales; per feminas licet, quas Burgundica feuda admittunt, ſuum genus ducentes; feudumque adeo femininum ad Cabilono-Arauſios, tanquam ad Dominos directos, non modo agnatis, ſed & cognatis extinctis, demum poſſent redire.

Neque profecto negandum eſt, extincta Rolini proſapia, quum collaterales cognati Comitatum Neo-Comenſem adiiſſent, contradixiſſe Arauſios, ad ſe tanquam Dominos directos pleno eum jure recidiſſe clamantes. Proteſtationem repetierunt Arauſii, quum Comites Friburgi, quum Sauſenbergæ Marchiones, quum Longovillani eundem Comitatum occupaſſent. Philibertus, Princeps Arauſionenſis, tum temporis minor cum fuiſſet ætate,

(o) JOH. PETR. de LUDEWIG in Libro, cui Tit. *Preuſſiſches Neuburg* p. 106. ſqq.

(p) *Hiſtoriſche Nachricht von Neufchatel* pag. 15.

(q) Vide ſupra in Conrado, Comite Friburgi, pag. 258. ſq.

mater ejus Bernenſium contra Longovillanum imploravit auxilium. (*r*)

Verum enimvero irriti fuerunt omnes Arauſiorum ad ſeculum uſque noſtrum conatus. Poſtquam enim omnis Longovillana, & maſculina & feminnia, legitima ſoboles cum Maria, Henrici Ducis Nemoroſii vidua, Anno 1707. periiſſet, Brandenburgi Elector, Boruſſiæ Rex primus, per Ludovicam matrem, Henrici Friderici, Principis Arauſionis, filiam jurium Arauſionenſium heres, Novo Caſtrenſem Comitatum obtinuit & Brandenburgicæ ſuæ Genti vindicavit.

§ XXXVII.

Sauſenbergæ Marchiones, Anno 1503. extincti, quum Rœtelenſem Dynaſtiam An. 1315. obtinuiſſent, appellari voluerunt *Marchiones de Hachberg, Dynaſtæ in Rœteln* & *Sauſenberg.* (*s*) Rudolphus IV. Sauſenberg. Dynaſtiam Badevillanam An. 1444. atque deinceps Comitatum Novi Caſtri A. 1457. cum ſuis terris junxiſſet, *Marchio Hachbergæ, Comes Neoburgi, Dominus in Rœteln, Sauſenberg & Badenweiler*, vocari ſolebat. Titulum

Tituli Familiæ Sauſenberg.

(*r*) Leu *Lexic. Helvet.* Tom. XIV. pag. 43.

(*s*) Tschudius in *Chron. Helvet.* Tom. II. Add. Charta apud Perilluſtr. Senckenberg *de Jure ſucced. proximæ fœminæ Illuſtr.* Num. XVI. pag. 35.

hunc Dynaſtiis quibusdam ex materna hereditate Burgundicis, uti vidimus, auxit. Axioma *Marchionis de Sauſenberg* rarius occurrit. Legitur in Rudolphi & Ottonis Marchionum Charta An. 1336. in qua Marggravii Sauſenbergæ & Domini in Rœteln dicuntur. (*t*) Ab Erneſti Marchionis temporibus invaluit uſus tituli Landgravii in Sauſenberg.

Inſignia. Ceterum Marchiones Hachbergicæ pariter ac Sauſenbergicæ lineæ, & priores quidem conſtanter, uno eodemque cum Badenſibus uſi ſunt Inſigni. At Sauſenbergica ante interitum ſuum ſcuto ſuo areolam Novo-Caſtrenſem cum palo cantheriato adjecit.

Ita Hachbergicæ Periodo imponimus finem, eique appendicis loco ſubjungimus Brisgovici Landgraviatus Hiſtoriam, qui ſub hac præſertim Marchionum Periodo viguit. Landgraviatum excipient Rœtelæ & Uſenbergæ Dynaſtæ, quorum terræ Hachbergicis, ut vidimus, maximam partem acceſſerunt.

(*t*) *Wir Rudolf und Otte gebrudere, Margrafen von Suſenberg und Herren ze Rœtellein.*

LAND-

LANDGRAVIATUS BRISGOVIÆ.

§. I.

Indoles, migratio & fata Landgraviæ Brisgovicæ difficillimam Civilis Hiſtoriæ Brisgoviorum conſtituunt partem; id quod in Landgraviatibus Alſaticis quoque ſuo loco (*a*) annotavi. Argumentum hoc ex Scriptoribus nullum aut debile, ex Diplomatibus & Chartis, quas undiquaque collegimus, præcipuum accipit lumen. Introitus.

Comitivæ hæ Provinciales, Rheno tantum inter ſe diſtinctæ, ſimile exordium, ſimilia decrementa habuerunt; tanta decrementa, ut Landgraviatum Brisgoviæ in ipſo hodie Landgraviatu requiras.

Brisgoviæ Pagum ab Alſatia, Baſelgovia & Auguſtigovia Rhenus, ab Ortenavia amnis Bleicha, ab Alpigovia Silvæ Nigræ cacumina, apex denique ejusdem Silvæ ad Rhenum uſque proſiliens (*b*) a Baſilea minoris agro diſterminat. Brisgoviæ limites.

(*a*) *Alſatiæ Illuſtr.* Tom. II. pag. 12. & 126.

(*b*) Vulgo *Crenzacher Horn*, *Horn vom Schwarzwald*. Simili modo *Horn des Blauens*, apex Vogeſi dicitur apud Urstis. *Chron. Baſil.* pag. 20.

Libertas

Brisgovia, ut omnis Suevia, libera ſemper fuit Imperii ſine medio provincia, Ingenuis, Militibus, Liberis Dominis, Dynaſtis, Civitatibus & ſacris Ordinibus plena. In ea plures erant Manſi, Curtes & Vici regales; ſilvæ, flumina, vectigalia, metallifodinæ; priſtina fisci Cæſarei domania.

Magiſtratus.

Bellum adminiſtrare, pacem publicam conſervare, politiæ totius provinciæ quovis modo proſpicere, Ducis fuit officium, quem Brisgovia multis ſeculis cum Suevia & Alſatia communem habuit magiſtratum Imperii, non propria poteſtate pollentem. Jurisdictio autem commiſſa fuit Comiti, qui ab initio ſimpliciter *Comes*, inde *Comes Provincialis*, lingua patria *Landrichter*, frequentius *Landgrav*, dicebatur. Vir nobilis, pro arbitrio Regis conſtituendus & revocabilis Judex; donec temporis progreſſu Comitivæ illæ hereditariæ fierent, ab una ſtirpe vel linea tranſituræ ad aliam.

Periodi quinque Landgr.

Series Landgraviorum Brisgoviæ in V. Periodos opportune dividitur. *Vagam* appellamus eam, quæ omnium prima eſt, quod ab initio Comitiva certæ non inhæſerat Domui. Periodo vagæ *Zaringica*, *Hachbergica*, *Sauſenbergico - Friburgenſis*, *Badenſis* ſuo quæque ordine ſucceſſerunt. His enim quatuor Familiis, ex una Gente prognatis, Landgraviatus adhæſit.

EPOCHA

EPOCHA VAGA.

§. II.

In prima, quam novimus, Landgraviatus periodo San-Gallensium traditionum Chartæ (c) Provincialium Brisgoviæ Comitum nomina ad primam usque Carolingorum Franciæ Regum ætatem servarunt. Hujus generis memorias seculo VIII. vetustiores non offert Brisgovia. Comites sec. VIII.

CHANCHARO.

Anno 758. sub *Chancharone Comite* facta est S. Galli monasterio traditio bonorum in Pago *Brisigaugensi*, in villa *Mulinheimo*.

ADALARDUS.

Anno 765. Drutpertus quidam eidem monasterio prædia & mancipia quædam in *Zarduna*, Brisgoviæ vico, (*Zarten*) sub *Adalardo Comite* donavit.

(c) In *Genealogiæ Habsburgicæ* HERRGOTTI Diplomatico Codice.

UDALRICUS.

Anno 789. res quædam in Pago *Brisagauge*, in loco *Eboringa* (Efringen) sub *Comite Oadalrico* San-Gallensibus traditæ sunt.

BERTOLDUS.

Anno 794. in pluribus Brisgoviæ locis, bona sua *Berctoldus Comes* iisdem Monachis concessit.

§. III.

WOLWINUS.

Comites sec. IX. Anno 805. enunciatur Wolwinus Comes in literis, quibus bona in *Prisigauge*, in marcis *Selidon* & *Antparinga* (Selden & Ampringen) San-Gallenses dono acceperunt.

UDALRICUS.

Anno 806. Charta donationis bonorum, in Pago *Brisagauge* sitorum, conscripta in villa *Scrozzinga* (Crozzingen) *sub Odalrico Comite.*

ARCHANGARIUS.

Anno 817. sub Archangario Comite pars ecclesiæ in *Zartunu* (Zarten) cum aliis rebus S. Galli cœnobio tradita est.

KEROLTUS.

Anno 837. Ramingus quidam in Pago *Priſſagaugenſe* quidquid in villa *Haholtinga* (Haltingen) alibique juris habuit, eidem monaſterio adſcripſit, *ſub Kerolto Comite.*

ALBERICUS.

Anno 856. alia ad Zartunam Abbatiæ San-Gallenſi facta eſt donatio, ſub *Albricho Comite;* quem plura S. Galli Inſtrumenta ab An. 862. ad 865. Pagi *Briſigauge* Comitem nobis manifeſtant, ubi *Albericus* & *Albarichus Comes* notatur.

CAROLUS.

Anno 872. Remingus & Engelrammus fratres, quidquid in *Buabiliniswilare* habebant, San-Gallenſi Abbatiæ tradiderunt, „ anno XXXIII. Hludovvici Regis & ſub filio ejus Karolo, „ Rectore ejusdem Pagi, in quo præfatæ res ſitæ ſunt, id eſt, „ *Priſicowe.*

§. IV.

WOLWINUS.

In loco *Tuomaringa*, in Pago *Priſahgewe*, *Wolwine exiſtente Comite* An. 890. facta eſt bonorum traditio, & octennio Comites ſec. X.

post *Rotileim* locus (Rœteln) in *Brifihgovve Comitatu Wolfuni*, qui idem ac *Wolweinus* effe videtur, ab Arnolfo Imp. ponitur; imo fub *Wolfilino Comite* Luitfridiana S. Trudperti Charta donationis confcripta eft An. 903.

ADALBERO.

Sub Comite Adalberone S. Galli Abbatia res in Pago *Prifigaugenfe*, in villa *Witereswilare*, An. 909. dono accepit.

BERNOLDUS.

Sub Bernoldo Comite in publico mallo, in oppido, quod dicitur *Chinichdorf* (Kinstorf) coram cuncta frequentia populi utriusque provinciæ, tam *Mortinove*, quam *Brifchgoviæ*, lis diremta eft inter Monafteria Etenheim & Waldkirch. Bernoldus itaque utrique provinciæ, Ortenaviæ & Brisgoviæ, præfuiffe videtur Comes. Acta funt hæc An. 926.

LUDOLFUS.

Ottonis I. Regis Germ. filius Pago Brisgoviæ præfuit Comes, ut Ludovici Germ. filius, Carolus Craffus, Imperator deinceps, eidem præfuerat. Teftem hujus rei habemus ipfum Ottonem, in Diplomate An. 952. quo locum *Lielahe* in Pago *Brifachgowe*, in *Comitatu filii noftri Liutolfi*, Einfidlenfi Abbatiæ

conceſſit. Ludolfus tum Alemanniæ & Alſatiæ Dux quoque erat. (*d*).

B I R T H I L O.

Anno 968. *Pirihtilone Comite* Monaſterium S. Trudperti in Brisgovia cum San-Gallenſi concambium bonorum iniit. Prædium *Scaleja* ſive Schelingen in Pago *Briſiggowe* & in *Comitatu Birthilonis Comitis* ſitum, Otto III Imp. Anno 990. Wormatienſi Eccleſiæ donavit. Alias de Birthilonis hujus Comitatu probationes uſque ad An. 995. dedimus ſupra.

§. V.

B E R T H O L D U S.

Anno 1004. Henricum II. Imp. Sulzbergenſi Cœnobio in loco Rincka, in Pago *Brisgowe*, *in Comitatu Bertholdi* mercatum conceſſiſſe, ſuperius quoque indicavimus. Comites ſec. XI.

A D E L B E R O.

Anno 1005. Henricus II. Rex Germ. prædium in Pago *Bryſichgowe* & *Comitatu Adelberonis Comitis* Præpoſito Eccleſiæ Baſil. donavit. Eundem Comitatum *Adalberonis Comitis* in Pago *Priſicheuue* Pirtelo in Charta Sulzbergenſi An. 1008. memorat.

(*d*) *Alſatiæ Illuſtr.* Tom. II. pag. 541.

EPOCHA ZARINGICA.

§. VI.

BERTOLDUS.

Bertoldus I. cum filio Hermanno.

Primum hunc Provinciæ Comitem in secunda, quam *Zaringicam* voco, Brisgovici Landgraviatus periodo reperimus.

Anno 1028. Conradus II. Imp. Ecclesiæ Basil. mineras argenti dedit in Comitatu *Bertholdi* & in Pago *Brisichgowe*.

Ejusdem Comitatum in Pago *Brysihegowe* prodit Diploma Henrici III. Imp. An. 1048. ut supra ostendimus. Bertoldus hic brevi post, quam titulum Ducis sumsisset, in filium suum Hermannum Comitis axioma transtulit; unde Hesso Brisgoviæ Dynasta An. 1052. domum & Cappellam fundasse legitur *Duce Bertoldo*, *Comite Herimanno*. Hermannus non suo, sed paterno nomine, Comitatum administrasse videtur, uti beneficio Cæsaris eum Bertoldus possedit, qui cum Henrici IV. Imp. gratia deinceps excideret, hoc quoque exutus est Comitatu. A. 1077. profectoCæsar „quendamComitatum situm inPago Brisgowe,Bertholfo „ jam non Duci, justo judicio sublatum, cum omnibus appenditiis „ legum, „ Ecclesiæ Argent. donavit. Cum vero Comitatus Brisgoviæ in potestate Zaringensium, ut ex sequentibus patebit, permanserit, nec ullum vestigium compareat, ex quo inferre

poſſimus, Argentinenſem Epiſcopum Comitivæ Brisgovicæ jura exercuiſſe, Cæſaream hanc donationem, aurea licet Bulla munitam, effectu caruiſſe cenſemus. (*e*)

§. VII.

HERMANNUS.

Anno 1087. locus, qui dicitur *Cella*, ſitus in Nigra Silva, *in Pago Brisgoue, in Comitatu Herimanni Comitis*, Cluniacenſi Eccleſiæ a Burcardo Epiſcopo Baſil. per concambium traditus eſt. Chartam concambii teſtes ſignarunt *Bertolfus Dux*, *Herimannus Comes*, patruus & ex fratre nepos. Ita Hermannus II. Marchio Comitatu Brisgoviæ præfuit, ſub patruo Duce, uti Hermannus I. eundem rexerat ſub patre. **Hermannus II. Marchio.**

§. VIII.

BERTOLDUS.

Anno 1120. Bertoldus III. Dux Zaring. novæ ſuæ Civitati Friburgenſi privilegium dedit, ut omnis civis, volens inde recedere, rerum & corporis uſque in medium *Rhenum* & per *totum ſui Comitatus ambitum*, ſecuritatem habeat, Domino conducente. Comitatus hic intelligitur Provincialis Brisgoviæ. In *Comitatu* **Bertoldus III. Dux Zaring.**

(*e*) Vide ſupra in Bertoldo I. pag. 55.

Brisgaviæ cunctas venationes & argentifodinas Ecclesiæ Basil. confirmat Innocentius II. Papa An. 1139. (*f*) ubi Claustrum de Sulzberg, Haltingen, Hystein, Chilchoven, Stouffen, Ampringen, Oeristetten, Opfingen, Zeringen, Bischovingen, Brisach, aliaque loca Brisgoviæ commemorantur.

B E R T O L D U S.

Bertoldus IV. Dux.

Vivo patre Conrado, Duce Zaring. & Rectore Burgundiæ, Bertoldus IV. inter Comites A. 1139. relatus, Brisgoviæ Comitatum administravit. Majoris placiti, in ipsa regione apud vicum Ofmennningen ab eo congregati, expressa mentio fit in Charta San-Petrina illius anni; cujus S. Petri in Nigra Silva Advocatiam, in Zaringica gente hereditariam, Bertoldus Comes tum quoque cum Landgraviatu possedit. (*g*) Idem postea, mortuo patre, An. 1169. causam de jure patronatus ecclesiarum aliquot Brisgoviæ judex decidit. (*h*)

(*f*) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. num. 217.

(*g*) Vide in Bertoldo IV. Zaringiæ Duce supra §. II. pag. 124.

(*h*) Ibidem §. XVI. pag. 142.

EPOCHA

EPOCHA HACHBERGICA.

§. IX.

Tertia Periodus, quam *Hachbergicam* appello, Linea Zaringica Ducali extincta, suum capit initium. Tum enim Marchionum Bada-Hachbergensium Linea, quæ junior fuit, in Landgraviatu Brisgoviæ, ut in Judiciario Imperii feudo, ad feminas non transeunte, successit; quod Chartarum illius ævi nos docet auctoritas. **Epochæ hujus initium.**

In transactione cum Abbatia S. Blasii super montem Sausenberg, quæ An. 1232. facta, Marchio Henricus junior jurato promisit, „ ut nihil omnino preter servitium temporibus B. Ducis „ solitum per se vel per suos exigat vel percipiat de curtibus „ ecclesiæ S. Blasii in Brisgaugia constitutis. „ Indicant hæc successionem Badensium Marchionum in Bertoldi V. Ducis Zaringiæ feudalia Brisgoviæ jura; quod allodialium hereditas ad Bertoldi sorores omnis transivit. Non aliud profecto excogitaveris feudum, cui universæ S. Blasii per Brisgoviam possessiones obnoxiæ fuerint,

præter Comitatum Provincialem, quem Hachbergenſes Marchiones conſtanter adminiſtrarunt. (*i*)

Videtur quoque huc referri debere ſententia Henrici Regis Rom. An. 1234. in Curia Principum Francofurti pronuntiata, qua Hermannus Marchio Eginoni, Comiti Friburg. de argentifodinis & cuſtodiis ſilvarum Brisgoviæ litem movens, cecidit cauſa. (*l*) Regalia iſta jura, quæ feudo ſuo Landgraviatus inhærere crediderat Marchio, Cæſarum liberalitate ad Epiſcopum Baſil. hujusque inveſtitura ad Friburgi Comites pedetentim pervenerant.

Comitatus autem Brisgoviæ, quamvis poſt Zaringiæ Ducum interitum ad Bada-Hachbergicos Marchiones ſpectaverit, nullius tamen Landgravialis eorum actus, ante Rudolfi I. Imp. ætatem, memoria extat. Turbatis toto fere ſec. XIII. Germaniæ rebus non judicio diſceptatum, ſed armis, donec ſolium Imperiale Anno 1273. conſcendit Rudolphus.

(*i*) Stapfius in *Vindiciis Superioritatis Auſtriacæ*, An. 1721. Friburgi editis, pag. 18. Landgraviatum Brisgoviæ a Zaringis ad Friburgi Comites, non ad Hachbergæ Marchiones, quos præterit ſilentio, perveniſſe ſcribit.

(*l*) Goldast *Catholicon rei monet.* pag. 101. Du Mont *Corps Diplom.* Tom. I. Part. I. pag. 173.

§. X.

HENRICUS II.

MARCHIO.

Anno 1276. die Merc. post S. Galli Marchio Heinricus de *Hahperg*, *Landgravius Brisgoviæ*, Judicio provinciali habito, cives Friburgenses a jurisdictione sua Landgraviali Cæsarum privilegiis immunes esse professus est. Eodem anno die Merc. ante festum Nativ. Mariæ, Brombaci, Dynastiæ Rœtelanæ vico, Henricus ille Marchio Judicium aliud provinciale in eadem causa habuit. (*m*) Judicia varia Landgr.

An. 1279. nobilis vir H. Marchio de *Hahper* a Rudolfo I. Imp. Vindobonæ pro tribunali sedente, obtinuit decretum, ut in nulla *Comicia* sive Landgraviatu absque Comitis seu Landgravii consensu castrum vel alia quævis munitio ædificari liceat. Usos hac sententia Marchiones Hachbergæ, ut Landgravios Brisgoviæ, exempla, quæ inferius produco, docent.

Anno 1289. Rudolfus I. Imp. Basileæ commoratus, lites inter Eginonem, Comitem Friburg. atque civitatem hujus nominis agitatas componens, Argentinensis & Basiliensis Episcoporum,

Iii 2

(*m*) Tabular. Civit. Friburg.

nec non Heinrici, Marchionis Hachbergici, Judicis provincialis Brisgoviæ, (*n*) confiliis ufus eft.

§. XI.

HENRICUS III. ET RUDOLFUS I. FRATRES.

Judicia alia Landgr.

Anno 1296. Heinricus & Rudolfus, fratres, Marchiones Hachbergæ & Brisgoviæ Landgravii nominantur in Charta, in qua Ulricus de Eyftatt, ipforum nomine Teningæ pro tribunali fedens, feuda intra anni fpatium per inveftituram non recepta, ad Dominum directum redire debere, pronuntiavit. (*o*)

Fratres hi, quorum ille Hachbergenfis, hic Saufenbergicæ Lineæ fator, conjunctim & indivifim tum Landgraviatum poffidebant.

(*n*) Rudolfus in Charta compofitionis Henricum Marchionem vocat *des eidilat Herrin von Gottes gnaden Margravin Heinrichs von Hochperg der Lantrichter ift in Brisgöwe.* Vid. LEX. BASIL. voce *Hachberg.*

(*o*) Charta hæc ad An. 1226. ponitur, errore 70. annorum. Unde Henrico patri & Rudolfo filio attribuere Scriptores, quæ attribuenda funt fratribus. Autographum Chartæ, ipfo Henrici Marchionis de Hachberg figillo firmatum, extat in Tabulario Bada-Durlac. Anachronismus ifte irrepfit in fcriptum, cui Tit. *Oefterreichifche Beantwortung der Bayrifchen Ausführung, zweiter Abfatz* pag. 58. fq.

An. 1398. Heinricus *Marcgravius de Hahperg, Lantgravius Brisgoviæ*, die Merc. post S. Mariæ Magd. judex sedit in Waldkirch, quum Wilhelmus Dynasta Schwarzenberg. una cum conjuge sua & curatore ejus, Egone Comite Friburg. curiam suam in Teningen vendidit.

Anno 1305. idem Henricus Landgravius judicium & adventitios homines Tenzlingæ Rudolfo Turnero, Militi Friburg. ejusque fratri Johanni, in subfeudum Landgraviale contulit; annoque sequenti judicio feudali, Burghemii ad Rhenum habito, Johannem de Spanegke, Spenlini filium, contumaciæ damnavit, accusante eum Rudolfo Marchione, Henrici fratre.

Anno 1309. Walramus, Thiersteinensis Comes, provinciale Judicium celebravit Sliengæ, nomine Rudolfi Marchionis, Landgravii Brisgoviæ, cui ipsi Walramus Castrum *Spanecge*, vicum Yehtingen, aliaque bona addixit. (*p*)

§. XII.

HENRICUS III. ET RUDOLFI I. FILII.

Anno 1314. Heinricus Marggravius, suo & Rudolfi, fratris sui nuper defuncti, filiorum nomine, Landgravialem Castrum Schnefeld. extructum.

(*p*) Confr. supra Hachberga - Sausenberg. pag. 378.

poteſtatem exercens, Conrado Diet. Schnevelino permiſit, ut in omni Brisgoviæ parte, terris Marchicis tantum exceptis, vel in montibus vel in convallibus, planisque caſtrum exſtrueret. Charta data Friburgi. Schnevelinus, hac munitus Landgraviali licentia, Hachbergam inter & Emmedingam munimentum condidit *Schnefelden.* (q)

Poſt hæc ſolos Hachberga - Sauſenbergicæ Lineæ Marchiones, a Rudolfo I. ejus auctore, deſcendentes, excluſis Hachbergicis, Heinrici III. poſteris, Landgraviatum Brisgoviæ tenuiſſe reperio. Unde conjicimus, in diviſione Linearum Hachbergicos eum reliquiſſe juniori. Henricus junior certe, Rudolfi I. filius, Marchionis Hachbergici & Dynaſtæ Rœtelani nominibus titulum *Landgravii* conſtanter adjecit. Hic ipſe quoque Rœtelanam An. 1315. cum accepiſſet Dynaſtiam, Friburgenſibus primus Landgraviatum An. 1318. oppigneravit.

(q) Hod. *Weyer-Schloſs.*

EPOCHA

EPOCHA SAUSENBERGA-FRIBURGENSIS.

§. XIII.

Quarta Periodus, quam *Saufenberga - Friburgenfem* nominamus, cum Friderico I. Comite Friburgenfi incepit.

Landgraviatus oppigneratio.

Rudolfus I. Marchio, Lineæ Saufenbergicæ auctor, præter tres filios Henricum, Rudolfum, Ottonem, filiam quoque reliquerat Annam, quam Fridericus, Comes Friburgenfis, cum promiffa 700. marcarum argenti dote An. 1318. duxit uxorem. Henricus, Annæ frater, parata pecunia dotem Friderico cum folvere non poffet, Landgraviatum Brisgoviæ ei & patri ejus Conrado oppigneravit, & quidem antichretico jure. (*r*)

Oppigneratio facta I. confenfu fratrum Henrici, Rudolfi & Ottonis, quin etiam patrui eorum, Henrici III. Hachbergæ

(*r*) Edita hæc Charta in Diatriba, cui Tit. *Oefterreich. Beantwortung contra Bayern*, Part. II. pag. 59.

Marchionis, ac filiorum ejus. II. Oppigneratus est Landgraviatus Brisgoviæ cum vasallis, judiciis, juribusque universis. III. Pretium pignoris fuerunt septingentæ argenti mixti marcæ, Friburgensis valoris. IV. Evictio promittitur Comiti, præstanda per obstagium in urbe Friburgo. V. Reluitio oppignerantibus solis eorumque heredibus, Landgraviatum sibi servaturis, permissa. VI. Additur memorabilis conditio, ut vici Landgraviales, in Sausenbergæ Marchionum potestate mansuri, ab Imperio, non a novo Landgraviatus possessore, Comite Friburgi, in posterum acciperentur in feudum, iisdemque possiderentur juribus, quibus alii Brisgoviæ Nobiles à Landgraviatu vicos tenerent.

§. XIV.

Landgraviatus divisus.

Apparet hinc, & ex sequentibus luculentius apparebit, non omnem Landgraviatum, sed illas modo ejus partes Comitibus Friburgi fuisse oppigneratas, quæ extra Hachbergæ & Sausenbergæ Dynastias sitæ fuerunt. Duas ergo ob caussas titulo Landgraviatus Brisgoviæ, post oppignerationem quoque, Sausenbergici Marchiones utebantur. Primo, quod Landgraviatus oppigneratus modo fuerat, non alienatus. Secundo, quod jura Landgraviatus in terris suis sibi servarunt Marchiones oppignerantes, adeoque in illis manserunt Landgravii; solutis Comiti Friburg. 700. marcis argenti ad omne exercitium Landgraviale redituri.

In

In Charta An. 1327. data Gebvilæ in Alſatia, Rudolfus & Otto Marchiones, Annæ fratres, diſerte *Landgravii Brisgoviæ* vocantur. Henricus de Sliengen, Scultetus Baſil. in ſolenni quodam Inſtrumento An. 1333. eosdem hoc titulo fratres exornat.

§. XV.

Oppigneratus autem Landgraviatus feudum cum eſſet Imperii, opus erat confirmatione Cæſarea, quam Ludovicus Bavarus An. 1334. impertivit Überlingæ, ubi Landgraviale judicium Comiti Friburg. Friderico exercendum tradidit, donec Marchiones Hachberga - Sauſenbergici debitas 700. marcas ei perſolverint. Anno ſequenti, mortuis jam Henrico oppignerante & Anna ſorore ejus, Rudolfus & Otto, fratres, promiſſam An. 1318. evictionem tertio, poſtquam moniti fuerint, menſe præſtituros ſe pollicitici ſunt. Plenariam Landgraviatus Brisgovici ceſſionem ex evictione hac nemo eliciat. Oppignerationis confirmatio.

§. XVI.

Anno 1336. Fridericus, Friburgi Comes, patri ſuo Conrado partem ſuam (s) Landgravialis judicii per triennium reliquit, ita tamen, ut dimidiam emolumentorum ejus partem Friburgenſes Conradus & Fridericus.

(s) *Als verre als es mich anhöret.*

servaret, quam etiam concessurus erat patri, si forte hoc ipse celebraret judicium.

Marchiones Rudolfus & Otto.

Anno 1346. Rudolfus & Otto Marchiones vicum *Nider-Eggenheim*, ad Barones de Krenchingen tum spectantem, in Dominio Sausenberg. & Landgraviatu suo situm esse dicentes, judicia publica ibidem sibi vindicarunt. Res ad arbitrum delata, Conradum a Berenfels, qui definito tempore probationem & testimonia a Marchionibus proferri postulavit. Decennio post Otto Domini in Susenberg & *Landgravii Brisgoviæ superioris* titulum assumsit; (*t*) quum jussu ejus judicium provinciale Thannenkirchæ haberetur. (*u*) Sausenbergicæ enim terræ in superiore Brisgovia sitæ sunt.

§. XVII.

Egeno IV Friburg.

Anno 1359. in vigilia S. Ulrici Egeno Comes Friburg. & Landgravius Brisgoviæ, Friderici defuncti frater, Snevelinos, Valckensteinios & Morseros de vicis *Betzingen* & *Schaffhausen* Friburgi investivit. Charta munita fuit sigillo *Egenonis Comit. in Friburg, Lantgravii Brisgaudie*; unde feuda hæc Landgravialia

(*t*) *Marggraff Otte von Hachberg Herr zu Susenberg und Landgraf in Oberem Brisgouue.*

(*u*) An. 1356. *Ein offener Landtage zu Thannenkilche uffen der Herrschaft eygen u. in sime Landgericht.*

tum fuiſſe colligimus. Egeno enim, feuda Friburgenſia conferens, titulo *Landgravii* abſtinere ſolebat. Eodem anno, die Jovis ante Palmas, a Carolo IV. Imp. de Brisgoviæ inferioris Landgraviatu Moguntiæ inveſtitus eſt Egeno. (*x*) At anno ſequenti Landgraviatus univerſi inveſtituram obtinuit. (*y*)

Cæſar in concedendis privilegiis nimium, ut omnes norunt, liberalis, duas has inveſtituras, ſibi contrarias, dedit. Anno enim 1318. in Charta oppignerationis Marchiones Hachberga-Saufenbergici Landgravialia, in terris ſuis Marchicis, jura ſibi diſerte reſervaverant, & ob id ipſum Landgravios ſe ſuperioris Brisgoviæ vocarunt. Diſtinctionis in ſuperiorem & inferiorem Landgraviam origo hinc prognata videtur. Antiquiora enim hujus diſtinctionis veſtigia nullibi occurrunt.

§. XVIII.

Anno 1368. Friburgum ſui juris factum libertatem accepit, jura ſua vendente Eginone IV. Comite, paucos poſt menſes tamen Auſtriæ Ducum ſubjicienda imperio. (*z*) LEXICI BASIL. auctores (*a*) Comitem Hugonem An. 1367. Brisgoviam Auſtriacis

Friburgum venditum, non Landgraviatus

(*x*) MALDONER in *Hiſt. Ms. Brisgoviæ*, ex Archivo Friburg.

(*y*) GLAFEY *Anecdot.* n. 205. HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. n. 817.

(*z*) Vid. in Comit. Friburg. ſupra pag. 252. ſq.

(*a*) In verbo *Brisgau*.

vendidisse scribunt. Scribere debuissent, Eginonem An. 1368. Friburgensibus ipsis vendidisse Friburgum. Approbat tamen hæc verba anonymus Scriptor, (b) additque Imperio damnosum tum fuisse creditum, si Landgraviatus Brisgoviæ a Friburgo distraheretur. Subjungit porro, Leopoldum Austr. An. 1370. Rudolfo Badensi Advocatiam commisisse Brisgoviæ. At Landgraviatus ab Advocatia semper fuit diversus. Landgraviatum a Comitatu Friburgi diserte distinxit, sibique servavit Egino, quum valediceret Friburgo. (c)

Friburgenses, empta a Comite suo libertate, Leopoldo Austr. sese tradiderunt, qui jura Comitis Friburg. adeptus est, sed non jura Landgravii, Landgraviatus cum non potuerit vendi; quem Comites jure antichretico a Marchionibus Hachbergæ, Marchiones ab Imperio jure feudi tenuerunt.

Anno 1379. Advocatus provincialis Austriacus Brisgoviæ, Waltherus a Dicka, Marchionis Hachberga-Sausenbergici subjectos, in Keppenbacensium Militum ditione habitantes, tribus ejusdem

(b) *Oesterreich. Beantwortung contra Bayern* pag. 65.

(c) His verbis: „ *vorbehebt u. usgenommen die Landgraffschafft in Brisgow* „ *mit der Mannschaft u. mit allen iren Rechten.* „ Anonymus allegatus pag. 62. exceptionis hujus verba sequentia omisit: *in Brisgow mit der Mannschaft.*

Marchionis Judiciis annuis Provincialibus obnoxios esse pronuntiavit. (*d*)

§. XIX.

Anno 1395. memorabilis illa Landgraviatus Brisgoici in subfeudum conversio contigit. Pridie Kal. Aug. Conradus, Comes Friburgi, sororis suæ Annæ maritum, Rudolphum, Marchionem Hachberga - Sausenbergicum, Landgraviatus, a majoribus ejus, titulo pignoris, ut ipse fatetur, ad se delati, heredem absque ullo onere instituit, si post mortem suam nullam prolem reliquerit. Paulo post (*e*) Conradus, secum ipse mente revolvens, quod septingentæ illæ marcæ, pro quibus facta Landgraviatus oppigneratio, ex diuturna ejus possessione abunde perceptæ sint, in judicio Civitatis Neoburgensis ad Rhenum pignus istud Rudolfo Marchioni sponte ac libere reddidit. Rudolfus eadem die & loco vicissim Landgraviatum in subfeudum contulit Conrado. Ita oppigneratio in feudum conversa est; eo forte consilio, reditum ejus ad se suosque certiorem ut redderet Marchio. Landgraviatus in subfeudum mutatus.

Kkk 3

(*d*) Mentio hac in Charta fit suppliciorum, quæ in terris Sausenbergicis de damnatis ad mortem sumebantur, tribus in locis, *zu dem Gestul, zu der Harteichen, zu dem Kefferholz.*

(*e*) Septembris initio.

Conventum est etiam, ut singulis annis die S. Jacobi coerulei coloris accipitrem (f) Domino directo offerret Vasallus.

§. XX.

Investiturae Marchionum.

Anno 1401. Rupertus Imp. eundem Marchionem Rudolphum de Landgraviatu Brisgoviæ cum Judicio Provinciali, banno sanguinis, vasallis ac reliquis juribus, in quibus jus retinendi ac persequendi ecclesiarum & monasteriorum homines proprios, rite investivit. (g) Similem investituram Marchioni Sigismundus Imp. An. 1417. triennioque post Marchio Conrado Comiti ejusdem Landgraviatus subinfeudationem concessit. Sed & An. 1429. à Sigismundo idem Marchio Rudolfus cum filio suo Wilhelmo novam investituram obtinuit.

Hæc omnia facta sunt vivis Friburgi Comitibus, qui vendito Friburgo Landgravii inferioris Brisgoviæ permanserant. Landgraviam enim a Marchionibus in subfeudum tenuere.

§. XXI.

Lites.

Anno 1424. inter Marchionem Hachberga-Sausenberg. ac vicos nonnullos alienæ ditionis, in superiore Brisgovia sitos, lite

(f) *Einen blauen Habbich.*

(g) SCHILTERI *Institut. Juris publ.* Tom. I. pag. 88.

exorta, conſtituti ſunt arbitri, Burcardus Munch de Landscron, Dietericus de Amplo Molendino, Ulmannus de Pfirt, aliique; qui auditis teſtibus ſtatuerunt, judicia capitalia intra ſepta (*h*) vicorum *Schliengen* & *Steinenſtatt* ad ſcultetos eorum & incolas; extra ſepta vero ad Marchionem ſpectare, ut Landgravium Sauſenhartæ, (*i*) id eſt, ſuperioris Brisgoviæ; imo damnatos a ſculteto & incolis eidem Marchioni ad ſupplicium tradendos. Renovata deinceps controverſia, ſententia hæc a Senatu Baſil. An. 1458. ut arbitro firmata eſt.

§. XXII.

Hoc ipſo anno inferioris quoque Brisgoviæ Landgraviatus morte Johannis, Comitum Friburg. poſtremi, ad Marchiones Hachbergenſes, dominos directos, redierat. Recapitulatio.

In quarta iſta periodo, quæ *Sauſenbergo-Friburgica* eſt, quæque ab Anno 1318. uſque ad Comites Friburgenſes An. 1458. extinctos, adeoque per 140. annos duravit, tria temporum annotamus momenta.

(*h*) Germ. *Etter.*

(*i*) In Actis hujus litis Marchio ſæpius *Landgraf am Sauſenhart* dicitur. Brisgoviæ ſuperioris & inferioris collimitium ad Augenam vicum eſt. Quæ infra hunc limitem, ſimpliciter *Hart*, quæ ſupra, *Sauſenhart*, id eſt, Harta meridionalis dicitur. Acta hæc Ms. in Tabulario Bada-Durlacenſi extant.

Primum eſt Landgraviæ oppigneratio, quod Anno 1318. evenit.

Secundum eſt An. 1395. quo oppigneratio Landgraviatus inferioris a Marchionibus in ſubfeudum mutata.

Tertium eſt An. 1458. quo, extinctis Friburgi Comitibus, Landgraviatus inferior, illis in ſubfeudum conceſſus, ad dominos directos, Marchiones nempe Saufenbergicos, rediit. Saufenbergicis autem An. 1503. extinctis, ad Badenſes Marchiones, proximos nempe agnatos, cum Saufenbergicis, quibus adhæſerat, terris tranſivit.

§. XXIII.

Epocha Badenſis.

Itaque ab Anno 1503. quo Landgraviatus ad Badenſes pervenit, conſtituenda foret ejus periodus quinta, niſi omnis ejus vis & auctoritas ſub hac ipſa periodo pedetentim exſpiraſſet; quod & Alſaticis antea Landgraviatibus, aliisque apud Germanos evenit. (*l*) Creſcente enim Statuum illius Regni potentia, jurisdictio ad Proceres translata & novaImperii Tribunalia inſtituta ſunt; unde Landgraviales malli paulatim neglecti, denique omnino conciderunt.

Nec ſilentio tranſeundum, quod An. 1478. Sigismundus Archidux a Rudolpho, Hachbergæ Marchione, petiit, ut oſtenderet, quo

(*l*) De decrementis & extinctione Landgraviatuum Alſatiæ vide *Alſatiæ Illuſtrat.* Tom. II. pag. 127. & 133.

quo jure Landgraviatum Brisgoviæ & Dynaſtiam Badevillæ poſſideret. Utrumque Rudolphus demonſtravit Friburgi. (*m*)

Quum extinctis Hachberga-Sauſenbergicis, agnatis ſuis, ſucceſſiſſent Badenſes, Chriſtophorus omnes Badenſium terras poſſidens ſolus, tres Domus ſuæ Lineas condidit, quæ morte Philippi redactæ ad duas; quarum ſatores erant Bernhardus atque Erneſtus. Hic Lineæ Bada-Durlacenſis auctor *Landgravii in Sauſenberg* titulo primum uti cœpit in Literis, quas ad Carolum V. Imp. An. 1522. ſcripſit, in quibus contra Enſisheimenſe Regimen querelas inſtituit. (*n*) Ab hoc tempore continuatus eſt hujus tituli a Badenſibus uſus. Ferdinandus Archi-Dux nomine fratris ſui Imperatoris reſpondit, atque in Literis (*o*) eodem titulo ornavit Erneſtum. Poſtea temporis tamen Auſtriaci Marchionibus hac ſuper re litem moverunt.

Ceterum Brisgovia a ſeculi XIV. temporibus in Auſtriacam & Badenſem cœpit diſtingui. Poſtquam enim Habsburgici in

(*m*) Reperiuntur hæc in Codice Tabularii Bada-Durlacenſis, cujus rubrum: *Acta die Landgraffſchaft im Brisgau betreffend.*

(*n*) Formula hæc erat: *Marggraf zu Baden und Hachberg, Landgraf zu Sauſenberg, Herr zu Rœteln und Badenweiler.*

(*o*) Literæ ſcriptæ ſunt Moguntiæ d. 5. Maji 1522.

Alſatiæ, Helvetiæ & Auſtriæ partibus opes ſuas immenſum extenderant, in Brisgoviam denique ſeculo XIV. ex Alſatia transgreſſi, Briſaco, Friburgo, Neoburgo, aliisque oppidis, caſtris & terris ſuæ Domui adquiſitis, conſanguineos ibi ſuos repererunt Badenſes.

§. XXIV.

Landgraviorum jura.

Synopſis rerum, quas ex monumentis chronologico ordine huc usque protulimus, docet, fuiſſe tempus, quo Brisgoviæ Landgravius, uti Landgravii Alſatiæ, jurisdictionem civilem, capitalem, (*p*) atque feudalem (*q*) exercuit. Malli Landgraviales habiti ſunt Brombaci A. 1276. Tenningæ A. 1296. Waldkirchæ A. 1298. Burghemii ad Rhenum A. 1306. Sliengæ A. 1309. Tannenkirchæ A. 1356. & alibi, prout opportunum videbatur Landgravio. In ſuperiore Brisgovia Sauſenbergici Marchiones judicium Landgraviale ante caſtrum Rœtelenſe in area ſubdivali frequenter habuerunt, quod a loco *Kapfgericht* fuit nuncupatum.

Extinctis Sueviæ Ducibus, ſecuritatis publicæ cura quoque commiſſa Landgraviis; ſine quorum conſenſu nullum in

(*p*) Vid. ad An. 1424.

(*q*) Ad An. 1296. & 1309.

Brisgovia castrum ædificare licebat, ut Rudolphus I. peculiari Diplomate Anno 1279. stabilivit.

Landgravio insuper Jus conductus per provinciam, jus naufragas in Rheno naves cum mercibus fisco addicendi, (r) aliaque jura competebant.

Qualiscunque autem fuerit Landgraviorum veteris ævi potestas, illa sane progressu temporis iisdem gradibus pedetentim descendit, quibus Principum, Comitum, Nobilium atque Civitatum Germaniæ suprematus, superioritatem territorii quem vocant, ascendit; postquam nempe singuli Status in terris suis devenere Laudgravii.

Pro Insignibus Landgraviatus Brisgoviæ a multis habitus fuit leo ruber cum aurea corona in argenteo campo. Sed Insignia Landgrav.

L l l 2

(r) Jus hoc Anno 1419. exercitum est in naufraga bona navis Waltheri de Andlau; & agnitum ab arbitris inter Episcopum Basil. & Marchionem Hachbergæ Anno 1424. Germani jus hoc *Strandrecht*, *Grundruhrrecht* & simpliciter *Grundruhr* vocarunt; quod non in Germania modo, sed & apud alias invaluit gentes.

erronea opinio hæc eſt. Leo enim primum fuit Zaringorum Inſigne. (*s*) Chriſtophorus ex Marchionibus primus Inſignibus ſuis Badenſibus hunc leonem adjecit, poſtquam Sauſenbergicam hereditatem adierat. (*t*)

(*s*) Vide ſupra in Zaringicis pag. 195.

(*t*) Leo in Inſignibus Badenſibus primum occupat locum ; Uſenbergica autem ala ſecundum.

DYNA-

ad pag. 453.

TABUL
STEM
TARUM R

CUS I. de Rötenlein Advocatus Ec

THEDERICUS II. de Rœtelei

. † 1213. TIETRICUS III. de

233. DIETRICUS IV. LUTOLDUS Canonicus Constant. 1229.

ovo Nob ilis Anno

Rœtenlein LUTOLDUS

03. Basil. † 1315

s 1290.

Anno 1185. Ludovicus (forte Lutoldus) de Rotenleim Chartæ, Turici conſcriptæ, nomen dedit. (*e*)

Anno 1187. *Tietricus de Rotenlein* in Diplomate Bertoldi, Zaringiæ Ducis, Eccleſiæ Turicenſi dato, allegatur, (*f*) qui Tietricus III. fuiſſe videtur, ab illis diſtinctus, qui in ſuperioribus Chartis memorantur. Tietericus III.

§. III.

Anno 1191. Lutoldus de Rœtenlein, Eccleſiæ Baſil. Præpoſitus, Henrico Epiſcopo, qui cum Friderico I. Imp. in Oriente extinctus eſt, in Epiſcopatu hoc ſucceſſit, uſque ad An. 1213. ſuperſtes. (*g*) Epiſcopi Baſil.

Secutus eſt eum in Epiſcopatu Baſil. Waltherus, alias dictus Waldricus, a Rœtelen, qui artibus magis, quam legitima electione ad hanc dignitatem pervenit. Waldricus, Baſilienſis Epiſcopus electus, An. 1214. ſubſcripſit Diplomati Friderici II. Imp. pro Eccleſia Viennenſi, dato Baſileæ. (*h*) Idem vero Waldricus auctoritate Concilii Romani brevi poſt ſede Epiſcopali dejectus eſt. (*i*) Vixit deinceps in Eccleſia Conſtantienſi Canonicus, una

(*e*) HOTTING. *Hiſt. Eccleſ.* Tom. VIII. pag. 1180.

(*f*) TSCHUDI *Chron. Helv.* Tom. I. pag. 92.

(*g*) URSTIS. *Chron. Baſil.* pag. 115. ſqq.

(*h*) CHIFLETIUS in *Veſont.* Part. II. pag. 255. *Baſilea ſacra* pag. 218.

(*i*) URSTIS. l. c. pag. 118.

cum Lutoldo fratre, ut ex Conradi Episcopi Constant. Chartis An. 1229. apparet; in quarum altera *Walterus* & *Lutoldus fratres de Rotenlein;* in altera *Clericus W. & L. fratres de Rotinlein* inter Canonicos Constant. leguntur. In posteriore quoque inter seculares C. de Rotinlein allegatus est testis. (*l*)

§. IV.

Dietericus IV.

Septennio post *Dietricus de Rotinlein, nobilis*, Constantiæ decreto synodali Henrici Episcopi subscripsit. (*m*) Lutoldus II. Episc. Basil. qui successit Henrico, An. 1238. defuncto, non Rœtelensis, sed ex Comitibus fuit Arburgi. Trithemius tamen & Stumpfius volunt, eum fuisse Rœtelensem. NICOLAUS GERUNG, dictus *Blauuenstein*, rem in dubio relinquit. (*n*)

Ad Dietericum hunc referri procul dubio debent, quæ in *Chronico Burglensi* (*o*) his verbis leguntur: „ Dietericus in „ Rotenleim dedit S. Johanni (in Burglen) unam scopozam in villa „ Gupha. (*p*)... Cum licentia Domini sui Tieterici Anna de „ Scopheim

(*l*) HERRG. *Genealog. Habsburg.* Tom. II. pag. 237. sq.

(*m*) Ibid. pag. 251.

(*n*) In *Chronica Episcopor. Basil.* quæ extat in *Scriptorib. Rer. Basil. minor.* Lib. II. Cap. XVIII.

(*o*) Cap. XVII. in RUST. HEER. *Anonymo Mur. denud.* pag. 382.

(*p*) *Gupf* prope Tannenkircham.

„ Scopheim (Schopfheim) dedit, unum mannwerc vineæ
„ apud Tanninchilcha.

§. V.

Haud dubie Rœtelanæ Gentis propagator fuit Conradus ille, in Charta Constant. An. 1229. superius laudata, ut & Phirretensi An. 1233. (q) testis memoratus. Occurrit etiam in Charta An. 1258. qua Conradus a Rosenberg pro 21. marcis argenti emit Efringam. Conradus

Ex Ulrici, Comitis de Novo Castro, filia tres filios suscepit; Waltherum, Ottonem atque Lutoldum, quorum extat Charta, Abbatiæ S. Blasii An. 1262. data, quibus damnum a se illatum reparaturos se spondent. In hac patris Conradi, jam defuncti, atque matris, tum præsentis, faciunt mentionem. (r) Fratres hi in bello Nobilium Basileæ a parte factionis, cui Psittacus fuit insigne, steterunt, & A. 1272. cognato suo, Henrico ex Comitibus Neuenburgicis Basiliensi Episcopo, in bello contra Rudolfum Habsburgicum Comitem, mox Romanorum Regem, adstiterunt; unus etiam ex iis in Castro Nigræ Silvæ Werra a Rudolfo captus est. (s) Uxor & filii.

(q) HERRG. l. c. pag. 244. ubi *Conradus de Rœtenlein* inter Liberos primus testis ponitur.

(r) Cod. Diplom.

(s) GUILLIMANNUS *Habsb.* Lib. VI. Cap. IV. & URSTIS. *Hist. Basil.* Lib. II. Cap. XXI. eum Theodoricum vel Dietericum vocant.

§. VI.

Otto. Anno 1287. Otto Dom. de Rœtenlein Hugoni dicto *Kinde*, Militi Basil. prædium in Augst, quod a se in feudum tenuerat, in proprium tradidit, ut illud Abbatiæ Olspergensi venderet.

Anno 1290. ipse & filius ejus Waltherus feria secunda post festum Mich. cum Præceptoria Ord. Teut. in Baden & Bückein de Advocatia & Curia in Fischingen, intercedentibus Rudolfo, Constantiensi Episcopo, & Lutoldo, Præposito Basiliensi, transegerunt.

Anno 1296. *Ote de Rotenlen;* (*t*) Anno 1303. *Otte de Rœtelein* (*u*) in Chartis Basiliensibus laudatur testis. *Otto Dominus de Rœtenleym* consensu filii sui *Waltheri*, Domicelli de Rœttenleym, renuntiavit bonis, quæ sacerdos, dictus de Kandera, Præposituræ Bürglensi dederat in villis Kander & Rütlicken. Actum prid. D. Barthol. 1297.

Waltherus filius. Mortuo patre Waltherus filius An. 1309. Judicio provinciali interfuit, quod Walravus Comes de Thierstein nomine Rudolfi Marchionis de Hachberg Schliengæ habuit.

(*t*) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. III. pag. 559.

(*u*) *Merckwürdigk. der Landsch. Basel*, Part. X. pag. 1053.

Anno 1310. Petrus de Spechtbach, Miles, bona nonnulla in Cappel, Sundgoviæ vico, Walthero nostro refutavit. Waltherus Ulrico II. Phirret. Comiti ea concessit, (x) brevique post obiit improles.

§. VII.

Anno 1271. *Lutoldus de Rotelnheim, Canonicus Basil.* testis est in Literis, quibus Ulricus, Phirretti Comes, terras suas Ecclesiæ Basiliensi obtulit in feudum. (y) Lutoldus

Anno 1281. idem Lutoldus, Archidiaconus Ecclesiæ Basil. ab Episcopo suo datus est sponsor Theobaldo Comiti Phirret. in Literis, quas ipse quoque sigillo suo munivit. (z)

Anno 1295. *Luitoldus de Rœtenlein, Præpositus majoris Ecclesiæ Basil.* tabulas Lutoldi de Regensperg, in Claustro monasterii S. Blasii datas, primus testis signavit. (a)

Anno 1313. Conradus Schaler de Benkon, Miles Basil. jussu Aulæ Imp. Lutoldum de Rœtenlein, Præpos. Basil. & Marchionem Rudolfum de Hahberg, reduxit in possessionem oppidi Schophein & Castri Rœtenlein atque bonorum, in quæ Ulricus de Butikon, dictus *Liebclose*, fuerat immissus.

Mmm 2

(x) Cod. Feud. Ms. Regim. Ensisheim.

(y) STEYERER *Hist. Alberti II. Ducis Austr.* in Addit. pag. 209.

(z) HERRG. Tom. III. pag. 497.

(a) Ibid. pag. 558.

§. VIII.

Dynastiam Rœtelanam Hachbergicis donat.

Anno 1315. Lutoldus de Rœtenleyn, quondam Præpositus Eccl. Basil. debilis corpore, mente tamen sanus, donatione inter vivos Heinrico, Domicello, Margravio de Hahperg, Lantgravio Brisigougiæ, præsenti & recipienti, universas munitiones, castra, villas - - - omniaque bona sua ac possessiones & jura tradidit; servato tantum ad dies vitæ suæ Dominii hujus Rœtelani usu fructu. Act. Basileæ feria V. ante S. Thomam.

Donationi faciendæ propinquitas sanguinis occasionem dedit Lutoldo. Henricus enim, cui partem hanc suam Dynastiæ donavit, haud dubie nepos ejus ex sorore extiterat. Henricus sane, cui donatio facta, Lutoldum hunc de Rœtenlein, in Charta, Schopfheimensibus An. 1316. Basileæ data, suum avunculum beatæ memoriæ appellat. (b) Unde concludimus, matrem Heinrici fuisse Rœtelanam vel sororem Lutoldi. Concludimus porro, Lutoldum hunc die Jovis post fest. Pentecost. dicti A. 1316. quo Henricus Sausenbergicus Chartam memoratam conscripsit, non inter vivos, adeoque brevi post donationem fuisse extinctum.

§. IX.

Interitus Gentis.

Ita cum Lutoldo interiit Familia Liberorum Dominorum de Rœteln, quæ ab An. 1083. usque ad An. 1315. in Basiliensibus

(b) *Unser Oehein selige, Herr Lutolt von Rœtenlein der Tuomprobst.* In Charta hac Henricus montem & silvam *Entegast*, Schopfhemio vicinam, civibus ejus donavit.

& Brisgovicis monumentis occurrit; quaeque non alium, quam Imperatorem & Imperium, habuerat Dominum. Castrum illa Rœtelæ cum oppido Schopfheim, ceterisque ad Dynastiam pertinentibus locis liberum ab omni nexu feudali, propriumque possedit allodium, Franci quod appellitant *Francum.* Dynastiam ad Marchiones Saufenbergæ in hoc statu transiisse, ex Chartis est evidens.

Rœtelanorum Ministerialibus vel Castellanis procul dubio accensendi sunt inferioris Nobilitatis Milites nonnulli, quos inter Johannes de Rœtelen, Armiger, qui a Johanne Habsb. Comite An. 1362. Heinrico de Sliengen datus est sponsor. (c) Egonem de Rœtelen Liberum proelio Sempacensi An. 1386. periisse TSCHUDIUS (d) refert. Otto de Rœtelen Castro & Dynastiæ Badevillanæ ab A. 1456. ad A. 1464. præfuit, ut Chartæ illius ætatis nos docent.

§. X.

Roetelanum Insigne SPENERUS (e) ita describit: „ Area inferiori sui parte quinis fluviis vel fasciis undosis argenteis „ & cyaneis exaratur, ex quibus in superiori parte aurea „ leo coccineus exoritur. Insignia.

Mmm 3

(c) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. III. pag. 706.

(d) *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 527. Conf. *Orig. & Hist. Archid. Austr.* ap. SENCKENBERG *Selector.* Tom. IV. pag. 139.

(e) *Op. Herald.* Part. spec. pag. 383. sq.

At contrarium docent monumenta antiqua Rœtelensium Dynastarum. Primo sigillum subjunctum Chartæ Olspergensi An. 1287. ubi leo exsurgit non ex undis, sed ex quadrupla serie pellium variarum, (*f*) quarum summa quatuor, secunda tres, tertia duas pelles, quarta unam continet pellem. Secundo Monumentum sepulcrale Marchionis, uti nobis videtur, primi Sausenbergicæ Lineæ Rudolphi, cujus uxor Rœtelana. Ibi pelles variæ quoque in Insignibus lapidi insculptis, uti in sigillo Olspergensi, comparent. Tertio URSTISIUS (*g*) Insignia Rœtelana variis quoque pellibus, non fluviis undosis, delineat; optimus hac in re judex, quod ex Rœtelanis Dynastis Episcopi & Præpositi Basiliensis Ecclesiæ desumpti fuerunt.

(*f*) *Vair* Gallis, Germ. *Eisenhütlein.*

(*g*) *Chron. Basil.* Lib. I. Cap. XX. pag. 62. & Lib. II. Cap. XVI. pag. 115.

DYNA-

DYNASTAE USENBERGICI.

§. I.

Castrum Usenberg, a quo Dynastis nomen, ut antiquum, ita brevissimæ durationis fuit. „ Castrum de Usenberg cum tota augia & „ montem Eggehardi „ Innocentius II. Papa inter Ecclesiæ Basil. possessiones An. 1139. recenset. (*a*) Mons Eggehardi ad Brisacum superest, paulo supra urbem; infra eam Isenberga visitur mons in Rheni insula situs, ita ut urbs inter Eggehardi & Isenbergæ montes sit media. (*b*) Usenbergam inconstantia & impetu Rheni (*c*) periisse novimus. Nulla sane sec. XII. arcis hujus, nisi in Dynastarum nomine, occurrit Castrum Usenberg

(*a*) HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. num. 217.

(*b*) Situm hunc exprimit MERIANI *Topograph. Alsat.* pag. 8.

(*c*) De hac Rheni inconstantia, ad Brisacum præsertim, Vid. *Alsatiæ Illustr.* Tom. I.

memoria. Ante ducentos hos annos Badenſes Uſenbergam a Briſacenſibus vaſtatam, pœnæque loco Caſtrum Höhingen ab iisdem ædificatum fuiſſe retulerunt.

Dynaſtia. Dynaſtia Uſenbergica pluribus caſtris, oppidis ac vicis, per omnem fere Brisgoviæ tractum Rhenenſem diſperſis, conſtitit, ita ut quæ infra Briſacum, inferior, quæ ſupra Briſacum ſita ſunt, ſuperior Dynaſtia dicerentur.

Ad inferiorem ſpectarunt *Kenzingen* & *Endingen*, oppida; Caſtrum *Kürnberg;* vici *Huſen*, ſuperior & inferior, *Weisweiler*, *Bleichen*, *Nortweil.*

Superiorem Dynaſtiam compoſuerunt *Sulzberg* oppidum, Caſtrum *Höhingen*, vici *Riegel*, *Biſchoffingen*, *Eichſtatt*, *Ihringen*, *Hochſtatt*, *Nider-Rimſingen*, *Hugelnheim*, *Mauchen*, *Schliengen*, *Steinſtatt.* Locis his dominium directum Caſtri *Stauffen* non immerito addas.

Nunc ex iis Domus Badenſis Höhingen, Weisweiler, Leiſelheim, Biſchoffingen, Eichſtatt, Ihringen, Sulzberg, Hugelheim; Epiſcopus Baſil. Mauchen, Schliengen, Steinſtatt; Dux Wirtenbergenſis Nortweil; reliqua Domus Auſtriaca poſſidet.

§. II.

Heſſo. Anno 1052. Heſſo quidam Dynaſta Domum in honorem S. Mariæ, S. Petri & Omn. Sanctor. poſteaque mortuo ſuo fratre Lamberto

Lamberto Cappellam in honorem S. Nicolai prope Eichftatt fundavit, ut ipfius atque uxoris fuæ Goutæ anniverfarius dies in ea celebraretur. Heffonem hunc Ufenbergicis Dynaftis facile adfcribimus, quod nomen Heffonis in Dynaftis his obvium fuit, quodque jus patronatus ecclefiæ Eichftadienfis ad eosdem Dynaftas deinceps fpectavit.

Anno 1111. Heffo de Ufenberg Ottonem, Comitem Habsburg. in Butenheim interfeciffe fcribitur. (*d*)

Anno 1161. Burchardus de Ufenberc inter teftes comparet emtionis fundi Tennibach, a nobili viro, Cunone de Horwin, per Abbatem Heffonem de Frienisberch, in Caftro Hahberc, factæ. Burcardus.

Anno 1171. Burchardus de Ufemburch in Diplom. Friderici I. Imp. Noviomagi pro Bertoldo Duce Zaring. dato, teftis legitur. (*e*)

Anno 1181. Burchardus de Ufenberg iterum teftis eft in Charta Udalrici de Novo Caftro. (*f*)

(*d*) HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. I. pag. 140. ex Charta Murenfi.

(*e*) HONTHEIM *Hift. Trevir.* Tom. I. pag. 603.

(*f*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 90. HERRG. *Genealog. Habsb.* Tom. II. num. 244.

§. III.

Rudolfus

Anno 1219. Rudolfus de Usenberc agros & prata, a Jo. de Keucingen, proprio Milite suo, nec non ab Henrico de Valckenstein, sibi resignata, Abbatiæ Tennebacensi pacto emphiteutico tradidit. Sed & Rudolphus *Nobilis de Usenberch* Ministerialibus & hominibus suis universis, ut donationibus quibuscunque monasterium illud locupletarent, permisit.

Filii ejus.

Circa An. 1231. Rudolfi hujus filii, Burcardus & Rudolfus, fratres de Usenberg, villam Muosbach, quæ patri ipsorum oppignerata fuerat, Abbati Tennebacensi redimendam dederunt.

Anno 1244. iidem fratres, *Nobiles de Usenberg*, in literis Hartmanni Comitis de Kiburg pro Ecclesia Argent. testes, (*g*) cum Abbatia Tennebac. convenerunt, ut a telonio pontis in Riegol immunis esset, nisi quod malterum siliginis ad illum sustinendum quotannis præstare debeat. Sed & curtim suam Hugelnheim cum jure patronatus ibidem Abbatiæ huic vendiderunt. Actum in Castro *Stouphen.*

(*g*) TSCHUDI *Chron. Helvet.* Tom. I. pag. 140. & HERRG. *Geneal. Habsb.* Tom. II. pag. 277. literam initialem B. Burcardum quæ indicat, male Bertholdum significare crediderunt.

Anno 1245. Rudolfum Nobilem de Usemberch & Burcardum, fratrem ejus, nuper defunctum, ecclesias ditionis suæ, quas ipsi vexaverant, Sultzbergensem præcipue, ab omni damno liberas pronuntiasse, Friburgi consignatum est literis. (*h*)

Rudolfus ille, postquam graves cum Ludovico, Dynasta Lichtenbergensi, discordias aluisset, extinguendis illis fratris ejus Henrici defuncti filiam, quarto gradu sibi cognatam, ducturus uxorem, Pontificis Rom. dispensationem petiit. Innocentius IV. Papa, Nonis Jan. Pontificatus sui anno quarto, potestatem hanc dispensandi Henrico, Episcopo Argent. concessit. (*i*)

Anno 1248. Hermannus & Rudolfus fratres, Marchiones de Baden, feodum in Eistatt, quod R. & B. fratres de Usenberch ab ipsis tenuerant, filio Burcardi Usenbergici concesserunt Hessoni. Literæ in Mulenberc datæ Nonis Aprilis. Sexennio post Rudolphus de Usenberg censum quendam vini Tennebacensibus apud Endingam donavit.

Anno 1256. Rudolfus Nobilis de Usenberch superarbiter constitutus est litis, quæ inter monasterium Tennebac. & inter advocatos villæ Wiscewil, Hermannum & Johannem, Milites, super silvas & pascua banni ejusdem villæ vertebatur. Res acta

(*h*) In festo S. Dominici. Tabular. Bada-Durlac.

(*i*) Ex Archivo Vaticani.

IV. Nonas Octobr. in coemeterio S. Petri in Endingen. Eodem anno, curante Rudolfo hoc Usenbergico, Parthenium Wohnental in Brisgovja Cistercienfium ordini a Pontifice Alexandro IV. traditum fuit. (*l*)

§. IV.

Hesso & Rudolfus patrueles

Anno 1271. Hesso, Dom. de Usemberg, monasterio Sulzbergensi universos ex jure mortuarii per vallem istam reditus donavit.

Anno 1279. Hesso & Rudolfus, Domini de Usenberg, sigilla sua appendent Chartæ, quæ de juribus curiæ dictæ *Fronhof* in Bischoffingen agit. *S. Hessonis Nobilis de Ùsenberg. S. Rudolfi Nobilis de Ùsenberg.*

Anno 1284. Hesso & Rudolfus hi curiam suam in Eistat pro 60. marcis argenti vendunt, jus patronatus tamen, advocatiæ & banni ibidem servantes.

Anno 1285. Ruodolfus de Usemberg literas Heinrici March. de Hahberg, quibus Abbatiæ Tennebac. reditus in Malterdingen venditi, testis signavit.

Anno 1294. IV. Kal. Sept. Hesso illustris *de Ösemberch* Miles, Advocatus vallis in Sulzberg hereditarius, Conventuali

(*l*) PETRI *Suevia Eccles.* pag. 907. Comes de Isenburg Rudolfus hic per errorem scribitur.

Ecclesiæ S. Cyriaci in Sulzberg jus asyli aliaque privilegia concessit.

Anno 1300. Hesso & Rudolfus, Nobiles de Usenberg, literas transactionis Comitum Egenonis & Conradi cum Civitate Friburg. signarunt testes & sigillis suis munierunt.

Anno 1302. Hesso ille Johanni, Hildebrandi Spenlin Militis filio, duas partes decimæ frumenti in Bischoffingen eodem, quo pater ejus utebatur, jure feudali confert. Dat. in Castro Riegel die Jovis ante S. Cathar.

Anno 1304. Hugo (forte Hesso) Dom. de *Issenberg*, cum sculteto & senatu Kentzing. in suis cum monasterio Schutterano diffidiis, in Heinricum March. Hachberg. & Waltherum de Geroldseck compromisit. (m)

Anno 1306. Hesso de Usenberg & filius ejus Burcardus consenserunt, ut Ruolandus, Ministerialis eorum in Höhingen, reditus feudales in Üringen venderet.

§. V.

Anno 1308. Civitas Brisacensis transigit cum Nobili Domicello Burchardo, Domino de Usenberg, super census & Burcard. & Gebh. fratres.

(m) SCHANNAT *Vindem. liter.* Collect. I. pag. 23.

mulctas civium suorum in vico Üringen, qui ditionis Usenbergicæ erat, habitantium.

Anno sequenti (*n*) idem Burcardus de Usenberg judicio provinciali in Schliengen interfuit, ibique vicos Mauchen, Schliengen, Steinenstatt, quos in feudum tenuerat, Marchioni Hachbergico refutavit.

Anno 1311. idem decimas vici Ror in Sundgovia Burcardo de Kageneck, Henrico Wezelio &c. Militibus in feudum contulit. Wezelii id a Marchionatu Hachbergico hodieque tenent.

Anno 1315. Ulricus de Eistatt & filius ejus Rudolfus Burcardo & Gebhardo fratribus, Dominis de Usenberg, castrum, homines & universa jura sua in Eistat pro 140 marcis argenti vendiderunt.

Anno 1316. Burcardus & Gebhardus, fratres de Usenberg, Heinrico Marchioni de Hahberg, Burcardi genero, castrum & oppidum Burgheim, bona & jura in Rotwiler & Bergensi valle, nec non vicum Ütingen, quæ ipsis oppignerata erant, se restituturos promiserunt, postquam Judæo Brisacensi de pecunia, cujus prædes erant, satisfactum fuerit.

Anno 1317. Burcardus Nobilis de Usenberg & Gebh. de Usenberg, *Rector Ecclesiæ in Eistat*, ut sigilla ferunt, incolis

(*n*) *Am guten Tag* ante S. Galli.

vici Ihringen gabellam vini ibidem pro centum libris denar. vendiderunt. Eodem anno, die Sat. ante S. Nicolai, ſcultetus & ſenatus Briſacenſis cum Nobili viro Burcardo de Uſenberg, qui cives quosdam eorum captivos tenuerat, in gratiam ſe rediiſſe, teſtantur.

Anno 1321. Comes Conradus de Friburg ſententia ſua Burcardum de Uſenberg, ob bellum Falckenſteiniis Nobilibus, cum quibus de vico Bickenſol certaverat, illatum damnavit.

Anno 1324. vigilia S. Matthiæ Conſul & ſenatus Friburg. de damno 1200. marcarum argenti, quod Burcardus Uſenbergicus ipſis in bello, pro Endingenſibus contra Conradum Comitem de Friburg geſto, intulerat, ſatisfactum ſibi eſſe, profeſſi ſunt literis. Eodem anno (o) Wernherus Gutmannus de Hadeſtat a Burchardo de Uſenberg Caſtrum Höhingen & vicum Riegel, ſeptingentis marcis argenti ponderis Colmar. redimenda, ſeſe emiſſe teſtatur.

Anno 1326. die Ven. poſt feſtum Aſcenſ. Albertus, Dux Auſtriæ, Burcardum de feudis Auſtriacis inveſtiens, filias ejus, deficientibus filiis, ad ea quoque ſe admiſſurum declarat. Datum in monaſterio Schwarzach.

Anno 1327. Johannes Werre dictus Stecher, civis Friburg. vicum Biſchoffingen cum hominibus, dictis *Kœnigsleute*, ibidem &

(o) Die Martii *nach der alten Vaſenacht.*

in Wafenweiler a Burcardo noſtro in feudum, octoginta marcis argenti redimendum, accepit; ea lege, ut nullum judicium ſanguinis inſcio & invito Domino directo habeatur.

Anno 1330. die Sixti Ludovicus Imp. homines & bona Imperii in Rimſingen, Höchſtat, Achtkarle, Lüſſelheim, Biſchoſſingen, Üringen, Merwingen, Waſenweiler, in valle Rotwil & Bergen Burcardo huic pro ducentis marcis argenti ponderis Friburg. Hagenoæ oppigneravit.

§. VI.

Hugo & Fridericus fratres.

Anno 1314. Domicellus Hugo de Uſenberg & uxor ejus Sophia de Horburg, Conrado & Johanni, Colmanni filiis, curiam vendunt.

Anno 1313. Hugo de Uſenberg, Dominus in Kürnberg & Kentzingen, conſenſu fratris ſui Friderici, volente affine ſuo Heinrico de Rappoltſtein, Domino de Hohenack, curiam in vico Bleichen vendidit.

Anno 1337. Hugo Dom. de Uſenberg cenſus & jura ſua in Eſpach, Ywa, Rore & in valle Gloterana Johanni de Keppenbach, Armigero Friburg. in feudum pignoratitium dedit, decem marcis argenti redimendum.

Anno

T A

ad pag. 463.

A DYNASTERG.

HESSO I

Hesso d

Burchardus

Rudolfus N

Bi
Fri
ibi
utr
Ni
Bi
ten

Ni
Ba
pr

Nobilis de Usenberg 56. Uxor Elisab.
45. 8.

pe
W

b. A. 1248. — 1306. — 1300.

m
vi

berg A. 1308. — 1330. lesiæ in Eistat A. 1317.

hu
in

GO de Usenberg Dom. in Kü 343. † 1358. Ux. Susanna,
n A. 1331. † 1343. Ux. Sophia de refilia, A. 1349.

386. Adelheidis ux. 1379. Ux. Agnes, Hein-
de Krenchingen 4.

H

NNA, ux. 1. Conradi Com. Tub nigsfeld per 24. annos,
hèri de Hornberg A. 1393. & rch A. 1420.
Urselingen A. 1400.

Kenzingen, ceu locis, quæ feuda Auſtriaca Friderici Uſenbergici, qui improlis deceſſit, morte ad Rudolphum, ut dominum directum, redire debuiſſent. Inſtituto hac ſuper re Judicio feudali, Immerius, Strasbergæ Comes, delegatus Judicii Præſes, pronuntiavit pro Rudolpho Seckingæ, in campo juxta Crucem, in agro ad Auſtriæ Ducem pertinente, die Veneris poſt Agnetis An. 1358. (*p*) Marchio cum Rudolfo tranſegit, vicies mille marcas ei pro redemptione vinculi feudalis promittens. Quum autem non perſolveret ſummam, Rudolphus Auſtriacus apud Carolum IV. Imp. An. 1265. queſtus eſt. Hic Pragæ judicium conſtituit, cui Cæſaris nomine Fridericus Teccenſis Dux præſedit. Henricus Hachbergicus cecidit cauſa. Auſtrius non modo in Kurnbergæ & Kentzingæ, ſed & in Hachbergæ poſſeſſionem immiſſus eſt. (*q*)

§. VIII.

Johannes & Heſſo fratres.

Anno 1354. Johannes de Uſenberg Petro Schallerio de Benckon, Militi, feuda, quæ antea a Friderico Uſenbergio tenuerat, de novo conceſſit. Eodem anno die lunæ ante S.

(*p*) Inſtrumentum vide apud HARPPRECHT *Staats-Archiv des Cammergerichts* Tom. I. pag. 37.

(*q*) Sententiam vide apud HARPPRECHT. loc. alleg. pag. 104. ſq.

Matthæi curtem dictam Göttinshof in Eiſtat & caſtrum dirutum ibidem a Friderico, Friburgi Comite, in feudum accepit, fratri vero Heſſoni oppidum Endingen, vicum Ihringen, homines in Baldingen & locis vicinis, tractum Kaiſerſtuhl & bannum ferarum, jus reluendi vicos Hölingen, Biſchoffingen, & Leuſelheim dare promiſit.

Anno 1356. Johannes & Heſſo, Domini de Uſenberg, Comiti Friderico de Friburg, Landgr. Briſgoviæ, vicum Eiſtat cum jure patronatus reſutant, ut Gerhardo Schultheiſſio, Militi, & Jo. Krüſchli, civi Ending. conferatur. Appenſa Chartæ ſigilla *Johannis nobilis de Uſenberg* & *Heſſonis Dom. de Uſenberg.*

Anno 1357. Johannes Dom. de Uſenberg conſenſu Claræ de Friburg, Comitiſſæ Palat. Tubingenſis, ut Dominæ directæ, ut & fratris ſui Heſſonis vicum Eiſtat cum omnibus bonis & juribus ei adſcriptis Johanni Malterer, Jo. Schnewlino, Militibus, & Diet. de Valkenſtein pro 500. marcis argenti cum pacto reluitionis Friburgi vendidit.

Anno 1360. Egeno Comes Friburg. vicum Eiſtat cum judiciis, cenſibus, vectigalibus univerſiſque juribus, excepto caſtro diruto, jure patronatus & duabus curtibus, prævio Johannis & Heſſonis fratrum de Uſenberg conſenſu, Schnewelinis aliiſque in feudum confert.

Anno 1361. Johannes & Hesso fratres (Brien) judicia & alia jura in vico Weil, quæ Conradus Munch de Munchenstein ab ipsis tenebat, Ottoni & Rudolfo Marchionibus de Hachberg reliquerunt.

Anno 1365. Johannes & Hesso fratres censum vini in Bischoffingen Sigsteiniis fratribus, civibus Friburgi, vendiderunt.

Anno 1368. uterque hic frater nominatur in Charta compositionis inter Egonem Comitem & Civitatem Friburg. (r)

§. IX.

Hesso solus.

Anno 1371. Hesso Dom. de Usenb. Ulricum, Weltinum & Ottonem fratres de Stauffen jussit oppidum Sulzberg ab Egone Com. Friburg. in feudum recipere, in quem nempe dominium ejus directum transtulerat.

Anno 1376. Hesso de Usenb. (ein frier Herre) uxori suæ Agneti, Heinrici de Gerolzeck filiæ, 600. marcas argenti in vico Eystat, 200. in vicis Nider-Rimsingen, Hochstatt & Lusselnheim pro dotalitio assignat. Accessit consensus Conradi Com. de Tubingen, Hessonis & Agnetis generi; accessere testes Comes Symon de Thierstein, Marchio Johannes de Hachberg & Waltherus a Dicka,

(r) WENCKER. *de Usb.* pag. 71.

Advocatus provinc. Brisgoviæ, appenfis figillis fuis literas has firmantes.

Anno 1377. Leopoldus Dux Auftr. permittit Heffoni de Ufenb. ut filiæ fuæ Annæ, Conrado Comiti Tubing. nuptæ, 500. marcas argenti ex dimidia oppidi Endingen, feudi Auftr. parte pro dote adfcribat.

Anno 1378. Heinricus Epifc. Conftant. Clingoviæ hærens, Decano in Endingen mandat, ut propofitum ab Heffone Ufenbergico parochum Eiftadii inftituat.

Anno 1379. Parochus ifte Eiftadienfis, Albertus de Ettelingen, beneficiorum ab Heffone de Ufenb. nuper defuncto, cujus Capellanus fuerat, acceptorum memor, ob grave, quod ille contraxerat, æs alienum, liberis ejus & Burcardo, Johannis p. m. Dom. de Ufenberg filio, eorumque heredibus emolumenta ecclefiæ Eiftad. refignat, præter 5. carratas vini, 80. quartalia frumenti & decimas dictas *Etterzehnden* &c. quæ fibi atque fucceforibus fuis nutriendis fervavit. Dat. in vigilia S. Martini.

§. X.

Anno 1381. Marchio Heffo de Hachberg, tutor liberorum Heffonis de Ufenb. cum Johanne de Mulnheim, dicto de Richenberg, Milite, vicum Ihringen ut feudum fuum Metenfe Liberi ejus.

postulante, armis congreditur. Mulnhemio ex arce Limpurg ejecto res ad arbitros delata est, Johannem Ducem Lotharingiæ, Fridericum Episc. Argent. & Martinum Maltererum, Brisgoviæ Advocatum provincialem.

Anno 1382. Walravus Comes de Thierstein, senior, Waltherus a Dicka, Judex provinc. superioris Alsatiæ, Martinus Malterer, Advocatus Brisgoviæ, Nicolaus de Domo, Miles, & Burcardus Munch de Landskron senior, litem de vico Eistatt inter Egonem Com. Friburg. & Hessonem March. ut liberorum Hessonis Usenbergici tutorem, componunt.

Anno 1384. March. Hachb. Hesso, Dom. in Höhingen, consensu fratrum suorum de feudo quodam Usenbergico, ut Dynastiæ hujus tum temporis possessor, Druchsessios de Blankenmosse investivit.

Anno 1393. Marchio Hesso de Hachb. Annæ de Usenb. & marito ejus Wernhero de Hornberg vicum Broggingen confert, deficiente ipsorum progenie ad Marchiones rediturum.

An. 1400. Dux Reinoldus de Urselingen, consensu Hessonis March. de Hachberg, conjugi suæ Annæ de Usenberg omnia

ſua bona legat, eique mortuæ ſubſtituit ſororem ſuam Annam, Duciſſam Urſeling. Conrado de Geroldſeck nuptam. Actum in Judicio aulico Rothvillenſi.

§. XI.

Heſſo itaque Annam & Agatham filias reliquit, quarum hæc ſanctimonialis primo in Kœnigsfeld, dein in Waldkirch facta, illa ter quidem nupta, Conrado primum Comiti Tubingenſi, inde Wernero de Hornberg, denique Reinoldo Duci de Urſelingen, ſed ſterilis carensque liberis. Succeſſio Marchionis Hachberg.

Anno 1400. omnia ſua bona Heſſoni Marchioni de Hachberg, ex matre Uſenbergia nato, partim vendidit, partim teſtamento legavit. Agatha etiam ſanctimonialis An. 1420. omnia ſua jura in Marchionem Bernhardum Badenſem, qui A. 1415. Hachbergicas terras emerat, transtulit. Hoc modo allodialia Uſenbergiorum bona ad Hachbergenſes, & ab his ad Badenſes tranſiere Marchiones.

§. XII.

Ad feuda vero quod attinet, Baſilienſia quidem Marchio Hachbergæ Heſſo cum Walramo de Thierſtein ab Epiſcopo Baſilienſi Imberone accepit. Uſenbergenſes autem Epiſcopatus hujus fuerunt Pincernæ. Feuda Eccleſiæ Baſil.

In veteri Codice feudali membranaceo Brundruti (s) legimus: „ Hi ſunt Officiati principales Domini Epiſcopi „ Baſilienſis & ejus Eccleſiæ: Item Comes Pherretarum „ Marſchalcus. Item Dux de Tecke Camerarius. Item de „ Oeſemberg Pincerna. Item de Haſemberg Dapifer.

Auſtriaca

De feudis Auſtriacis bellum inter Heſſonem prædictum & Auſtriæ Ducem exarſit, quorum hic Kentzingam, Kirnbergam atque Endingam, ut feuda aperta, ſibi vindicabat. De Endinga, quod feudum Auſtriacum fuerit, plane non conſtat; Kentzinga autem & Kirnberga feuda quidem fuere, ſed feminina, ex privilegio Alberti, quod Burcardo Uſenbergio An. 1326. dedit, ut ad eum annum diximus. Heſſo igitur, Hachbergæ Marchio, jure ea poſtulabat, quippe Uſenbergia matre, Burcardi filia, natus. Bellum, quod hanc ob rem exortum eſt, ſtudio Nobilium utriusque partis ita in caſtris compoſitum eſt, ut Dux oppida, Marchio vicos retineret, & controverſia in judicio componeretur. Judicium autem habitum paulo poſt, cum partium ſtudio judices nimis abriperentur, a Marchione deſertum, resque in ſtatu, quo tum fuit, ad hunc uſque diem manſit.

(s) pag. 172. ſq.

§. XIII.

§. XIII.

Anno 1425. Sigismundus Imp. Bernhardo, Marchioni Badenſi, ut Hachbergicæ Dynaſtiarum poſſeſſori, bannum ſupra & infra Briſacum conceſſit Inveſtituræ Imp.

Anno 1475. Fridericus III. Imp. Chriſtophoro & Alberto, Marchionibus Badæ, una cum ceteris ipſorum feudis Cæſareis Dynaſtiam *Tſenberg* Francofurti contulit. (*t*) Nec inſequentes Imperatores in recenſione feudorum & regalium Imperii Domus Badenſis unquam obliti ſunt Dynaſtiæ Uſenbergicæ, quam Badæ & Hachbergæ Marchionatibus & Eberſteinenſi Comitatui Carolus V. An. 1530. ac Rudolfus II. An. 1582. in Diplomatibus ſuis junxerunt.

Auſtriacis, de Inſignium Uſenbergicorum uſu litem moventibus, An. 1550. reſponderunt Badenſes, negari non poſſe, ſeſe Dynaſtiæ Uſenbergicæ fuiſſe heredes, ejusque titulum ab Imperio accepiſſe in feudum.

(*t*) Charta in append. *Hiſtoriæ Friderici III. Imp.* per ÆNEAM SYLV. pag. 101.

Infignia. Infignia hæc funt: ala duplex argentea, in areola cyanea, femicirculo foliato aureo impreffa. (*u*) Galea Ufenbergica coronata hermam virilem oftentat, cœruleo amictu ornatum, qui thorace alam argenteam fcutariam defert; pileo turbinato cœruleo, cum argentea ora reducta inftructus. Ufenbergicum deigma pro Hachbergenfi receperunt Marchiones juniores. Veteres enim balteo quoque Badenfi funt ufi.

Ufenbergica Tomo primo colophonem imponunt.

(*u*) SPENER. *Op. Herald.* Part. fpec. Lib. II. Cap. IV. §. IV.

